

Inapit liber quintus Summe Alexani qui tra-
ctat de sacramento pnie ti. primus.

Inica q̄rea pte huius libri
q̄ est de sacm̄tis i oī t de tri-
bo p̄mis sacris. s. s̄firmas-
rōe eu karistia t baptis mo
Sequit̄ quinta que ē de sa-
crāmto pnie t d sacro vn-
ctiōis extreme. **P**rio autē
dōē de sacro pnie. **E**o p̄mo de v̄tute pnie. 2° de
sacro pnie. Circa p̄^o p̄mo d pnie q̄d dicitur. 2°
de a^o origie t ordie. **C**irca p̄^o q̄runt̄ pla. scz
v̄tū pnia sic v̄tus. t v̄tū sic v̄tus specialis.
Re fm rich. t oīter fm alios doctores penitē-
tia p̄ q̄tuor mōis acapi. vno mō p r̄medio d̄
p̄ctm mortale actuale p sacerdotes ministran-
do t sic pnia ē sacm̄ t nō v̄t. **A**lio mō p ha-
bitu habitate homiez ad penitendū sub debi-
tis arcūstācijs t sic ē v̄t. 3° mō p actu peniten-
di. t sic nō est v̄t. s. v̄tutis actus. 4° mō p do-
loze s̄sibili p p̄cto s̄misso q̄ si p̄cedit actū peni-
tendi ipm̄ p̄mouet seu m̄tendit. si autē seq̄tur
tamq̄m c̄tus ex illo itencōez t p̄fectōez ei^o ostē-
dit. t sic nō est v̄t. s. passio. **E**st ḡ pnia 2° mō
accepta v̄t. t v̄t. sp̄alis. q̄d fm rich. p̄t ex hoc
q̄ obiectū pnie v̄tutis est actuale p̄ctm sub ra-
dione q̄ est trāgressio diuine legis vindicabil-
et expiabil p̄ actū ip̄i^o penitentis. et q̄ s̄b rōe
hac p̄ctm nullū altius v̄tutis ē obiectū seq̄t q̄
actus pnie est p̄cēdaz distince^o ab actib^o alia-
rū v̄tutū. differēcia ei^o v̄tutū innotescit nobis p
actus distictō aut actū p obiecta. **E**st autē
v̄tus pnie redueabil^o ad iusticiam. q̄d p̄t p ill^o
q̄d d̄ de penitētia. di. 3. c. 1. **P**nia est q̄dā dolen-
tis vindicta pūmētis in se q̄d se dol; s̄misisse.
Vindicare autē maleficiū pūmēdo pūmet ad
racōnē iusticie. s. rich. **C**ui^o autē v̄tutis ē acc^o
qui est penitē. **R**e fm scotum q̄ faciēdo vim
in vocabulo. penitē idem est q̄d penam tenere.
hac autē nō t̄m̄ impōnat passionē pene ut ille
rōtis. s. etiā accōez volētis r̄spectu pene. **V**n
penitētia actual^o ē pūnicō volūtaria vel volū-
tas pūcōnis. **I**n hac autē est multa cōsiderare
p̄mo velle p̄t; pūnire siue vidicare. 2° se pec-
casse nolle siue p̄ctm detestari. 3° pūnicōnē iaz
m̄ficiē velle libere acceptare. 4° penā inflictaz
paciētē ferre. **I**n q̄libet horū q̄tuor actū saluaf
p̄prietas hui^o vocabuli. s. penitē. v̄n in his q̄-
tuor p̄prie videt̄ s̄sistē significatū ei^o. **P**t autē q̄li-
bet eoz ē acc^o v̄tutis. q̄ p̄t ē acc^o recte racōi
s̄formis. nō q̄ s̄p̄ sit acc^o v̄tutis. i. eliciē^o a v̄tu-
te vel ḡnatus a v̄tute. s. q̄ cōformis r̄cē racōi
in quo s̄sistit bonitas moral^o actus hūani. **E**t
q̄ p̄ p̄dictoz actū p̄t ē iusticie p̄ctularis scz
vindictie. iō est acc^o v̄tutis pnie. v̄t de pnia
di. 3. c. 1. pnia ē q̄dā dolen-
tis ut s̄ r̄c. 2° āt t 3°
p̄t esse cui^o q̄q; v̄tutis q̄ est in appetitū puta
humilitatis q̄ inclināt ad detestādū p̄ctm sup-
bie t ad acceptādā penā q̄ soluit reatum sup-
bie. **C**astitatis q̄ntū ad p̄ctm luxurie. et sic de
alijs v̄tutib^o appetitis. 2° v̄o acc^o p̄t esse actus

v̄tutis pacie. **Q**uid est pnia fm diffiniciōnē.
Re fm m̄grm 2° s̄niay di. 12. pnia est gr̄a
vel v̄tus qua cū emēdatōnis p̄posito p̄terita
mala plāgimus t odim^o t plangenda iterū s̄
mittere nolum^o. t h̄ diffiniciō de pnia ad p̄ns
sufficiat. q̄ s̄pletissima ē. tāgit em̄ gen^o ei^o et
actū t obiectū. **D**icē autē pnia gr̄a p̄t similes
effectū iustificacōnis. plangē vero sumit̄ ibi
oīter p̄ planctu siue extiori siue intiori. **I**ntelli-
gendū etiā q̄ dicē plangim^o non q̄ p̄ctens
semp̄ sit in actu plangendi. s. q̄ semp̄ habilis
est ad plangendū. **N**ota etiā q̄ plangē siue
lugere p̄ p̄ctis suis est pnie. p̄ malis alienis ē
mie. p̄ bonis etnis est b̄titudinis luctus.
Seq̄tur videre de 2° articulo. s. de origine et
ordine pnie circa q̄d querūtur. pla. s. v̄tū
aliquis penitere possit ex seip̄o. **R**e penitētia
potest dici vno mō oīter quecūq; detestacō p̄cti
cōmissi. t hec est in damnatis fm illud sap. 4.
p̄niam agentes. t p̄ angu. sp̄s gemētes. **D**e-
testant̄ em̄ p̄ctm q̄d fecerūt p̄pter penā quā ide
sustinet. **A**lio mō p̄t dici detestacō p̄cti inq̄ntū
ē s̄t iusticiā legis dei in spe veme. t h̄ n̄ ē in eis.
Primo mō pūnire p̄ctm p̄t quis ex sola nāsa
siue gr̄a aliq̄. **S**ic em̄ se h̄o nāsalit diligit. ita
nāsaliter odit om̄e p̄pter q̄d malum incurrit.
Sed in hac pnia r̄gnat volūtas mala cū p̄prij
boni sit amica p̄pter q̄d non est deo accepta nec
sic penitēs inuenit gr̄am vel veniam. **S**ecūdo
mō nō p̄t fieri siue gr̄a gr̄tū faciente ul^o gr̄tis da-
ta. **E**t hec adeo dispoit ad gr̄az q̄ nullus sic pe-
nitet q̄ n̄ inuenit gr̄am t veniā. t nulli dat de^o
huiūdi p̄niam n̄ cui p̄ponit facere m̄iam. et q̄
damnati h̄ac nō h̄nt nec h̄re p̄nt vt sup̄dictū
est. ideo nō p̄nt consēq̄ veniam. **S**i p̄ impossi-
bile ponat̄ q̄ dānati h̄ac h̄fent v̄tq; de^o eis p̄ce-
ret. **H**ec igit̄ est potissima cā irremediabilitatē
p̄cti diaboli quia scilicet nō p̄t penitere. **R**acō
autem quare non potest penitere est quia libez
arbitrium ei^o t etiā damnatoz est ita i ma-
lo obstinatum q̄ non p̄t v̄tē ad penitendū de
malo ad veniā p̄tēdā. **H**̄ āt m̄tēditatē rō p̄i
apal^o ē sumēda p̄ s̄pacōez ad statum peccātis q̄
scz sit ex statū merendi t h̄ac assignat dam. 2°
li. c. 2. d. q̄ hoc ē angel^o cā^o q̄d ē homib^o mors.
v̄n sic merēdi statū h̄o exit statū i morte ita
t angelus in p̄ma aūsiōne. **E**t h̄ cōgrue q̄ an-
gelus est s̄ba pure sp̄ual^o nullā h̄ns retardacō-
nē. h̄o v̄o est cōposit^o ex sp̄u et corpe corruptibi-
li ipm̄ sp̄m̄ agguātē. **E**t h̄ mō^o dicēdi ē scdm̄
bon. sup̄ q̄rē s̄niay t oīter fm doctores alios.
Scdm̄ autē scotū dicendū q̄ p̄ctoz p̄t ex suis na-
turalib^o cū ḡnālū influentia dei s̄siderare p̄ctm
s̄misū t vt dei offensiuū t vt est oītra legē di.
et vt a deo aūsiuū t huiūdi. t volūtas ei^o p̄t i^o
s̄b aliq̄ vl^o s̄b pl̄ib^o taliū rōnū s̄sideratū detesta-
ri. t ille mor^o s̄tinuari potest t m̄tendi aū ifu-
sionem gr̄e. **P**t etiā sufficiēter esse arcūstācio-
natus t p̄fecte debitis arcūstācijs moralib^o
Ille autē motus dicē attricō. t est dispō siue me-
ritū de s̄gruo ad detēdē p̄cti mortalis. **I**n illo
em̄ instanti q̄d p̄fixit de^o esse debere terminum

illi⁹ mot⁹ attritōis quē vsq; tūc vult stnuari
ad h⁹ vt sit meritū de congruo ad iustificacōez.
infūdiē grā et sic si manet idē mot⁹ circa pētm
in esse naē et moris q⁹ p⁹. tūc idē mot⁹ q⁹ p⁹
fuit in formis et attritō fit format⁹ scz grā et sic
fit cōtrictō. et tūc simpliat pētm delect⁹. **P**ē etiam
dicit q⁹ si n⁹ stnuaret idē mot⁹ in gñe naē et
moris qui p⁹us. adhuc in illo instanti grā infū
deret. qz sufficiēs meritū de cōgruo iam pcessit
scz mot⁹ attritōis sufficiēt circūstādonatus. **E**t
fm hoc dicit q⁹ nō oportet ad delectōē pēti cōtrī
nuari aliq; actū neq; formatū neq; iformē. s; q⁹
tū actū pñie in formē pcedē in tpe vsq; ad ill⁹
instans. **P**ma tñ via rōnabilior videt⁹. quia ve
rile est q⁹ n⁹ stnuet in illo instanti actū silem in
gñe moris. non habet illud ad qd disponit h⁹c
scotus. **V**tz pñia cōapiat timore. **R**e q⁹ sic
vt dicit m⁹gr sūiaz h. 2. di. 12. **A**d cui⁹ euiden
dam sciendū q⁹ origo pñie duplex est scz effici
ens in deo et disponēs i subiecto. qz de⁹ nō iusti
ficat adultū sine sua p⁹acōne. qz vero dispositō
ex pte n⁹a volūtaria est ideo nō p⁹ acapi vnus
modus disponēdi deēmmat⁹ ut semp. sed vt i
plibus. **N**am oēs smones morales fm plm
2⁹ eth. ut in plib; sunt intelligendi non semp.
Pñia vō est reūsiō hoīs exñtis in pēto ad deū.
ideo oportet pcedere aliqd illūians ad cognicōz
pēti et deī. et hoc ē fides iformis. p quā pētoz co
gnoscat seipm pētoz et deū ut iustū iudicē ma
la omia puniētem. et ut piū patrē patū susape
p pñiam reūtentem alē nūqm penitēt. **A**liqd
vero est reūbens ab amore pēti. et hoc est timor
pene. postqm eū hō se recognoscat pētoz et deū
iudicē inapit timē deī iudiciū et ifugē peccatū
Aliqd vō est inclinās in amorē deī. et hoc ē spes i
formis. **N**ā exq⁹ cognoscat deū vt piū patrē in
clinat ad eū diligendū et de ei⁹ mīa sperandum
alē desparet nec pñiaz sumēt. sic ergo ex cogni
tōe p⁹e culpe et dīne iusticie gñat timor. ex co
gnitōe vō dīne mīe spes. et ex his volūtas rēdū
di. et ei p gemitum et alias penas satisfadendi
Et si mapiat facere qd in se est dispo⁹ ad iustifi
catōnem. **Q**uia ergo timor inchoat motū rece
dendi a pēto ad deū. fides vō solū ad hoc dispo
nit. spes aut ad h⁹ pmouet s; n⁹ sapit. **I**deo ori
go pñie magis appat timori p modū disponē
tis qm fidei vel spei. **M**agis aut dicit pñia con
api timore qz gñari. qz gñari est pñapi effectū
in s; cōape receptiui. **H**ec pe. **Q**uo timore pñia
conapiet. **R**e timore seruili qui respicit penam.
nec tñ oportet q⁹ sit siml⁹ cū eo quia est cā eius i
fieri nō in esse sic etiam sumptō medicīne est cā
salutis nō tñ est siml⁹ cū ea. sicut eū conapiēs
est siml⁹ cū cepto nō scdm esse cōpletū s; ichoa
tū et matiale. sic timor seruilis est cū pñia quo
ad attritōez. **H**ec pe. **V**tz pñia sit pma vtutū
Re q⁹ sic. s. in via reformatōis. **S**ciendū enī
q⁹ vtutes omīs formate siml⁹ infūduē. vnde
in eis nō est pōritas fm tps tñ fm ordinē na
ture in spaciōe ad actū ē i eis pōritas. pñia vō
est reūsiō ad deū. **I**n motu at reūsiōis pcedit
cognicō. sequit⁹ spes de possibilitate pueniendi

sequit⁹ motus in recessu a termino a q⁹ cōsequit⁹
appropinquo ad emmū ad quē hinc ē q⁹ i iusti
ficatōe pōr est mot⁹ fidei. deinde mot⁹ spei. deinde
mot⁹ timoris. et deinde mot⁹ pñie ad deū rōuē
tis. et vtutes alias q⁹ introducētis. **S**ed quia fi
des et spes nō hñt rōnē pfectā vtutis n⁹ scdm q⁹
sūt iformate caritate. ideo pñia natālē pcedit
omīs vtutes fm esse vtutis cōpletum. qd est in
telligendū p viā reformatōis imāgis quia p
pñiam sit amotō phibentis. hinc est q⁹ sup ill⁹
Hec. 3. pñiam agite. dicit glo. pma vtus est per
pñiam intēmere veterē hoīem. **I**n via vō pme
formatōis fides est pōr. h⁹ pe.

De sacro pñie. ti. 2.

Dista cōsiderandū est de sacramento
pñie. **E**t pmo vtz penitētia sit sacra
mentū et scda tabula post naufragi
um. **S**ecūdo de matia et forma. **T**ercō de nēta
te. **Q**uarto de istitutōe. **C**irca pñm querūtur
pla scz vtz pñia sit sacmentū. **R**e sicut p⁹ ex
pōitatis sacramentum dicit⁹ esse illud qd ex istitu
tōne dīna sub aliq⁹ re visibili sanctificat. **E**st at
duplex pñia vt dicit m⁹gr sen. li. 2. di. 12. q⁹
dam interior tñ que est de iure natālē. quedam
exterior que fit ad arbitriū hoīs. pma nō ē p⁹e
sacramentum sed scda. **E**st aut in hoc sacramēto
res pēti remissio. signum exterior pñia in qua
est humiliacō confitentis tanqm matiale. et ab
solucō confessoris tanqm formale. **R**es vero
et signū intior penitēdo. fm bonū. et pueniūt cū
eo tho. et pe. **M**otādū vō q⁹ intior pñia pē di
ci duplicat⁹. vel put est quidam act⁹ p se et sic ē
act⁹ vtutis et est cā pñie extioris. sic alij actus
vtutū intiores sūt cā extiorū. vel pnt coniūgiē
pñie extiori in pposito et sic est ps sacramēti pe
nitentie valēs ad remissioē pētoz et ē res pei
tentie extioris et sig⁹ remissiois pētoz. **I**ntel
ligendū etiaz q⁹ res sacri pē dicit⁹ quā efficit sac
mentū et hoc l⁹ actu dispensatū. vel i pposito su
sceptū. qz ergo remissio pētoz actu aliū p⁹suppo
nit semp vt cām sui sacramēti pñie v⁹ in actu
vel in pposito. id dicit⁹ recte res hui⁹ sacramēti.
Hec pe. **V**tz sacm pñie sit vnū. **R**e q⁹ sic scz
vnitate ordīs l⁹ finis qz totū qd ibi gerit⁹ ordia
tur ad vnū significādū et efficiendū ita q⁹ nichil
eorū pfecte illud signat et causat s; omia siml⁹.
Si obidat⁹ q⁹ nō sūt siml⁹. dō q⁹ imo qñtū ad
ppositū. **N**ā q⁹ vere cōterit⁹ pponit cōfiteri et sa
tisface. **H**ec bonū. **V**n sacm pñie n⁹ requit⁹ cātā
cōtinuacōne dicendoy et agendoy qñtā exi gñe
alia sacramēta. **V**n pñiam qñq; audiūt aliq;
p parte vna die et p parte alia die. qñq; vna
die audiūt pfessioez et i alia die absolūt et pe
nitentia inuīgūt. **Q**ñq; etiā de qb⁹dā pēti ab
solūt et eos ab alijs absolucōis mittūt ad ali
os. h⁹ rod. **V**tz pñia agrue dicat⁹ a hieronīo
scda tabula p⁹ naufragiū. **R**e q⁹ sic. put ē sac
mentū et h⁹ mephorice et sūlr baptisim⁹ de pma
tabula. qz sic nauta naue fracta adhēdo alicui
tabule euad⁹ maris piculū. ita ē p⁹q; hui⁹ a
nā in adā naufragauit et inocētā pōit⁹ p ei⁹
pēti. hō picla h⁹ mōi euad⁹ p bapti et pñie sac⁹

Baptismus prima tabula appellatur. prima vero secunda. quia primo occurrit baptismi remedium cuius sanctitas si fuerit potius per peccatum non stat remedium nisi per ad euadendum peccati naufragium et ad perueniendum ad salutis portum.

Equit videtur de secundo scilicet de materia et forma huius sacri. Circa quod sciendum. quod proxima materia huius sacri sunt actus penitentiae ut patet ex superioribus dictis. remota vero materia peccata sunt de quibus dicitur et de quibus confitetur et per quibus satisfactio peccata inquam non acceptanda sed destruenda et detestanda. Absolutio vero presbiteri est ibi sic forma. hec theodorus et conueniunt bonum et peccatum autem richardus. absolutio non est forma sacri penitentiae in eo modo quo dicitur per prophetam: huiusmodi integralis esse forma. sic dicunt homines quod rectum est forma domus. et sic sumitur improprie forma. Sed forma huius sacramenti est ordo ad significandum et dispositione efficiendum peccati remissionem. respectu cuius forme operatio confessio satisfactio et absolutio sunt materiales. Forma autem absolutio est hec. Absoluo te ab omnibus peccatis tuis. et sumitur ex verbis christi qui dixit petro **Mat. 16.** Quodcumque solveris super terram erit solutum et in celo. et ea videtur ecclesia in absolutioe sacramentali. Huiusmodi autem absolutio non in publico facit sed misereatur tui vel nostri. et et indulgentiam. et non sunt sacramentales sed sunt officios ordinate ad remissionem peccatorum vel malum. Unde in sacramentali absolutioe non sufficeret illas dicere. quia presbiter non ligat per eas fieri absolutioem sed peccata ut fiat. cum predictis conuenit theodorus. Ratione autem congruente dicte forme est. quia sacramentum noue legis efficit et signat ut habitum est superius. et ideo effectus sacramenti debet exteri signari. In absolutioe autem presbiteri semper non sit ex parte confitentis defectus. ex ordinatione divina remittitur peccata. **Jo. 20.** quorum remissionis peccata re. eis. et cetera. qui sunt sic intelligenda quod delet peccati vincula. secundum illud psalmi. dirupisti domine vincula mea. Huiusmodi autem remissionis officium dicitur absolute te per modum indicationis. et ideo est conueniens forma. Premittitur tamen deprecatio. scilicet misereatur tui. et cetera. ut effectus absolutio non impediat. non tamen est de esse sacramenti. sed de bene esse eius secundum theodorum. Absoluit enim deus per ministerium presbiteri in quantum verbis eius assistit ad gratiam infundendam. Unde absolutio presbiteri est causa sine qua non. quia sine ea vel facto vel voto suscepta non remittitur post baptismum peccata. cum predictis conueniunt bonum. richardus. et secundo. Quia tamen presbiter sicut minister absoluit ouenienter apponit aliquod quod pertinet ad primam autem scilicet dei ut dicat ego te absoluo in nomine patris et filii et spiritus sancti. vel virtute passionis christi vel auctoritate dei sic dyonysius exponit. **13. c.** celestis gerarchie. Quia tamen hoc non est determinatum ex verbis christi sicut in baptismo. talis appo relinquitur arbitrio sacerdotis secundum theodorum.

Equit videtur de tertio scilicet de necessitate sacri penitentiae. circa quod quidam verum habet sacramentum sit de necessitate salutis. Ratione quod si licet. si penitentiam non egeritis omnes simul peribitis. Sciendum tamen quod aliquod est necessarium ad salutem dupliciter. uno modo absolute. alio ex supposito. Absolute est necessarium in fine qui nullus aliter potest esse sine gratia christi et sacramento baptismi per

quod aliquis in christo renascitur. Ex suppositione autem est necessarium sacramentum penitentiae quod quidem necessarium non est omnibus sed peccato subiacentibus dicitur enim. **2. gal. vlt.** domine iustorum non posuisti penitentiam iustis abraham ysaac et iacob his qui tibi non peccauerunt. Peccatum autem cum consummatum fuerit generat mortem. **Iac. 1.** et ideo necessarium est ad salutem peccatoris quod peccata ab eo remoueat quod fieri non potest sine sacramento penitentiae in quo operatur virtus passionis christi per absolutionem sacerdotis similiter cum opere penitentis qui cooperatur ad destructionem peccati. Unde dicit augustinus super iohannem. qui creauit te sine te non iustificabit te sine te. Unde patet quod sacramentum penitentiae est necessarium ad salutem per peccatum. sic medicina corporalis postquam homo morbum videtur osu incedit. hec

Equit videtur de quarto scilicet de institutione theodorus. Penitentia circa quod queritur. quoniam. ubi et a quo sit institutum sacramentum penitentiae. Ratione de penitentia est loqui dupliciter. uno modo putat recollat deo. et sic est de dicamur legis naturae que dicitur de peccato teri et humiliari debere cum quadam fidei illustratione. et sic tale sacramentum potest habere insinuacionem quod instituitur. Et eo quod natura dictabat insinuare sufficiebat. tunc autem dominus insinuabat quod post peccatum adam vocauit genus. **3. vbi dicitur glo.** quod monebat eum ad cor redire. **iu. 1. d.** publicum. redite per arcanos ad cor. Alio modo est loqui de penitentia secundum quod est sacramentum ecclesie. et sic instituitur habet a lege scripta secundum moysen siue euangelica. In lege moysen quod iura non dum erat veritas patefacta nec reconciliatio perfecta. institutionem habuit secundum imperfectionem scilicet quantum ad generalitatem in determinatione oblationis. quae erant loco confessionis et satisfactionis. In lege autem noua ubi veritas est patefacta et reconciliatio perfecta et plena. instituta fuit secundum statum perfectionis et quantum ad formale quod est absolutio sacerdotalis. et quantum ad materiale quod est ludia et apta confessio non solum in generali. verum etiam in specialia. Primum dominus instituit per se et promulgauit scilicet clauum peccatorum. **Mat. 16.** et **Jo. 20.** Secundum vero institutum fuit per apostolos. vel ut melius dicam promulgatum. quia dominus apostolos docuit et ipsi a domino edocti et auctores ab eo accepta imo et auctores promulgauere. non enim nobis tradiderunt nisi quod ipsi a domino vel a spiritu domini acceperunt secundum bonum. Recolligendo ergo predicta de institutione penitentiae breuiter dicitur quod est quod penitentia instituta est quantum ad actum interiorem a lege nature. et quantum ad actum exteriorum a lege moysenica que praeparabat per peccatis quedam sacrificia. sed quo ad modum determinatum in utroque a lege noua que praeparat confessionem et satisfactionem ad arbitrium hominis faciendam et faciem. Ab hoc autem ultimo habet quod sit sacramentum et causa remissionis peccatorum. habet per. Aliquid dicitur quod sacramentum penitentiae immediate fuerit institutum a christo etiam secundum omnes partes suas. Unde enim christi passionem instituit hoc sacramentum quantum ad iterum stricte penitentis. sed quantum ad operis satisfactionem. cum dixit **Luc. 4.** Non veni vocare iustos sed peccatores ad penitentiam. Et per alia verba quibus ad penitentiam inuitabat. maxime cum dixit. nisi penitentia egeritis omnes similiter peribitis. **Luc. 13.** Confessionem autem implicite in exemplo cum dixit leproso. vade ostende te sacerdoti. **Mat. 8.** Absolutionem

aut in misterio scz in lazaro resuscitato. cū dixit
soluite eū. *Joh. 11.* Sz expresse non dedit auctez
absoluēdi vsqz p^o resurrexerit cū dixit eis vt ha
bēt *Joh. 20.* Accipite spm scm. qz remi. pe. re.
eis. An vō p^otem iurisdictionis sup totā eccliam
pmisit se datuz petro cū dixit ei. *Mt. 16.* tibi
dabo clauēs regni celoz. qd cūqz ligaueris tē.
nō tū tūc dedit vñ dēctū anadeti. di. 21. in no
uo testamto. exponēdū ē de pmissione fm glo
ibidē. Nec tūc tūc pmisit se datuz p^otem
iurisdictionis. sz etiā p^otem absoluēdi t ligandi in
foro p^ote quā p^o resurrexerit cū alijs disapul
accepit. sz p^otem iurisdictionis sup totā eccliam sibi
sola fuit data p se t successoribz ei cū xps p^o
resurrexerit suā dixit ei. pascue oues me. *Joh. 21.*
qd p^otem pbari p illud qd hēt. 4. di. considerādū. t. c
fidelior ex de ele. sigifi. h. nich. sed de hoc vide. 7.
ti. de institutione pfessionis quid dicat sco.

De quibz p^ontia debz agi. ti. 3.
Cūde considerādū de qbz p^ontia debz agi
t cca hoc qrunē pla. *p^o vtz p^ontia sit*
agēda de p^ontia origiali. *R^o qz n. Naz*
p^ontia n est n de facto p^ontia t volūtario. origiale
aut nō ē factū p^ontia nec volūtariū volūtate q
sit in ipso sz in alio. ideo p^ontia in eo nō requirit.
In adulto tū illo considerato requirit displicētia
ei sicut t cui libet mali. id dicit aug^o h^o d cor.
et gra qz p^ontia p origiali est arguēdus supple
ne in illo velit pmanē. hoc tho. *Vtz de p^ontia*
an baptismū omisso. *R^o hui^o habet supra de su*
sapientibus baptismū questione. vtz peniten
tia requat ante baptismū. *Vtz de p^ontia mor*
talibus ppetratibz p baptismū. *R^o qz sic. In bap*
tismo ei dāt gra ad purgatōnē p^ontia p^ontia.
nō aut ad affirmatōz erra p^ontia futura. *bñ post*
baptismū p^ontia peccare. et qz itez baptizari nō
p^ontia p^ontia remediū mīa dīna ei pūdit. *A Sz qz*
ad hebreos. 11. volūtariē nobis peccatibz n re
linquē hostia p p^ontia. *R^o apl's loquē de hostia*
quo ad effectū passiōis i baptismō. Si vō obi
ciē ill^o *Joh. 2.* qui nat^o est ex deo nō peccat. dicē
dū qz hoc sic intelligit. f. qz talis p se nō peccat
sz in qn tū est ex deo nat^o sz nichilom^o peccat
in qntū peccare p^ontia. *Vtz possit agi pe*
nitētia de qlibet p^ontia actuali. *R^o qz sic. dīc enī*
spūs vnit^o carni a se p^ontia a carne. qz ille est su
sceptibil^o p^ontia. h nō fm dam. hinc est qz de omī
p^ontia omisso a spū in carne exīte dū est in carne
p^ontia agi p^ontia. vñ cris^o etiā si ad sūmū perueiat
quis maloz deus libenter suscipit reuertentem.
p^ontia separatōnē vō a carne nō p^ontia. *Sūt tū p^ontia de q*
bus p^ontia diffial^o agitur que scz non omittūt
fragilitate carnis vel ignorantia obnubilare
rōnis p carnem. sz ex malicia sicut p^ontia spūs
separat. ideo diffial^o agit p^ontia de his qz d alijs.
Et de tali p^ontia p^ontia intelligi ill^o. *qd. 13. Qui di*
xerit vbum gēra spm sanctū n remittet ei nec i
hoc seclō nec in futuro. nō remittet ei. i. vix l
non defacili. qz tale peccatū non habet in se cāz
excusatiōis. vel qz p tali p^ontia pūmē aliquis in
hoc seclō et in futuro. vel verbū ill^o est intellu
gendū de finali imp^ontia vt dicit aug^o. in libro

de verbis dñi. Sz final^o imp^ontia dē dupl^o. vno
mō p^ontia nūqm penitēdi. t sic est p^ontia i spi
ritu scm. Alio mō finalis p^ontia p^ontia. t sic dicit
ordicōez cui libet p^ontia finalis. p^ontia mō p^ontia de eo
p^ontia eē. 2° n qz sic nichil ad ē qz p^ontia p^ontia. h
pe. *Vtz requat p^ontia siue p^ontia de singulis*
mortalibz. *R^o qz p^ontia p^ontia p^ontia dupl^o scz*
qz ad sui p^ontia p^ontia cogitacōnē qz cogitat d
p^ontia et dolet. t si nō dolore p^ontia saltē attri
tōis. l qz ad suū tminū. p^ontia qz dolor ille iā
grā iformat. qntū ergo ad p^ontia oportet qz sit d
singul^o p^ontia que qz habet i memoria. *bñ sup*
ill^o psal. lauabo p singulas noctes. glo. per sin
gula p^ontia p^ontia habet. qntū vō ad tminū
suffic vna oīs de oīs. tūc enī ille mor^o agit vi
oīm dispositōnū pcedētū. h tho. *Intelligendū*
aut qz p^ontia mortalia aut sūt habenti nota. aut
ignota. de notis est nēcia p^ontia t p^ontia ad hoc
vt remittit de lege oī. nō tū i oī. sz etiā i spēa
li. si ad cogitādū d quolibet in spēali affit opor
tunitas p^ontia in infirmitati humane qd id
dico. quia posset contingere qz p^ontia esset i tali
piculo qz qz posset recogitare de quolibet in
spēali nō tū haberet oportunitatē p^ontia
huāne fragilitati. *Ignota aut aut sūt ignota*
qntū ad factū. nō aut qntū ad ins. vt cū p^ontia
nescit se aliquid fecisse qd tamē scit esse peccatū
mortale. *Aut sūt ignota qntū ad ins. nō aut*
qz ad factū. vt cū p^ontia scit se aliquid fecisse qd
nō credit esse mortale p^ontia et tū est. *Aut sūt*
ignota qntū ad vtzqz istoz. *Et quocūqz istoz*
mortalibz acipiat ignorantia subdistinguentū ē.
quia aut est inuincibil^o. et de p^ontia sic ignorat
non est nēcia p^ontia in speciali. sz suffic qz de ill
peniteat in oī in qntū. f. penitet de omibz mor
talibz. *Si aut ignota sūt sibi ignorantia affe*
cta. qz est qn hō vult ignorare. vel crassa. que
est qn ignoras vellz scē. nō tū vult ita efficac
ter indagare qz qntū huāna patē sū p^ontia
fragilitas vult facē qd in se est ad hoc vt sciat.
De mortalibz istis duobz mōis ignorantis ne
cessaria est p^ontia in speciali. *Nec tū sic ignorans*
plex^o est. qz p^ontia facē qd i se est ad hoc vt sciat.
qd si fecerit. aut sibi de ea manifestabit aut in
diligēte. *Illud āt ambro. super ill^o ad ro. 1.*
Ignorans. qz gūissime peccas. qz ignoras. *Loq*
tur ibi de gūitate piculi nō p^ontia. *Vtz peni*
tentia requat d p^ontia scitē omisso. t postea obli
tis. *R^o aut aliquis est oblit^o in spēali t recor*
dāt in gñali. t sic tenet penitē t cōteri in gñali
de negligētia sua. p^ontia quā venit in illā obliuio
nem. et tenet facere qd in se est vt recordet i spe
dali. vel p recogitacōez vl p oī oī. *Aut est obli*
tus in spāli t in gñali. t sic adhuc tenet penitē
in gñali nō sub ordicōne sz sub pbabili estima
tione. dē enī hō pbabi^o credē qz in mltis offen
dit qz nō memit. et sic ex hac estimatōe dolet
sic si esset cē t penitēs t p^ontia. *Sz obidē h. qz*
sup ill^o. 1. cor. 2. nichil michi scd^o sum sed in
hoc nō in. sū dīc glo. quia p^ontia latē qd nescio ergo
p^ontia latens p^ontia impediē iustificatiōem. ergo exi
git p^ontia. *R^o si p^ontia lateat p negligia impedit*

injustificatione alie nō. **V**erū pñia siue strito
regit de omibz arcūstācijs mortaliū pccōz.
Et videt q sic qz dicit aug⁹ q hō debz cōteri de
singul arcūstācijs. **R**e arcūstāde quedā trahūt
ad aliud gen⁹ pccī. quedā nō. cōtriciō de arcūstā
eis pñis est sub precepto. s; contriciō de secūdis
est sub oīlio. Illud tamē pceptū nō obligat ad
semp sed qñ est loc⁹ t pps. t qñ penitens ita se
macerat t sensualitatē domauit q ad cogita
donē arcūstāciay ignis scupie non calescit.
sed magis indignatō volūtatis crescit. tūc enī
debz talia cogitare maxie qñ est in actu oīonis
et genitu. alias d; talia pod⁹ abigere q; rumfa
re. maxime in pccis carnis in qbus h; hō ind;
tacez inē ppter qd signant dīdē. i. cor. 6. fugi
te fornicatōez. q. d. nō tñ i volūtate t ope sed
etiā i recogitatōe. **H**ec bon⁹. **V**erū pñia de pecca
tis venialibus sit nēcia. **R**e fm rich. de pccis
venialibus pñiam eē nēciam dupl^r pē itelligi.
aut q sit necessaria ad eoz rmissionem. aut q
sit necessaria ad salutem. **P**rimo mō de lege oī
pñia est nēcia de peccatis venialibz explicite vl
impliacte in specali vel in gī. qñdū enī volun
tas inordinatōi actualit inheret oportet eam in
ordinatā esse. vñ ad remissionē pccī venial^r ne
cessariū est q volūtas desinat inordinatōi mbe
rere. **H**ec tñ hoc sufficit de lege oī. s; etiam req
rit q inordinatōez pccitā actualiter detestē ex
plicitē vel impliacte. vt illa detestacō sit totius
emende solucō t radix seu fundamētū tod⁹ so
lucōis. Aliq enī emda p quacūq; volūtaria in
ordinatōe deo debet. **S**ecundo mō nō est nēcia
pñia de venialibus peccatis p se in hac vita qz
siml stare pñt cū grā in cui⁹ virtute cū ea vo
lūtas detestā p⁹ mortē in pgnatōio remittūtē
Per accūs enī ē nēcia pñia de illis i hac vita. s.
aut rōne dubij pabilis. **V**t qñ vehementer hō
dubitāt vey pccm sit veniale vel mortale. tūc
enī si de illo nō penitet exponit se dīscmī tāqm
contemptor sue salutis. **A**ut racōne piculī. s.
qñ pndit hō aliquā affectōnē deordinatā vel
alon tñ ita in ipō intendi. q pabi^r cōiectat
q n eam p pñiam abiciat trahat ipm in pccm
mortale. **A**ut rōe statuti qñ. s. hō nō habet n
pccm veniale cū teneat semel i anno oīfiteri. ppe
statutū ecclie. **S**ed hoc vltimū non concludit q
sit nēcia pñia interior vñ dato q homo n hñs
nisi pccā venialia non peniteat de illis nec ve
lit ea oīfiteri suo presbīro nō est ecclesiasticū statu
ti transgssor. **D**e quolibet tñ veniali impliacte
vel etiā explicite est nēcia pñia in hac vita vel
in alia ad hoc q hō osequat vitā eēnam. quia
nullū pccm qñtūcūq; leue siml pē esse cū glia.
hē rich. t acordat bon⁹. tho. t pe. **S**cotus vō dīc
q statutum ecclie non stringit habentes tñ ve
nialia. **A**liqui vero sic distinguūt scz q venia
lia quedā sūt ex temptacōe. t de his nō tenetur
homo oīfiteri n de cōgruo. qdam ex cogitatōe vo
lūtate vel oīfensu. vt cogitatō de muliere vel de
lectacōe cōtra cōsensū in delectacōe. t de his tenet
homo penitere nō simpliacter. s; in casu siue p
loco et tpe scz qñ ea recogitat ne si consentiat

cadat. **Q**uedā vero sūt cū volūtate t consensu
vt mēdaciū iocōsū. t d huiōi qz p sui multitu
dinem augent libidmē tenet hō penitē ne mul
tiplicent t dīscmī se oīmittat. **V**ñ de his sanū
est consiliū fm ang⁹ sustinere pñiam. t h mo
dus dicendi est fm bon⁹. **S**ed obidē i⁹ gg. q
est gutta aque ad caminū hoc est veniale ad fer
uorem caritatis. sed feruor caritatis pē esse sine
contriciōe. potest enī aliquis feruenter oīti in
deū t tñ tūc de pccō nō dolere qd ē steri. ergo veia
le pē dīmitti sine stricōne. **R**e licet feruor cari
tatis possit eē dū hō ferē i deū motu caritatis.
tñ in illo motu oīneē impliacte displicētia veia
lis vñi⁹ vel plūm vel oīm. qz si feruent fertur
in deū displicet ei quidq; a deo retardat. **V**ñ pē
esse tā feruēs mot⁹ caritatis in deū q omia ve
nialia oīsumit etiā sine actuali cogitatōe ipoz.
Obidē eē qz aliq; exñs i veiali pccō pē dormi
ens mori t talit q statim euolat. vt si ppe fidez
pus cōfessam occidat. s; dū dormit nō pē steri.
ergo cū ei etiā veniale dīmittat videt q sine
cōtriciōe possit veniale dīmitti. **R**e q passio p
xpo suscepta obtinet vñm baptisim vt dictum
est supra. t ideo purgat ab omī veniali t mor
tali n inuenerit volūtatem actuali^r obistentez
et ideo i⁹ pccm veniale qd forte eē p⁹ oīfessionē
feruentē inērit nō retardat eum quin euolat.
Aliis aut qui moriūtur dormientes dīmittit i⁹
veniale etiā quo ad culpaz post mortē. **H**ec tho.
Verū ad pñiam pccōz venialiū requirāt q n
tñ de pñtis doleat s; etiā qd a futuris cauē po
nat. **R**e q nō. **T**am hō in grā oīstuit⁹ pē vi
tare omia pccā mortalia t singula. pē etiā vi
tare venialia s; nō omia vt in li. 2. dixi. **E**t iō
pñia de preteritis mortalibz reqrit q hō pōat
abstinere ab omibz t singul^r mortalibz. **S**ed
ad pñiam venialiū reqrit q hō pponat abstinē
a singulis nō tñ ab omibz quia hoc infirmitas
hui⁹ vite nō patit. t ideo in cōtriciōe de venia
libz non exigūt ppositū nō peccandi venialit
sicut in cōtriciōe de mortali exigebat. sed q dis
pliceat ei t pccm pccitū t infirmitas qua ad
veniale inclināt licet ab eo oīno immunis esse n
possit. **D**ebet tamen habere ppositū se pparandi
ad pccā venialia vitanda. alioqn esset ei piclūm
defidendi seu tollendi impedimēta spūalis pfe
ctus que sūt pccā venialia. **H**ec tho.

De effectu pñie. ti. 2°.

Ostea considerandū est d effectu
pñie t pmo qñtū ad remissionē
pccōz mortaliū. 2° qñtū ad re
missionē pccōz venialiū. 3° qñ
tū ad reditū dimissoz pccōz. 4° qñtū ad resti
tucōnē vtutū. **C**irca p⁹ qñtū plā. s. vey p
pñiam pccā tollant. **R**e fm scotū q sic adule^r
pñiam grām delentez originale pē hñe duplid
via. s. vel ex recepōe baptisim vel ex bono mo
tu disponente de agruo ad grām. **I**ta etiā grāz
delentem pccm actuale mortale pē habere du
plid via. s. p penitendi actū. vel p pñie sacra
mētū. **I**n pma via reqrit ad suscepōz grē mo
t⁹ meritoz de agruo. **I**n scda nō requirit e al

actus qui sufficit ad meritum de ogradu. si sufficit
voluntaria receptio sacri pnie sine fictioe. i. cu in-
tentioe suscipiendi qd cofert ecclia et sine obice pec-
cati mortis. tunc enim recipit effectum sacri pnie et
graz pnie et hoc non ex merito sic i pma via si
ex pacto dei assistentis suo sacro ad illu effectum
ad que instituit ipm et hoc i vltimo instanti p-
lacomis verborum absoluciois. Alias non appareret
quod sacm pnie est scda tabula. si nuqm p illud
ut est sacm recuperari possit gra. sed tunc p at-
tricione tanqm p disposicione pui et p cotricioz
tanqm p disposicione copleu. Ad h^o est etia
qd dicit. **26. et Joh. 20.** qz remissionis pcta.
et **13.** obice illud qd dicit aug⁹ sup illud ps. di-
xi ofitebor aduersum me iniusticia mea dno. et.
Non inqt pnuat sed pmitte se pnuatuz et
de dimittit. **13.** q ex hoc non sequit q p sacm
pnie non dimittat ptem. qz si illa alia dimissio
quq non assit. non tñ defiat hec q min⁹ requit
scz intencione recipiendi sacm sine obice cotra
ei⁹ effectum. huc scotus. **Utz** pnia requat ne-
cessario ad delecioz pti mortalis. **13.** hic scdm
scotum. Ad maiorem tñ intelligentia videndu e
ut p ptoze cessante oi actu pti mortali ma-
neat aliqd a q dicit ptoz. qz si nichil maneat
videt q p pniaz nichil deleri possit. **Utz** hoc
ergo scdm fm eudez q non manet in eo aliquid
reale absolutu vel respectu positu l' pnuatu
a q dicit ptoz. quia si dicit manet aliquid de re
lictu ab actu pti illud non est formaliter pti
quia pte esse in iustificato. sicut hie vicofus vl'
disposicio ad illu manet i iustificato subito. qd
patet. quia in pti⁹ est pnus ad exequendu inclu-
sione illi⁹ hieus vicofsi. sed pugnado contra
eu meree et acquirit habitum strariu. Manet aut
tñ quedā relaco ronis inqntu est obiectu itel-
lectus vel voluntatis dei. qz postqm qd ptem co-
misit intellect⁹ dei puidet et voluntas ei⁹ ordiat
eu ad pena corresponsdentē pto p omi tpe donec
pena debita sit soluta. **Utz** dicta aut relaco ra-
cionis. s. ordinaco ad pena put est discouent-
ens aie dicit macula ei⁹. scdm vero q est for-
malit obligaco ad illā penam dicit reat. fm
aut q est act⁹ voluntatis diuine dicit offensa. In
deo eni irasce vel offendi nichil aliud e qz velle
vindicare pena tali. **His** visis dicendu est ad q-
stione pnapalem. q illud qd dicitu est remane
in ptoze post actu peccati deleri pte. **Et** quq de-
letur fm illud simboli remissionem ptoz. i.
de⁹ est remissio ptoz et quq remittens pcta.
Non remittit aut de⁹ sine pena vel aliquo equi-
ualente in acceptacoe sua. qz p qdūq ptem of-
fendit de⁹. offensa aut ei⁹ vel ira ut dictu est.
est ei⁹ velle vindicare vel aliquid sufficiens ad pla-
candu exigere. ergo qdūq pto posito de⁹ vult
vindicare se de peccate h^o aut e velle punire er-
go ad delecione pti requirit aliq punicio vl' ali-
quid equalis in acceptacoe diuina. Non tamen
p qmūq punicione delet ptem. sed p aliquā
delet p aliquam nō. ut patet de pena damnatoz
et de illa pena que statim sequit culpam scdm
illud aug⁹. h^o confessionum. **Iussisti** dñe et ita

est ut pena sit sibi quisq ptoz. **In** punicione
aut q ptem delet et punicione qua nō delet non
est aliq dñe ita pbabilis sic dñe voluntarij et in-
voluntarij. tñ quia punicio damnatoz per quaz
ptem nō delet longe maior est punicio viato-
ris p quā peccatu delet. p qd patet q magis et
min⁹ non facit differentia int punicione delen-
tem ptem et nō delentem. tñ quia videm⁹ in of-
fensis q pena vel displicencia voluntaria placat
offensu. nō aut oino inuoluntaria et cu murmu-
re accepta. **Igit** rōnabile est si p aliquā penā de-
leri heat offensa et p aliquā non. q pena volū-
taria regularit requirat ad delecioz pti. **Ex** p
dictis igit patet q ad delecioz pti mortali p-
bapti smū cōmissi requiritur punicio voluntaria
vel voluntas puniciois. et pñis penitencia sū
qua neutz illoz esse pte pnia actualis. i. actus
penitendi indistincte accipiendo actu penitendi
ad quēlibet actum supdictoz. **Intellige** tñ q ad
delecione peccati non requirit simpliciter neces-
sario act⁹ penitendi quia de⁹ posset si veller re-
mittere ptem sine oi actu ei⁹ cui remittit. posset
etiā remittere p aliquē motu feruente dilectionis
i deū sine qdūq ptoz quatuor actu sū ppa-
rōe puta in actu feruoris ad martiriū statim su-
stinendu ubi forte non esset cogitaco d quolibz
pcto pti sū omissio. nec pñis aliquis illoz actu
et h^o formalit licet ventaliter in illo motu est
act⁹ penitendi 2° mō. **Et** ideo supdictum est q
act⁹ penitendi regularit requirit ad hoc ut ptem
mortale delet. qz regulariter dicit fieri i qd sit
fm reglas dēminatās a sapia diuina. quaz vna
est q ptem omissu non delet sine displicencia
ei⁹ ad quā reduci pnt alij tres actus penitendi.
Utz p pñiam possit vnu ptem mortale i-
mittere sine alio. **13.** q non qz esset d pfectiōnem
mte dei cui⁹ pfecta sūt opa ut dicit de utro. 32.
Vñ cui⁹ miset totalit misere. et hoc est qd dicit
aug⁹ in li^o de pnia. et habet de pe. di. 35. Item.
ubi dicit q quedā impietas infidelitatis est ab
illo qui iust⁹ est dimidiā spare veniā. **Utz**
remissa culpa p pñiam remaneat reat. **13.** q
p remane. sic eni qui homiez ita et qui deū offē-
dit dupliciter peccat. quia d equalitate amicitie
inqntu affectu debitu nō impendit. et d equali-
tatem iusticie inqntu illi rē vel honorē vl' ob-
sequium sberabit. oportet ergo utqz restitue.
Et qz restituta amicitia non statim restituitur
res ablata. ideo p⁹ remissione culpe remanet
reat⁹ pene satisfactorie. h^o **Utz** remissa
culpa mortali tollant onis reliquie pti. **13.**
q n oportet. Nam ptem mortale ex pre gūfio-
nis inordinate ad bonū omutabile qndam di-
sposicoez causat in aia vel etiā hieū si actus fre-
quēter itere. sicut aut dictu est culpa mortali
pti remittit inqntu tollit p gram auersio mē-
tis a deo. sublato aut eo qd est ex pre auersionis
nichilofn⁹ remane pte illud qd est ex pre gūfio-
nis inordinate. cu hanc gangat esse sine illa ut
pus dictu est. **Et** ideo nichil phibet q remif-
sa culpa remaneat disposicoez ex pceptibz acti-
bus causate que dñr reliq pti. remanent tñ

debilitate et diminute. ita ut huius dñe ma-
gis p modū disposiciōis q̄ p modū habitū
sicut etiā immanet fomes p baptismū. Quod g̃
vix est qd̃ aug̃ dicit li° de pñia. **N**ūq̃ dñs ali-
quē sanauit quē oīno non liberauit. totū enī
hōiem sanauit i sabbo qz cor p̃ ab omī infir-
mitate et aīam ab ol̃ stragione. **R**e dñs totum
hōie pfecte curat. s; aliquñ subito sic socz petri
stati restituit pfecte sanitati ita ut surgeret et
ministraret. sic legitur luce 8°. **Q**uq̃ aut̃ successiue
curat sic legitur de ceco illuīato. **A**d. 8°. Ita etiam
spūaliter qñq; tanta omōtione dñt cor hōis.
ut subito sequat bonitatem pfecte spūalē non
solū remissa culpa. s; etiā sublati omībus re-
liq̃is pēti ut patz de magdalena luce. 8. qñq; ac-
tus remittit culpam p g̃ram opantem. et po-
tea p g̃raz coopantem successiue tollit pēti re-
liquias. hec tho.

Quia scdm scz remissio; venialiū q̃runt pl'a
scz. vtz pēta venialia sine pñia interiori
possint dimitti. **R**e huius questiōis habet in tēlo
immediate precedenti in vltima questiōe. **A**tz
venialia deleri possint sine g̃ra. **R**e q̃ non omīe
enī pētm aliquo mō animā fedat et aliq̃ mō de-
ordinat et necesse est ex hoc qd̃ deo displiceat. qz
igit nota displicentia mīma que esse possit. s; n̄
bīen qui reducit ad op̃placētiā et amīcīdā; au-
ferri non p̃. ideo tenendū est oīno de omī pēto
g̃raliter qd̃ nullū oīno p̃ deleri sine g̃ra gratū
faciente. Sic enī dicitur nos dīna sapientia sa-
nare. et hoc dicitur s̃ccti et sonat scriptura q̃ ma-
xime ponit g̃raz esse nēciā ad delenda pēta.
Atz ad remissioē venialiū pētoz req̃rat g̃re
infusio. **R**e q̃ nō. Nam vnūq̃q; tollit p suū
oppositū. pētm aut̃ veniale nō strariat g̃re ha-
bitui vel caritatis. s; retardat actū ei⁹ inq̃ntū
homo nimis inheret bono creato licet nō con-
deat. Et ideo ad hoc ut pētm veniale tollat nō
requirit qd̃ infundat aliqua g̃ra habitualis. sed
sufficit aliquis mōz g̃re vel caritatis ad ei⁹ re-
missionē. Quia tñ in hūitū vsū liberi arbitrii
in q̃bus tñ possūt esse pēta venialia non con-
tingit esse infusione g̃re s; actuali motu liberi
arbitrii in deū et in peccatū. ideo qñcūq; de no-
uo g̃ra infundit. pēta venialia remittuntur. hec
tho. **A**n nō qd̃ sic in corpore contingit esse ma-
culam dupl̃. vnō mō p p̃uacōē ei⁹ qd̃ req̃rit
ad decorem putz debiti coloris aut debite p̃por-
tionis mēbroz. Alio mō p sup̃inductōē alie⁹
impediētis decore. puta luti vel pulueris. Ita t
anima induat maculā vno mō p p̃uacōē deco-
ris g̃re p pētm mortale. alio mō p inclinacōem
affectus inordinatā ad aliq̃d t̃pale. et hoc fit per
pētm veniale. Et ideo ad tollendam maculam
pēti mortalis requirit infusio g̃re. sed ad tollē-
dam maculā pēti venialis requirit aliq̃s act⁹
precedens a g̃ra p quē remoueat inordinata ad-
hesio ad rem t̃pale. Per que remedia remit-
tunt venialia pēta. **R**e sicut dicitur est ad remis-
sionem venialiū peccatoz non requirit noue
g̃re infusio s; sufficit aliquis act⁹ precedens ex g̃-
ra quo aliquis detestet pēti veniale vel explicite

vel saltem implicite. sic cū aliquis feruentē mo-
net in deū. Et ideo quadruplici rōne aliq̃ cau-
sant remissionē venialiū pētoz. Vno mō inq̃
tū in eis infunditur g̃ra. quia p infusione g̃re
tollitur pēta venialia ut dictū est sup̃. Et hoc
mō p eucharistiam et exēma vinctōē et vniūsa-
liter p oīa sacra noue legis in quibz offerē g̃ra
pēta venialia remittuntur. Vnde credendū ē qd̃
aliq̃ nichil de pētis suis cogitāte sed tñ passio-
nem xpī recolente in sacro eucharistie feruentē.
q̃ venialia pēta vel omīa vel quedā remittunt
ei p gradū ad vitā. Et sic dicendū qd̃ licet veīa-
lia valde oīgrue delectant p pñiam. pñt tñ deleri
p gradū ad vitam. et hic mod⁹ dīcēdi ē s; m
bon. Secūdo inq̃ntū sunt cū aliquo motu dete-
stacōis pētoz. Et hoc mō confessio generalis
tonsiō pectoris et oīo dñica opant ad remissioē
venialiū. Nam in orōne dominica petimus. di-
mitte nobis debita nostra. 3° mō inq̃ntū sūt
cū aliquo motu humiliacōis vel deuocōis et
reuerentie ad deū et ad res dīnas. Et hoc modo
bñdictio ep̃alis. aqua benedicta. panis bñdict⁹.
cōpassio alieni peccati. delicti dimissio et si qua
alia huius sūt. opant ad remissionem venialiū.
In talibus enī ut in pl'ibus est humiliacō et de-
uocō que est actus g̃ra informat⁹ veniali repū-
gnans. qd̃ inq̃ntū est de se caritatis feruorem et de-
uocōnem dimittit. 2° rōe alicui⁹ penalitatis
ānixe que delectacōi inordinatē repugnat. put
illa pena iūcta ē ordinī. ergo et hoc mō pl'a ex
p̃dictis et quecūq; leuis pena opantur ad r̃mī-
sionem venialiū. Sed videt qd̃ sup̃fluat p̃dicta
remedia cū pñia sufficiat ad remissionem veīa-
liū. **R**e qd̃ non sup̃fluat quia omīa ista causāt
remissionem venialiū inq̃ntum inclināt ani-
mam ad motū pñie qui est detestacō peccatorū
implicite vel explicite. hec tho. **A**tz veniale
pētm r̃mitti possit sine mortali. **R**e qd̃ non sic
enī sup̃dictū est remissio culpe cui⁹cūq; nūq̃m
fit n̄ p ṽtutem grade. Ille autem qui est i pēto
mortali caret g̃ra deī. Vnde nullū pētm mor-
tale sibi remittit. **A**tz vnū veniale r̃mit-
ti possit sine alio veniali. **R**e qd̃ sic. Nam pētm
veniale non excludit omīez actū grade p quez
possūt alia pēta venialia remitti. s; pētm mor-
tale tollit excludit habitū g̃re sine q̃ nullum
pētm mortale remittit. et ideo vnū veniale p̃
remitti sine alio. nō ē vnū mortale sine alio.
hec tho. Vñ licet quodlibet sup̃dictoz opantiū
ad remissionē venialiū inq̃ntum est de se op̃at ad
remissionē oīm venialiū. potest tam cōtingere
q̃ p ea vnū remittat sine alio. et hoc dupl̃. vl
qz volūtas habitualē adheret vni et nō alī. et
tūc culpa remittit illi⁹ cui non inheret et rema-
net culpa illi⁹ cui volūtas inheret. Vel ideo qz
volūtas vnū pētm magis detestat qm̃ aliez.
Vñ g̃ra magis delet culpam veniale i cui⁹ de-
lectōz volūtas magis consonat et adiuvat. hec
bon. **A**tz per sup̃dicta remittant venialia
etiā quo ad penā. **R**e qd̃ p p̃dicta tollitur veīa-
lia quo ad culpā. tñ ṽtute alicui⁹ s̃cctificacōis.
tñ etiā ṽtute caritatis cui⁹ mōz p p̃dicta

exatae. nō aut p qdlibet pōictōy sp tollit rea-
tus tota? pene qz sic qd esset immunis a pōto mor-
tali aspersus aq bñdicta statim euolaret. sed re-
atus pene remittit p pōicta fm mortū feruoris
in deū qui p pōicta exatā. qñqz magis. qñqz
min? **h**ec tñ **V**eniale remittat in pur-
gatorio. **R**e q opinio verior et securior et gior
dicit q sic. et hoc pbat pmo autē mgi sen. q
hoc dicit li^o 2°. di. 21. et ggi. qui dicit libro. 2°.
dual. q quedam leues culpe remittuntur in fu-
turo. et ipi xpi dicentis. **M**t. 21. qui dixerit v-
bum contra spm sanctū non remittet ei nec in
hoc seculo nec in futuro. Implicat ergo dñs a-
liqua peccata remitti in futuro sed hoc non n-
in purgatorio. ergo tñ. **S**cdo pbat rōne. nam
stingit aliquem iustū decedere in culpa veniali
vel ante mortem vel in ipa morte contracta.
Aut ergo purgabit post hāc vitam. et sic aliq
culpa in purgatorio debet. **A**ut cū culpa ve-
niali saluabit. aut p sola culpa veniali dam-
nabit quoy vtzqz est impossibile. sic ergo dicēdū
est. q venialia pōicta in purgatorio remitti pos-
sūt et remittūt qñ qd decedit cū eis p eo q grā
nō fuit adiuta finalit ad delēdū ipa. **R**emittūt
inquā nō tñ quo ad penam qz sic remittūt eē
pōicta mortalia inqñtum postq remissa sūt in
hac vita qñtū ad culpam. soluit in purgato-
rio pena eis debita. sed etiā qñtū ad culpā. **N**ō
sic intelligendo. s. q sine penitētia p ignē pur-
gatoriū cōsumat. sicut p ignē argenti rubigo
cōsumit. sed q p penam aīe uiuant ad penitē-
dū de venialibus de quibz nō penituerūt. et
p caritatē cū qua decesserunt eay pñia formaē
et acceptat. **h**ec rich. **Q**uia enī volūtas p hāc
vitā potest esse grē sformis. licet esse nō pos-
sit adiutrix p eo q cessauit tempus meriti. iō
indiget adiutorio extiori. et cū non sit loc? fac-
mēti. habet adiutorū ignis punitiui sū pga-
torij. et sic aīa purgat a veniali culpa si trāseat
cū illa. quia sic dictū est sup ad delēdōnem veni-
alis sufficiat q libez arbitriū grē se sformet. **h**e-
boñ. **E**st enī triplex gen? pōicti. qdā. s. oīno
muolūtariū et i vniūsalī et in piculari. s. origi-
nale. ideo potest remitti et sine actōe et sū passi-
one volūtatis. **S**cđm ē oīno volūtariū et i vni-
uersali et in piculari scz mortale. ideo nō potest
remitti sū actōe et passione volūtatis. etiā est
pām volūtariū scz in piculari. et pām inuolun-
tariū scz in vniūsalī. **V**n pām ē culpa. pti est
pena vt veniale. ideo potest remitti vel actōne
volūtatis in pñti. vel passione in fufo. **A**d de-
lēdōnē tñ illā scurrit tria scz pena pñs grāda
scomitās et meritū aīcedens. **h**ec p. **S**cđm aut
scotū pōictū veniale in purgatorio remittitur
dū pena totalis sibi debita soluit. quia idem est
veniale remitti et penam sibi debitam solui.
Vel dīd potest etiā fm ipm q venialia p meri-
ta habita in vita ista et reseruata in acceptad-
one dīna delēnt in instanti mortis. **C**ausa enī
impedibilis dū est impedita non ponit suum
effectū. **D**ū aut non ē impedita ponit. **N**ūc
aut merita hui? morientis i caritate. sufficiūt

ad delēdū venialia eius et relata ad hec ab eo
vel a deo acceptate. **S**ūt autem impedita dum
iste viuit si semp actu manet in veniali. post
mortem vero et etiā in instanti mortis nō sūt
impedita. ergo p ea delēnt venialia in instanti
mortis. quia tñ non manet impedimentū. s.
actus pōicti venialis. **E**x hoc etiā sequit q oīe
pōictū veniale morientis in caritate. remittit i
hac vita nisi cōmuet actū venialis pōicti vsqz
ad instans mortis. **P**onere autem in anima a
liquē mortū bonū post mortem p quem tanq
dispositōez vl meritū de cōgruo venialia dimit-
tunt nō vīdēt doctne tñeologicē ssonū. **h**ec scō.
2°. li^o sen. di. 21. **V**eniale remittat in in-
ferno. **R**e q non. quia in inferno nulla est re-
demptō. licet enī pōictū veniali p se nō debeat pe-
na etna quia siml pē stare cū grāda. p accōdes
tñ multa venialia pñiūtur pena eterna eo q
sūt in subiecto caritate grā. et in actu et in potē-
tia sine qua nō pē remitti pōictū. et iō quia dīna
iusticia requirit vt manente culpa maneat pe-
na. ideo pena eoy est eterna. **C**ontra hoc ar-
guit scotus sic. pōictū mortale et veniale sūt im-
pporēnabilia et racōe offense quia infinita ve-
nialia si essent non equarent vni mortali i ra-
done offense quia nec oīa illa auerteret a fi-
ne vltimo sic fac vñū mortale. **g**o pena scđm
iusticiā corūis peccato mortali in infinitū exce-
dit penam corūdentem veniali. nō aut scđm
intensōez qz qlibet pena fm intensōz finita fini-
te excedit vl excedit opata ad aliā. igit h^o erit
fm extentōez. igit pōictū veniali nō debeat pena
eterna. **E**t ideo dicēdū fm ipm q pōictū veniali
siue hoc puniendo in inferno siue alibi non de-
beat pena n tñalis. **E**t pñs pena tñali soluta
est liber ab istis et h siue p se siue p accōis. **R**acō
hui? est qz fm se est tal' offensa q sufficiēt pñ-
nit p penā tñalem. **N**ec ē incōueniēs penaz de-
bita veniali hñe ēmmū i inferno. qz et nūc peni-
tens pñe pñe explēs et an totā opletā rōduās
in mortale et in illo mortali decedēs p residuo
pñie cōplēde soluet penā in inferno. s. nō n-
tñalem. qz exq in remissōe poy pōictōy omura-
tū est debitū pene eterne in debitū pene tñal nū-
qm ille est debitor p ill' n pene tñal et pñs pe-
na tñali soluta est liber ab ill'. **Q**d aut dīd q i
inferno nulla est redemptō. vtz est illi? pōicti p
q ille est dānat? qz p illo debitū pene etne nūqz
fuit omuratiū in debitū pene tñal et iō sū ma-
net iō debitū ex q nūqm pē illa pena esse solu-
Oirca 3° scz reditū pōictōy. **1**a. h scotus.
p pñiam remissōy breuīt ē dicēdū q pec-
cata dimissa pus p pñiam dñr redire q ad cul-
pam quecūqz pōicta sint illa siue originalia siue
actualia mortalia vel venialia p pōictū sequens
inqñtum ex dimissione precedentū peccatōi
aggrauat sequens peccatum non q peccatum
sequens sit eque graue sicut oīa precedentia
sed graui? est ex dimissione precedentū pñ pñti
bñficiā cōtemptū. **E**t sic redire dicūt peccata nō
in se sed in effectū aggrauacōis peccati seqn-
tis. et sic dīdēt de pe. di. 10. et est dictum ggo.

Si ex corde nō dimittim⁹ qd in nos delinquit
rursū exigit qd nob iā dimissū esse p pñiaz
gaudiam⁹. Et sic dicit in glo. sup i^o **De. 16.**
Sic p pñiaz nō dimittet vob. tē. h. n. b. **Nō**
tū p pñiaz ventalia inērit aliqz inēritudinē. qz
homo peccādo venialiter nō facit contra deū s;
pccat deū. **hec pe.**

Artic. iij.

Quia s^o scz restitucōz vtrū p pñiaz que
rūt plā. s. vey p pñiaz restitucōz vtrū.
Re. q. sic. Nā grā t vtrū in nob ex influen
tia dīma causant sicut in aere lux ex irradia cōne
sol p modū cause efficiētis. p pñiaz vero sicut p
nubes illa influētia phibet. Et quia p pñiaz
nubes illa tollit. id qd p modū cause efficiētis
pccōis qscz remouet. phibēs repat in nobis
p pñiaz omīs vtrū t grā fm essentia nō scdm
statū. **Vñ aug^o in li^o. 4. rñ.** pñiaz est quedam
res optima t pfecta omīs defect⁹ reuocās ad p
fectū. **hec pe.** **Vey** p pñiaz inqñtū est sacra
mentū restitucōz vtrū. **Re. q. sic.** Nam eod
mō pñiaz restitucōz vtrū p quē modū ē causa
grē vt dictū est. sed est cā grē vt sacrm. **Nā in**
qñtū est vtrū magis est effect⁹ grē t sic nō opor
tet q pñiaz fm qd est vtrū sit cā omīs aliaz vtrū
tū p sacrm pñiaz cāray. **hec tho.** **Vey** p pñiaz
resurgat homo semp in equali vtrū. **Re. qdaz**
dicat q oportet semp in equali virtute vl ma
iori caritate rēurgere. sed hoc non potest stare
quia omīs caritas potens est delere omēz culpā
si nō est necē isti habē de grā ad resurgendū
nō inqñtū sufficit ad delendā culpā. **g^o resur**
gere p in minori. **Deo dicendū ē** q possibile est
ipm resurgere in equali vel maiori vl minori
fm qd se mēi^o pparat t dīma largitas dispēsat.
hec tho. **Sciendū āt** q ille qui p pñiaz resur
git in maiori caritate consequit premiū scdm
qñtū caritatis in qua decedit. **habebit tñ**
maius gaudiū de opibz in prima caritate fa
cis qm de opibz factis in secunda. qd pñiet
ad pñiū accitale. **hec tho.** **Sed** q predicta
obidit ill^o qd dicit apl^s. **ro. 8.** diligentibus deū
omīa coopant i bonū. t dicit ibi in glo. q hoc
ideo vey est vt siq deuenit t exorbitant h^o ipm
de faciat eis in bonū pficere. t sic videt q hō
sy resurgat in maiori caritate. **Re. q. nō omīb**
diligentibus deū coopat in bonū hocipm q per
pñiaz a dei amore cadūt. qd patet in his qui ca
dūt t nūqm resurgūt. vel qui resurgūt iterū
cadūt. s. his tñ qui fm ppositū vocati sūt sci.
i. m pdestinatis qui semp qñ cadūt finaliter re
surgūt. **Cedit enī eis in bonū h^o** q cadūt nō qz
semp in maiori grā resurgūt. s. qz resurgūt in
pmanētōn grā. non quidē ex pte ipi^o grē qā
qñto grā maior tāto de lege dī est pmanētōz.
s. ex pte homīs qui tanto in grā pmanet stabi
li^o qñto est cautōz t humilior. **Vñ glo. ibi**
den subdit q ideo pficit eis in bonū q cadunt
quia humiliores reddūt atqz doctiores sūt.

Vey homo p pñiaz restitucōz in dignitatem
ecclīasticā. **Re. hō** p pñiaz dignitatē pōit qñcum
ad deū t qñtū ad ecclīam. qñtū ad deū pōit
duplicem dignitatem. vnam pñapalem qua

cōputatus erat inē filios deī p grām. t hāc re
cupat p pñiaz qd significat **luc. 14.** in filio. p
digo cui petenti iussit pater restitui stolā pñā
et anulū t calceamēta. Et aliam scdm scz ino
centiam de qua vt ibidē loquit glīabā fili^o se
nior. d. ecce tot ānis fui tibi t nūqz mādātū
tūū pterini. t hāc recuperare non pē. **Recupat**
aut qñqz aliquid maius quā vt dicit **ggo.** in
omel. de centū ouibus. **Dux** in pñelio plus eū
diligat qui post fugā suā hostē fortit pñit qz
eū qui nūqm terga vertit t nūqm aliqd fortit
egit. **Dignitatē āt ecclīasticā** hō pōit p hoc q
se reddat indignū ad exercendū ea que opertit
ecclīastice dignitati. quā qdēz phibēt recuperare
p^o qz nō vē penitet eos q nō ppter odiū cri mis
sed ppter timorem vilitatis t amissōis pñi
gradus t celsitudis pñiam agūt vt habet di.
40. dñō. 2° quia pñiam negligent agūt. vt dī
di. 2. si quis. 3° qz cōmiserūt aliqd peccatū hñs
aliqm irreglāritatē ānexā vt habet di. 2. ex
cōnsilio martini pape. 2° ppter scandalū vt ha
bet eadem di. de his. **Si** tam pñi. s. filantes et
scdi scz negligentes pñiam agant ppter odiū cri
mis t amorem iusticie pñit p lapsū gradū p
stimi stat⁹ recuperare. **Nā** t petr^o post negatōez
constituit⁹ est pastor ouīū. vt habetur di. 40. q.
cūqz. tñ nō possūt vlteri^o ad alcōra officia ascē
dere. vt. 2. di. hi qui sancto. t intelligit de his q
publicā pñiam agūt. **Vey** opa vtrūosa t ca
ritate facta possunt mortificari. **Re. opa** dicunt
vina duplicē. vel quia sūt a vita. vel qz effi
unt vitā. pñia rō vitē ab opibz factis i carita
te tolli nō pē. scdm vō rō t si tolli possit q ad sb
iectū pñiū. nē fm opatōnē ad aliqd qbz pro
ficiat opacō bona. **Opa** g^o bona mortificari dī
cunt nō simpl^r i se s. q ad vtilitatez opātis. **Res**
nāqz vtrū p mortē pōit opatōez vitē. vñ p
qñdā silitudinē dñr res mortificari qñ impe
diūtur a pñio suo effectū vel opacōne. **Effectus**
aut opum vtrūsoz que in caritate sūt. est per
ducere ad vitā etnā qd quidē impedit p pec
cātū mortale sequēs qd grāz tollit. **Et** fm h^o
opa in caritate facta dñr mortificari psequēs
mortale pñm. **Vñ dī. 12.** Si autem se iust^o
a iusticia sua oīa que. tē. **hec tho.** **Vey** opera
mortificata p pñm p penitentiam reuiuiscāt
Re. quidā dī xerūt q opa meritoria mortifica
ta p pñm sequens nō reuiuiscūt per peniten
tiam sequētes pñiderātes q opa illa nō manēt
vt itēz viuificari possint. **Sed** hoc impedire nō
pē qñ viuificent. nō enī hñt vim pducendi ad
etnā vitā. qd pñiet ad eoz vitā. fm q so
lum actu existūt. s. etiā postqz actu eē desistunt
fm qd rmanēt i acceptatōe dīma. sic āt rmanēt
qñtū est de se eē postqz p pñm mortificant quā
semp de^o opa illa put facta fuerūt in caritate
acceptat t sancti gaudēt de eis fm illud apoc.
3. tene qd habes ne ali^o accipiat coronā t. **Sz** q
illū qui ea fecit non sint efficacia ad deducen
dū in vitā eternā puenit ex impedimēto
pñi supuenientis p qd reddūt indign^o vitā et
nā. h^o aut impedimētū p penentiā tollitur

inquit per ea peccata remittuntur. Unde constat quod opera prima mortificata recuperant per penitentiam efficaciam producendi eam qui fecit ea in vita eterna quod est remittere. Et ita patet quod opera mortificata per penitentiam remittuntur. Unde dicit Augustinus quod penitentia omnia ablata restituit. Item obicitur quod dicit hugo de sacro vitae quod nemo dicit in spe correctionis peccare quod quod seculi amittit amplius non recuperat. Respondetur quod si ibi de bonis omissis non mortificationis sed peccati. Item obicitur quod tunc resurgens a peccato mortali resurgit in maiori gratia quam erat illa a qua cecidit quod resurgit in omnibus bonis quod prius habuit in vivificationis et cum hoc in illo actu penitentiae per quod resurgit et quod illis preteritis superaddit et ita in maiori gratia cuius stratum superius dicitur est. Respondetur secundum Scotum quod resurgens per penitentiam merita habet in acceptatione divina quam habuit quando cecidit et per penitentiam ex illa parte ordinatur ad maiorem gloriam sed non oportet eum in maiori gratia resurgere quod secundum dispositionem eius in detestando peccata tamen omissa intente vel remissa dant sibi tamen maiorem vel minorem gratiam. Sed hoc obicitur quia tunc reportaret talis modum de lapsu suo quod resurgit dignus maiori premio in acceptatione divina. Preterea ratio data videtur includere repugnantiam quod si est dignus maiori gloria qui resurgit quam fuit quando cecidit et cecidit a magna gratia per quam fuit dignus magna gloria igitur non resurgit in parva gratia quod idem unicum meritum quod resurgendo superaddit non addet tamen de gloria quantum defectus vel minora deo secundum gratie respectum penitentia diminueret de gloria. Respondetur ad primum dicit Scotus quod non habet modum sed magnitudinem incommodum non solum quantum ad partem sed etiam quantum ad perfectum quod totum tempus quod mansit in peccato est sibi positum quo tempore potuisset multiplicasse merita si mansisset in gratia. Ad secundum dicit quod planius dendo idem de gloria quod corrumpit meritis et idem dicitur habere ab illo quod corrumpit gratie quod dicitur a forte a excedet. Et quoniam iste resurgit quod omnia merita priora resurgit in dei acceptatione etiam meritis reddit sibi ius et dignitas ad totum bonum sed ad non reddit sibi ius et dignitas si gratia secunda sit minor quam prima igitur remittuntur merita sed non gratia propter quod per habita. Et idem est satis consonum iusticie quod gratia prior fuit tamen donum dei merita autem non erant tantum opera dei sed etiam hominis et ideo illa sunt semper sibi salva in acceptatione divina non autem gratia ut propter eam ordinem ad aliquod premium quod habuit eam sed ordinem tamen per eam si nunc habet eam. Hec autem via tenens gradum glorie esse causaliter corrumpere merito consonat scripte quod in multis locis ista sententiam domine iusticie asserit de quod reddat unicuique secundum opera sua in psalmo et ad romanos 2. Nunc quoniam autem habet quod reddat secundum suum habitum. Item consonat observantia legis domine quia secundum ipsam vale est quantum est possibile continue opera meritoria exercere quous remissa adeo ut per ipsam non statim augere gratiam quod corrumpit singulis in acceptatione divina determinat gradum glorie. Hec adeo expedit saluare gratiam quantum opus remissum agere per quod non augere gratiam quia et si ille sic remissum agens non habet maiorem gratiam per opus suum quam alius dormiens in quo saluatur gratia sine tali opere non tamen frustra egit iste nec in nullo excedit illum qui dormiuit imo per

hoc quod egit iam dignus est aliquo bono eterno quo non est ille dignus. Hec Scotus. Sed nunc merito mortificata aliquo facit in acceptatione divina ad premium gratiam danda homini lapsus. Respondetur Scotus quod licet secundum strictam iusticiam iste inimicus dei non sit dignus de propinquo ad aliquam gratiam et gloriam tamen excellens dei misericordia propter merita precedentia licet mortificata deus dat gratiam ad resurgendum. Unde credit quod si perfectior quam cadit propter maiorem ingratitudinem ita credit quod ceteris rebus deus resurgat propter diuinam bonitatem merita preterita ad hoc aliquantulum acceptantem. Unde ipse narrat quod audiuit de quodam viro valde perfecto et postea perfidissime lapsus quod cum propter facinorosa sua esset morti adiudicatus fuit sibi subito perfectissima penitentia inspirata. Et subdit quod hoc bene debet allacere animam cuiuslibet ad opera meritoria semper agenda per viros quod siue sit per mansurum siue lapsurum non erunt illa in oblivione tolleriter coram deo. Hec Scotus 2. libro sententiarum dist. 27.

De impedimentis vere penitentiae. Tit. 4. Oportet considerandum est de impedimentis vere penitentiae quod ponit magister sententiarum libro 2. dist. 16. dicens inter alia esse ludos spectacula exercitia milicie et negotationis. Et circa hoc querunt philosophi. Vnde ypothesis ponit debet impedimentum vere penitentiae per alios viros. Respondetur opera penitentiae exteriora papae sunt nata ostendere sanctitatem et ideo ypothesis cum falsis et fictis sanctitatis opera ostendat intentionem excludens recte penitentiae propter hoc directum impedit effectum penitentiae quam alia vicia generalia. Hec thomas. Vnde ludus impedit veram penitentiam. Respondetur ludus est duplex dicitur. Quodam enim ludus ex seipso habet turpitudinem et tales sunt ab omni vitandi et papae a penitentibus qui per seculum peccata corrigere debent sicut etiam ludus qui in theatris agebantur ad luxuriam provocandam. Alii vero ludus sunt qui ex gaudio devotus procedunt ut cantus ecclesiarum et de tali ludus dixit david ludam et vilior flammam coram deo. 2. re. 6. et tales ludus sunt laudandi. Alii vero nullam epitudinem habent quod philosophi libales vocant et hi sunt magis virtutis. I. e. eutepelie. Et tales sunt arcustas obicitur penitentia fieri laudabile ad papam quod sit et aliis delectabile coniungendum. Sed contingit in eis esse peccatum eo quod debite circustande non fuerint. Nam in talibus ludis aliquando deus vult quod non deus alius. In his etiam ludis penitentes aliter se debent habere quam alii in quantum penitentia fletum requirit eis ut moderate possit se cum deus quod pertinet ad recreandum autem ad sodetatem eorum quibus coniungit. Unde sententia. Sic te gere sapienter ut nullus te habeat tanquam asperum nec contemnat quasi vile. Item thomas. Vnde spectacula impediunt penitentiam. Respondetur spectacula si sunt turpia et ad peccatum provocantia in spectaculo studiosa peccata sunt et quoniam tanta libido potest adhiberi quod sunt mortalia. Unde a talibus oes se debent arcere et papae penitentes. quedam vero spectacula sunt de rebus viliibus et necessariis ad vitam ut penationes et ubi humidi et talia distrahunt animam. Unde licet eis sine peccato possit intendi suata dispoere debita quod ad ordines persone et aliarum circumstantiarum sunt tamen penitentia vitanda propter hoc quod deus cor eleuat ad deum non quantum necesse est

aliud exposcit. hec tho. Vel pē sic distingui fm
aliq. s. fm pē. q. spectacula quedā sūt ihonesta
a qbus est oīno abstīnendū. quedā vō sūt hone-
sta quibus vti licet. qdam vō sūt leuia & hec sē-
tenda. Et pē dicit q ab eis cauendū est non de
necessitate salutis s; ad maiore pnie pfectōem
magis aut dīsuadent curiositates in his sensi-
bilibus qm intelligibilibus quia magis distra-
hūt mentem. vñ de pē. di. 4. c. 1. **C**ohibeat se a
ludis & spectaculis seculi qui vult pfectam con-
sequi remissionis grām. Nam si dīna se cohi-
bisset & in suos mansisset ab extraneo rapto-
re violata non fuisset. **V**erum exercitiū mi-
litie vel negotatōis pniām impediāt. **R**e offi-
ciū militie negotatōis & publicanorū qui scz
exigūt publica vectigalia habent pētm anexū.
licet qñq; possint exerceri sine peccato. Et quia
penitens debet occasiones peccati vitare i satis-
factōe. Ideo laudabile est etiā si huiōi offīda
viter. Nō est tñ dī nēitate pnie quia penitens
nō pē pnis occasiones pēti vitare dū est i hac
vita. Et ideo sufficit pētm hoc i his offīcijs vi-
tare vt scz fm offīciū Jo. baptiste neminem cōcu-
tat & stipendijs iustis vtentē existat. Et non
vtrū offīciū militari ad ostentatōē s; ad utilita-
tem ecclie & reipublice & ad exercitiū virtutum
Et q negotator in se nō habeat pētm dīcōne q est
ab hoc offīciū phibeat sic clericis & mōachis nō
licet negotari qmuis eis liceat pnia vendere
di. 88. Conueniens est etiā q tpe debito mercedē
non in festis nec in tpe quo caristia inducat.
Et modus debitis seruet scz vt sine fraude fiat
et fm lītū cōtractū. In publicanis aut vt de
aucte pniāpis & cā oīs vilitatis ad defensioē tē-
re nō imoderate recipiant thelonea. hec tho.
Obiect aut cōtē pōicta quia Inno. dicit de
pē. di. 4. fratres sūt est pnia cū penitēs ab offī-
ciali vel negotiali nō recedit qd sine pēto nul-
laten? agi pualet. Idem etiam videt dīcē ggo.
ibidē. c. 11. Dicendū q hoc intelligit non q
sine pēto fieri non possit sed quia frequenter i-
plicat ad pētm. Vel pē intelligi de solēne pe-
nitentia q non dñe p? susceptā solēnez pniaz
secularē vñ de pē. di. 4. strariū. t. 11. q. 1. i.
vel plane? qñ inuictū est eis in pniām. tūc enī
si redituarent & mani festū esset deberēt excoi-
cari de pē. di. 4. de his. hec rap. De hac matia
sq de ludis & alijs huiōi pleni? dēminatū est
sup in 4. 2. titulo de modestia fm qd existit in
exterioribus moribus corporis.

De duracōe & iteracōe pnie. ti. 62.

De duracōe pnie. Et cā hō querūt plā scz
vtrū de pēto p pniām remisso teneat
homo ampli? penitere. **R**e pnia potest acapi
p pnia que ē vtrū vel p pnia q est sacramentū
Dico ergo q de pēto remisso p penitētiā que ē
vtrū teneat hō sacm penitētie suscipe si pē. Sed
acapiēdo penitere p exteri actu vtrū. non te-
neat hō penite de pēto p penitētiā remisso. & qñ
tū ad culpam & qñtū ad penā. Silr loquēdo de
penitere in qñtū dicit interiorez actū vtrū. n

in casu scz qñ nō adest pabil? siectura de remis-
sione pēti. aut qñ de pēto suo ex deliberatōe co-
gitat. tūc enī teneat illud detestari. non enī fide-
liter suat repatum fed? dīne amictōe cui actu
nō displicet qñ de hoc deliberat ill? qd inē ipm
et dñi fuit cā inimicōe. Continue tñ teneat ha-
bitaliter penitere. qz nō pē hō dimittere hētū
penitētie n ruendo in pētm mortale. De hētū
aut pnie aut de interiore actu in casibus sup-
dictis. **I**ntelligi debet ill? verbū hu. li. de sacm-
tis. pte. 12. c. 2. cū dicit necesse habes semp peni-
tere. satisfacere potes nimis facere non potes
medi? est vt pl? facias qm min?. Et ill? aug?
de pnia dolor in penitētia statue custodiāt.
Silr mō intelligende sunt siles auctes. Ad hō
nota q quia hō de si lege nō potest esse cert? de
remissione pēti certitudie scie. quia nemo scit
vtrū odio vel amore dign? sit ecclie. 9. ideo suffi-
cit certitudo pabilis siectōe ad hō q nō expo-
nat se dīcrimi si nō vacet ita actu penitendi.
sicut an qm haberet pabilem cōiectam de re-
missione sui peccati. Tūc aut est pabilis cō-
iectura qñ hō fecit qd in se ē dolēdo ofitendo sa-
tisfactōe. cauendi ppositū habendo. hec rich.

Vtrū homo possit post veram pniāz peccare.
Re q vera pnia dicit dupl? vno mō dī vera
pnia q hō habet vtrū actu vtrū. s. penitere et
ab hac homo cadere pē pē libeatē arbitri? qd in
ista vita semp est vtrū. Ideo pē pōi & recupa-
ri exemplū hui? est in dauid. Alio mō dicit vā
penitētia que pōuit in finem vtrū & ab hac
cadere vel recedere nō cōtingit. quia postq hō ē
in vita eterna nūq cadere pē. hō bñ. **T**ra-
ctat aut hec questio in decretis de pē. di. 2. t. 3.
vbi dicit ysidor?. Inanis est pnia quā sequens
culpa cōmūat. **I**ntelligit q est inanis n quia
careat fine primo scz remissione pētoz. sed qz
careat fine vltimo salutis vite eterne. **V**trū
pnia possit iterari. **R**e q sic & strariū dicit est
error pessim? & crudelissim? quia dīne mīe vi-
scera claudat. quia tūc oīs pētores vel qñ oēs
cogerent despare. **S**cdm aut aug?. 1. li. retrā-
ctōnū. c. 18. de qñq; pessimo in hac vita cōsti-
tuto non est despandū. Est etiam expresse stra-
sacra scriptam vt patet in dauid qui pmo pec-
cauit in homicidio & pēa penituit. pēa pecca-
uit pplm nūando & penituit. & vtrūq pniām
dñs acceptauit. Sed qre penitētia iterari pos-
test baptisimus aut n. **R**acō hui? est qñduplex
pma quia in pnia nō impmīe character qui est
indelibilis sic in baptismo. scda est qz pnia ē gē
morbū iterabilē. s. stra pētm actuale. baptis-
mus vero non pñ? s; pō? est pñ? stra pētm o-
riginale qd nō iteraē. tēda est quia baptisimus
totā efficacā habet in passione xpī tñ seml fa-
cta. s; pnia requirit ecclū nīm vt dictū ē qui ē
iterabilis. qre ē qz baptisim? est regnācō spūi-
tualis. pnia vero est quedā sanacō. semel autez
tñ aliquod gñat. s; aliquod pluries sanari pē.
qñta est quia p pniaz nō fit cōlis purgatō. s. a
culpa et ab omī pena debita p peccatis sic fit p
bap? si vō vnūsalis siue tota purgatō possit

iterari dicitur hoibus incentiuū semp peccandi.
Si obiecta extra pōicta ill^o ad heb. 6. Impossi-
 le est eos qui semel illuminati sūt et plapfi rurs^o
 renouari ad pñiam. **R**e q^o loquitur ibi d^o pñia
 cū baptismo nō de altera pñia. vel intelligit se
 cū dū glo. ibidem q^o impossibile est tales rurs^o re-
 nouari. i. rebaptizari ad pñiam. i. post pñiam.

Obiect^o etiā ill^o grego. facultas em^o venie scen-
 tuū tribuit delinquēdi. **R**e licet d^o facult^o pec-
 catū indulgeat quo ad culpam non tamē quo
 ad penam. facultas aut^o venie quo ad penā pa-
 rit incentiuū delinquēdi. vel potest dici q^o licet q^o
 dam ex hoc sumāt occasionē delinquēdi. h^o tñ
 nō obstat quia ex strario sumerent occasionē de
 spandī qd esset gñi^o. **O**biect^o etiā illud orig^o.
 in gñiorib^o criminib^o tñ ocedit semel pñie loc^o.
Re triplex est modus siue gen^o pñie. est em^o q^o
 dam pñia puata que fit in secreto p peccatis
 occultis. quedā publica que fit in manifesto
 et p manifestis. qdā solēnis q fit in capite ie-
 iunij ex ecclesiā p horrendis. pma p^o p^o itari
 ut ostendit m^o g^o sen. li. 2. d. 12. m^o tñ autē
 bus et exemplis. et hētur in decretis de pe. di. 3.
 scda etiā nō ita frequēter debet iterari. scda autē
 fm antiqua iura nō debet iterari. fm tñcōsue-
 tudinem ecclesiay aliquay itera^o.

De pñia sera siue finali. ti. 1°.
Ostea considerandū est d^o pñia sera siue
 finali. Et circa h^o querūt pla. s. vtz
 hō vere possit penitere i fine vite sue
Re q^o sic d^o em^o nulli negat mīam facientī qd
 in se est ad suscipiendū eā. Ad faciendū aut^o qd
 in se est requirunt duo in pēore que diffiniūt et
 integrant pñiam. s. dolor de pēis pteritis et
 ppositū cauendī a futis. Cū ergo dū ē vsus ra-
 tionis in hoīe possit hō hec duo. potest qñtum
 in se est se ad dei mīam pparare. cū aut^o nō desit
 dei mīa se pparanti p^o mīam psequi. Potest g^o
 verā et fructiferam pñiam agē. **S**i latro i fine
 vite sue penituit. luc. 23. et statim remissionem
 inuenit. Et eze. 18. dicit in quacūqz hora inge-
 mitur pēor. et c. **S**i obiect^o ill^o aug. li. 2. de peni-
 tentia. Si vis agere pñiam qñ peccare nō potes
 pēta te dimiserūt tu nō illa. **R**e dimittit pēta ē
 dupl^o. vel quo ad affectum vel quo ad effectū.
 pmo mō penitens in morte peccata dimittit et
 hoc ad veram penitentiam sufficit. scdo mō di-
 mittit ab eis. Intelligendū tamen q^o in illis v^o
 bis ostendit aug^o. q^o pñia quā aliquis in fine
 vite sue facit. non est certū signū salutis. licet
 possit esse efficax ad salutem. quia incertū ē qñ
 aliquis de pēto qd iam facere non p^o penitet.
 vtz. s. voluntatem peccatōi amiserit. sed mani-
 festius est de illo qui p^o si peniteat q^o voluntatē
 mutauit. Cū etiā qñ aliq^o peccare nō p^o potest
 voluntatē mutare. ut nolit qd p^o voluit. etiā
 si possit. Ill^o aut^o eccle. 14. vitius et sanus ofitea-
 ris pñiū est qd ad salutē. pceptū aut^o qd ad vitā.
 hec. pe. **V**tz penitentia sera sit melior q^o tem-
 pestiua. **R**e simpl^o melior est tempestiua quia
 pl^o h^o de volūtario. aliqua tñ sera ut latronis
 est melior aliqua tempestiua. Et ideo tanq^o me

lius. pñiam agere in sanitate oñuit aug^o.
Vtz penitentib^o in fine referuet aliqua pena
 p^o mortē scz vtz qui decedit pñis i pñatorio
 penam aliquā sustinebit. **R**e de iusticia erigit
 ut pētm vel a deo vel ab hoīe puniat. ergo si nō
 ē sufficiens pñit^o ab homīe qui decedit ante
 opletā pñiaz puniet a deo. Alioqñ de negligē-
 tia pñie dilate omodū reportaret. vnde aug^o.
 pñis est pñandus igne pñatorij qui in aliud se-
 culū distulit fructū confessionis. **S**i g^o obid-
 tur q^o pena pñatorij excedit penam hui^o mun-
 di. sed pena ad quā obligat penitens post con-
 fessionem et absolutōē nō ē tanta qñte sit m^o
 te alie pene hui^o mūdi. ergo talis in purgato-
 rio puniet iniuste. Ad hoc dicendū q^o d^o pl^o re-
 quirat emendā qñ penam. ideo pl^o ponderat i
 pñia qñtatem iūctis quā ipse accipit ex peni-
 tentis volūtate qñ qñtatem mol^o quā accipit
 a sua acerbitate. vnde apud deū pl^o ponderat
 in valore modica pena pñis volūtaria qñ m^o
 ta in fūto que non est ita volūtaria. Et ideo
 merito pene presentī que est minor in acerbita-
 te succedit pñatoria que minor est in valore.
 vnde apud deū pl^o ponderat in valore ut reco-
 pensacō fiat. hec tho. pe. sco. et rich.

De pñibus pñie in si. ti. 2°.

Deinde considerandū est de pñibus pñie.
 Et pmo de pñibus ei^o integralib^o. Et
 de his pmo in si. scdo in spēali. Circa
 pñiū pla qñrunt. s. vtz pres pñie cōgrue assi-
 gnet^o dēricō oñessio et satisfactō. **R**e i sacro pe-
 nitentie sit emenda volūtaria et p viā iustide
 vnde sit p viam iudiciū volūtaria susceptū. ad
 subeūdum aut^o iudiciū sponte requirit^o dēricō qñ
 quedam dēricō. sequit^o rei apud iudicē sponer-
 nea oñessio. subsequit^o emende a iudice imposi-
 te solutō. ideo ad pfectum esse pñie sacri requi-
 runt hec tria ut pres integrales eēndiles v^o in
 re vel saltem in pposito de pe. di. 1. pfecta. In-
 telligendū tñ q^o satisfactō dicitur dupl^o. vno
 mō recōdiliacō et sic quia omis pres pñie ordian-
 tur ad recōdiliacōē qñlibet eay satisfactō dīa po-
 test. Alio mō solutō pene debite et h^o mō satis-
 factō est pprie ps vna penitētie q est assūprio
 sū adimpletō pene iniūctē. Nichiloīn^o tamē
 etiā pñibus alijs pñie ouenit p accis satisfac-
 tō. ut dēricōi rōne doloris oñiūti qui est in pre-
 sensibili. oñessioi rōne erubescētie. hec bon.
Vtz absolutō sacerdotis sit pñapalior pars
 penitētie sacri qñ opūctō cordis. **R**e i sacro ē
 ps pñapalior ista que pñapal^o coopat^o ad sacri
 pñapalem effectū. Pñapalior aut^o effectus sac-
 mentoy noue legis est sanctificare qñ sancti-
 catōē significare. Illa ergo pars sacri penitētie
 est pñapalior que magis ex vi sacri coopat^o ad
 remissionem culpe et pene etne que remittunt^o
 p gñam sanctificantē. opūctio aut^o non eātum
 coopat^o ad remissionē culpe ex vi sacri. s. etiā
 inqñtū est actus vtrius vel efficax dispō ad v-
 tute. Dico ergo q^o si opūctō cōparet cū vtrāqz
 vī sua oñiūctam ad absolutōē pñapal^o coopat^o
 tur ad remissionē culpe qñ absolutō. Si aut^o

et si daretur id ad quod cooperaretur ex vi sacri tati-
tis. sic dico quod non ita principaliter cooperatur ad remis-
sionem culpe. sic absolute sacerdotis. quia cum sa-
cerdos sit Christi vicarius principaliter per ipsum assistit
verbis suis in quibus absolutio operatur virtus
sanctificans quam peribis sacri que sunt ex parte pe-
nitentis. Quantum autem ad actum significandi prin-
cipaliter est absolute quam cooperatur. Et sensibili-
ter magis per se signat peccati remissionem quam ipsa
operatur que ita sensibilibus non signat hoc nisi in quan-
tum manifestat in confessione oris et satisfactione
operis. Predicta autem operationem non intelligo in
efficiendo gratiam sed in disponendo ad eius suscep-
tionem. hec rich.

De contritione. tit. 9.

Postea considerandum est de peccato penitentis in
speciali. et primo de contritione de qua primo quere-
tur quid sit. 2º de ea quod sit. 3º quanta debet esse.
4º de eius duracione. 5º de eius effectu. Circa primum
sciendum quod secundum magistros contritio est dolor voluntatis
assumptus pro peccatis cum proposito confitendi et satisfaciendi.
Ad cuius evidentiam sciendum quod sicut in
materialibus duobus dicitur quod non cedit tactui. et secundum
philosophum 2º methaphysice hoc frangi dicitur quod per aliquod
foris agens in partes magnas dividit. Contritio vero
dicitur quod in partes minimas redigitur et quasi annullatur.
ita metaphorice cor hominis duobus dicitur quod diu digne
inspiratorem quasi manu se tangenti non cedit sed ob-
uiat. id est in affectu moratur. frangitur autem quando
a proposito respicitur incipit licet non tollit duritiam.
Contritio vero quod affectus peccati secundum omnem sui partem
in eo totaliter destruitur. Et hoc fit quod voluntas per-
fecte ab effectu peccati resistit. Unde talis resistitio con-
tritionis appellatur. et quia talis resistitio est quidam do-
lor ideo per dolorem tanquam per genus essentialiter dif-
finitur. Et quia non omnis dolor puta dolor na-
turalis est voluntarius et ex omni nec meritorius.
ideo voluntarie assumptus addit per differentiam po-
nente in genere morali. Et quod dolor voluntarius esse
potest de bono alieno et sic esse malus non meritorius. id
apponitur specificis scilicet de peccato per officia voluntatis.
Sic ergo contritio ut est actus virtutis diffinitur. sed ut
est per sacrum oportet aliquid addi in operatione ad a-
lias partes. et ideo addit cum proposito confitendi et sa-
tisfaciendi. Sciendum etiam quod in contritione se-
cundum philosophum est illud quod contritio. et hoc est cor quod quasi ad se habet
totum tenet et laudat per nimiam angustiam. dolore.
ira et indignatione. quam concepit contra peccata. unde
Jobel. 2. Sandite corda vestra. etc. Vel etiam quod
contritio sunt peccata que dolore illo contritionis
corde. id est similes et tolliter teruntur. Secundum est quo
contritio et hoc est duplex mola. una superius sur-
sum eleuans scilicet spes venie veniens ex con-
fessione misericordie. alia est deorsum deprimens scilicet timor
pene veniens ex consideratione diuine iusticie. tertia
ad quod contritio. quod non molestat cor enim duobus male
habet in nouissimo. eccle. 3. Vel melius ut peccati
delectatio tolliter effundatur. ideo dicitur contritio non
fractio. sic enim supradictum est. fractio est in partes ma-
gnas. et tunc remanet sapor. sed contritio est in
minimas et tunc non remanet sapor nec virtus.
peccata vero ad hoc contritionis ut similes et totaliter
destruantur. hec bon.

Differt autem contritio et attritio

secundum the. 1º. quod attritio dicitur accessum ad perfectam
contritionem. Unde in corporalibus dicitur attrita quod sunt
aliqua licet diminuta et non perfecte. contritio vero dicitur
quod omnes partes sunt similes trite per diuisionem usque ad
minima. et ideo attritio in spiritualibus signat quodam
dispendium de peccatis dimissis sed non perfectam.

Verum attritio fiat contritio. hec contritio per du-
pliciter sumi. uno modo per actum penitentis elicto a vir-
tute penitentis caritate formata. Alio modo per forma-
to actum penitendi elicto mediante aliquo habitu
penitentis vel a penitentia informi que postea cari-
tate formatur illo adhuc durante. Primo modo
loquendo de contritione. attritio non potest fieri contritio
quia idem actus nullo modo non potest elici a penitentia informi.
et per hoc elici a penitentia formata. quod voluntas mo-
uens ut informis. et per hoc mouens ut formata
vicem tenet duorum motorum a quibus non potest
esse idem motor in nullo. preterea actus elictus a
penitentia formata est ea posterior ordine nature.
actus autem elictus a penitentia informi est ordinis typis
vel nature prior quam penitentia illa sic formata. 2º modo
loquendo de attritione ne potest fieri contritio. quia
licet motor voluntatis sit simplex et in instanti
quantum ad suum esse. potest tamen eandem manere idem
nullo quousque penitentia a qua elicitur est caritate for-
mata per cuius formationem actus ille efficitur contritio quam
uis elictus fuerit a penitentia existente informi. hec
rich.

Verum attritio faciens quod in se est neces-
sarium fieri contritionem. hec attritionem fieri con-
tritionem secundum quod contritio accipitur per actum penitentis elicto
a virtute penitentis caritate formata. non est neces-
sarium sed impossibile sic videri potest ex questione pre-
cedenti. Si autem accipiamus contritio per actum penitentis
elicto a penitentia informi quod per caritatem formatur
illo actu adhuc durante. sic licet attritionem
possibile sit fieri contritionem. non tamen est necessarium. Possi-
bile est enim quod attritio faciens quod in se est prius or-
dine nature desinat esse quam deus tali gratia infun-
dat. quia quousque infundit eam ipsi voluntati conuerse
ad aliquem alium bonum actum qui non est attritio. non
forte implicite. sed facienti quod in se est necessarium est
aliquo modo a deo dari gratiam gratum facientem
non necessitate coactionis immutabilitatis absolu-
te sed necessitate immutabilitatis ex suppositione ordina-
tionis sue que immutabiliter et liberaliter ordinauit
se datur gratiam omni penitenti et quod in se est faci-
enti. hec rich.

Actus. ix.

Equum videre de 3º scilicet quanta debet esse contri-
tio. Nam 2º scilicet circa quod siue de quibus esse
debet contritio. patet per ea que dicta sunt superius. de
quibus penitentia debet agere. Circa quantitatem vero con-
tritionis queruntur plura scilicet verum dolor contritionis
debeat esse non solum intellectualis sed et sensualis.
Iste sicut dicit crisostomus. vnuquodque per quod causas
nascitur per eandem dissoluitur. cum ergo peccatum per actum
voluntatis possit sufficienter nasci. sufficienter est
per actum voluntatis tamen a parte nostra cum gratia potest
dissolui. deus enim non requirit ab homine nisi quod
est in eius potestate. cum ergo habere dolorem voluntarium. scilicet
dispendium peccati semper sit in hominis potestate. habere
vero dolorem sensibilem non semper. ideo deus non
requirit dolorem sensibilem de contritionis necessitate

sed de ei⁹ pfectōe. **¶** In psal. Qui sanat contri-
corde. **¶** Sed extra hoc eē videt qd dīc aug⁹
Sciat se culpabilē duz qui deflet damna tem-
poris et mortē amīd. et dolorē pccī non oñdit
in lacrimis. **¶** Rēli culpabiliter n̄ signat ibi cul-
pā s; dispōet ad culpā. **¶** Vt h⁹ dīc aug⁹. qz talis
debet se esse culpabilē reputare. **¶** Vel sic sciat se
esse culpabilē. du. **¶** tē. s. si extingat exterior laci-
maz defect⁹ ex defectu doloris. vt hō min⁹ dole-
at de pccō qm de tēpali damno. **¶** S; qñq; abūdan-
tia doloris lacrimas excitat. ppe calorē excitatū.
qñq; etiā hō se extinet vt tñ corā deo doleat. qñ
q; etiā ex duricia oplexionis vel ex siccitate ca-
pitis est qd hō nō pē corpaliter flere p peccatis
et si fleret p morte amīd quia ille dolor est ma-
gis sensibilis. et ideo vianior ad resoluendum
corp⁹ in lacrimas. **¶** Obiect⁹ etiā ill⁹ g⁹. **¶** Ni-
mis dur⁹ est qui dolorem pccī lacrimis n̄ deda-
rat. **¶** Rē illa nimietas n̄ importat excessū qui
sit culpabilis s; est di spō ad culpā et resoluī deb;
nimis. i. valde. **¶** hec pē. **¶** Vt contitō sit ma-
ior dolor qui posset eē in nāfa. **¶** Rē in stricōne
est duplex dolor. vnus in volūtate qui ē eēnd
aliter stricō qui nichil aliud est qm displicen-
cia pccī pccī. qd pē si sit informis ē attritio.
si sit formata est stricō. sed n̄ formata de lege qñ
n̄ sit maxima in opatōne alioz dolor. **¶** Et tal⁹
dolor in stricōne excedit alios dolores. qz qñ-
tum aliqd placet tñ eius cōtrariū displicet. si-
nis aut sup oīa placet cū oīa ppe ipm desideren-
tur. et ideo pccm qd a fine vltimo aūit sup oīa
displicet dī. **¶** In **¶** 6. luctū vnigenitū fac tibi tē
vbi glo. docet penitētē quid facē dī. **¶** Nichil
enī dolent⁹ vnigenitū morte. **¶** Vnde oportet q
iste dolor sit maxim⁹ in gñe scz in opatōe alio-
rū dolor. non tñ oportet q sit maxim⁹ in spē
hui⁹ doloris. sicut quilibet amor caritatis ē ma-
ximus in gñe. sed non in sua specie. **¶** Ali⁹ dolor
est in pte sensitua qui causatur ex primo dolo-
re vel ex necessitate nāfe scdm q vires inferio-
res sequūt motum supiorū. vel ex electōe fm
q homo penitens in seipo habet dolorem et ex-
atrat aīm vt doleat de peccatis et neutro modo
oportet q sit maxim⁹ dolor. **¶** Nam pmo modo
nō oportet. quia vires inferiores vehement⁹ mo-
uent ab obiectis. pms qm ex redūdantia vi-
rū supior. et iō qnto opatō viriū supior. pms
quior ē obiectis inferior. tēto magis sequūtur
motū eaz. **¶** Et ideo maior dolor ē in pte sensiti-
ua ex lesione sensibili qz sit ille qui redūdāt in
ipam ex rōne. **¶** Silr maior est qui redundat ex
rōne de corpalib⁹ deliberant⁹ qm qui redundat
ex rōne spūalia oīderant⁹. **¶** Vñ dolor in sensiti-
ua ex displicentia rōis pueniens de pccō. non
est maior alijs dolorib⁹ qui sūt in ipa. **¶** Et silr
nec dolor qui est volūtate assūpt⁹. tñ quia n̄
obedit vis inferior supiori ad nutū vt tanta
passio sequat⁹ in inferiori appetitu qntā ordiat⁹
supior. **¶** Tū etiā quia passiones ex racōne assu-
mūt⁹ in actibus vtutū fm qndā mensuram
quā qñq; dolor qui est sine vtute non fuit sed
excepit. **¶** h̄ tho. **¶** Vt possit esse nimis magn⁹

dolor i stricōe. **¶** Rē in actu penitēdi est duplex
dolor. vn⁹ est essendal pñie. et h̄ est in volūta-
te rōnali. est enī quedā displicentia volūtatis
qua sibi displicet peccatū inqñtū est trāgressio
legis dīe. **¶** Et quia hec displicentia directe cau-
sat ex caritativa dei dilectōe que nimis intēdi
non pē. iō hec displicentia nimis magna eē n̄
potest. **¶** Est ali⁹ dolor non essendal pñie et h̄ est
duplex. vn⁹ in corpe quo homo corp⁹ suū affli-
git p pccīs suis et hic dolor posset esse nimis
quia cū tali tēpamento debet homo corpus suū
affligē vt non interimat nāfam. **¶** Vñ apl⁹ ro.
12. **¶** Rōnabile sit obsequiū vfm. **¶** Est ali⁹ dolor
interior qui ē passio appetit⁹ sensitui. et hic ē du-
plex. qñq; enī causat talis dolor ex oīderatōe
amissionis cui⁹ daz honestatis seu glorie accidē-
talis p pccm. sic est dolor qñq; in mulierib⁹ ex
hoc q amiserūt suū corp⁹ integritatem et talis
dolor posset esse nimis magn⁹. qñq; causatur
directe p qñdam redundantiā ex displicētia
volūtatis qua sibi displicet peccatū inqñtū est
legis dīe trāgressio. **¶** Et sic adhuc dicit qdā
q dolor posset esse nimis magnus quia penitē-
tia est virtus moralis et ideo corūpi potest per
supabūdantiā et defectū. et hoc videt sentire
tho. **¶** Alijs videt q hic dolor non posset esse ni-
mus quia si nō posset eē excessus in cā n̄ poss;
esse excessus in effectu. hui⁹ aut doloris causa
est supdicta displicentia pccī de qua concessum
est q n̄ posset eē nimis magna. vnde si penitēs
ex vehemētissimo dei amore tam vehement⁹ do-
leret de suo pccō q ex hoc causaret⁹ i appetitū sē-
situo tam vehemēs dolor q corūperet armo-
niā corp⁹ ad vitam nēciam. non esset exces-
sius in gñe moris nec pfectōni pñie derogās
sed oīdians. n̄ forte hominis volūtas directe ex
intentione ferret⁹ ad pcurandū talem passionē
ad hoc vt ipē morētur. et sic credo q intelligit
illi qui dicūt q in dolore q est in appetitu sensi-
tuo pē esse excessus. et hui⁹ opi. est rich. **¶** Nō ē
obstat pōictis dictū an⁹. d. vt sic impigu an⁹
viscera aīe mee vt medulla corp⁹ mei exsicce-
tur. quia ipē desiderabat ex pinguedie duobis
medullas corpales exsiccare. non quo ad hūo-
rem corpalem s; quo ad oīupiam carnalez. **¶** Vt
exsiccatōnem medullaz vocat vulnera carita-
tis qua aīa languet ex absentia xpi. **¶** Non ob-
stat etiā quia culpa cū innocens penam in in-
ferno non sentiret et pccōri paradiso dicens eē di-
gnū oculos cecare plorando. quia licet aū se co-
gnosceret eē dignū amissione oclorū quia quili-
bet pccōr est dignus non tñ eterna morte sed
etiā tēpali. non tñ volebat oculos sibi cecare.
¶ Vt stritus debet malle in inferno eē q; pec-
care et videt q sic dīc enī an⁹. li. de silēdiis
q aliquis debet magis eligere eē in inferno sine
culpa qm in paradiso cū culpa. **¶** Rē fm tho. in q
dā questioe de quolibet. contritus teneē i gñali
malle pati qntācūq; penā q; peccare. quia stritio
nō est sine caritate. ex caritate enī hō pl⁹ di-
ligit deū qm seipm. peccare vō est facere q dū.
puniri vero est aliquid pati contra seipsum.

unde caritas requirit ut quilibet pena peligat cul-
pam sed non tenet in speciali hanc penam vel illam peli-
gere. imo stulte ageret si quis se vel alium super
hoc solidaret quia per hoc in temptatōz incidet
et occasione peccandi daret. quia terribilia sūde
rata in penam magis terrent. *Actus iij*

Equid videtur de 2°. s. de tpe et duratōe cōtri-
tōis. Et cā h^o q^uerunt pla. s. vtz cōtritō de
pccis sic sp. nccia. R^e q^u sic in hitu rōne displi-
centie pccū. nō aut ē sp. nccia in actu. Vñ tenet
hō sp. malū qd fecit detestari. s; quia tenet talis
est pcepti affirmatiui qd sp. obligat s; nō ad sp.
iō tenet pccū sp. s; nō ad sp. s; in cau. Sicut etiā
de actu penitēdi iniori dictū est sup. ti. de pei-
centie duratōe. q. i. Et sic dicit hū. de sancto
vic. q. 2° absolues hōiem a pena et culpa etna.
ligat cū vincto pperue detestatiōis pccū. sic etiā
dicit aug. 4°. de pñia q. vbi dolor finit nichil
de venia relinquit. *Sec^o* aut est de satisfactōe
que attendit fm penam. taxatam que inuigie
p pccis et ideo pē terminari. hec enī pena pcedit
pue pportōat culpe ex pte ouersionis ex qua
habet finitatem. sed dolor cōtritōis nō det culpe
ex pte auisionis ex qua habet infinitatē et iō cō-
tritō vera sp. manet debet. Rōne vero gemit^o vñ
placatus vel doloris sensibilis nō est nccia ma-
xime vñ pfectis q audierūt voce inēna qd au-
diuit magd. dimittatur tibi pccā tua. sic dicit
bern. in canie. cca pñ. s; vñ pñt et debent
meditatōes suā ad dulcedinē supne patrie dū-
cere. ante vñ hunc statū consiliū sanū est pccā
sua an oculos cordis ad dolorem et gemitū rō-
care. hec boñ. *Vtz* dolor cōtritōis mērum:
pccā necessario p gaudiū. R^e q^u non cū nō sint
de eodem s; de diuisis. dolor enī qui est in pñia ē
de pccō omisso. vñde siml cū hoc non pē eē gau-
diū de eodem s; potest eē gaudiū de spe venie quā
conapit p dolorem. vel de hoc q^u in hūdo dolore
de pccis omissis facit qd debet. Et ideo detestacō
pccū omissi que est cā doloris et volūtas que ē
cā gaudiū sunt simul. volens enī detestacō. et qz
vñū est racō alē. ideo anima siml cōuertit pē
ad vtzqz inqñtū ex eis qdāmō fit vñū. et sic nō
oportet qz dolor cōtritōis intrumpat p gaudiū
ill^o. ppter qd dicit aug. penitens semp de pccō
dolet et de dolore semp gaudeat. Sicut enī dicit
bern. mel absinthio admiscendum est. *Vtz*
necesse sit semp hñe pudorem de peccato omis-
so sicut et dolorem. R^e q^u non. Nam erubescē-
tia respicit pccū solū inqñtum habet turpitu-
dinem. et sic postqz pccū est qñtū ad culpam
remissū nō manet pudor loc^o. Dicit enī amb.
non hñ qd erubescat cui pccū dimissū est. ma-
net aut locus dolori qui nō solū est de culpa in-
qñtū habet turpitudinem. sed etiā inqñtum
habet nocuitū annexum. hec tho. *Vtz* post
istam vitam aīe de pccis pterant. R^e q^u nō. nā
in cōtritōe tria sūt sūderanda scz ei^o genus qd
est dolor. ei^o forma qd est actus virtutis grā i-
formatus. et ei^o efficacia qd est actus meritori^o
et sacral^o et quodāmō satisfactorius. Post hñc
ignē vitā anime que sunt beate cōtritōnē hñe nō

possūt quia carent dolore ppe gaudiū plenitu-
dinem. que vero sūt in inferno carent cōtritōne
et si dolorem hēant. deficiūt tñ in eis grā dolore
informans. qui vñ sūt in pccatoz hñc dolorem
grā informatū s; nō meritoriū. quia nō sūt in
statu merendi. In hac aut vita oīa pccata tria
inueniri pñt. hec tho.

Equid videtur de qñto scz de effectu cōtri-
tōis. Et cā h^o q^uerunt pla. s. vtz cōtritō
sit cā remissionis peccati. R^e q^u sic causa iquā
saltem meritoria. et pē reduat ad causam effi-
cientem fm rich. vñ sup ill^o psal. Sacrificium
deo spūs tribulat. dicit glo. Cordis cōtritio est
sacrificiū in quo pccā soluent. *Vtz* cōtritō
possit totaliter reatū pene tollere. R^e intensio
cōtritōis potest dupl^r sumi. vno mō ex pte ca-
ritatis que displicentiā causat. et sic attingit tñ
caritatem intendi in actu qz cōtritō consequēs
merebit nō tñ culpe amotōnem s; etiā absolu-
tōz ab omī pena. Alio mō ex pte doloris sensi-
bilis quē volūtas in cōtritōe excitat. Et qz ille q
dā pena est tñ pē itendi qz sufficet ad deletōem
pene et culpe. Exemplū est in latrone luc. 22.
Nichiloīn^o tamē quia nō pē aliquis esse certus
qz cōtritō sua sufficiat ad deletōnem pene et culpe
tenet sūter et satisfacē. maxime cū cōtritō vera
nō fuerit nō sūterendi ppositū habuerit annexū.
qd debet pducā ad effectū. etiam si esset cert^o qz
sufficeret ad deletōnē tota^o pene non ppter rme-
diū sed ppter preceptū de confessione datum.

Vtz p qñtocūqz magno pccō sufficiat qñtū
cūqz pua cōtritio. R^e q^u sic. nam cū cōtritō dī-
cat actū penitendi caritate formatū et qñtūcū-
qz modica caritas sufficiat ad remotōnē qñto
rūcūqz et quocūqz magno pccō mortaliū.
ignē qñtūcūqz parua cōtritō sufficiat p qñtocū-
qz magno pccō. Sed non sic dicendū est de a-
tritione. cū enī recogitantē peccata in speciali ne-
cessaria est maior attritō de maiori pccō qm de
minori. Et qmuis in penitendo de oībus siml^r
nō sit nccia displicentiā i actu maior de vno qm
de alio. est tñ nccia in hitu. vñ p qñtocūqz ma-
gno pccō qñtūcūqz pua attritō non formatur
grā de lege dī p quā grām attritō fieret cōtritō
si formaret. hec rich. *Vtz* sola cōtritō cordis
sine pfessione sufficiat ad delendū omīa pecca-
ta. R^e h^o questio tractatur de pñia di. i. et po-
nūtur de ipsa opi. ples ibidem in glo. et etiam
in ray. et ganfredo quibus ad pñs omissis fir-
miter est tenendū qz sola cōtritō cordis sine pfes-
sione in re delet omīa pccā. dūmō sit i pposito
sūterendi et satisfaciendi implicite vel explicite
alias non esset cōtritō vera. Vñde dicit aug.
et habet in dicta distinctōe. magna pietas dī
vt ad solam pmissionem pccā dimittat. non
dū pñdat ore. et tñ iam de^o audit in corde.
hoc fuit signū i lazaro quē dñs p^o suscitauit qz
a disapul^o solueret. Et in decz leplis qui i via
anteqm ad pñbros venissent mūdati sūt. Et i
psal. dixi. i. firmiē i animo meo pposui cōfite-
bor adūsū me iusticiā meāz dñō et tu remisi-
sti miq. p. mei. Aliē aut sola cōtritō nō delet

peccata mortalia in confessio habeat in re vel in pro-
posito explicite vel implicite. et sic debet intelligi id
quod dicitur in eadem di. c. ex his. Nullus ante profes-
sionem oris et satisfactionem operis peccati abolet
culpam.

De confessione quid est et
de institutione eius et necessitate. ti. 10.
Consequenter considerandum est de confessione
Et primo quid est confessio. et de eius insti-
tutione et necessitate. Circa primum quod est plura
scilicet quid est confessio secundum diffinitionem. et secundum Augustinum.
Confessio est per quam morbo latens spe venie aperit
Ad cuius evidentiam sciendum quod confessio fit tripliciter.
Aut in foro conscientie coram deo. aut in foro penitentie
coram dei vicario. aut in foro iudicio coram
iudice. In prima peccatum non aperitur quia apertum
erat. In ultima non aperitur in spe venie. In me-
dia vero peccatum latens spe venie aperit. Unde con-
fessio sacramentalis congrue describitur ibi per mate-
riam que est peccatum. et per actum qui est aperire tantum
per formam. et confessio peccati de se dicta non dicit
actum virtutis. sed confessio facta ut debet et quantum debet
et cui debet nominat actum virtutis. Et licet confessio
veri pertineat absolute ad virtutem veritatis. secundum
tamen quod addit aliqua ratio specialis boni. ad aliam vir-
tutem proprie pertinet. et ideo dicitur philosophus. et ethicorum. quod
confessio que fit in iudiciis non pertinet ad veritatem
sed magis ad iusticiam. et similiter confessio beneficiorum dei in
laudem dominam non pertinet ad virtutem veritatis. sed
ad virtutem laudis. ita confessio peccatorum ad remissionem
eorum consequendam non pertinet elicitive ad virtutem veri-
tatis ut quidam dicunt sed ad virtutem penitentiae. impati-
entiae tamen ad multas virtutes pertinet per secundum quod in finem
multarum virtutum est per actum confessionis. hec ergo.

Unde confessio et penitentia pertineant ad eundem articulum
fidei. et quod non. confessio enim quia magis ex spe ve-
nie. predicat magis innititur articulo de vita eterna
quam respiciat spes quam articulo de iudicio quod re-
spiciat timor. penitentia vero e converso se habet ratione
contritionis. hec ergo.

Circa secundum quod est a quo fuit instituta confessio et
unde sit preceptum. et secundum secundum secundum. di. 1. A.
quod confessio talis qualis est nunc in ecclesia non est ex
precepto legis naturae alias ad eam fuissent homines
obligati per statum cuiusque legis quod est secundum. quod nec
obligabantur in lege scripta. Dicunt autem quidam quod
confessio non cadit nisi sub precepto ecclesie. Sed contra hoc
est quia non inveniuntur ubi hoc ab ecclesia papiatur
quod ante hoc factum reputaretur preceptum obligatorium
de confessione. Si enim allegatur illud capitulum ex de
pe. et re. ois ventusque. et c. Illud capitulum est innocen-
terum ante quem plerumque per annos 400. fuit Augustinus. quod
multum confessionem esse necessariam predicavit ut patet in
libro de vera et falsa penitentia. cuius etiam auctoritates a-
liquo ponunt de penitentia. di. 3. Huius tamen opi-
onis esse glossator de penitentia. di. 4. in penitentia. super hoc tamen
non allegat aliquod capitulum et ideo irrationabiliter di-
cit. preterea secundum hoc papa non teneretur confiteri nec e-
tiam infideles tenerentur confiteri. primum choz. 4. quid
mihi est de his qui foris sunt iudicare. Videtur
ergo rationabili dicendum quod confessio cadit sub pre-
cepto dei positio. et certum est quod super hoc non tradi-
tur aliquid in veteri lege. Si autem aliquid in euange-

lio traditur hoc videtur esse illud ioh. 20. accipite spiritum
et quod re. peccata. re. eis. Ex hoc arguitur sic. peccata
mittendi peccata data est apostolis et in eis omnibus
presbiteris. et certum est quod non penitentia quia hoc est. primum
dei. ergo ministeriale et arbitrarie sed non penitentia arbit-
ri in causa ignota. ergo manifestanda est eis causa in
qua debet arbitrari. hec autem manifestatio est con-
fessio. igitur ex hac collatione peccatis arbitrarie facta
presbiteris obligantur peccatores ad accusandum se
eis tanquam arbitris quod est confiteri. Quod autem ad hoc
teneantur declarare sic quicunque amisit primam gra-
tiam tenetur ex necessitate precepti scilicet diligere dominum
deum suum. et c. agere quantum in se est ad recuperationem
eius et in virtute etiam illius precepti diligere proximum. si
peccator per peccatum mortale gratiam primam amisit et
per eam recuperare ab hoc arbitro suscipiendo penitentiam sa-
cramentum. ioh. 20. quod remittitur. et c. et sic eluduntur necessi-
tas precepti confitei ex hoc verbo scilicet quod remittitur. peccata.
et c. et illo precepto similiter iunctis. Si dicatur quod per hoc non
probat quod hec via sit prefata ad recuperandum gratiam
arguitur quod imo sic quilibet tenetur recuperare gratiam
per viam faciliorem et certorem. alias videtur contem-
nere ipsam salutem. sed hec via est facilior et certior
scilicet recuperandi per sacramentum penitentiae. quia hic non requiritur
aliud nisi quod homo non ponat obicem gratiae. quod est mul-
tomino quod attritionem habere que per modum meriti de
congruo sufficiat ad iustificandum. per eam aliquis
esse certior quod non ponat obicem sed actualiter peccata
de quibus habet attritionem. ergo quilibet tenetur ad
hanc viam. Dicunt autem aliqui quod preceptum de confessione
habetur ex verbis apostoli iacobi. Confitemini alterutrum pec-
cata vestra. et c. sed hoc non videtur. dicendo enim confi-
temini alterutrum peccata non magis dicitur ostendendum
esse presbitero quam alii. subdit etiam statim. et orate pro
vicem. ubi nullus dicitur esse instituisse vel promulgasse
se sacramentum penitentiae vel preceptum dominum. sed intendit ibi
suadere per primum ut secundum humiles scilicet nos apud pro-
ximos peccatores ostendendo. sed per secundum ut secundum can-
tatum scilicet per nobis invicem orando. Tenedum
est ergo quod hoc preceptum est de iure divino per euangelium
promulgatum ut super declaratum est. vel si illud non
sufficiat dicendum quod est de iure divino promulgatum
per ipsum apostolum. et per apostolos ecclesie sine omni separatione
multa alia tenet ecclesia per alios promulgata. ex de
cele. mi. cum martine. hec et plura alia de hac mate-
ria optineant secundum secundum. di. 1. A. Sic ergo patet
instituentem confessionis et necessitatem eius. Sed esto quod
aliquis ostendat et nichil cogitet de confessione et non
omitatur confiteri ex contemptu. ergo non caret gratia quod
non interuenit contemptus. ergo quando non cogitat de
confessione non peccat. dato ergo quod sic moriatur con-
stat quod saluatur sine confessione. ergo confessio non est
necessaria. et quod talis non cogitet de confessione potest
esse propter duo. primum propter intentionem doloris. et tunc
quia deus cor suum occupat. si non fuit mora super-
flua nec indiscretio aliqua. credo quod deus absol-
uit eum et pro opere computat voluntatem et con-
putat iste cum illis qui excusantur propter impossi-
bilitatem habentes in sacro confessionis deuotionem.
Secundo potest hoc esse propter occupationem superflue solidi-
tudinis circa alia et tunc non excusatur maxime si locum
et tempus habeat confitendi. imo propter peccatum omissionis

reputabitur res mortis maxie si non fuerit pue-
tus morte. quia bñ posset et deberet recogitare
et pte sacm ecclie. hoc bon. **V**tz infideles te-
neant ad pfessione. videt qd n quia dictu capi-
culu omis vñsq; sex. solu loquit de fidelibus
omis inq; vñsq; sexus fidelis. **R**e qd rgl' ariter
tam fideles qm infideles tenent pfiteri inqntu e
pceptu dñ qd vñsq; fateri deit qui pñtis habz
plenitudinē sup omia. Si aut nō esset pceptu
n ab ecclia n tenerent ad ei obfuantiam illi q
non sūt baptizati. quia vt ostensu est sup ti. de
pfirmacone. q. vñ epi de gradati possunt confir-
mare. vicario xpi non fuit concessa directe po-
estas sup omis qui non suscepit baptismu qui
est ianua qua intrat ad ecclesiam militantem
hec rich. et enunt cū dicitis fm scotū sup in p
ma. q. hñ ar. **V**tz pueri teneant pfiteri.
Re qd sic. f. pueri qui ad ānos discretōis puene-
rūt. vt patz in dicto. c. ois. Et p ānos discreti-
onis ibipē fm glo. intelligit tps q homo capax
est doli. Sive fm hñ. tps in quo discit inter
bonu et malū. quia tñ peccare pē. qd accelera-
tū in vno qm in alio. hec bon. **V**tz habent
res tñ venalia debeant pfiteri. **R**e tenent scdm
aliquos n qd ex vi sacri sed ex vi statuti ecclie
sacra qñ nō hñt mortalia que pfiteant. Aliq
tñ dicunt q tales non tenent pfiteri. tñ a ex vi
statuti ecclie qd quia statutū ecclie non obli-
gat n hñtes pñtia mortalia qd videt cōcludi ex
hoc quia dicit qd debet omia pñtia confiteri qd de
venialibz nō pē intelligi. quia nullū omia veia-
lia pē confiteri. Et fm hoc non habens mortu-
lia nō tenet ad cōfessionem. s; sufficit ei ad im-
plendū pceptū ecclie vt se pñbro representet et
ostendat se esse absq; pficia mortalis pñti. vt ad
gionem recipi possit et hñ reputat ei pñfōne.
Cadit enī sub pcepto magis taxatio tps qm
actus pfessionis. De pñtia sñtia sit bon. rich.
cho. et p. dicentes qd pñtia sñtia ē securior. Sco-
vero est scdm opi. et repbat pñtia. et de hoc habet
etiam. j. et de obiecto confessionis. q. vñ tene-
ant venalia pfiteri. **S**i nūquid ille qui non
hñt remorsū de aliq etia pñto veniali tenere
pfiteri fm pñtia duaz pñctaz opi. **R**ñd
bon. qd credit impossibile fm statū viatoris qd a
liquis die vel septimanā et multomin⁹ ānum
transcat sine remorsu venialis. Et vix credit
bon. hoc fuisse n in xpo et ei⁹ matre. et ideo qui-
libet vel habet pficiam vel habet debet vel in omi
hora petere. dimitte nobis. et c. Si tñ aliq eēt
qui nō hñt p supabūdantem grām. sufficet di-
cere se nullū pñtia pñfisse qd faciat postq; cō-
fessus est legitime. vel pē dicit qd talis nō tenet
ad illū mandatu. quia solū peccatoribz et via-
toribz est datū. talis aut iam habitat i celis
Pretea hoc nō pē suemire homi n ex pñlegio
speali s; statuta nō extendūt se n ad ea q de iure
sūt cūmū. 19. q. 2. due. f. lex. vbi dicit qd qui
lege puata duat nlla rō exigit vt a lege pub-
lica astingat. Si vero nō haberet remorsū vel
pñter ignorantia vel negligentia nō excusaret
a mandato hñ bon. Scotus aut circa hoc dicit qd

simpl' innocēs a mortali et a veniali tenet sim-
pliciter nō pfiteri. vñ si bñ vgo fuisset pfessa be-
ato petro post ascensionē xpi. pficendo peccatū.
Si si sit innocēs a mortali tñ. pē pfiteri venia-
lia et nō pfiteri mortalia. **V**tz papa teneat
pfiteri. videt qd non quia pfessio debet fieri iudi-
ci in quolibet foro. papa vero sup se nullū iudi-
cem habz. g. et c. **R**e qd papa habz iudicē xpm
cui debet p suū vicariū pfiteri qui licet sit inferi-
or eo inqntū platus. est tñ eo supior inqntum
est pñtor et ipse dei mister. hñ cho. licet etiā vnus
papa nō hñat imperiū in successorē suū tñ dñs
habet imperiū sup eos qd papit implicite pfessio
nē pñbro esse faciendam vt visū est et rōne hui⁹
tenet obfuarē hui⁹ pceptū dñ nēitate. Obser-
uare vō ipm fm arcūstācias ordinas a gñia
li pfilio tē de agnitate. 24. q. 1. iusticie. vbi dñ
fic. Iusticie ac rōis ordo suadet vt qui a succes-
soribz desiderat mādāta sua suari. pñcessoris
sui statuta custodiat. hñ rich. **V**tz possit cū
aliquo dispñari ne pfiteat hñ pñtia. **R**e qd n.
misteri enī ecclie instituitur in ecclia diuini-
tus fundata. et ideo institutō ecclie pñsupponit
ad opatōnē mistroy. sic opus creatōis ad op⁹
natē. s; qd ecclia est fundata in fide et in sacris.
ideo ad ecclie mistros novos articulos fidei eōe
aut editos remouere aut noua sacramta isti-
tuere aut instituta remouere nō pñnet. s; hoc
est pñtis excellentissime qd soli xpo debet qui ē
ecclie sue fundamētū. Et id sic papa nō pē dispñ-
sare vt aliq sine baptismo saluet. ita nec qd sal-
uet sine pfessione fm qd obligat ex vi sacmēti
pē tñ dispensare fm qd obligat ex pcepto ecclie
vt possit aliquis diuini pfessionē differre qm sit
ab ecclia institutū. hñ cho.

De tpe pfessionis et. 112.
Cūde pfiderandū est de tpe pfessionis
scz an quilibz teneat statū cōfiteri qñ
peccauit. **R**e de pfessione possum⁹ du-
pliciter loqui. vno mō qntū ad pficendi pñfictū
et sic pcedit omis qd tenet tñ pfiteri qñ tenet cō-
fiteri. cōfiteri aut tenet qñ suoz pñtoy habet me-
mortam. et tñ tenet etiā pñcto mō pfiteri. f.
qntū ad pñfictū et papue qñ est in articulo mor-
tis aut in aliquo articulo in q sñ pñti remissio
oporteat eū pñtm mēre. vt cū tenet celebrare si
desit copia sacmēti saltem tenet pñti et habet p
positū pficēdi. Alio mō quo ad pfessionis actū
et sic est distinguendū. quia aliqui obligantur
tñ ad pfessionem ex statuto ecclie. vt hñtes
tñ venalia. et hi nō tenent statū pfiteri sed
differre pñt vsq; ad pasca quia illa decretalis.
omis vñsq; obligat ad eucharistiam ad quam
iparat pfessio. Alij vō eē obligant ex pñto pec-
cato vt omis qui hñt pñtm mortale et hi cōfite-
ri tenent etiā ex institutōe sacri. De his aut se-
cūdis dicit aliqui qd tenent statū pfiteri hñta
oportunitate sufficienti nec pñcta decretal' ex-
cusat eos. qd intendit pñter negligentia hoim
tpus artare nec ampliare. et hec opi. est tutior
fm innoc. ex. e. omis. Alij dicit omni⁹ et ve-
ri⁹ vt pē et tuti⁹ vt dicit scot. f. qd nō tenetur

regulariter statim confiteri. quia si in rich. ad hoc non obligantur nec ex iure nate qz confiteri p'sb'ro non est de iure nate absolute. nec de iure d'no quia licet xps implicite precepit p'sb'ro confiteri non tñ precepit hoc statim fieri. nec ex iure positivo. s; tñ ad semel in anno. Cū em sit pceptū affirmatiū non obligat n p loco t tpe ecclesia vero potuit in hoc pcepto tempus dēminare cū sit pceptū discipline non nature. Vnde ex iure non tenet homo confiteri n semel in anno. s. in pasca qñ necesse habet coicare. Et sic regulariter n tenet statim confiteri n i qtuor casib'. Vñ est rōe facti. s. qñ vult coicare vl' celebrare. Dicit tñ i hoc casu rich. q si forte de p'pinq expectet aliū cui deuot' t securi' confiteat nullo iure coicare p'hibet si vñ penitet. 2º est rōe p'cl'i. vt qñ ē in mōdi t imminere p'cl'o moras. 3º rōne cōscie scz qñ scia dicitat q statim teneat confiteri de necessitate. 4º rōe dubij. s. qñ p'babili' videt se ampli' āno illo cop'ā confessoris habere n posse qui ipm possit absolueret t hec opi. est p'babili' or fm rich. tho. t pe. Bon. vñ de hoc dicit q generalit' asserit q hō p't differre confessionem vsqz ad pasca videt p'cl'osū. Sill' q teneat sp' confiteri qñ se offert oportunitas vñ valde dux. iō vñ rōnabili' sentiendū mediū scz q oportunitas tēporis. loci t p'sb'ri p't ēpl'icē se offerre scz aut ita q tunc ne vñq'm se offerat. vt cū aliquis gūiter ifirmaet. t tūc tenet statim confiteri. Aut ita q maior oportunitas expectatur vl' quo ad locū vel p'sb'rm. t tunc differri potest sū peccato. Aut ita q nūq'm rōnabiliter maior oportunitas expectet t tūc sine p'iudicō teneat. hec bon.

S; nūquid religiosi tenent statim confiteri. R. aliq dicit q sic. si mortalit' peccauerint t p'sb'ri cop'ā habeat. Et itelligit statim sic dicitat rēa ratō. vñ fm eos refert inter seclares t religiosos. quia illi nō tenent an q'oragesimā confiteri q est eis tps penitentie. isti vero statim tenent qz eis tps penitentie est totum tps vite sue. Si dicat q stat' nō obligat aliquē n p mandatiū Rñdet q stat' nō obligat. sed mandatiū oibz datū. ad nūc āt vel tūc obligat oportunitas q offert se diuisimode diuersis. t hoc vñ est in oibz pceptis affirmatis q ad aliquod tps obligatur vnus ad qd non obligatur ali' vt patz in honore pentū. t hui' sententie est bon. Item dicūt alij q non refert q ad hoc mē seclares t religiosos. quia religiosi nō tenent ad alia qm alij homines. n ad que se obligant ex voto. t h' est opi. tho. Potest tñ dici fm rich. q religiosi rōne suoz statutoz t sui status tenent confiteri frequē qm statuāt qdliū gñale. Nec tñ p' hoc sequit' q teneant statim confiteri habita confessionis oportunitate. n assit dies q fm statutiū religionis sue tenerent confiteri. Consiliū tam omibz sanū fm bon. est q oēs q cadūt p mortale qmāci' pñt confiteant. nō em vñ vere pñt qui cādū portat mortale vuln' peccati occultū. Vnde cōstitutōnem penālē sup dictā innotentia tera) ptra negligentes confiteri sua p'ca cre dicitur emanasse. ex de pe. t re. que dicit sic. oīs

vñ qz sexus fidelis ex quo ad ānos discretōis puenerit omia p'ca sua sol' saltē semel in āno fidelit' confiteat p'prio sacerdoti. t iniūctā sibi pñiam p viribus studeat adimplere suscipiens reuerentē ad min' in pasca eucharistie sacramentū. n p'p' sacerdotis consilio ob aliquā rōnabilem causam ad tps ab eius perceptōne duxerit abstinentiū. alioqñ t viuens ab ingressu eccl'ie arceat t moriens ecclesiastica careat sepulchro.

De obiecto confitendi. i. de his q dicitur. **P**ulchra ostendit adū qd confiteri. Et dicitur de his que debet qd confiteri. Et dicitur hoc qrunē pla. s. dato q homo teneatur confiteri p'ca mortalia. vñ teneat etiā confiteri cōstantias p'cto. R. cōstantias qdam trahūt in aliud gen' vel in aliā sp'z p'cti. vt coire cū muliere diugata. t istas tenet hō confiteri. Non em sufficit ei qui centū marcas habuit d alieno. dicē ego accepi alienū cū hō possit ēē vñ si accepisset vnū denariū. Sed tamen fm aliqz cū hoc pceptū sit affirmatiū non obligat ad semp sed pro loco t tpe scz quādo homo eas cognoscit vel per se vel p inquisitionem alienam. Vnde sapiens t intelligens tenet confiteri si inqranē ab eo. Secūdu vero alios gñatius sed nō rud' opinantes nō oportet eas confiteri. quia sufficit notificare qntitatem p'cti in sp'e licet nō p'se. quia hoc nō p't fieri. Nec oportet fm totam qntitatem p'cti pñiam taxare. h' cū ē bon' t agruū. t qnto sit magis sapiēs t p'fecti tāto magis debent eas distincti' explicare. sed nō tenent ad hoc n forte ex p'pria scia obligent. Quedā vero arcūstantie alleuiant t has non dicit quis p se confiteri quia confessio eaz n facit ad accusatōez p'cti. t p'ctor in confessione debet se accusare t nō excusare. Per accidens tñ ne confessor scandalizet. vel etiam vt eius inquisitōi satisfaciatur. vel si tñ deuiat q sit in genere venialis qz tenet dicere gen' peccati. bonū est aliqz tales confiteri. vt si quis comedat carnes i q'oragesima ex dispensatōe t cā. h' bon. t pe. Quedā vñ aggrauāt in eadem sp'e. t illaz qdā nō aggrauant notabiliter sic scia t ingratitudo. t has n tenet quis confiteri. quia sūt quasi venialia p'ca. qdam aggruāt notabiliter. t istas fm m'g'm wilhel. altissimodoren oportet confiteri. Sed contra p'dicta obicitur. quia aug' p'mo enūctis multis peccatoz arcūstantiis. omis inquit illa varietas confitenda est t deflenda. R. q ill' est de p'fectōe pñie non de necessitate. Item obidē. quia delectabile carnis fm pl'm. t ethi. qnto magis i p'iculari cōsiderat tanto magis appetitū mouet ergo non videt q ad immus p'cto carnaliū aliquis debeat omis singl'ares arcūstantias confiteri. R. arcūstantie p'culares p'cti carnalis que trahūt in speciem p'cti mortalis semp sūt confitende. quia grā que in sacro dat restaurat si q inclinacō a p'cto ex taliū cogitatōe pueniat vel in confitente vel in confessore. Vnde dicit g'g. in pastoralī. sit plexqz vt dū rectoris animus aliqua temptantia cogitat audias temptatōibus etiam ipse pulsaf. s; hec nequaqm pastori

timenda sunt: quia tanto facilius a sua eripit quā
to misericordius ex aliena temperatione fatigat.
Si enim sacerdos lasciuus ad peccata huius mundi vide-
re debet accipere licentiam de ad superiorē recurre. **S**i
si non docere licentiam non agguant in infinitum
aut huiusmodi circūstantie peccati ostendit quāq; laudabi-
liter penitentē adhibita debita discretio huiusmodi ostendit:
raedem turpitudinis circūstantie et penitentem incli-
nationis ad peccatum ex eius confessione in ipso ostenden-
te vel sacerdote. **H**ic teneat quis confiteri
peccata peccata tam circūstantias aggrauantes
Re. **S**co. in 2°. di. 22. dicit quod licet forte hoc sit ut
le non tū videt necessarium esse confiteri ea in speciali
quia magnitudo aggrauant possunt exprimi sufficiens
in confessione in generali. **S**i dicendo de multis et
magnis peccatis alias penitenti. **I**deo nūc in pec-
cando magis ingratus fuit. **V**trius teneat quis
confiteri peccata venialia. **R**e. quod non nec propter pec-
cata venialis morbum. cum enim sint de sui natura
venialia per se penitentiam consequi. siue per peni-
tentiam interiore siue per exteriorē assumpsit su-
etiam per penam purgatoriam. si aliud remedium
operens et idoneum ut dictum est super. **N**ec etiam
propter statum ecclesie huiusmodi. quia cum ex de peni-
re. ois. qd. dicat omnia peccata sua. **A**ut ibi dis-
tinctio per peccata venialibus aut non. si sic. ergo
habens mortalia tenet ex vi precepti confiteri ve-
nialia. si non. ergo huiusmodi tamen venialia non tenet
confiteri ea. **E**t sic videt contradietio dicere quod
ille tenet confiteri venialia et ille non. **E**t sic ex
statu ecclesie generali nullus tenet venialia con-
fiteri in quocumque casu. **S**i querat quomodo pre-
sbyter cognoscat eum si confiteatur qui habet tantum
venialia. **R**e. veniat tamen ad presbiterum et dicat ei
omne ex quo fuit confessus per gratiam dei non habeo
offensam de peccato mortali et sic cognoscat eum suffi-
cienter. hoc et per alia dicit **S**co. in 2°. di. 14. **L**i-
cet autem de ratione sui generis non sit necesse ea con-
fiteri tamen est congruum maxime viris perfectis quia
vile est multum et pena eis debita minuitur ex vi
dantiū. **P**recipue autem confitenda sunt peccata ve-
nialia frequenter iterata. ut etiam dicit magister sen-
ti. 2. di. 21. **E**t hoc propter vitandū periculum quod con-
fessio frequenter ducat in libidinem et con-
temptum. **E**t sufficit stare in generalitate et non oportet
ad singula descendere. **S**i tamen quis velit descen-
dere multum est laudabile et utile et necesse volen-
ti ascendere ad perfectionem. hoc igitur est dictum de ve-
nialibus generaliter huiusmodi bonum. **I**n casu tamen contingit quod homo
teneat ea confiteri suam propter dubium suum propter eccle-
siasticū statutum. propter dubium quod dubitat proba-
biliter verum sit veniale vel mortale. ideo si non
penitet sic de mortali discerni se exponit. et ideo
debet confiteri illud non quidem asserendo ipsum esse
mortale. quia ut dicit aug. 14. de tri. non tantum
est mendacium dicere falsum sed etiam asserere dubium.
sed debet confiteri illud sic iacet in conscientia et iudicio
sacerdotis relinquat verum sit veniale vel mortale
sicut enim dubitat ita dubitando confiteri debet.
Debet tamen iterum et penitentiam sustinere ac si
esset mortale. et tunc mens assecurat et nullo modo

veritas ei iudicatur. hoc bonum. **S**ed obiicitur quia
glo. super illud iac. 4. Confitemini aliter peccata ve-
stra. et peccata inquit que ex humana ignorantia et
infirmitate veniunt. dicit et precipit confiteri. huiusmodi
modi autem peccata sunt venialia. ergo tenet ea confiteri.
Re. quod si hoc intelligatur de venialibus tunc sumit
ibi populus per docere huiusmodi illud luc. 4. preceptum per to-
tam noctem labor. et. ubi autem beatus iacobi licet sit
propositum per modum impatientie tamen per mortalibus tamen
tenet impatientie. per venialibus vero magis exhor-
tatiue. unde preceptum est quod ad mortalia et consilium quod
ad venialia. hoc tamen non procedit huiusmodi **S**co. ut patet
ex dictis. **O**biicit etiam illud aug. **S**i cepisti flu-
ctuare confiteri mortem ne plangas ruinam huiusmodi hoc
ruere videtur qui non confiteatur venialia. **R**e. non est
preceptum sed consilium. unde dicit hoc. non quia non pos-
set aliter nisi per confessionem vitare ruinam. sed quia
hoc via est sobria et idonea. **V**trius aliquis possit
licet confiteri peccata que non fecit. **R**e. peccata que quis
non fecit huiusmodi rem fecit tamen huiusmodi suam estimatorem.
per quis confiteri. que vero neutro modo fecit nisi per
licet confiteri. primo modo facit contra veritatem rei non
tamen veritatem conscientie. 2° modo facit contra veritatem.
Quid de generali confessione in qua huiusmodi morem
aliqui ecclesiarum presbiteri et alii confitent se commisisse
omnia peccata dicentes. peccavi in omnibus vicibus quibus
homo peccare potest. **R**e. taliter confitens loquitur in persona
ecclesie. vel sic dicit aug. in vno peccato possunt
multa notari. vel quod dicit in omnibus vicibus apre-
hendit genera singulorum et non singula generum. quod d.
locutione. cogitatione. operatione. omissione. **H**ic tamen.
Et quasi eadem dicit hostiensis. et addit vituperandi tamen
sunt presbiteri qui addunt de pollutione credentes
hoc sufficere sibi per confessionem quod non est verum
quia ad huiusmodi mortalia requiritur confessio spe-
cialis et sacramentalis. **V**trius liceat in confessione alie-
na peccata referre. **R**e. aliena peccata aut non perti-
nent ad peccati accusationem sed magis ad excusati-
onem eius qui confiteatur ex quadam associatione aliorum quod
solanum est miseris habere socios penarum. **S**icut
quocumque aliqui simplices confitendo omnes vicinos su-
os accusant. dicendo omnes sumus latrones vi-
surarii pium et filia. **E**t hoc modo peccata aliena in
confessione referre non licet. et a confessore taliter con-
fitemens corripitur. **A**ut sit peccatis nostris iuncta
ita quod sine eis non potest bene explicari culpa propria
et tunc licet ea in confessione dicere eo modo quo sunt
ipsis non per culpa propria explicari. **U**nde suffi-
cit aliqui dicere in generali ut si mulier sit ab episcopo
cognita quod absit sufficit dicere se esse cognitam
ab aliquo magno prelato. **S**i a persona religio-
sa a religiosa. quia satis apparet genus culpe.
Si vero descenderit ad personam specialem increpare
debet. **S**ilicet nec confessor debet inquirere de persona cui ri-
ose. **S**i tamen suspicet quod sit persona cui potest perdesse et
queniens et utile sit ipsam scire. potest ex confessionis
foris de illa inquirere. **N**am talia sunt sepe occasio
frangendi sigillum confessionis. ubi est maxi-
mum periculum ut infra patebit. **S**i vero peccatum
explicari non possit sine persona. ut si mulier
sit inordinate a viro suo cognita. tunc si de vi-
ro dicat non peccat. quia non potest aliter confiteri

ppriam culpam. **hec bon.** In hoc tamen mēbro ultimo subdistinguit p. s. q. aut immet p. clm illi p. sone p. hoc qd manifestat. t. tūc non debet manifestari s. sufficit sine huius circūstancia peccatū dicē. aut nō. t. tūc debz manifestari. h. p. **Sic** g. g. alit ē vey q. p. cta aliena n. sē dicēda in cōfessione n. inq. n. tū sē p. p. al. dix. **Cōfite-** bor adū sū me iusti. m. dñō. glo. p. cta mea nō aliena. nec cōfessores d. illi inq. rē debent. **Vñ** illi qui ramū cōs i cōfessione inq. rē t. de alijs ma lū audiūt t. sustinent. vix aut nūq. a detracti one excusari pūt. t. aīabus mederi nesciūt dū paūtur venientes ad medianā alios accusādo sibi infligere graue vuln. **hec bon.** **Rod.** tamē dicit. q. si cōfiteus psonam expmat cū qua pec cauit bona intētiōne pñario qui potest t. vult pdesse t. nō obesse. nō vt pdat ipm pēforē sed vt pñari oret p eo vel secrete labore ad corre ctōnē ei. nō peccat s. pda. meret ar. ad h. vñ 21. q. 4. h. videē. **Silr** si pñarius inq. rat de illa psona bona fide. s. vt oret p ea aut eam corri gat in occulto credit q. non peccet dū tñ cōfite tem nullo mō cogat ad noīandū eam aut eius expssionem extorqueat ab inuito. h. rod. **Scom** vñ rich. penitēs celare tenet psonā cū qua pecca uit n. in tribus casibz. **Vñ** us est quando hoc ē necm ad expmēdū pñū peccatū. tūc em tenet eam expmē confessori eo mō quo dictum est s. **Ali** est qñ est vile ad correctōnem vel prefer uatōnē illi. a rediūo. tūc em confitens bñ fa cit si dicit cōfessionēz alicui psonē que pos sit t. velit illi pdesse t. nō obesse. sed hac de cā n. expedit eā in cōfessione noīare quia p hoc n. pos set ad correctōnem illi pcedere. **Terc** est qñ ē vale ad pseruandū penitētiā a rediūo. tē em expedit cōfiteat expmē cōfessori illā psonā. pē em stringere q. cōfessor p cognitōnēz illi psonē monita dabit p q. a rediūo meli. pñari pōit

Cui est cōfiteandū. ti. 13.

D E inde cōsiderandū est cui sit cōfiteandū. **Et** arca hoc querūt p. s. vey sic cō fiteandū pñbro soli. **Rē** de cōfessione possum loqui dupl. **Vñ** mō put est op. vir tutis directe repugnans ypocriti in q. quis seip sum accusat ne ali. sit qm appareat vel mala sua apit ad morbi inuestigandam curatōnē. **Et** hoc mō cōfessio pē fieri cuilibz qui pē adiuua re instruēdo vel orando de quo hō pē erubescē et humiliari t. ille exemplo humilitatis meliora ri nō pēoz cognitōne deprauari. t. sic quis pē pētm suū cuilibet confiteri siue clerico sū laico. **Sicut** em dicit bern. sup. cant. vir pfectus ē ve ritatis amator t. onis vellet noscere sua mala dū tñ non esset cā mali s. boni. **Alio** mō cōfes sio est opus sacramentale pū ordinatē ad rē cō ditiōnē que fit p absolutōnē t. ligatōnē. t. qz hec pās collata est solis pñbris. vt habitū ē s. ti. 2. hui. libri. t. hēbiē. j. ti. 24. ideo hec cōfessio nulli nisi pñbro est faciēda. **hec rich.** **Vey** in casu necessitatis q. pñbr dēset sit necessari um laico cōfiteri. **Rē** cho. m. 2. suo videē dicere q. sic. sed tenendū est q. non quia cōfiteri pñbro

non aut laico est preceptū vt patet ex pñdīs imo aliqñ esset valde pculosum t. stultum q. tali laico pē aliq. cōfiteri q. cōfessionē ruelaret ex q. forsan magnū malū eueniret. vñ in tali casu est ita iudicandū. sic qñ nō hēt copia cōfessionis. **Est** tñ licitū t. si alit laic. pdone. agruū. **Et** h. mō intelligit mgt. sen. li. 2. di. 14. c. 4. d. Si de fuerit pñbr pñmo est faciēda cōfessio. sic etia de bent itelligi auētes t. iura q. h. dicit vt d. pe. di. 1. penitet. t. di. 3. q. vult. **Et** h. opi. ē rich. sco. t. pe. **Ad** qd valet cōfō laico facta. **Rē** baptis m. h. efficaciaz ex scificatōne matie. t. iō a q. q. 9. ferat alicui ille recipit sacm. **Sed** vis pñie sa cramentali cōfiteat i sacificatōne mīstri. **Et** iō q. laico cōfiteat licet impleat ex pte sua qd ē de cōfō sa cramentali. sacralē tñ absolutōz n. cōsequit. **Et** iō aliquid valz et ad diminitōz pene q. fit p cōfōis meritū t. penā. s. n. cōsequit diminitōz illā pe ne q. fit ex vi clauū t. iō sic cōfessio magis pūit p istā vitā q. cōfessio sacerdoti. h. cho. **Vñ** 3. q. 4. qualis dicit q. tanta est vis cōfessionis vt si desit pñbr cōfiteat homo pñmo. t. si ille pñter absolueudi non hēt fit tñ dignus mīa ex desi derio sacerdotis qui socō cōfiteat suā turpitudinē t. ita est mīa dī ubiqz que t. nouit isti peccare et si non tam cito qz si absolueatur a sacerdote. hoc est ar. q. laic. non pē absolue in necessitate qd etiā est vey fm ianno. **Vñ** male sensit bern. ex d. offi. ordi. pastoralis. dicens q. laicis absolue re potest i necessitate. t. hoc non tñ a pñs s. etiā ab excoīcatōne.

Cui pñbro est cōfiteandū. ti. 12.

D Ostea cōsiderandū est cui pñbro sit con fiteandū. **Et** arca hoc querūt p. s. vey pñbr prochiālis non posset audire cō fessionē n. p. data sit sibi pās ab epō l. a papa. **Rñdet** ray. q. n. s. dicendū q. sic quia tal. rece pit pñtem clauū qñ ordinabat. Jurisdictōnē vero recipit qñ ab eo qui pñt prochie pñbr isti cui. que duo requirūt t. sufficiūt ad ligandū t. soluendū. **De** oīpō q. alicui cōmittit cura ali cui. prochie habet pñtem ligandi t. soluendi a iure. de pe. di. 1. multiplex. t. c. vñ. t. ideo non indiget alia licentia speciali. s. epī vñ pape et hui. s. hie est gōf. t. hōf. **Vey** necesse sit cō fiteri pñrio pñbro. **Rē** vt dictum est sup. cōfes sio non sacralis siue licentia t. mandato alicui fieri pē cuilibet ad libitū dū tamen sit fidel. t. n. sit excoīcatus vel pñdus. **Confessio** vero sac mētal. non pē fieri n. pñbro qui potest absolue talis aut est pñbr pñri. extra de pe. t. re. omnis t. di. 6. placuit. alias d. itez cōfiteri. **Ad** effectū em aliquem requirūt duo. s. potentia actia in agente t. materia debita in recipiente. **Hinc** est q. ad ligandū t. soluendū requirūt potestas cla uū. que dat in ordinatōe t. materia debita. i. subditus que habet ex iurisdictōne vñde oportet confiteri pñrio sacerdoti. **Propus** vñ sacer dos est triplex. vñ ex iurisdictōne ordinaria vt sacerdos prochiālis epō vel papa. vel ex iurisdi ctōne delegata. vt ille cui cōmittit potestas au tiendi ab aliq. istoz triū vñ a legato dñi pape.

Vel a iurisdicōe a iure concessa siue pmissa .
sic dicitur ppij sacerdotes illi q̄s epi vel abbates
exempti in suos eligūt ofessores . Et illi qui sub
ditos alienos audiūt in casibus a iure cōcessis
q̄s casus require . j . vltus finem hui⁹ tituli . pri-
mo mō dicit ppius p̄sbr . 2 . magis p̄rie . 3 . mi-
nus p̄ie . Sumendo igit ppiū p̄sbrm p p̄sbro iu-
risdicōe hūte aliquo triū dictorum modorū nō
est confessio faciēda nisi p̄prio sacerdoti ad hoc
ut homo nō transgrediat p̄ceptum t̄ ofsequa-
tur ofessionis effectū . Sumendo vō ppiū sacer-
dotem p̄mo mō licet sit ei reglariter faciēda
confessio . In multis tñ casib⁹ nō oportet ut o-
steniū est p̄ de re . hec rich . Potest etia⁹ a p̄e dū
visitat p̄mūtiā suā subditos sui suffraganei
ad confessionē audire absolue t̄ eis p̄nias sa-
lutaris inuigere . li . 6 . de censib⁹ p̄petuo . t̄ est p̄
tpe illo p̄sbr p̄p̄iū fm p̄mū modū . Ad hoc vō
nūc iure nouo est exp̄sum q̄ fratres minores
t̄ p̄dicatores audire p̄nt ofessiones . Illi . s . fra-
tres q̄ sit ad hoc electi t̄ ep̄o p̄sentati . ex . A . li .
de sepulc̄is sup cathedrā . Quid si sciat p̄cor
suū p̄sbrm hereticū esse aut sollicitatōre ad ma-
lū aut fragilem t̄ p̄nū ad p̄cēm q̄ quis ofiteat
vel reuelare ofessionem p̄babiliter existimat .
vel si p̄cēm p̄tra cū omi sū sit de quo quis con-
fiteri debet . hec in hui⁹ casib⁹ a prochia vlt ei⁹
supiori petenda est licentia alteri confitendi . q̄
si neget sufficit petita licet non obtenta . quia
in tali casu non tenet p̄prio sacerdoti ofiteri o pe .
di . 6 . placuit . etia⁹ si non hz aliū cui confiteat i
colligē in hoc casu fm aliquos non habē copiaz
p̄sbr nec in hoc transgredi p̄ceptū ecclēsie qz
p̄cepta iurpositi non extendunt vltra intē-
tōnem p̄pientis que est finis p̄cepti . hec aut ē
caritas fm aplm . nec aliqua iniuria fit in hoc
sacerdoti quia p̄uilegiū amittē meret q̄ excessa
sibi abutit p̄ate t̄ hui⁹ sūne est t̄ho . t̄ pe . t̄ silr
innoc . t̄ hosē . sup ill . c . omis . Vtz p̄sbr pro-
chialis debeat facile dare licentia⁹ suis subditis
alteri confitendi . hec quia multi sunt adeo ifir-
mi q̄ p̄o sine confessione decederent qm con-
fiterent tali p̄sbro . vñ illi qui sunt nimis so-
liciti ut ofentias subditoy sciant multis laq̄-
um damnatōis inuāt t̄ p̄ oīs sibi ip̄is . hec
bon . hos . etia⁹ ofulit q̄ si prochia⁹ aliquā latē-
tem casu non ofitendi . p̄prio sacerdoti habeat li-
centia ei nullaten⁹ denegat s̄ p̄cedat . s̄ si forte
extremi visibiliter se p̄sumat negare potest . de
conscia tñ caueat . hec hosē . Sed nūquid dicēti
se b̄felicentia⁹ a suo prochia⁹ ofitendi alēi cre-
dendū est sine lris . hec q̄ sic . licet enī in iudicō
extencōso nulli sit credendū sine p̄batōe . ar . ex
de foro compe . significasti . In p̄niali tamen cre-
dendū est cuiuslibet si dicat se licentia⁹ habē a suo
iudice fm hosē . t̄ jo . s̄ ro . dicit q̄ non tenet
ei credē q̄ sit supiori ofessus t̄ ab eo absolutus
n̄ hoc ei constet p̄ lras supioris vel alio mō le-
gitimo q̄ p̄ intelligi vtz esse de p̄cīs manife-
stis . vel qñ habet p̄babiliter suspectū subditum
suū . Vtz sacerdos prochialis possit audire
subditū suū extra territorū prochie sue . q̄ nō

arguit . ff . de iur . oi . i . u . l . fi . s̄ ill⁹ habet locum
in his que sūt extencōse iurisdicōis . Porro cū
p̄nā sit de iurisdicōe volūtaria quilibet p̄sbr
curat p̄ vbiqz subditū p̄pū expedire . ff . d̄ offi .
p̄consul . l . 2 . Et infra de loco nichil exp̄mit cō-
siliū ḡnale . hec tho . Vtz p̄sbrī seclares vel
etiā reglares sū monachi quibus nulla cura
cōmissa est ab ep̄o vel alio supiori audire pos-
sint subditos prochialis p̄sbrī de licentia ei⁹ .
hec bern . videt dicere q̄ non extra de pe . t̄ re .
omis in p̄i . glo . magne sup ill⁹ alieno sacer-
doti . sed tenendū est q̄ sic . cū enī quilibet p̄sbr i
cipiat potestatem soluēdi t̄ ligandi in ordina-
tōne si matiam . i . subditū habeat . soluē p̄ t̄ li-
gare ut dictū est sup . tal . aut habet materiam
ex quo de licentia p̄prij iudicis aliquem audire .
Nec requirit in h⁹ licentia ep̄i sed tñ p̄sbrī
prochialis ip̄i⁹ confitentis ut patz in . c . omis .
n̄ in casib⁹ ad ep̄m sp̄aliter p̄nentiab⁹ . Et hui⁹
opinionis est hosē . s̄ p̄dictis obuiare viden-
tur gof . t̄ ray . dicentes q̄ religiosi vel reclusi
nō hnt p̄atez soluēdi vel ligandi nec baptizā-
di p̄dicādi nec alia q̄ ad curā aiaz p̄nient fa-
ciēdi n̄ fuerint electi a p̄lo vel ab ep̄o t̄ cū al-
sensu sui supioris instituti . 16 . q . 1 . alia . t̄ c . p̄-
uenit . Sed dicēdū fm hosē . q̄ illa iura t̄ filia
intelligi debent de religiosi qui volūt sibi vsur-
pare prochas sine licentia supioris sui t̄ sine
autoritate ep̄i ut etiam bene innuē in ei⁹dem
verbis . vel quando volūt aliquem audire sine
licentia iudicis eius vel etiam sine licentia supi-
oris sui nulla alia nēitate instante ut innuitur
16 . q . 1 . placuit . Vtz in ar . necessitatis te-
neat quis ofiteri heretico scismatico vel ofili . si
catholic⁹ nō possit h̄ri . hec q̄ non quia null⁹
habet clauē ecclēie n̄ sit catholic⁹ . de pe . di . 1 . ver-
bum dei . t̄ c . quē penitet . Sūt etiā tales excoi-
cati excoicacōe maiori qui absoluerē nō p̄nt .
12 . q . 1 . audium⁹ . Quimo ofulerem q̄ nullo
confiteret eis de p̄cīs s̄ d̄ p̄cīs doleret t̄ qz tñ
distul ofessioez t̄ ofiteat i corde bñ deo t̄ suffic-
ei . Tales enī ponerent ip̄m defacili in aliq̄ erro-
re vlt desperatōne sicut pharisei iudam dicētes
cū cōfiteret eis p̄cēm suū . q̄ . 24 . quid ad nos
tu videris . de pe . di . 6 . c . 1 . Talibus vel etiam
notorijs peccatoribus nullū sac̄mentū est red-
piendū p̄ter baptismū . 31 . di . 6 . vez . t̄ . 1 . q . 1 .
sac̄amēta . Silr credo q̄ etiam in articulo necessi-
tatis null⁹ debet confiteri excoicato maiori ex-
coicacōne quia tal . absoluerē non p̄t ut dictū
est . Cū p̄dictis oueniūt hos . ray . t̄ ali . Quid
si quis est fornicat⁹ vlt aliquid tale fecit occulte
i prochia aliena p̄pter q̄ sit excoicatus a p̄lato
ill⁹ loci . Nūquid debet de illo p̄cō ofiteri p̄prio
sacerdoti vlt illi in cui⁹ prochia fecit ill⁹ . hec q̄
p̄prio . Si aut sit excoicatus p̄pter ill⁹ p̄cēm sic
ofueuit fieri i furtis . rapinis . t̄ hui⁹ q̄rū igno-
rant actores . mittendus est talis ad excoican-
tem absoluerē ab excoicacōne hui⁹ . quia nō
potest absolui p̄ p̄mū sacerdotē . Et ill⁹ q̄ dic-
tus q̄ rōne delicti sortit⁹ quis forz intelligēdū
est quo ad p̄nencia ad forz contencōsi . quia p̄

ibi de crimine omisso publice conveniri iudicari et puniri. Secus est de occulto fimo rod. Secum tamen alijs illud intelligitur non tamen de foro stencoso sed de penali. **Q**uid de pegrinis et romipenis. **R**espondeo si accepit peram et baculum a sacerdotibus propriis vel ab alijs cum licentia propriorum. Iterum iterum arripuerit eo ipso presumendum est esse datam eis licentiam alij prebitero confitendi de his qui miserunt in via vel etiam que per oblivione confiteri omiserunt. aut etiam scilicet enter dum tamen illi confiteri proponant prius redierint proprio sacerdoti. Tales etiam intelligo habere licentiam recipiendi eucharistiam in pascha. hec rod. et convenit cum eo innot. super. c. omis. Et addit ibidem quod si sine licentia presbiteri proprii pegrinans absolvi non potest a presbiteris alijs nisi in necessitate. et ideo est de negotiatoribus et alijs viatoribus. **V**n tunc est in huiusmodi semper petere licentiam. et idem dicit hostiensis. ibidem. **Q**uid si tale est peccatum cuius absolutio sibi episcopo dyocesanus retinuit. nunquid poterit de illo in via vel ante iter arripere omisso absolvi dum est in pegrinatione a simplicis sacerdote. **R**espondeo credo quod sic maxime si instituerit tempus generalis confessionis in pascha. debet tamen ei iniungi a penitentiario quod cum habebit copiam episcopi sui iterum confiteatur ei peccatum illud et ab eo penitentiam recipiat de illo. hec rod. **N**unquid unus presbiter audire potest et alius absolvere penitentem. **R**espondeo quod non quia sacrum penitentiae non est dividendum. sicut dicit de episcopo qui manum in ordinatione ponebat et alius presbiter verba proferebat. et dicitur quoddam. **V**erum confessio in sacerdoti quem prochialis sacerdos loco sui posuit credens eum esse sacerdotem teneat illa eadem peccata iterum confiteri postquam confiterit eis illi cui confessi fuerint non esse sacerdotes. **R**espondeo quod tales tenent illa eadem peccata si illorum sunt memores iterum confiteri sacerdoti. quia fimo rei veritatem de illis non sunt recte confessi nec sacrum susceperunt. nec tamen iudicandi sunt peccasse tamquam transgressores statuti de confitendo quia ignorantia eos inculpabiliter seu probabiliter excusavit. **E**t dico quod illa confessio fuit eis meritoria non tamen tam utilis eis ceteris rebus sicut si confessi fuissent sacerdoti. quia non sacerdos non potest offerre penitentiam illi beneficii ut quod sacerdos ex vi clauis ministrat. **V**erum sacerdos prochialis teneat audire confessiones prochianorum suorum quotienscumque voluerint in eodem anno. **R**espondeo quod hec questio potest intelligi aut de tenentione necessitatis. aut congruitatis. primo modo non credo quod ordinarie teneat audire confessiones parochianorum suorum. nisi quando illi tenent de necessitate confiteri quod est saltem semel in anno. et quando sunt in infirmitate gravi constituti vel imminet eis aliquod periculum mortis. **S**i tamen plures voluerint confiteri et sacerdos curatus noluerit eos audire. tunc libere possunt subditi alium sacerdotem adire et eidem confiteri et ille potest eos absolvere. nisi prius eorum sacerdos eos quos audire noluerit ad aliquem determinatum sacerdotem miserit. quia si non vult eos audire nec ad aliquem sacerdotem determinatum mittere eos implicite licentiat ut illa vice confiteantur cuiusque sacerdoti voluerint. Loquendo autem de tenentione congruitatis. tunc dico quod sacerdos tenet eos audire

quotienscumque voluerint confiteri. quia tali tenentione tenet laborare per perfectum animarum suorum prochianorum quotienscumque et quotienscumque potuerit. hec rod. **N**ota tamen quod si presbiter prochialis ad audiendum confessiones prochianorum non obligetur explicite per statutum ecclesie nisi semel in anno tamen per illud statutum obligatur implicite et esse iure nature et domino. ad audiendum eos quotienscumque tenent de necessitate confiteri. etiam si multoties occurrat in eodem anno casus in quibus tenent confiteri de necessitate. hec rod. **V**erum possit aliquis confiteri alij quam proprio sacerdoti. etiam ex privilegio vel mandato superioris. **R**espondeo aliqui dixerunt quod non et huiusmodi sententia fuit bene. ut patet ex de pe. et re. omis. in glo. super illud alieno sacerdote. ubi ipse dicit quod non sufficit privilegium sine licentia proprio presbiteri. proprio presbiterum intelligens presbiterum prochiale. **S**ed firmiter est contra tenendum scilicet quod sufficit privilegium sine licentia proprio presbiteri. et hoc probatur sic. dupliciter potest impediri aliquis sacerdos ne audiat confessionem alicuius. **V**no modo propter defectum iurisdictionis. **A**lio modo propter impedimentum executionis ordinis ut excoicari de quatuor et huiusmodi. quicunque autem habet iurisdictionem ordinariam omittere potest ea que sunt iurisdictionis alij huiusmodi ordinem conveniunt tamen ad illud officium exequendum. ex de off. aqua. et ideo si quis impediat per iurisdictionis defectum ne confessionem alicui audire possit. potest sibi per quicunque iurisdictionem huiusmodi immediatam in illi sub huiusmodi ordinem sui non omitti quod confessionem audiat et absoluat sui per ipsum sacerdotem sui per episcopum sui per papam. **S**i autem propter impedimentum executionis ordinis audire non possit potest concedi sibi quod audiat confessionem per eum qui impedimentum removere potest. **Q**uod potest inferior potest superior. sed prochialis sacerdos potest dare licentiam subdito suo alteri confitendi. **Q**uod et hoc potest superior. scilicet papa et episcopus multo magis. **P**otestatem quam habet sacerdos in populo habet ab episcopo. sed ex illa potestate potest confessionem audire. ergo et eadem ratione alius cui episcopus hoc concedit. **P**rius privilegia sic sunt inter preterita ut aliquo valeant. nisi ut preterita. sed si prochialis prohibere possit tales elibet confiteri. et si non licet eis confiteri nisi de licentia propriorum sacerdotum preter privilegia. **Q**uod hoc non est dicendum. **I**nsuper quod predictis omnibus preter dicit dominus papa. clemens sextus. in qua privilegio fratribus minoribus ab eodem concessio hanc sententiam approbans et confirmans tamquam temerariam et erroneam confirmans. declarat quod predicti fratres si de eis licentia committat vel concedat a legato sedis apostolice. ordinariis locorum. vel etiam a papa. subiectos ei scilicet sibi confiteri volentes possunt audire absolvere et penitentias eis iniungere salutaris. irreversibile propter presbiterorum assensum. **S**ed obicitur quod predicta multipliciter. primo sic. non potest aliquod privilegium indulgeri in alterius preiudicium. sed hoc est in preiudicium alicuius sacerdotis si alius subditi sui audiat confessionem. **Q**uod hoc non potest per privilegium sui licentiam sui mandatum superioris obtineri. **R**espondeo preiudicium non fit alicui nisi ei suberabatur quod est in favorem iurisdictionis eius inultum. **H**uiusmodi autem preter non est commissum alicui huiusmodi in favorem suum. sed ad honorem et populi utilitatem. et ideo si superioribus

placis expedire videat ad hoc duo promouenda quod
alij ea que sunt iurisdiccionis omittant in nullo p-
iudicat inferioribus placis non querentibus que sua
sunt non quod ibi xpi. et qui gregi presunt non ut pas-
cant sed ut pascant ab eo. hinc etiam. **S**ecundo obicitur
sic illud per quod impeditur omni mandatum non potest
per privilegium alij hominis obedire. sed per. 18. mandatum
de rectoribus ecclesiarum ut diligenter vultum peccato-
ris sui agnoscant et impeditur si alij quam ipse eius confessionem
audiat. **U**n de glo. super illo
verbo per. 24. diligenter cognosce vultum peccatoris
tui. Pastori ecclesie dicitur diligenter curam adhibere
his quibus te pesse dixerit. alios accusare singulos
rum considerans diligenter ut si quod vicijs reperis statim
emendare memento. ergo vultus iste nichil aliud
est nisi conscientia subditi quam sacerdos non potest
agnoscere si alij eum audiat. **R**espondeo quod ipse absol-
uitur ab illo mandato alij supplet vicem eius.
et hoc quod superior placatus vel huiusmodi licentiam ab ipso
tali placato audit et ideo ipse non tenetur audire.
nec ab alio confiteri. **V**nde dicendum quod duplex est vul-
tus subditorum scilicet exterior qui consistit in com-
muni facione manifesta. hunc tenetur prelati diligenter
agnoscere et si errat corrigere. quia ecclesia tunc in-
dicat de manifestis secretorum autem cognitorum et
iudex est deus. ut dicit gregorius. di. 32. erubescant.
Vultus interior est conscientia hanc non tenetur nec
potest agnoscere. **T**ercio obicitur sic quod audit alij
eius confessionem est proprius iudex eius alias non pos-
set eum ligare et solvere. sed vnde? huiusmodi non potest esse
plures proprii sacerdotes vel iudices. quia tunc teneretur
pluribus obedire quod est impossibile si papa vel alia
vel impossibilia. **R**espondeo quod inconveniens esset si
essent duo quod vique eque super eandem plebem con-
stitueretur. sed si sunt duo super eandem plebem im-
mediate sicut presbiter prochiatus et episcopus et papa quilibet
eorum per ea que sunt iurisdiccionis ad ipsum penitentiam
aliam omittit. **S**ed si superior omittat duobus
quod unus principalis altero super eandem plebem con-
stitueretur non est inconveniens. **E**t secundum hoc quod
principalior est dupl. potest omittit. **A**ut ita
quod vice sui constituat. et tunc talis est principalior
quam placatus inferior sicut penitentiarius pape quam episcopus et
penitentiarius episcopi quam prochiatus sacerdos. et magis te-
netur eis confitens obedire. **A**lio modo est in coad-
iutorem illi presbiteri constituat. et quia coadiutor
ad eum ordinatur cui adiutor datur. ideo coadiutor
est minor principalis. et ideo penitens non tunc tenetur
ei obedire quantum proprio sacerdoti. **R**espondeo quod
obicitur sic in iuramentum facit sacro qui sacrum iterat
super eadem materia vel ad minus in iuramentum facit. sed quod
confessus est alteri sacerdoti tenetur iterum confiteri proprio
sacerdoti si petat. quia non est absolutus ab obedi-
entia qua tenetur ei. **R**espondeo quod nullus tenetur confite-
ri peccata que non habet. **E**t ideo si quis penitentiarius episcopi
vel alij ab episcopo omissione huiusmodi confessus fuerit cum
sine sibi peccata dimissa et quod ad deum et quod ad ecclesiam
non tenetur confiteri proprio sacerdoti quantumcumque petat. sed
propter statum ecclesie de confessione faciendam proprio
sacerdoti semel in anno eodem modo debet se habere
sicut huiusmodi venialia. **T**alis enim debet tunc venia-
lia confiteri ut dicitur quidam et confiteri se a peccato

mortali immunem. et sacerdos ei in foro conscientie credere
debet et tenere. **S**i tamen iterum confiteri tenere non frust-
ratur primo confessus fuisset. quia quanto quis pluribus sac-
dotibus confitetur tanto pl. ei de pena remittitur.
tunc ex erubescencia conscientie quod in penam satisfacto-
riam operatur. tunc ex vi clauis secundum aliquos. **U**nde
tociens potest confiteri quod ab omni pena liberatur. **N**ec rei te-
ratur facit iniuriam sacro non illi in quo sanctificatio
adhibetur per characteris impressionem vel per materie con-
secrationem quod neutrum est in penitentia. unde bonum est quod
qui audit confessionem auctore episcopo inducat confitentem
ut confiteatur proprio sacerdoti quod si noluerit nichil
ominus est absolute debet. **R**espondeo quod. **Q**uinto obicitur
sic aut sacerdos proprius prohibet potestatem confiteatur alteri
quam sibi. aut non. si potest ergo in tali casu non debet
confiteri nisi habentibus privilegium confessiones au-
diendi. si non ergo videtur exemplum a proprio sacer-
dote. **R**espondeo cum non habeat imperium par in pare aut
minus in maiore prohibere non potest. nec in hoc sub-
diti obedire tenentur. **S**exto obicitur. aut
debet iterum confiteri suo presbitero aut non. si sic ergo non
fuit sufficienter absolutus. si non ergo sacerdos te-
netur ei tradere eucharistiam cui non tenetur conscientiam. **R**espondeo
sic iam dictum est non tenetur confiteri peccata que non habet
qui autem est absolutus a penitentiario episcopi vel pape iam
non habet ista peccata. ideo non tenetur ea confiteri.
tenetur tamen si presbiter exigat peccata si qua habet que non
sunt confessus ei confiteri propter statutum ecclesie. **E**t sal-
tem se penitere coram eo et dicere se fuisse confessum
et ipse debet ei credere et eucharistiam dare. sufficit
enim sic eius conscientiam scire cum aliam certitudine
de peccatis eius non possit habere. **S**i tamen presbiter aliquid proba-
bilis signa habet quod iste verum non dicat non tenetur
sibi eucharistiam dare nisi fidem ei sufficienter faciat
quod alicui potest eum absolute confessus esse. **H**ec rich.
Septimo obicitur sic. inno. 3. in d. alio generalis dicitur
sic. omnes verusque sexus fidelis ex quo ad annos discretio-
nis pervenerit. omnia peccata sua solus confiteatur proprio
sacerdoti. et in eadem decretali dicitur. si quis ex causa volue-
rit confiteri alij per licentiam petat et obtineat a proprio
sacerdote. si ergo sacerdos proprius non dat licentiam
videtur quod nullo modo possit confiteri alteri. **U**n huius-
modi glossans in verbum proprio sacerdoti dicit sic. **S**ed
ecce fratres minores et predicatorum et alij religio-
si non habentes privilegium huiusmodi ut alios prochi-
anos possint recipere ad penitentiam. **N**umquid sufficit pri-
vilegium ad hoc. ut alienos prochianos possint re-
cipere sine licentia proprii sacerdotis. **D**icas quod non suffi-
cit privilegium sine licentia sui sacerdotis. privilegi-
um enim non equiparat eos illis qui a proprio vel ab
episcopo sunt electi. vel illis qui ab episcopo vel alias a proprio
prescribuntur. **E**t dat eis privilegium solam executio-
nem. et ita ad hoc est necessaria licentia proprii sa-
cerdotis. **N**am licet eque omnes sacerdotes in or-
dinatione recipiant potestatem ligandi atque solvendi
data sibi postea auctore et potestate ab episcopo dyoce-
sano vel a sede apostolica. **H**oc etiam intelligas de
sacerdotibus religiosis ac reclusis. quia nec illi
potest iungere penitentias nec baptizare nec predicare et
similia que penitentiam ad curam animarum non electi fuerint
a proprio vel episcopo cum consensu sui prelati. 16. q. 1.

alia puenit. **S**ecce in hoc c. q. poito q. alicui da-
ta sit ab epō n. pē ppe hoc iudicare prochiānos
altē. 9. q. 2. p. totum. **R**e dico q. rō tangit i ea-
dem decre. q. ali. n. pē absolue. **N**on loquit
de eo q. nō hz iurisdicōne aliquā sup penitēte. n.
p. ommissionē sacdōis. h. pē. **A**d bñ. **R**e neg. ad
simpl. glo. suā. sicut negant mltē alie quas fe-
at. sic patz ex de sū. tri. vbi enūans articulos fi-
dei dicit q. 2. est baptism. **S**ilr dicit aquā bap-
tismi esse sacm. t. id vt dicit amēdū ē ne asin.
bibat sacm qd est rōdclm. patz g. q. irzōna-
biliter loquit q. dicit q. p. pūlegiū fratres mi-
nores t. pōcatores n. eqpantur his sacerdotibz
qui a ppo vel ab epīs sūt electi quia pūlegiū
dicit strariū pnt inqens ofessiones fideiū au-
dire t. inūgere pñiam salutarē. **V**nde notan-
dū sūt in nāsalibus ad quēlibet effectū duo req-
runt. s. potentia actia in agente t. matia dispo-
sita in pacēte. **S**ic ad effectū ligandi t. soluendi
requirit pñs clauū q. dat in ordinatōe. t. ma-
teria. i. subdit. q. dat in iurisdicōne. **I**urisdicō
aut est duplex ordinaria t. delegata. **O**rdinaria
est quā habet papa epō t. prochiā. **D**elegata
quā hnt illi quibz papa vel legat. vel epō com-
mittit vices suas vt iudices delegati t. penitē-
tarij pape vel epōz. **N**ō sūt vere pē absolue iur-
dex ordinari. ita t. vere delegat. autē delegata
quia delegat. vicē gerit delegātis. vt patz ex de
offi. iudi. dele. q. sane. di. 23. c. vlt. t. id q. ipsi
pūlegiati vere gerūt vicē illoz qz autē ofdes
audiūt. ideoqz t. eoz autē absolue pnt. **E**t si
cut plati supiores nō tenent requirē ofensum
inferioz in pōcatōibz t. ofessionibz audiendis
cū n. hēat impū par in parem nec mltomagis
minor in minoz. ex de elec. innotuit. **I**ta nō te-
nent hāc licentiam pūlegiati requirē ab ipsis
sacerdotibz prochiālibz qre. tē. **O**ctauo obid
tur sic. dē ex d. pūlegijs pastoral. q. quidā mo-
nachi hēbant pūlegiū vt prochiās suas decedē-
tibz ea psonis in ppos vsus quēterēt. tñ nō
poterant h. facē irrequisito. t. ff. d. sū. vrba.
pōioz. si dom. tua. vbi dicit si dom. alioz dñi
vicini sui sit obligata in duabus fuitutibz. s.
q. nō alioz edificetur t. q. stilladōia sup tectum
illi. de domo illa nō cadāt si remittit seruitus
vna manet altera. t. ideo dicit in decretali. ppo
sacerdoti scz ofiteat nō alieno. hec bern. **N**ō ipse
vult q. pūlegiatus d. habē collatōne clauum
in ordinatōe. executōne eoz in pūlegij datōe
sz executōnis matiaz. i. subditū i prochiāliū sa-
cerdotū licētiatōe. **R**e p. solū textū pz q. h. n. habe-
bāt ex pūlegio. vt pñia autē i possessiōz illaz
eccliaz mitterēt. q. si habuissent ex pūlegio tē
potuissent vt ibidē dicit. **I**sti vō hnt pūlegiū
hoc. ideo pnt. **A**d illud de duabus fuitutibz
Re q. hoc vez est vbi seruitutes non sunt con-
nexe vt sūt iste fm accursū ibidem in glo. qui
glosat illā legē sic. quia licz dom. alioz sit edifi-
cata. tñ nō sequit necessario q. stilladōia ppter
h. cadit sup tectū alteri. quia pnt p. cānales de-
duc. **S**z vbi fuitutes cōnexe sūt oīno vna sub-
lata tollit t. alia. vt si pcedis michi qdōie ire

p agz tuū pcedis michi etiā semitā facē p. eū
Sic est in pposito q. habē executōne necessario
sequit hēe matiam executōis. s. subditū. quia
aliter frinola esset executō. **E**t id cū pūlegia-
to executō dat. dat sibi et autas vñsqz. s. exe-
cutōis t. subditū vt possit fieri executō. q. cui dat
autas absoluendi dat t. audiendi cū sint con-
nexa inseparabilē. **N**ono obid sic. deu. 23. pē-
pit dñs vt null. falcē suaz mittat in alienam
messē cū ipi facit iniuriā. g. nec illi debet au-
dire subditū altē. 13. q. 1. **S**ic ita. **R**e q. talis
non mittit falcem i messē alienā sz pñia quia
facit hoc autē supioris cui. ver. ē illa messis
qm inferioris. **N**ec p hoc fit inferiori iniuria q.
ius suū psequi nō est alteri facē iniuriā. 13. q. 1.
his ita. **N**emī facit iniuriā qui vñt iure suo.
t. ex de elec. cū eccliam. q. dicit anacle. papa p.
xpīm dñi a petro incepit sacerdotal. ordo. q. ipsi
pmo pōficat. in ecclesia xpī dat. est dicente
dño a d. eū tu es petr. t. sup hāc petrā. tē. **H**ic
go ligandi solnēdiqz pñtem accepit a dño pri-
mus dicente dño tibi dabo clauēs regni celoz.
tē. pñusqz ad fidem pplm virtute pōcatōnis
sue adduxit. ceteri vero apli cū eodē pari sforco
honore t. pñtez accepit. ipm qz pñapem eē su-
um voluerūt. qui etiā iubēte dño in toto orbe
dispsi euangelij pñdicauerūt. 21. di. videntes
aut apli messē multam. oparios aut paucos
rogauerūt dñm messis dicente dño rogate do-
minum messis. tē. vnde non dixit rogate do-
minos sed dñm. nec dixit vt mittat oparios
in messē alienā sz suā. ex hoc isinuās q. ipse xps
esset verus dñs messis cui. figurā in trīs gere
pñie dñs apli. verus dñs messis scz vñsal
ecclie. g. quē ipse vocat in messē ecclie ille est ve-
rus messor in agro dñico. g. nō mittit falcē
suam in messē alteri. **D**edmo obid sic d. pē-
di. s. dicit constitutio domi vrbani pape scdi.
placuit vt nulli demceps sacdōrum liceat quēli-
bet cōmissum alteri ad penitentiā suscipe sine
ofensu eius cui se pus omisit. nisi p ignoran-
tia illi. cui confessus est. **E**t qui contra hec sta-
tuta facere presumpserit grandi sui pñlo sibi
cebit. **R**e q. loquit ibi de sacerdotibus non pū-
legiatis qui nō pnt absolvere subditum alteri
us cū nichil hēant iurisdicōnis sup eum nec in
cāu ignorantie. **V**ndamo obid sic bñ. dicit
ex de auto. t. vsu. pallij. ex tuaz in glo. licz pa-
pa det pūlegiū pō tñ vult vt aliqz veat in p-
iudiciū alteri. **E**t intendit lex q. sic sunt inēp-
tanda bñfida pñapis vt n. inapiāt eē iniqua
t. est optimū ar. q. papa nō intendit facē pñ-
diciū ali. p suū pūlegiū ex de ecclie. edi. ad audi-
entiā qz ordo ecclie mltū ofūdit cū cuiuslibz n. ser-
uat ius suū. 11. q. 1. puenit. **R**e q. ill. d. intelli-
gitur d. pñdicō mltū enormi. vt ibidē dicit bern.
ex de ofue. cū olim. n. de leni quia aliter omē p-
uilegiū dat in pñdiciū. nec ei pūlegia aliqz
pcedunt n. pter gñalem legē aliqz spēale inoul-
gere. 24. q. 1. c. his ita in fi. ex de v. sig. **P** aut
papa det pūlegia in satis magna pñdiciā pro-
boqz in aliquo epatu habent religiosi grangias

quas ipsi excolunt forte valentes. 10. milia mar-
cap. et tñ papa dedit eis privilegium de nō dandis
decimis. p qd privilegium aufert papa illi epatui
mille marcas annuatim. Nūquid ergo non est
maius pūdiū auferre mille marcas q̄ dare
pātes audienti s̄bictū alēi. et tñ papa ad vni-
ecclesie s̄blectuacōnez dat privilegium audienti cō-
ter. Sic est in pposito qz privilegium audienti cō-
fessiones et p̄dicādi nō dat in pūdiū cōfessiones
in utilitatem ecclie. cū prochiāni nō pnt sufficere
p̄lo vel rōne ignorācie vel negligēcie. et ppter
maliciā aliqz sacerdotū datū est hoc privilegium q̄
cū soli nec sibi sufficiant nec alijs pnt sufficere
Et p̄p̄ea irrequisitis eis pnt hoc facere. Et credo
hoc privilegium i extramīs epibz emanasse. qz iam
verificatū ē illō ofee. Et sic p̄l's sic sacerdos.
qz mlti prochiānos suos trahūt p̄l' ad malū
qm̄ ad bonū. Quodemo obidē sic. qz ex hoc
ius sacerdotū nobilitat leuē. vñ dicit amb. libro de
offi. Deniqz si nō p̄t alteri subueniri n̄ alter le-
uat cōmodū est neutri iuuari qm̄ grauari alte-
rū. 12. q. 4. Et qz sacerdotes ex hoc non ledūtur
nec in iure spūali cū non teneant reddere rōne
deo de his que subditi eoz talibus privilegiatis o-
ficiant. nec in iure tpali. quia ppter h̄ nec dec-
me eoz nec debite oblatiōes vel huiū ei sub-
trahūt. s̄ sup̄ hec omnia estimāt sibi fieri pū-
diū. Nec ut boni gaudēt de p̄fiteo eis adiutor-
no. s̄ ut illi qui q̄ sua q̄rūt nō q̄ ihu xpi ma-
gis volūt pasci a grege qm̄ eū pascē. 12. obidē
sic. ex de prochi. et alienis par. c. null. dicit qz
null. eps alteri prochiānū iudicare p̄sumat
quia etiam epi n̄ inuitati fuerint ultra dyoce-
sim accedē non debent p aliquibus eccl'asticis
negociis disponēdis. 9. q. 2. non inuitati. ergo
tē. Et qz tales nō audiūt prochiānū alteri. s̄
illi qui dedit eis privilegium. 12. obidē sic dē
ex de vsu pallij. ex eua. qz nulli epo vel arēpo
licet ut pallio in eccl'is non subditi iurisdicōi
sue n̄ habeat licentiam ab illo cui s̄bect illa ecclie
sia. ergo mltomin' isti debent audire aliquem
sine licentia sui p̄p̄i sacerdotis. Et non est filie
de vsu pallij et aucte cōfessionis. quia nemo p̄t
ut pallio in aliena puincia. etiā illo arēpo con-
sentiente sine licentia pape. quia talis consuetu-
do dicit p̄d' corruptela ut ibidē dicit in textu
s̄ religiosi pnt sine licentia pape de solo ofensu
epoz audire confessiones et p̄dicare. et id cū ha-
beant licentiam pape ut legati. illa licentia exi-
mit eos a requēdo ofensū epoz vel inferior. Et
p̄terea papa p̄cepit ibi ut in vsu pallij debeat
requē ofensū arēpoz. hic dicit qz nō est necē
quire licentia inferior p̄latoy b̄ita licentia a
superioribus. 8. ibi debet requē. h̄ vñ nō. 14.
obidē sic. 11. q. 1. denegat. dē sic qz si sua vnicui
qz epo iurisdicō n̄ sua ē eccl'asticā ordo ofiū. 8.
s̄ si nō sua ē prochiāli p̄sbro. ergo q̄tūcūqz
qz aliqz sit cōfessus epo vel alicui de licentia ei
nō n̄ teneat ofiteri suo prochiāli p̄sbro. Et
cū eps p̄cedit alicui potestatem audienti ofessioes
nō aufert inferiori curato iurisdicō sua ad exe-
cutes officij qd sibi icūbit ex sua iurisdicōe. q̄

p̄cipali' est episcopi qm̄ illi' sicut in angelica
gerarchia dona ordinū inferiorū excellenti' sūt
in superioribus. Ista officia in ecclesia militā
te fuerūt distincta eccl'ia latenter p̄regnante re-
ligionibus valibz ad huiū officia exequenda.
vnde postqm̄ p̄dierūt in lucem. pueniens fuit
ut illoz officioz aliquo mō. s̄. ex ommissiōe eēnt
p̄cipales sic posthum' p̄t acapit bonoz que añ
natiuitatē suā alijs filiis erant diuisa. C. de po-
sta. l. 1. h̄ rich. Sed nota qz licet sit necessariū
ofiteri regl'ariter p̄o sacerdoti ut dictū est. fal-
lit tñ in plibz casibz. Vñ ē cū quis est i neces-
sitatis ar. tūc si desit p̄us p̄sbr p̄t cōfiteri cui
libet et absolui a quolibet p̄sbro. et nō tñ a pec-
catis s̄ etiaz ab excoicacōe quacūqz de pe. di. 3.
quicūqz p̄sbr. quia ut dicit aug. tanta est vis
cōfessionis qz si imineat articl's necitatis et ofite-
p̄sbr ofiteat p̄ximo. et ita possit tūc ofiteri laico
de pe. di. 1. quē penitet. s̄ hoc est ofiliū n̄ p̄ceptū
Sed nūquid absoluit a p̄sbro nō suo in tli ca-
su si euadat teneat recurrē ad p̄p̄m p̄sbrm. Et
qz nō teneat ut itez in p̄ctis a qbus tūc fuit ab-
soluitus absoluat. sed ut ei notificet qz est abso-
lutus. Nec similiter oportet qz absoluitus ab ex-
coicacōe vadat ad iudicem qui eū alias potuissit
absoluere petens absolutōnem. sed offerens sa-
tisfactionem ex de sen. ex. puenit. qm̄ato gmo
de p̄. alias i eandem s̄niam reddit. h̄. 6. e. eos
qui. Sed casus est cū p̄us p̄sbr est indisct.
de q̄ dicit ut infra de q̄litate ofessoris. c. 16. vbi
dicit qz ofessio debet esse frequēs. Terc' ē fm
gof. et ray. cū aliquis mutat domiciliū i prochi-
am alteri' sic dicit qz for con trahit qd rōne do-
miliij. ff. de iudi. heres absens. Et tñ fm hōfē-
talis iā nō est prochiān' alien' sed p̄us ex de p-
rochi. c. fi. Quart' est cū quis extrane' i par-
rochia aliā dūquit. 6. q. 3. placuit. et ex d. rap.
c. 1. Et hoc intelligit fm aliqz tñ de foro cōten-
cōso. ut dictū est sup̄. q. quid si fornicat' ē. tē.
et sic fm eos iste casus nō est ḡnāliter recipiēd'
fm alios vñ intelligit n̄ tñ de foro p̄tencōso s̄
etiā p̄nāli. Q̄ntus est cū quis ē vagabūd' ut
dicit in l. p̄dicta heres absens. Sext' est cum
quis relicto p̄prio domicilio iter faciēdo l' nauī
gādo q̄rit qz se oferat et vbi se constituat. ff. ad-
municipales. l. labeo. i. p̄n. et l. ei. c. cell'. Sep-
tim' ē cū p̄sbr exne' audit s̄bictū alienū s̄ spe-
rathabitōis sacerdotis p̄p̄i ar. 9. q. 2. ludmēf.
et tūc debet dicere ofitenti qz se p̄lato suo q̄rto
poterit rep̄ntet et qd actū ē significet ar. de sen.
ex. de ceto. et si ratū habuerit b̄n quidem. sin autē
p̄niam recipiat ab eo. Et breuit' in quocūqz ca-
su quis audit ofessionē alteri' prochiāni sine li-
centia ei' bonū consiliū est ut ei dicat qz cū pote-
rit suo p̄sbro ofiteat ar. di. 6. placuit. h̄ hōfē.
et ray. Quid si con fiteus est excoicat' a p̄po
sacerdote. Nūquid sacerdos extraneus poterit
eū absoluiere nomine sui sacerdotis. Et credo qz
non. vnde si de facto absoluat nomine p̄sbr
sui credo qz nō debet se gerere pro absoluto añ
rathabitōnem p̄p̄i sacerdotis. nec ante int're
ecclesiā et ingerē se cōiōni fidelium si excoicat'

erat excoicacōne maiori. nec recipere eucharistia;
si erat mortale pēim de q̄ confessus est alieno sac̄
doti hec rōd. **O**ctau^o est rōe studiū vt cū dīd
de licentia suoz p̄latoz ad studiū se transferūt
tūc ei fuit prochiāni illi^o p̄sbr̄ ad cui^o prochi
am accedūt dū ibi manēt. ff. d. iudi. l. lōgi. §. 1.
Sed nūquid quilibet p̄sbr̄ p̄t audire confessio
nem et absolvere i p̄dictis oib^o casib^o sic p̄t in
p̄mo caū. s. necessitatis. **R**e^o q̄ nō n̄ sit talis p̄
sbr̄ q̄ hēat auctēz audiedū confessiōes ordinariam
et delegatā. Cui^o rō ē duplex. vna quia p̄p̄e hāc
causas n̄ dāt iurisdicōe ei qui alias eā nō habz.
Alia est quia licet ip̄i penitētes hēant a iure q̄
p̄nt confiteri p̄sbro nō p̄prio. Illi tñ p̄sbr̄ qui
bus nulla cura est omissa nō hnt q̄ possint eos
audire. hec ray. **S**ed nūquid aliq̄s p̄sbr̄ excoi
cans subditos suos p̄ eo q̄ cōfiteat̄ fratrib^o mi
noribus vlt alijs p̄uilegiatis sine licētia sua te
net ne talis excoicacō. **R**e^o q̄ nō quia ip̄o iure
nulla est. vt patz in int̄pretacōne clementis p̄p̄e
q̄rē qui illā cōstitutōne. oīs vltiq^z inter p̄tā
aliter q̄m glosat̄ vt habet̄ in noua constitucōe
sua que est inserta in rubrica de p̄uilegijs vbi
dicit sic. Quidā temē asserūt q̄ fratres mīores
de licentia vlt omissione pape. vel legatorū sedis
aplice vel ordinariorū locorū non possint p̄dī
care confessiones audire et absolvere sine licentia
prochialiū sacerdotū. Nos ergo assercōne tam
temerariā cōfutantē declarā^o veritatem q̄ si
eis dēt licentia seu omitterat̄ aut pcedat̄ a legatis
sedis aplice aut ordinarijs locorū necnō a p̄p̄a
de q̄ esset errorēū dubitare. an in oīs sine con
sensu alie^o imo inuitis quib^olibz hui^o possz
cedere p̄tātē p̄lis legatis et ordinarijs eis dē sub
iectis libere p̄dicare. audire confessiones et absol
uere eis cōfiteat̄. ac p̄nias eis cōfiteat̄ iniūgē
salutares. aliorū inferiorū p̄latoz et rectorū eccle
siaz ac sacerdotū prochialiū assensu nullaten^o r̄
quisito. illis casib^o exceptis qui de iure vlt cōsue
tudine seu retencōne ab eis facta specialit̄ p̄dī
ctis legatis et ordinarijs specialit̄ relinquūtur
ad quos non licet eis manū mittere n̄ eis spe
cialit̄ omitterat̄. ideoq^z district^o inhibem^o ne
quisq̄m sup aliquo p̄dictorū aliq̄e eorūdem fra
trū aut eis cōfiteat̄ vel ad p̄dicatōez eorū accedē
tes s̄ p̄mississe declaracōis et cōstitutōis formam
aliq̄ten^o molestare p̄sumat decernētes iritū
et inane q̄dquid a quoq̄m contra declaracōnem
et inhibicōne hui^o cōtingit attemptari. Cōstat
ergo q̄ fratres minores vel alij p̄uilegiati hīta
supiorū licentia nō tenent in p̄missis requirē
cōsensu inferiorū p̄latorū s̄ sūt ab ea exempti
auctē hui^o int̄pretacōis cū int̄pretacōe p̄ncipis
ius faciat. C. de legi. l. 1. et vlt. **I**de est si p̄dīcti
fratres hnt a legatis tūc nō oportet eos req̄rē
cōsensu ep̄oz. si aut ab ep̄is tūc nō indigent de cō
sensu inferiorū p̄latorū l' sacerdotū prochialium
sic ergo patz q̄ excoicacō tal' nlla ē p̄p̄e p̄culaz
illā scz decernētes iritū. q̄c. positam in dicta
int̄pretacōe. **S**z arguit̄ q̄ adhuc tal' excoi
cacō teneat quia sicut hētur. 11. q. 3. Sūia pasto
ris siue sit iusta sū iniusta semp est amēda. hoc

idem habet. 11. q. 3. si quis ep̄s. **R**e^o q̄ hoc si sēp
tenet sed fallit in aliquib^o casib^o. **P**rim^o est si p̄
cipiat̄ aliquid s̄ statuta generalia ecclie. et filia.
23. q. qui culpāt. et 11. q. 3. quid ergo. **S**cds si p̄
cipiat̄ aliquid q̄d est apte conera iura vel cōtra
deum. 11. q. 3. nō semp. et ex d̄ simō. ne dē glo
nā s̄. **T**erc^o si sūia cōtineat intolerabile erro
rem. **I**ntolerabil' aut error p̄t dīd q̄dlibet p̄e
catū mortale. vt si p̄lat^o ferat sentētia; i ali
quē subditū quia nō furat̄ vlt mechat̄ vlt quia
obediēs est. et ex de sen. ex. p. tuas. **E**t intelli
ge q̄tens p̄lat^o p̄cepit licetū. i. fm dēi q̄d p̄t
exercere dī circa correctōez et salutē aīaz obediē
dū est ei. **S**i aut p̄cipiat̄ aliq̄d q̄d est contra dēi
nullo mō obediēdū est. quia obedire oportet dō
magis q̄m hoib^o acē. 3. **R**e^o oīm taliū est. quia
p̄lat^o obediēdū est in his que spectāt ad offi
ciū suū. nō in his que nō spectāt ar. 11. q. 1. ff.
de re. iur. l. factū. **N**ota tñ q̄cūq^z maior et mi
nor p̄lat^o sūia iubent tūc obediēdū ē maio
ri. 11. q. 3. qui resistit. **V**tr^o ep̄s possit dare
auctē audiedū cōfessiones subditorū suoz et
absoluedi eos non solū illis qui sunt i ep̄atu
suo. s̄ et i illis q̄ sūt in ep̄atu alieno. **R**e^o q̄ nō
fm ray. ar. 18. q. 1. p̄uēit. et s̄. ecce in h^o. et s̄.
h^o idem. **R**e^o tñ credit q̄ et i illis qui sūt i alie
no ep̄atu p̄t omittere ea q̄ p̄nēt ad volūtariā
iurisdicōez s̄ ad suscipiēdū omissionē n̄ p̄t eos
cogere.

De quibusdā specialibus
personis quib^o debeat cōfiteri. **I**tem
Einde cōsiderandū est in speciali descen
dendo ad p̄sonas speciales quib^o p̄sbr̄
tenet debeat cōfiteri et sapiēdo a capite
q̄rē p̄mo cui papa debeat cōfiteri. **R**e^o quidq̄ s̄
hoc dixerit alij dicendū q̄ p̄t p̄ confessorē elu
gere p̄sbr̄m quēcūq^z voluerit. **N**ā et h^o r̄ceptū
est i iurisdicōne p̄tencōsa. 3. q. 4. mādatis. et c.
auditiū. q̄re mltosford^o cūlibz p̄sbro p̄t se sub
mittere in iurisdicōne volūtaria. quia quo ad
h^o quilibz p̄sbr̄ tenet locū dēi et loco dēi p̄t absol
uere penitēte. 11. q. 3. absit. et de p̄. dī. 3. inter
h^o. sic in foro p̄nciali papa est minor et confessor
maior vt patz i dictis capi. et hoc innuit cris^o
so. dī. mlti sacerdotes. hec hōst. **C**ui debet car
dinalis cōfiteri. **R**e^o aut est absens a curia pape
cā legatōis et tūc potest sibi eligere confessorē
ar. ex de p̄. et re. ne p̄ dilacōne. **A**ut est p̄sens
et tūc de p̄cto publico debet cōfiteri pape de ocul
to suffiat sibi cōfiteri p̄ncipio pape. **A**liqui ta
men dicūt q̄ in vtroq^z suffiat sibi cōfiteri pe
nitentiario pape q̄ ad salutem aīe. non tñ q̄ ad
dispensacōne quā p̄ncipio nō poterit facē nisi
de speciali mādato pape sic curia tenet. **S**z tūc
pu to q̄ quilibz cardinal' licentiam habeat a pa
pa vt possz sibi cōfessorez eligē cū tales subfint si
bi imēdiate. ar. de p̄. et re. omis p̄sbr̄ ep̄os q̄
sūt omis in h^o p̄uilegiati. e. a. si. quo ad p̄cta
occulta non publica. hec hōst. **C**ui debent ca
pellani et alij curiales cōfiteri. **R**e^o illi qui sūt
de familia dñi pape cōfitebūtur penitentiario et
nō alij. **I**llī vō q̄ sūt cū cardinalib^o p̄nt de licētia
dñi sui qui curam habet de consuetudine curie

etiam alteri confiteri. **Ar.** di. 6. placuit. et ex de pe. et re. omis. **fm** hos. **Guillelm.** tñ durandi n̄ credit q̄ cardiales familie sue curā hēant. quia ei sacra nō ministrāt. ex de elec. dudū. 2. tñ p̄ n̄tario pape p̄nt om̄s sine licentia confiteri. **Ar.** di. 93. c. fi. et 92. di. c. 1. **Vel** etiam p̄sbi t̄ro in c. prochia degūt vt in. c. ois. et c. pla. **Cui** ostēbūt ep̄i et supiores. **R.** q̄ ep̄i et supiores etiā nō exempti et inferiores p̄lati et ep̄i exempti p̄nt eligere p̄uidū confessorē. ex de pe. et re. ne p̄ dilatōe. **Et** hoc vez ē de p̄ctis oculis grauib. et publicis leuib. **Sec.** est i publicis grauib. **Et** cū hoc p̄dictis omib. cū p̄selle p̄uilegiū non expirat. etiam si quis eoz ad curiā rōnā accedat. q. 9. 2. §. 1. et c. se.

Quid si aliq̄ ecclia sit exempta nūquid p̄pter hoc etiam singuli de collegio illa ecclie p̄nt sibi confessorē eligere. **R.** q̄ nō ex quo h̄nt p̄orē abbatem et decanū nulli n̄ huiū p̄lato confiteri debent vel aliq̄ de mandato ei. Si aut̄ huiū p̄latis talis de consuetudine nō h̄ret curam illorum nec ordinar. nec aliquis ali. n̄ papa nichilomin. non possent sibi eligere confessorē. quia illō capitel. ne p̄ dilatōe loquit̄ de solis p̄latis. **Vñ** in hoc casu recurrendū est ad papā q̄ p̄uilegiis talibus de confessorē fm̄ rōd. **S.** quā potestare h̄z confessor electus ab ep̄o. et videt̄ q̄ illaz quā habz ep̄s in subditos suos quo ad absolucōne p̄tor. nō ergo potest secū disp̄sare sup̄ irregularitate in casib. q̄ p̄tinet ad papā quia i electōne quā facit nō p̄t ampli. sibi excedere potestatis quā h̄z. ff. de re. iur. nemo. **Nec** obstat q̄ dicas talz confessorē ordinariū quia a iure re. q̄ videt̄ hanc p̄tatem electōe facta p̄ ep̄m. ex de pe. et re. c. vlt. q̄ tal. iuri dīcō succedere semp videt̄ loco eius quā habet eligens. id̄ eiusdē nature dīcō. **C.** de iurisdīcōne. l. ap̄tissimi ad fi. **S.** p̄ra quia ep̄s et exemptus confessorē sibi eligit de licentia pape. vt h̄etur in. c. ne p̄ dilatōe. ergo confessor elect. eandem aut̄tem habz cū papa. nam confessor electus de licentia p̄p̄ri p̄sbi tenet eandē aut̄tem h̄z cū p̄p̄o p̄sbro et in quib. p̄sbitor p̄p̄us p̄t absolvere. potest et electus. **Ar.** di. 93. c. fi. ex de offi. dele. sane. potest aut̄ dīc q̄ vbi exempt. confessorē sibi eligit ille elect. habz p̄tatem p̄nariū pape. vbi vero ali. eligit habet p̄tatem iudicis illi. cui subest eligens. vt in. c. p̄xio allegatis habet. semp tamē publicis ḡnibus exceptis. **h.** hos. **Utz** elect. a p̄lato in confessorē possit eū absolvere nō tñ a peccatis si etiam ab excoīcācōe. **R.** ray. sentire videt̄ q̄ illō. c. ne p̄ dilatōe loquit̄ tñ de absolucōne p̄tor. nō excoīcācōnū. **Rod.** tñ credit q̄ etiā loquit̄ de absolucōne excoīcācōis maioris dūmō absolucōnem huiū non resuauerit sibi papa. et n̄ si illa lata sit ab homīe. quia tūc ab excoīcatore absolucō est p̄ceda quia b̄nficia p̄ncipū late sūt interpretanda. **Quid** si excoīcatus sit vel p̄lat. vel ille quē eligit in confessorē. **R.** si ille q̄ eligit in confessorē sit excoīcatus excoīcācōe maiorī nō potest eū absolvere sic ligatus. si autem minorī poterit. **S.** p̄lat. excoī

municat. excoīcācōe maiorī eligē n̄ p̄t sibi confessorē qui absoluat eū ab excoīcācōe illa. **fm** q̄ videt̄ sentire ray. vt dictū est p̄us. excoīcat. vero minorī p̄t. ad hoc **Ar.** ex de clī. excom. c. si celebrat fm̄ rōd. **Utz** ep̄s possit diuersos confessores eligere et sepi. variare. **R.** hos. n̄ consiliet q̄ hoc faciat q̄ndū potest habere copiam illa. quē elegit. q̄uis possit in subsidū alteri confiteri. ita tñ q̄ si sit mortale confiteat̄ ei quē elegit q̄māto copiam ei. habebit. **Secus** est in venialib. **Sed** si non habet copiam p̄p̄ri confessoris puta q̄ obijt vel ab eo recessit. secure eligat sibi aliū. **Si** tamē ep̄s diuersos confessorē haberet quib. integre omnia p̄cta confiteri vellet laudand. esset. detestand. tñ si hoc in fraude faceret. **h.** hos. **Utz** ep̄s eo ip̄o q̄ confiteat̄ alij ip̄m in confessorē eligat. videt̄ q̄ non. **Ar.** ex de elec. ecclia. 1. si dicendū est d̄rū. **In** talibus enim p̄l. est stan dū mētis intentōi et factis q̄m vbi ex de maio. et obe. legabat. et breuē in his omnib. attendenda est fides et intentō bona. ex de p̄sbro nō bap. c. 1. et 2. **h.** hos. **Utz** ar̄ps de beat. scire q̄s sit confessor ep̄i. **R.** hos. dīc q̄ sic velit nolit ep̄s. et p̄t etiam ip̄m cogere confiteri secū si suspectū habeat confessorē. quia ab ip̄o de aīa ep̄i rō exigīt. **Ar.** ex de offi. or. pasto. ralis. **Nec** istō phibz i. c. ne p̄ dilatōe. si p̄ hoc admittit cū intēdat occurrē p̄ctis aīaz hoc hos. in si. **Distinguit** tñ int̄ crimina publica. et idem dīc in glo. sup. c. ne p̄ dilatōe. **Cui** ostēbūt abbas. **R.** si habet abbatē aliū sup̄ se sū sit exempt. sū nō debet ei confiteri. **Ar.** ex de ofue. cū dilect. et de v. sig. abbate. **Si** vero nō habet aliū abbatē sup̄ se et sit exemptus. potest sibi eligere confessorē. **Sed** si non habet aliū abbatē super se. nec sit exemptus debet confiteri ep̄o. quia est index su. 61. di. obitū. n̄ forte se cū dū reglāz p̄ sedē aplicā approbatā posset sibi eligē confessorē. aliū aut̄ sine licētia hoc facere nō posset vt h̄et in. c. omnis hō. **Cui** ostēbūt mōchi. **R.** abbatē q̄ eos non tñ extius s; etiāz interi. cognoscere debet. **Ar.** ex de tempo. ordi. ad aures. **Abbate** tñ absente vel p̄ntē de eius licentia vel consuetudine vel fm̄ statuta reglā p̄ri poterūt confiteri. **h.** hos. **Et** sic alij religiosi p̄latis suis vel de licentia eoz alijs fratrib. ei. de ordinis. 16. q. 1. c. 1. d̄ sta. mōchoz. c. 2. **Q** si illos n̄ p̄nt h̄re debet de iure cōi confiteri prochia vt h̄etur in. c. omnis. fm̄. 6. audi. **Sed** nūqd p̄nt ep̄o confiteri. **R.** q̄ sic si volūt. q̄ etiāz p̄t relaxare p̄niam abbatis. q̄ supioris auctas sēp videt̄ excepta. **Ar.** ex de iur. iur. venientes. decet tñ q̄ ip̄os semp ad abbatē remittat. **Ar.** ex de of. or. q̄nto. hoc hos. **Notat** etiā rōd. tñ d̄ sentēas q̄ licet abbas phibē nō possit monachū ne confiteat̄ ep̄o dūmō hoc non sit contra confititōnes monachoz a papa confirmatas. tenet tamē monachus abbatē suo vel alteri de eius mandato confiteri. si hoc ei p̄cipiat. etiā postq̄ confessus fuerit ep̄o vel eius p̄nario. nec eū potest ep̄s eximere ab obediētia sui abbatis n̄ forte ex causa iusta. vt si timere de scandalo abbatis si confiteat̄ sibi

Cui confitebitur decan? **R**e^o epo suo vel alteri de li-
centia ei⁹. vt dicit in .c. ois. di. 6. qui vult. Et
idem dicendū est de archidiacono et archipresbitero et de
archipresbitero ciuitatis qm de rurali qui etiam vocat
aliqui archipresbiter. ex de offi. archipresbiteri ad h^o. §. si. ali.
quando plebanus ex de offi. ordi. cum ab ecclia
qm qz abbas licet imp^{pe}. ex de renū. et a simis. Et
idem dicendū est de sacrista sui thesaurario et de
magistro scolariū et de cantore et de canonicis. hec
hoste. Cui confitebitur p^{ro}p^{ri}us sui por. nā et p^{ro}p^{ri}us
dicit q^u dā porat⁹ curā p^{ro} alijs gerit. ex de v.
sig. q^uis. **R**e^o si sit religios⁹ confitebitur suo sup^{io}
ri q^u eū corrigē d^z. ex de maio. et obe. cū in ecclis.
Si vō sit secularis epo vel ei⁹ p^{ro}p^{ri}ario. ex de ele.
excōi. mī. p^{ro}p^{ri}us. c. 1. vel alij qui curā ei⁹ h^z l^o
de licentia ei⁹ alij vt habet in .c. omis. hec hoste.
Cui confitebitur p^{ro}p^{ri}us prochia. **R**e^o epo suo vel
alij cui forte spūaliter et t^{ro}p^{ro}aliter subest l^o p^{ro}p^{ri}us
prochiales sibi inuicem confiteri p^{ro}nt de licentia p^{ro}
lati sui q^u tū n^o multum expedit. ne scilicet sit in
criminū adinuicem deferant sibi. ar. 16. q. 2. vi-
sis post mediū. hec hoste. vñ p^{ro}p^{ri}us vñ^o prochie
non p^{ro} absolueret aliū sacerdotem vicinū a mor-
tali sine licentia sup^{io}ris generali vel speciali ta-
cita vel exp^{re}ssa. Tacta dico quia si eps scit elia
fieri p^{ro}ter a p^{ro}p^{ri}is et sustinet presumendum est
hui⁹ absolutōez tacite approbare et p^{ro}p^{ri}is d^z
se inuicem licentiam dare. hec gof. Cui confitebi-
tur impator. **R**e^o q^u impator et impatrix de s^ue
tudine antiquissima cui⁹ memoria nō extat cer-
tos h^znt confessores scz p^{ro}latos qui sūt m^gfi
capelle sue et sub ip^{is} tenēt capellanos alios q^ui
dianos quib⁹ s^untent et qui curā h^znt aiaz sua-
rū de s^uetudine n^o reprobata p^{ro}p^{ri}um papā. ar.
ex de foro p^{ro}p^{ri}. cū p^{ro}ngat. papa tū si veller pos-
set illā s^uetudinē reprobare et inhibere ne sū
sua licentia eligerēt s^uessores. Tūc⁹ est g^o q^u ta-
les p^{ro} se et sua familia imp^{er}erēt sibi licentiam
eligendi s^uessorem n^o alio p^{ro}uilegio sine munici-
lii hoste. De iure tū si videt q^u debeāt cōfiteri illi
epo in cui⁹ sūt dyocesi. 63. di. valentinian⁹ et ex
de indi. nouit. fm 6. durandi. **C**ui confitebitur
rex. **R**e^o si habet domiciliū p^{ro}p^{ri}um et p^{ro}p^{ri}ale in
aliqua ciuitate tūc subest ei⁹ epo de iure si nisi
sec⁹ obtineat de s^uetudine cui⁹ non extat me-
morā vel de p^{ro}uilegio sp^{eci}ali sic dictū est de im-
peratore. Et q^u dixi de s^uetudine intelligas q^u
alieni ecclie certe hoc p^{ro}uilegiū dat. Nā q^u possit
quēcūqz eligere nō p^{ro}nto q^u s^uetudo posset sibi
occedi qz ecclis onerosa esset et in detrimentū ec-
clesiastice discipline q^u iura dirūpi p^{ro}tingeret. ex
de cōsue. c. 1. et eū fieri acephalū q^u irōnabile ef-
fer. 93. di. nulla rōe. et hoc q^u ad p^{ro}sonalia. Nā
quo ad res quas in diuersis dyocesibus tenet cui-
libet suo dyocesano subiacer. Item de p^{ro}ctis i di-
uersis locis omis videt q^u possit confiteri illoz lo-
coz epis. ita tū q^u oia confiteat semel p^{ro}p^{ri}o sacer-
doti vel de licentia eius alij. vt habet in .c. omis
aliter s^uessio integra non esset. hec hoste. Cui
confitebitur dux. **R**e^o illi epo in cui⁹ dyocesi habet
domiciliū p^{ro}p^{ri}ale et breuiter idem dicendū est
q^u de rege est dictū. Silr idem dicendū ē de oib⁹

h^uicibus latas iurisdicōes in epatibus diuersis
sū sint monachi sū marchiones. sū barones
qm sūt tales et tanti q^u ciuitates vel ciuitatē ha-
bent sub se. alias si tū h^znt castra debent illi p^{ro}
bitero confiteri in cui⁹ prochia h^znt domiciliū
p^{ro}p^{ri}ū et p^{ro}p^{ri}ale. vel de ei⁹ licentia alij vt habet
in .c. omis. li. hoste. **Q**uid si castra et domicilia
in diuersis epatibus h^znt. **R**e^o ab utroqz epo im-
petrent. ar. ex de sen. ex. cū illoz. §. si vero dan-
stralis vel ad metropolitanū referant. ar. ex de
fo. p^{ro}p^{ri}. Sane. li. hoste. **Q**uid si sint diuersaz p^{ro}
uinciaz. **R**e^o recurrant ad p^{ro}matem v^l ad p^{ro}p^{ri}az
ar. ex de iurepa. c. null⁹. In his tamen casibus
tūc⁹ est recurrere ad papam quia i⁹ est sine q^usti-
one. 9. q. 3. cuncta. hec hoste. **C**ui confitebitur
doctor v^l scolaris. **R**e^o p^{ro}p^{ri}us in cui⁹ pro-
chia morantur et alij de licentia ei⁹. vt dicit in
.c. omis. **C**ui pueri. **R**e^o q^u p^{ro}p^{ri}o sacerdoti vel
alteri d^z licentia ei⁹. vt dicit in .c. omis. Et h^o
intelligo de capacibus doli. et intelligit capax
doli q^u ē p^{ro}p^{ri}us p^{ro}beat. ff. de ac. et obli. l. 1.
Sed dicendū q^u h^o p^{ro}p^{ri}us p^{ro} exteriora vir bonus
existimabit. ar. ex de p^{ro}p^{ri}us. ex studijs. Si vō
nō sint doli capaces nō tenent confiteri. et ideo n^o
est curandū cui cōfiteant. tales enī furiosis cō-
pant qz etas eoz q^u videat ignorat. c. de fla-
mo. l. 1. hec hoste. **C**ui confitebitur rustici in
alienis prochijs hyemātes vel estuantes. v^l se
transferrētes ad prochijs alias non animo
ibi remanendi sed forsan ad t^{ro}p^{ro} aliq^ubus ma-
gistratibus obsequēdi. **R**e^o tales si laici sint se
trāsferre p^{ro}nt quo volūt dū tū sine liberi. Et si
se quoq^u trāsferant a^lio p^{ro}p^{ri}uo remanēdi fci
sūt eoz prochia in quoz dyocesibus vel pro-
chijs morant. ex de prochijs. §. si. Si vō etes n^o
intendant relinquere domiciliū antiquū debent
antiquo p^{ro}p^{ri}us confiteri v^l de licentia eius alij.
Est enim consiliū bonū q^u tales a iudice suo
spūali licentiam obtineāt vel saltem confi-
teantur sub spe q^u iudex raūficet. Et idem dicē-
dum est de familia nobilium nisi ipi habeant
a papa p^{ro} se et familia sua p^{ro}uilegiū. hec hoste.
Quid de familia epi l^o arepi. **R**e^o si sit de alie-
na dyocesi idem est dicendum sicut de familia
p^{ro}p^{ri}is laici. Si vō sit de dyocesi p^{ro}p^{ri}ia cōfiteri
debet vel ipi epo v^l ei cui mandauerit. p^{ro} etiam
p^{ro}p^{ri}io sacerdoti de ei⁹ prochia est cōfiteri. hec hoste.
Quid de his qui h^znt accen⁹ formam nō sua-
uerūt s^z simplici⁹ cui volebāt s^uessi sūt. **R**e^o si
simplici⁹ et ignoranter hoc fecerūt nō creden-
tes peccare non accuso sed excuso. s^z deceto ex q^u
certificati sūt si contemnerent damnarent. ex d^z
p^{ro}p^{ri}us. eccle. aq. di. 8. consuetudo. hec hoste.

Qualis debet esse confessor et qualiter se de-
habere ad confitentem. c. 16.
Ostea considerandū est qualis debeat ēē
confessor et quomō se debeat habē ad
confitentes. Circa q^u scindum q^u cō-
fessor debet esse iustus. Vnde aug⁹. li. 1. de pe-
c. 9. et habet de p^{ro}p^{ri}ia di. 6. c. 1. sacerdos in nullo
sit iudicandus q^u in alio est iudicare p^{ro}p^{ri}us. in
dicans enī aliū q^u est iudicand⁹ cōdemnat seipm.

Et est hic ar^o q^o existēs in mortali mortaliter peccat absolūdo a mortali nō peniteat p^us. Debet etiā esse discret^o. Vñ aug^o. ibidem q^o habet di. 6. de pe. qui vult. **C**aveat spūal' index vt sic non omittit crimē neq^{ue} ita nō careat munere scie. oportet enī vt sciat cognoscere quidq^{ue} debz scire. oportet enī vt sciat cognoscere quidq^{ue} debz indicare. **S**i q^{ue} sū q^{ue} q^{ue}lis discretō sū scia est nēcia ofessori. **R**e^o q^{ue} sū aug^o sumat in dēa autē sciam p^u clauē scie sū p^u bitu scie. necessa ria tñ est tāta scētia cōfessori q^{ue} sciat discretō in pēis q^{ue} ē veniale t^u q^{ue} mortale. p^u eo q^{ue} alia pe nitētia debet imponi p^u veniali t^u alia p^u mōrli. **E**t q^{ue} sciat ad que pēia pēas sua extendere se pē alioq^{ue} in pīclm anime sue t^u ofitentū audit of fessiones. **E**t si subdit ei^o simplicem agnoscāt pīcos consilare tenent. alioq^{ue} vēq^{ue} ipse. s. t^u eū substitutis grauitē peccat. t^u de hac discretōe lo quit^{ur} aug^o. **T**enentē scire canones pēitēiales aliter vix in eo nomē p^u sūbit fīn aug^o. di. 8. que ipis. t^u c. nulli. **E**st autē alia discretō qua q^{ue} sū p^u bitu acq^{ue}scitū discernē inter plexitatē pēoz t^u hoc est de bñ esse. **I**n hi s^u ac securiorē viam debet tenere t^u ofulere sapientes hec bñ. **E**t pē addi fīn aliquos q^{ue} tenet scire plexa esse difficilia. nec in eis esse pcedendum sine pālio supioz t^u autē canonū. **A**d hoc nō fīn aliq^{ue} q^{ue} tria sūnt quali de esse ofessoris sū q^{ue} bus nō pē aliq^{ue} esse cōfessor fin e pēto. s. scia discernēdi inter pēia vt dictū est. cauta inq^{ue} si no de peccatis. t^u discretā inuictō satisfactōnis **R**equirit^{ur} etiā ples alie odicōes in confessorē quas ponit aug^o ibidē. **H**eat inq^{ue} dulcedinez in affectōne. pietatez in alteri^o crimie. discretōz in varietate. adiuvet ofitentez orando. elemosi nas t^u cēta bona p^u eo faciendo. sp^u eū inuēt leni: endo ofolando spem pmitēdo. **C**ōfessor dūl: as affabilis atq^{ue} benign^o. **P**rudens discret^o mī ns p^u ar^o suauis. **H**ec oīa sup^udicta t^u p^u l^u a alia d^u hac matia hñtur de pe. di. 6. q^{ue} vult. t^u 2. sen. di. 11. t^u 19. **A**d scēdū autē pleni^o quō ofes: sor debet sūū officiū exercere. nota q^{ue} debz p^u mo penitēte interrogare si sciat p^u n^u t^u credo in deū. **A**ue maria. **E**t si nesciat eū doceat vel sal tem moneat vt discat. ex de pe. t^u re. is qui. de inde dicat ei q^{ue} humilē sedeat ad pedes p^u biteri quoties oficeat. **S**i femia ē eā moneat q^{ue} semper se ex trāuerso teneat. nec ei^o facē respiciat q^{ue} vt dicit abac. 1. fades eay. ventus vrens. deū de dēter dūla t^u suauē eloq^{ue}o inducē eū ad opūcti onē t^u ofōez pponēdo ei bñficia q^{ue} deus sibi p^u tul^u qui ipm creauit. aīam ei^o sua imagine insigni mit. ipm gubnat t^u pascit. suo pēofo sangne r^u demit vitā eternā ab inico mūdi pparauit. et n^u p^u ipo remāserit. pponat sibi mūdi defectibili tatē. dyaboli temptatōz. pēti momētaneā dele ctatōnē. p^u quā ofequit hō eternam cruciatōnē vitē breuitatez. anime eternitatem. extremi iu dios examiatōez. penay inferni acerbitatē. xpī pietatē qui n^u venit ppter iustos s^u ppter pecca tores. hē p^u z i petro. paulo. latrone. ac maria magō. hec t^u his filia sicut t^u q^{ue} videt expedire pponat vt eū ad confessionem t^u contritōnem

allidat. postea eius ofessionem audiat ordinate et discrete ab ipō de pēis p^urat de q^{ue} in sequēti ca^o diceat. **S**i vero p^u sūb^u habeat aliquē prochia: nū pētoez qui nolit ofiteri neq^{ue} penitere p^u mis sa monitōne debet eū excoicare vl' supiori dñi dare. 2. q. 4. p^uceptū. **E**t si habeat odiū conē pxi mū. d^u eū ad scordiā cogere. di. 60. placuit. **D**ebet eē ipm cogē ad agendā p^u niam de p^uurio fornicatōe adulterio t^u de alijs crimibus. exē de spō. ad audiam in fi. **E**t si inobediēs fuerit ab ecclīa expellat. 12. q. 3. qui iubente. licentia deli: cta vindictā nō habet. 6. q. 1. si oīa. h^u hōfē. **C**ir ca autē hāc spulsionem debet seq^{ue} doctrinā aug^o. t^u grego. s. q^{ue} p^u arguat oportūe scz ad monēdo t^u corripēdo. **S**cōdo impoetune suspendēdo t^u mē dicendo. **T**ercō crescēte p^urumada excoicādo. 23. q. 2. forte. **S**i autē nō posset hoc fieri cōmode. p^u p^u forte mltitudinē t^u p^uātem hōim. eos verbis q^{ue}ntū potest moneat t^u terreat t^u q^{ue}ntū in se est quidq^{ue} pē faciat t^u sic aīam suā liberat. 21. di. q^{ue} attinet. **S**ed pone q^{ue} p^u sūb^u habeat aliq^{ue} pro chianos furdos vel mutos. vel furiosos l' siles et sciat eos esse in pēto mortali quid faciat. **R**e^o debet facere posse sūū vt inducat eos ad contri tōnē t^u p^u niam fīn q^{ue} est possibile scz v^u bis aut signis vel nutibus vel scēpis t^u alijs silib^u mo dis quib^u pē. t^u si nō pē p^uficere ozet ad deū t^u fa ciet orare p^u l^u m vt deus illustret corda eoz ad p^u niam. **E**t cū nichil omiserit de contingētib^u nō imputabit sibi. 2. q. 3. **S**i anūciaueris im: pio iniquitatez suā t^u ipse nō fuerit cōuersus ab impietate sua t^u a via sua mala. ipse quidē i im pietate sua moriet^{ur} tu autē aīam tuā liberasti. **T**radit autē aug^o p^u reglā in talib^u q^{ue} dñi iu diatū in talibus p^u alicui^o reuelatōnis orac^u m o cordi ofone gemitibus est implorādū de ofe. di. 2. solet q^{ue}ntū in fi. **S**ed quō p^u sūb^u debz se ad infirmos tenere. **R**e^o q^{ue} p^u sūb^u ad infirmū vocat^{ur} non debet p^u niam denegare. dicit enī iul^u p^u p^u a. **S**i p^u sūb^u denegauerit p^u niam moriētib^u re^o erit animay. q^{ue} dñs dicit ex. 18. quacūq^{ue} die puer sus fuerit pēto ad p^u niam vita vīuet t^u n^u mo riet^{ur}. **V**era enī ofessio in vltimo t^u pē eē. 2. q. 6. si p^u sūb^u. t^u c. cognouim^u. t^u c. p^u sūb^u. **Q**uātem dicit re^o animay erit. v^u est q^{ue}ntū est in se vel hoc intelligit q^{ue} ad p^u sūb^u. **N**ā infirmus si per eū nō stetit q^{ue} cōfiteret^{ur} t^u dicit^{ur} fuerit decedens salu^u erit. **I**nfirmo tamen non est p^u nia in iun genda sed innotescenda q^{ue}ntitas t^u qualitas pe nitentie dicendo sic. si san^u esses talem p^u niam agere deberes sed quia infirmus es non miūgo tibi eam. **S**ed si decesseris tñ p^u anima tua fac as p^u hac pena dari. t^u si oualueris eā ages scōm wil. dñi rādī. 26. q. 4. c. 1. vl' fīn alios miūget ei q^{ue} q^{ue}ntū cōualuerit. anq^{ue}ntū ad alia negocia diūtat ad eū vel ad aliū p^u sūb^u redeat t^u itez d^u nouo oficeat t^u de nouo p^u niam acapiat. vt in p^u dicto c. dicit ibi. a quo p^u clō. t^u hoc tñ n^u est necessariū fīn will. durandi. **S**i sic decesserit erit amīcoz ofonib^u t^u elemosinis adiuvandus oleo ante mortē vngend^u. t^u sacro viatico refid endus. **S**i autē oualuerit itez ofiteat^{ur} t^u inuictā

sibi pñiam agat si uoluerit vel agat pñiam q̄
sibi pñus p̄fessorē innotuit. **C**ausa autē q̄re ta
li pñia nō sit imponēda est q̄ p̄ hoc q̄ alicui ali
qua pñia imponit ad eā obligat. **N**ull⁹ autē
ad id obligari debet qd̄ facere nō p̄t. talis autē
nō p̄t agere pñiam exteriorē s; tñ interiorē.
Ill⁹ ergo circa eū fieri debet qd̄ p̄net ad p̄mōdō
nem pñie interioris tñ. s; est ei innotescenda
pñia exterior ut possit de p̄cō dolere et possit pe
nitentiā elemosinis redimē. et si euaserit eā im
plere pponat. innotescenda vō est p̄ modū cō
solatōis ostendēdo benignitatē mīe dei p̄cā re
mittētis magis q̄m p̄ modū terrois ostendēdo se
ueritatē iusticie puniētis. **Q**uid si eger petat
p̄sbrm. et interim dū venit obmutescat l̄ fiat
amens l̄ frenetic⁹. **R**e p̄sbr veniēs l̄ ad nūcū l̄
firmi vel ad testimo⁹ eoz q̄ audierūt ip̄m petē
pñiam vel p̄sbrm. d; ei quidq̄ p̄t hūanitatis i
pendere. absolūdo recōaliando et si fieri p̄t sine
p̄iculo ori eius eukaristiam infundendo. et si sup
uixerit amoneat a p̄dicis testib⁹ petitiōi satisf
facere et subdat statutis pñie legibus. q̄ndū p̄
bauerit p̄sbr. 26. q. 6. si quis de corpe. tē. et c. q̄
recedūt. et c. is qui in infirmitate. et c. is qui
in tpe. **Q**uid si talis decedat contritus. v̄l cū
certis signis p̄triciōis anteq̄m p̄sbr venerit. **R**e
etiam post mortem ab ecclesia absoluit. a abso
lutus fuisse ostēdit. sicut potest videri ex d̄ sen.
exco. a nobis. 2. et ut oblacō p̄ talibus fiat. 26.
di. si quis. hec hōst. **S**ed nūquid requiritur q̄
p̄les sint qui testificent se audiuisse eoz petere
penitentiā vel p̄sbrm. **R**e i tali casū cū nulli fiat
p̄iudiciū sāt sufficē p̄ vn⁹ fide dign⁹ testis. nō
em̄ p̄cedit l̄ ex iudicō certitudis s; p̄sūptōnis.
hec p̄. **I**tem adiudicatis mortū petentib⁹ non
d; denegari pñie sac̄m. **E**t iusticiarios et dños
hoc impediētes ordinarij monere debent. ut h̄
facere desistant. et si oportuerit censura cogē de
bent. l. 1. de penitentis. cū scdm et in cle. **A**d
hec nō statutū pape innocēti eāj districte inq̄e
p̄apim⁹ medicis corpoz ut cū eos ad infirmos
vocari p̄tgerit ip̄os an̄ oīa moneāt et inducāt
ut medicos aduocent aīaz. **E**t fm̄ hōst. ibidez
transgressor hui⁹ statuti mortaliter peccat cū
dicit p̄apim⁹. nec p̄t contra statutū illud p̄scri
bi. nec aliqua dñia cōsuetudinē tolli cū sit p̄ ani
maz salute introductū et j. **S**i quis autē medi
coz hui⁹ nostre p̄stōis transgressor extiterit taz
diu ab ingressu ecclie arceat donec pro transḡs
sione hui⁹i satisfecerit p̄petenter. arceat glo. p̄
sñiam nō ip̄o iure qd̄ male vel nullo⁹ fuaē.
Postea subdit ibidez. cū anima sit m̄lto p̄cōsi
or corpe sub imēminatōne anathematis p̄hi
bem⁹ neq̄s medicoz p̄ corporali salute aliquid
suadeat qd̄ i p̄idm anime p̄titaē. ex de pe. et re
cū infirmitas.

De interrogacōni
bus faciēdis a p̄fessore. ti. 1. 1. 1.
Einde cōsiderandū est de interrogacōi
bus faciēdis a p̄fessore aliq̄ de his bre
uiter p̄stringēdo. **C**irca qd̄ sciendū q̄
p̄fessor interrogare d; p̄fidentē. **C**ui⁹ rō est quia
debet scrutari p̄fidentē p̄cōris in p̄fōne q̄si me

dicis vuln⁹. et ut iudex cām q̄ sepe qd̄ p̄ confu
sione vel simplicitate p̄fidentē tacet. interrogat
reuelat. **V**n̄ aug⁹ et habet de pe. di. 6. diligēs in
quisitor s̄bilis iuestigator. sapiētē et q̄i astute
interroget a p̄fessore qd̄ forsan ignoret vel p̄re ve
recūdia velit occultare. **I**n interrogacōib⁹ autē
faciēdis tria debēt attendi. **P**rimo ut penitēs
interroget de p̄cīs s̄ib⁹ sic sūt transgressio. 10.
p̄ceptoz. om̄issio septem capitalium vicōz. ab
usio. 4. sensuū. **I**nterroget etiā de circūstancijs
aggrauantib⁹ s̄ibus de quib⁹. j. dicit. **I**nterroget
etiā de p̄cīs q̄ solent in hōib⁹ illi⁹ condiciōis
abundare. **N**ō em̄ oportet a milite querē de pec
catis religiosoz aut ecōuerso. **S**ecundo ut nō inter
roget explicite n̄ de p̄cīs oībus notis. **D**e alijs
aut p̄cōz adinuēcōib⁹. et de p̄cīs mēdōsuetis et e
normib⁹ et q̄ n̄ aīaz. n̄ inq̄rat n̄ in ḡnali et alē
ge et p̄ q̄dā cōsuetudines ut si cōmiserit dicat et si
n̄ om̄isit n̄ discat. de talib⁹ em̄ d̄ p̄. 11. qui i
uestigator maloz est. opprimeat ab eis. **R**e h̄
q̄ penitens sepe p̄ hoc discat qd̄ n̄ nouit. **I**n h̄
mōi etiā p̄tingit sciri p̄fessorē. **T**ercio ut nō de
scendat nimis ad p̄ciāres circūstantias p̄cōz
p̄cipue carnaliū. q̄ delectabilia q̄nto magis
siderant tanto pl⁹ p̄cupiam sūt nata mouē ut
didit. 3. et h̄. **E**t ideo p̄t p̄tingere q̄ p̄fessor elia
q̄res et sibi noceat et p̄fidentē. **V**t autē meli⁹ sc
as q̄s de quib⁹ interrogat. **N**ō q̄ interrogat d; se
p̄ncipes de iusticia. milites de rapina. mercato
res. et officiales. et mechanici de periurio. dolo.
mendacō. furto. et filib⁹. burgenses et duces p̄i
de usuris et pignoribus. rustici d; iniuria et fur
to. maxime circa decimas tributa p̄micias et cē
sus. clerici seclares de simonia. negociatōne et a
lijs ad auariciā p̄nentibus. de dilapidatōe si
administratōez aliquā h̄nt. v̄z intersint dñi
officiō et si ip̄m dicant. v̄z portent coronā et bi
tum agruentem. **I**tem de luxuria aduocatōne.
ludo aleaz et filibus in quibus sepi⁹ offendere
solent. **R**eligiosi de. 12. abusionibus claustrī.
que sūt p̄elate. negligēs. discipulis inobediens
iuuenis ocōsus. senex obstinatus. mōchus cu
rialis. monachus seu canonic⁹ reglaris causi
dic⁹. habit⁹ p̄cōsus. abusus exquisit⁹. rumor in
claustrō. lis in capitello. dissolutiō in choro. irre
uerentia ecā altare. **I**te d; trib⁹ s̄balib⁹ regle. s.
obediētia castitate et paup̄tate. **I**te d; simonia
et alijs que a talibus sepi⁹ solent om̄itti. **C**ir
cūstantie autē q̄s p̄apue debet attendere confes
sor sūt septem quas etiā ponūt tull⁹ et boet⁹ et
p̄ntē in his v̄sib⁹. **Q**uid quis vbi p̄ quos q̄i
ens cur quō q̄i. **Q**uilibet obfuet anime medi
camina dādo. **V**na ibi supaddit illis septē. s.
q̄iens. **A**ttēdat etiā ip̄e p̄fessor q̄s sit ip̄e pec
cator. cui⁹. s. sexus et etas. si nobilis ul̄ igno
bilis vel su⁹. in dignitate sū officiō cōstitut⁹.
an p̄uatus. sane mētis vel insanus. sciens vel
ignarus. solus vel coniugatus. laic⁹ vel cleric⁹ vel
religiosus. extrane⁹ vel affinis vel consanguine⁹.
Quid. s. est illud qd̄ om̄isit scz adulteriū l̄ for
nicacō et filia. p̄cēm puū vel mediocre v̄l enor
me occultum v̄l manifestū. recens v̄l inuētiū

et filia. Vbi scz in loco sacro vel pphano. i. nō
sacro publico vel puato. Per quos seu quibz
auxilijs. p quos scz mediatores internuncios.
quia omīs tales pīpes sūt criminis damnatōis
et ipse est reus et obligatus p eoz peccatis. Item
p quos. i. cū quibz ptra quos. Notandū autēz
qz sicut pfitens nō debet notatim specificare per
sonam cū q peccauit. ita nec circūstācias p qz i
colligi possit nō forte notoriū esset vel aliē recte
nō possz confiteri vt dictū est sup ti. de his que
quis pfiteri tenet in questioe. Vt liceat aliena
pcta in pfessione referre. Si nec presbiter debz
specificare psonas in interrogatōe. vtzqz insistat
caute cā qualitatē psonē. vide tñ d hoc i dicta
questione. Cur scz quali temptatōe hō fecit. et
vtx temptatōez puenit vel ab ea puenit fuerit
vtx sponte aut coacte. ex cupiditate et pau pta
te. ludo an nocendi aīo et filia. Quid scz de mō
agendi qd mli? actu qm locutōne scit. Qñ scz
in tpe sacro vt in festis. xl. et alijs ieiunijs. vel
nō in sacro vt in diebus alijs nō sacris. Quo
rens hoc patet p se. Sūt autē alij versus in qui
bus circūstācie. i. g. gment. f. Aggrauat ordo
loci psona scia tps. Etas condicō numer? mo
ra copia cā. Est mod? in culpa stat? altus lu
ta pusilla. his nō curo ppter breuitatē insistē
tū enā ex supra dictis sint satis manifeste. Ad
hec et nō q peccator debz dolere pfiteri de bonis
omissis scz de tpe male expenso. Itē qz aīas pxi
moy a deo eripuit et ereptas a se vel ab alio in
malo cōfirmavit. q multis mali non boni ex
emplū fuit. quia bonis peccando tristitiam ite
lit quia iustissime deum offendit. hec oīa et alia
multa habent ab aug. de pe. di. 4. p. sideret. et eē
de homicidio sic dignū. Non est autē intelligen
dū q omīa hec supiora et inferiora semp ad vn
guē sint seruāda. sed pffessor discret? eligeret fm
q qualitas psonē et verborū exigeret. et qd expedi
re sibi videt. hē enā diam? ad eruditōne sim
plicia.

Qualis debet esse pfessio. ti. 15.

Postea pnterandū est de qualitate con
fessionis. Qualis autē debeat esse pfō
a mgtis in his vñbz gment. Sic sim
plex humil pfessio pura fidelis. Vera frequēs
nuda discreta libens verecūda. Integra secreta
lacrimabilis accelerata. Fortis et accusans et sic
parē pata. Hay autē condicōnū quedam sūt tñ
de bñ esse pfōis scz qz sit frequēs et accelerata.
reliques sunt de necessitate. Debet igit confessio
esse p? simplex sū. ppa. vt. f. homo seipm. actū
accuset nō aliū. ps deus vitam meā annū. ē. de
hō habitū est sup vbi agit de his q debet qz cō
fiteri. q. vtz alijs in pfessione debeat aliena pec
cata referre. Secōdo debet esse humil. ecē. 2. an
pffm hūilia aīam tuā. ppe qd dictū est sup qz
secre debet ad pedes pffm. Attēdit et hē humi
liatō in hoc qd se bene accusat et pteet misery qz
quāto sibi in hoc homo min? pat. tanto ei de
faut? ignofcit. vñ sup i ps. iusticiam meam
nō abscondi. dic glo. qd hō detegit deus regit et
qñ hō regit de? detegit. Tercō debet esse pura

scz quo ad intentōne vt fiat ex timore filiali nō
fuit et ad dei honorem et nō ex fictōne sic qdāz
pfitens pcta sua et tñ redire pponit ad illa de
quibus dicit ysa. 30. ppls hic labijs me hono
rat. cor autē eoz longe est a me. tales deum deri
dent. vñ pffictor? irrisor est et nō penitēs q adhuc
agit qd penitet. nec deū videt pscere subdit? s;
subfānare supbus. nō fiat eē ex ypocrisi vl? ela
tōe sicut quidā in pfōne se extollūt et alijs pfez
rūt. sic phari seus qui dicebat luc. 18. grās ago
tibi dñe. qz nō sū sic ceteri homīes. Quarto d;
esse fidelis scz vt tam pfitens qz pffessor sint in fi
de. Et fiat pfessio sū spe venie alias nō valz d pe
di. i. quē penitet. et di. 6. q vult. vñ nō d; pec
cator qz tūcūqz magn? despare d venia sic chayn
despauit et iudas. qz pl? potest deus dimittere
qm hō posset peccare. dicit enī iero? sup ps. 5. q
iudas magis peccauit in hoc q se suspendit qz
q tradidit xpm. Qinto debet esse vera. i. nō ta
cens vtz nec admiscens flm eē cā humilitatis
vñ aug? in li. de pñia. Cū humilitatis cā mē
tis si nō eras pffictor aīqz mētem mēdēdo effi
deris qd p? vitatias. i. re nō ē vitas nō ita te di
xeris pffictorē vt eē eē cognoscas. vitas at ipa est
vt qd ē dicas. nā quō ē humilitas vbi regnat
falsitas. Sed ptra. pma. jo. i. dicit si dixerim?
qm pccm nō habem? ipinos seducim? et veri
tas in nobis nō est. Rē debet se dicere pffictorē
i gñe qz nemo sine crimine viuic. in spē at nō di
cat se pccm aliqd ppetrasse. nō sciat vel credat sic
esse. Quō ergo vtz est ill? qd dicit greg. bona
rū mentū est ibi agnoscere culpam vbi clpa
nō est. Rē hoc potest dupl? itelligi. vno? q ad
ad sbam actus et sic non est vtz. non enī ad bo
nam pūnet mentem s; ad errantēz vt actū ali
quē se pmississe cognoscat quē nō pmi sit. Alio
mō quo ad pffictōez actus et sic est vtz qd dicit.
grego. qz iustus in actu q bon? videt timet ne
defect? aliqz fuerit ex pte sua et sic d; job. 9. vē
bar oīa opa mea. Et ideo ad mentem bonā pū
net vt istā formidōne quā corde tenz lingua ac
cuset et sic ibi sumit agnosce p formidare fm
etho. Vl? pē dicit breuē q loquit de agnitiōne du
bia nō de assertoria fm p. 1. 5. nūqz ē pmedā
d? qui ex humilitate reputat se detiorem aliq
qui est manifest? pffictor. Rē iustus qui est vere
humil nō reputat se detiorem quo ad ppetratōez
actus q sit peior ex gñe. s; quia timet ne in his
que bñ agere videt p supbiā graui? delinquat
fm etho. Quid dicem? ad aug? qui in li. con
fessionū ex humilitate dicit. Si querās a me.
vtx iustus sim. rñdeo q nō cōstat aut q aug?
erat iust? g. 7. Rē fateri se reū vel iniustū ē
dupl?. Aut put iniusticiā pūat simpl? iniusticiā
et sic nō debet quis fateri se iniustū nisi habeat
pfficiam pccī mortalis. aut put pūat pffectōne
iusticie et sic qlibet pē fateri se esse iniustū fm i
ysa. 43. Omīs iusticie nre quasi pān? mēstrua
te. nec iustificatur homo opatus deo fm job et
sic loquit aug? lxx bon? Sexto debz eē frequēs
qd est itelligendū duplīcē. vno modo vt qdēs
quis p pccm mortale ceciderit todens p pfōne

resurgat in illud pñ. 28. **S**epties in die cadit iustus et resurget. qñ vult magis hñe mūdā oportet q frequēter abluat eas. **S**ecūdo mō vt ea dē pñā diū s pñbris ofiteat fm ofiliū augu. et hñetur de pe. di. 1. quē penitet. qñto qñ pñb cōfiteat sub spe venie epñuōmē criminis. tanto fa: alio cōsequē grām remissionis. **N**ota tñ q si cōfessio legitime facta sit et penitētia ad eā fuata nō oportet necessario itez ofiteri q alias sumus ofessi. s; lingua cordis nō carnis apud iudicēz vez. ea iugiter ofiteri debem. de pe. di. 1. s. his auctoribus. **S**ed quia qñq; pñā ofessio vel qñ pñmo facta fuit irrita fuit. vel fuit postea irritata. ideo oportet eā aliquñ iterari. **S**ūt autē qñ oz casus cōes et ofiteati in quibus doctores dixerūt ofiter ofessionem iterandā esse. **P**rimus est pñt enormitātē delicti ob quā oportet pñtōz ad supiorē remitti. qui cōfessionē remissi debet audire et absolueri nō malit alteri ommittere. ar. 33. q. 2. latorem. et ex de pe. et re. significauit.

Secūdo ē pñt ignorātiā pñbri. **P**t cū pñbri cui qñ est ofessio ē ignar. queri enī debet pñbri tñc ligare et soluere scēns. et ei itez est ofitendū ex licētia vel pñm sacerdotis vel supioris de pe. di. 1. quē penitet. et di. 6. qui vult. **E**t si neget licētia et non assit supioris copia. sufficit licētia petita licet non obtenta. ar. ex de reglaribz. licet et de iurepa. null. index in glo. **S**i tñ cōfiteas prudens esset et ofessorem instrueret pñt sue ofessionem expediret cū itez ofiteri non oporteret.

Tercio est pñt fictōz. vt si scēnt pñm aliquō mortale in corde retinuit vel si cū volūtate peccandi accessit. **Q**uarto est pñt pñtētiā factis factōis vt qñ negligeret et pñtēneret facere penitentiā iniūctā sibi. **E**t idem est de eo q pñtēat satisfactō et oblitus est pñtām iniūctā. ar. de pe. di. 3. si apl's. si enī sciret eā et impletet iterari nō oportet. **E**t intelligūt isti duo casus vltimi qñ ofitens pñbri mutat. si enī ad eūde reuētur. aut ē recentē ofessio et sic nō tenet. aut ille de pñtis ei est oblit. pñt diuēnitātē epñs et tñc tenet eadē dicere sibi q pñt dixerat. **R**od. tamē dicit q si penitēs recolat pñtāz iniūctā sibi quā facit pñtēntē sufficit q idē penitēs eā explicat pñbro cui de nouo ofiteat. nec tenet ofiteri pñtā que alias est ofessio. et de quibz fuit iniūcta penitētia illa. li. rod. **S**ūt itē alij duo casus. **V**nus est pñt pñt oblitū recordatōz. alter pñt recordatōz. **I**n qñb sanū ofiliū esset q omnia iteraret qñ sacerdotem mutat. vel qñ reuertitur ad eūde qñ pñtā ei oblit est pñt diuēnitātē epñs. **N**ō credo tñ q teneat dicē alia pñtā nō in gñali vt si dicat alias se peccasse et ofessū fuisse et sibi talem pñtām iniūctam fuisse. et sic satis potit ei condicō et igratiūdo cognoscē. deinde addat se nup hoc pñm omisisse vel recordatū esse. hñc bon. **V**nde si quis post ofessionē etiā ante pñtē iūcte expletōz rediuerit nō tenet pñtā sibi pñs dimissa ofiteri. sed ei sufficit pñtām sibi pñt iniūctam explere. hñc tho. **N**am aliud dicere est viam ofessionis et salutis multis auferre cum multi aliquñ cōfiteant. aliquō peccatum enorme

qñ postea vix diceret alicui sacerdoti. **N**ec autē scēoz hñc dicere ofessio. quia hoc nō est ofessio. diuidere. pñm enī fuit integra et scda filr. quia hñc nō oportet de alijs hñe nouū remorsū nec nouā absolutōnē. li. bon. **I**n casu tñ in quo nō bilis et piculosus a gñitas pñt nō posset expmi nō dicendo aliquō peccatū pñt ofessū et remissū tenet penitens illud peccatum itez dicere sacerdoti. hñc rich. **A**liqui tamē de eo qui recordatus est pñt oblitū sic distinguūt. s. q aut tpe ofessiois penitens adhibuit diligentā. put d lege si humana pñt fragilitas vt memoriā haberet oīm suoz pñtōz mortaliū. **N**ec fuit ignorans ignorantia affectata vel crassa. si scdo mō crederet q recta rō exigit vt illud idem pñm confiteat ei dē sacerdoti si illū omode pñt muenire. et non sit ab illo sacerdote postea iterdica absolūti pñs. aut pñtētiā pñm et omnia alia pñt mortalia pñt sacerdoti confessa. put pñt recolē confiteat alteri sacerdoti. **S**i pñmo mō non tōo q pñtōz sacerdoti teneat tenetōne nēcessitatis illū pñm ofiteri sed alij sacerdoti. qñuis enī de isto fuerit absolutus qñt ad in diuē ecclie triūphātis et militātis quia sacerdos absolueret potest ofessio et pñtētiā mō oblit. tñ quia absoluto de oblitis debet intelligi sub hac oficō. s. vt qñ reducta fuerint ad memoriā dicant illi sacerdoti in ofessio de qui ab illis pñt absolueret. tenet ofiteri post ei remotam obliuionē. et sic distinguūt rich. **D**e recursu autē ad supiorē pñtēntē delicti distinguendū est quia aut reuertit ad eū pñt absolutōnē a pena vel penali vinculo puta excoīcatōis vel irreglaritatis et tñc sufficit q ofiteat sibi illū. **A**ut pñt absolutōz etiam a culpa. et tñc si supior non remittat ad pñm sacerdotē ofiliū sanū est q ei dicat omnia de quibz hñbz remorsū et pñt illis oibz absolutōnē et pñtām reapiat gñalez. **S**i autē beat aliquā excusatōz rōnabile rōne cui vult postea alij ofiteri tenet id reuelare sñtōz et id oīa alia inferiori. et ille ex tñc eū ab oibz pñtis absolue pñt oīmō faciat pñtāz a supiori sibi iniūctā pñt illo pñt. qñ qñā pñt absolutōi supiorz reuertitur magis pñt taxatōz pñt quā supior iūgē dī discrete qñ pñt alio. li. bon. **V**n in hoc casu absolutō pñt pñbri et supioris vnam optent sufficientē absolutōnē. pñtēnt tñ debet absolutō supioris fm rich. **T**homas vñ dicit in quadā questione de quolibet q pñbri inferior ab oibz a quibus pñt debet absolueri eū. deinde debet eū ad supiorē remittē de residuo absoluendū. **S**i tamē ille qui ofiteat eēt excoīcat. nō pñt vt idē dicit in 2. di. 16. q. 1. absolutū a culpa nō pñt sit absolutus ab excoīcatōe. quia excoīcat. non ē pñtōs sacramētoz ecclie. li. tho. **V**n nō hñ dicit rod. dicens in glo. ti. de sen. ex. 28. **S**ed nūq; erit sup illud quo ad illā. q ofessor pñt absolue excoīcatū a pñtis pñt qñ sit ab excoīcatōne absolut. **L**icet autē quis nō teneat necessario confiteri peccata que alij legitime est cōfessus. est tñ valde vtile et quidez quo ad diminutōz pñt ex vi clauum. **S**ed ad hñc nichil pñt fm aliquos quia

in pma absolute em dimitte ex vi clauu qn
tu dimitte pe. pdest en ad intercessoz mltipli:
caedne. huiliacoez. instructone. gre augmēta:
concl. veretudie mentu. t. manore ceratificacoez.
qz si n habuit effectū pma absolute t. pfessio pe
esse q. scda bz. qz inuenit meli dispositu. t. hec
positio videt sco. pbabilior. **C**auere en dz peites
ne a dñs qbz pfitef nimio onere pñie obzuaē
Contingit en q. qñ mlti ponit sal in eodē abo
obus nimio sale destruit. vñ sufficit q. alij con
fessores pñiam sibi inuicet a pmo pfirment
dūmō sic discreta. t. si volūt pñie desup impo:
nere aliq. facile. vt pf. nñ. **A**lis vñ vñ q. t. si p
dica rō esset racō iterandi pfessione nō tñ ab
solucōne papue in eo q. nō habz cām aliquā du
bitacōis de pma absolute. **I**ta en potit du:
bitare p. scdam absolute sic post pñā. sicut
videm q. extrema vinctō nō iterat fm eūdem
morbū quia totū q. p. eam fieri potuit seml. fa
ctū est. **E**t pñia in scda n. requirer q. ille ha:
beret clauē cui sit pfessio si nichil ibi vis cla:
uū opat. p. hoc etiā facit videt de pe. di. i. c. di
gnus ē. vbi dicit q. qñto qz plibz sacerdotibz
pfitebif in spe vñie pfitudine criminis. tāto fa:
cilis pfiquet gram remissiois. **I**pi en sacerdo
tes pl. pñie pficere pl. iam pfitebif pñie quibz
en remittit remittit de. **I**n his verbis inuui
vt q. facultas pfiquedi gram remissiois p. p
fessione turpitudinis plibz sacerdotibz factā. intel
ligi debet ex vi sacri respectu eiusdē pñie. ideo di
cit q. pñie in scda absolute pfere gre augmentū
t. qñto maior gra reapit tanto min⁹ de impu
nate pñie pñie manet. t. id minor pena pñie
gans debet. vñ etiā in pma absolute alicui pl.
t. min⁹ de pena dimitte fm q. pl. t. min⁹ ad
gram se disponit. **E**t pñie esse tanta dispositio q.
ex vi pñie collit tota pena vt dictū ē s.
Si contra fm hoc aliquis posset totē cōfiteri
t. absolui eade die q. remitteret sibi tota pena
oibz pñis suis debita t. ita grauissimū pñm
remitteret cū pena modica. **R**ē sacm pñie re
spectu eiusdē pñie in nūlo plies repetitū n. habz
efficaciā ex vi clauu n. seruata reuerentia debi:
ta sacro. **A**d qñ requirit q. respectu eiusdē pec
cati nō iteret. n. adueniente nouo motu deuo:
cōis vel noua erubescētia. t. p. hūc modū totē
posset reapi q. tota pena remitteret. **N**ec tñ did
pñie pñie remitti sine pena qz xps sustinuit penā
pñie nñis. erubescētia ē t. labor t. solitudo
penitendo t. pficendo ē magna pena. t. hui⁹ se
ciadeopi. est ncl. t. pe. **S**epimo ofo dz ēē nuda
t. h⁹ dupl. qz quis n. dz cōfiteri p. nūcū. nec p
epām s. vñia voce t. pñie ore. t. pfentialit vt q.
p. se peccauit p. se erubescat. vñ ang⁹ d. pe. di. i.
quē penitet diē sic. pñie pñie mūdatis lenit.
n. vt oñderent ora sacerdotibz docens cor pñie pre
sentia pficēdū nō p. nūcū nec p. scptū. **R**ō h⁹ ē
quia pfessio nō tñ est actus vñutis s. etiam ē ps
facti. t. licet ad eam fm q. est actus vñutis suf
ficere qualitercūqz fieret. t. si nō ēē tanta dif
ficultas in vno mō sicut in alio mō. tñ scdm q.
est ps facti habet determinatū actū sicut t. alia

sacra hñe determinatā materiā. t. sic i baptis mo
ad significandū interiorez absolutez assumit
elementū illū cui⁹ est maxima vis in abluendo
ita in actu sacrali ad manifestandū actus ille
assumit ordinatē quo maxie manifestare so
lem⁹ scz pñm verbū. **A**li en mōi induci sunt
ad supplementū hui⁹. **S**i tñ pñbr interroget cō
fitemē t. ille ad mērogatā rñdeat sufficit qñtū
ad ea de qbz mērogat. n. sit talis qui pñ dimit
teret pfiteri qñ ore pñie pfiteret pñia. h⁹ en ex
supbia esset de pe. di. i. versus si. hec rō. **S**ed
quid d. eo qui n. intelligit a pñbro. **R**ē aliquibz
vt q. in illo casū n. tenet pñie pfiteri n. qñtū p
signa pñie oñdere sacerdoti. p. interpretm vñ pfite
ri pñie s. nō tenet iure dñmo nec positio. t. cū cōfi
teri sit multū difficile. nō vt tutū pl. artare
pfessioēz qz pñie dñm t. positū arcet. qz vt dñ
pñ. vñ. qui vehemēter emūgit elicit sanguinē
h. rich. t. cū eo pñcordat sco. fm quem etiam tal
pfessio in magnū pñclm cedere pñ. **Q**uid d. eo
qui nō habet copiam pñbrī nūquid tenet ei p
lras pfiteri. **R**ē q. non tenet tentōne necessitatis
quia ad hoc non obligat hō iure nāte nec iure
dñmo nec positio t. h⁹ est rōnabile. sacm ei⁹ pe
nitentie nō est de iudicō publico sed secreto in
quo pñbr tenet confitemē diligētē exaiare vt
pñudent intelligat qñle debeat ei pfiliū t. fime
diū adhibere ex de pe. t. re. ois. **S**i autē tenet
tentōne necessitatis absenti pñbro pfiteri p. scptū
fimeret pñclm. ne aut ēē defectus in predicta
examinacōne. aut de pñie penitentie reuelatōe
lre ei⁹ pñie facili⁹ pñie. aut p. nūcū malicōse
apiri. aut p. nūcū ignorantiam tradi illi cui n.
mittitur qui eas apiret. aut sacerdos si ēē ma
licōsus posset tradere ofōnis verbū. t. s. penitē
tem p. manū suā pbare talia pbacōe pbabilī
absqz hoc q. ius hois possit in iudicō dephēdi
Et hec rō vltima pñcluit q. sacerdoti pñie peni
tens qui nec vbo nec nutu posset confiteri non
tenet tentōne necessitatis pfiteri p. scriptū. vñ
si hoc facit non esset necessitatis sed superoga
tō is. hec rich. **D**icit etiā. 30. q. 2. qual. q. pñia
adultere p. scptū est reapienda. t. hoc est verum
fm 30. ibidem. si sit pñis. non aut si sit absēs
posset tamen penitens cuiqz videret expedire
pñia sua p. lras insinuare p. consilio reapiēdo
sed hoc non sufficit vt dictū est ad pñie sacm
Scdō debet pfessio esse nuda quia non dz fieri v
bis vel noibz criminū palliat. sed qñlibet pec
catū debz expmi suo pñie nomine qñtūcūqz sit
turpe. sufficit tamē illud exprimere p. verba ho
nesta ita q. pñbr possit intelligere manifeste.
puta dormiui cū tali vel cognoui talem. vñ de
non oportet pfitemem turpē loqui vt ribald⁹
debent etiam expmi omis circūstācie q. vñdēt
aggravare qñtūcūqz sint turpes t. abhomiabi
les. t. maxime ille q. ponit actū in alio genere
pñie. de pe. di. 4. pfideret. s. debet confessio esse
discreta. t. h⁹ dupl. pmo vt distincte separatim
singula pñia confiteat fm illō ps. lauabo per
singulas noctes lec. me. i. p. singula pñia confa
entiā meā. **S**cdō vt iudex pñtus eligatur de quo

habitu est sup. **N**ono dicitur esse voluntaria ut non sit sicut dicitur achab. josue. A. qui suum peccatum non luit ostendi donec forte deprehensus fuit sed sit sic confessio dexteri latronis in cruce. ps. voluntarie sacrificabo tibi et off. no. tuo. **D**einde dicitur esse verecunda qualis fuit confessio publicani. d. q. dicit luc. 18. q. stans alioque non audebat lenare oculos ad celum. et. unde dicit aug. et habet de pe. di. 1. quem penitet. labore mens padendo erubescere. Et quia verecundia magna pena est. qui erubescit pro peccato fit dignus misericordia. servare enim debet verecundia in confessione non dñari. ut. s. non reddat peccatorem mutum si potest absoluat eum in magna prece a pena cuius debitor erat. **11**o debet esse integra ut scilicet omnia peccata mortalia sibi vni confiteatur quorum est memor de quibus alias non fuit legitime confessus. ps. b. r. enim aut ab omni aut a nulla culpa absoluit. nullus autem ps. b. r. intendit absolute penitentem ab eo quod celat eum. Et voco legitime confessum qui nichil intuenit quod irritet absolutum quod contingit in quatuor casibus supradictis ubi agit de frequentia confessionis. Si autem est confessio legitime non oportet iterare confessionem nisi in vniuersali. hoc bonum. Si etiam aliquod peccatum commisit quod alias committit assuevit iteranda est confessio de illo peccato licet confessio. et hoc in quadam generalitate dicendo scilicet peccatum illud se alias commisisse. Cuius ratio est. quia peccatum iterum peccatum aggruat sequens. sicut ergo oportet in medicina corporali quod medicus non tamen membrum quod mederi debet cognoscat. si etiam vniuersali totam habitudinem infirmi. quia vniuersus morbus ex adiunctione alterius aggruat et sepe medicina que vni morbo conuenit non conuenit alteri. Sic intelligendum est in spiritualibus morbis cum quicquid aliquis peccatis contrariis sit infectus ut greg. docet in pastoralibus et ideo necesse est quod homo omnia peccata que confiteri tenetur vni confiteatur. alias non est confessio sed confessionis similitudo. unde aug. in li. de pe. et habetur de pe. di. 6. c. 1. **C**aveat penitens ne verecundia ducatur diuidat apud se confessionem. ut diuersa diuersis velit manifestare quod est se laudare et ad hypocritam tendere et semper veniam carere. **S**ed nunquid confessor tenetur ad memoriam reducere confitentem peccata que scilicet vel audiuit eum commisisse. **R**espondeo si de his certam habet scientiam aut probabile opinio. reducere debet ad memoriam confitentem confessor si recolit. quod penitere ne confitens super hoc laboret ignorantia crassa que non excusat. vel quod non adhibeat debitam diligentiam ad recolendum peccata sua. li. rod. **Q**uid si proximalis presbiter sciat vel credat esse perpetuum impedimentum in matrimonio aliquorum suorum proximalium non nunquid tenetur eis reuelare in foro penitentiali. **R**espondeo aut scire aut probabiliter crepare quod illud impedimentum probare posset aut non. In primo casu debet eis reuelare. ut vel ipsi procurent diuorcium. vel se habeant ut frater et soror. vel ipse presbiter dimittet hoc superiori et submisit per baccones si oporteat. quia cum sit placatus tenetur ad illud. iuxta illud. si peccauerit in te. et. In 2o casu non tenetur eis dicere nisi credat quod semper laboret ignorantia crassa que non excusat. in quo casu debet eis dicere si probabiliter credat quod parati sunt super hoc acquiescere.

saluo bonorum viro. alias eis non tenetur dicere. **R**od. **12**o debet confessio esse secreta. s. ut homo confiteatur vni soli presbitero et in secreto peccata sua non sit peccatum adeo enorme quod totam commoueret urbem vel eum totum orbem quod quidem dicitur in publico confiteri ut in publico solent sibi penitentia imponere et reum se cognoscat vel fateatur. Sic igitur quantum est de lege si confessio debet fieri in secreto vniuersali sacramento sicut expressit dicit illa decretalis. omnis reus quicquid. **R**ecord est quia si publice fieret infinita mala orirentur. puta rixae discordie et infamie. vnde tunc confessio esset vix onerosa ignominiosa et periculosa. ut patet. **N**ec obstat illud aug. nemo dicat sibi occulte penitentiam ago. quia loquitur de occultatione respectu presbiteri. **Q**uid si penitens sit plures presbiteris confiteatur et ab eis absoluat. nunquid tunc recipit penitentiam sacramentum. **R**espondeo quod sic. non credo enim quod modus exprimentis personam absolventem vel actum absolutiois in singulari vel in plurali de necessitate requiratur ad essentiam sacramenti sicut in rebus. **N**ec tamen possunt plures sibi vni presbitero confiteri. quia hoc magis est secretum quod in foro penitentiae debet seruari. quam vni plures confiteri. quia illi plures presbiteri ita obligantur ad celandum peccatum confessum sicut vnus solus. si plures confitentium sibi non ita stricte obligatur vni ad celandum peccata alterius. **C**redo tamen quod non penitens velit duobus confiteri ut circa. **S**ilium habeat ab ambobus quam ab altero solo. duo presbiteri sibi audientes vni confitentem et sibi absolventes peccant. quia faciunt contra consuetudinem ecclesie et contra statutum. **N**ec tamen. **A**lii dicunt quod sacramentum penitentiae suscipi non potest nec administrari nisi in foro secreto. quod ibi agitur de occultis peccatis. presbiter etiam ibi ipsum presentat qui est vniuersus. **U**nde dicitur quod plures presbiteris sibi confiteri non videtur esse confessio sacramentalis. et hoc opinio est scilicet. quia confessio sacramentalis secretissima debet esse. **13**o debet esse lacrimabilis. amara etenim. **2**o dicitur quod torrentes lacrimas per diem et noctem. **U**nde amb. et habetur de pe. di. 1. lacrimae lauant de lecto quod voce pudor est confiteri. quod cum rubore et verecundia est confitendum. ysa. 32. recogitabo tibi omnes annos meos in amaritudine mee. **14**o debet esse festina. ecc. 6. ne tardes conuertere ad dominum et ne differas de die in diem. subito enim venit ira illius et reus vindicte disparet te. **V**erum autem prior statum cum penitentia tenetur confiteri habitu est supra. **15**o debet esse fortis. s. ut vincat pudorem. ex. patz in maria magd. **16**o debet esse accusator. ut dicat se commisisse peccata ex propria malicia se fortiter accusando non preteritis excusationibus peccatis sicut penitentia. ps. 18. **I**ustus pro accusator est sui. **17**o debet esse paratus perire. unde aug. ponat se penitens oino in iudicio sacrorum nichil sui reseruans sibi ut omnia iubente eo paratus sit facere pro recipienda vita anime quecumque faceret pro euicanda corporis morte. de pe. di. 1. **O**stendat. **S**u pradicis. **18**o dicitur quod penitens in visibilibus illis. quidam supradidit quod debet esse morosa. s. ut non dicantur peccata in transcurso sicut oportet captores numeros si cum mora et deliberatione ut ex hoc duobus accendat et maior verecundia et periculo habeat. si hoc magis requiritur de congruo quam de necessitate.

Sed nūquid confessio debet esse informata caritate. **R.** Sacra quodam ordinata sunt ad gratiam acquirendam ut baptismus et penitentia quodam ad gratiam promouendam sunt augenda ut affirmatio et eucharistia. dico ergo quod sic sacra non habent efficaciam nisi in hiis caritate. Et sic dictum est supra quod tenent accedere ad eucharistiam cum caritate non quidem necessario sed sufficienter per probabilitatem. sic non est necesse quod accedens ad confessionem habeat caritatem vel dispositio ad caritatem sufficientem sed veritatem. si sufficit quod per probabilitatem. hoc autem dispositio est attritio quia sepe in confessione et absolutio peribri format per gratiam ut attritio fiat vel ad eam attritio subsequatur. unde sufficit quod per probabilitatem se disponat ad gratiam per omnem peccatorum detestacionem. quod si non facit sed cum voluntate peccandi accedit. mortali peccat. quod sacramentum irritum facit quod non est nisi sine contemptu. **Ar.** de pe. di. 3. inter hec. **T. c.** sane. ubi dicitur quod sic venia promittitur penitentia vera sic deum irritat si facta id est facta. unde tunc reuertitur ad sacerdotem et potest absolute. **Sed** quidam vult requirere hec confessio. **R.** quod est opus sacramentale ad iustificacionem ordinatum. Unde huius confessio est ad absolutioem ordinata. non tenet ergo quod confiteri ex caritate sed tenet confiteri ex caritate vel ex dispositio ad caritatem sufficientem. sed in veritatem vel per probabilitatem. hec bonum. Et quoniam cum eo ray. d. quod si quis cum proposito peccandi confiteatur iterum confiteri tenet. et hoc credit esse verum. si confiteatur alicui qui alias eum non audiuit vel etiam si prius sit oblitus que audiuit si autem prius quod adhuc est memor non tenet de hoc. **S.** **Si** vero obicitur quod recipiens sacramentum tenet se disponere ad recipiendum effectum eius alias fecte accedit et mortaliter peccat. si effectus confessionis non est nisi in habente caritatem. **g.** tenet hoc confiteri ex caritate. **R.** nemo recipit eius effectum nisi habeat caritatem saltem in principio confessionis vel in medio vel in fine. multi autem habent in fine qui non habent in principio. Et etiam aliqui credunt se habere in principio et in fine qui forte non habent. Et alii qui non habent nec habere credunt. Primi non merentur offensam. si acquirunt gratiam. Secundi euadunt offensam licet non acquirant gratiam. Tercii acquirunt iram secundum bonum. Aliqui vero dicunt quod licet confessio facta in mortali peccato scienter non valeat ad remedium nisi dispositio. tamen adhuc valz. si quod talis non est peccati transgressor. essentiam enim actum preceptum non semper tenent explere ex caritate ad vitam dum demerit. licet sine caritate actus non mereatur penam. unde talis non tenet necessario eadem peccata in nullo confiteri peribri. quia licet tunc non recipiat fructum absolutiois. recedente tamen fectio inopiet pape sic est et aliis sacerdotibus. et sic qui fecte accedit non tenet confessionem iterare sed tenet postea confiteri suam fectioem. Et pro hac opinione facit illud quod dicitur ex de pe. et re. quod quidam de illis qui veniunt ad confessionem et non penitent quod eorum confessio est admittenda et crebris et salubribus monitis est penitentia iniungenda. absoluendi tamen non sunt. unde si absolutioem non recipiant non con-

tempniet sacramentum nec a confessore nec a confessio. Pro hac etiam opinione est illud de pe. di. 3. c. vlt. h. etiam sentit rich. tho. pe. et bñ. super dictum. c. quod quidam ex jo. **Sec.** autem est de attritio et satisfactio ne quod hoc fuit deo. et confessio fit homini. et ideo de ratione illarum est quod hoc sit deo per caritatem unius. non autem de ratione confessionis.

De confessionis effectu

Deinde considerandum est de effectu confessionis. Et circa hoc quod runt plura. scilicet. ut confessio liberet a morte peccati. **R.** penitentia in quantum est sacramentum papae papatur in confessione quia per ea hoc ministris ecclesie se subdit qui sunt sacrorum dispensatores. Contritio enim votum confessionis annexum habet. Et satisfactio pro iudicio peribri cui fit confessio taxat quia in sacro penitentia gratia infunditur per quam peccata remittuntur sicut in baptismo. Eodem modo confessio ex vi absolutiois nis diuine culpam remittit sic et baptismus. et sicut baptismus liberat a morte peccati non tamen per actum papae. sed etiam per quod in voto habetur. sicut patet in illis qui iam iustificati ad baptismum accedunt. Et si quis obicem non prestat ex ipsa susceptione baptismi gratiam consequere remittentem peccata si prius non fuissent remissa. Sicut dicendum est de confessione adiuncta absolutiois. quod per quod in voto penitentis precessit a culpa liberat. Postea vero in actu confessionis et absolutiois gratia augetur et effectus peccata remitterent si precesserit dolor de peccatis non sufficeret ad attritionem et ipse tunc obicem gratie non preberet. et idem de baptismo dicitur quod liberat a morte ita de confessione dicitur per. **S.** obicitur quod habet. **g.** sen. di. 1. A. quod confessio sit veniale quod prius erat mortale. ergo videtur quod per confessionem non remittatur culpa. sed quod post culpa mutetur in culpam. **R.** veniale non sumit ibi per culpam. sed per penam defacti expiabili. Veniale enim dicitur tripliciter. uno modo ex genere. ut verbum mendosum. Alio modo ex causa. in se causa venie habens ut peccatum ex infirmitate. Tercio modo ex euentu et sic sumit hic quia per confessionem hoc euenit. scilicet. quod preterita culpa veniam consequatur. **h.** tho. **U.** et confessio liberet aliquo modo a pena. **R.** quod sic. nam confessio cum absolutioe habet vim liberandi a pena duplici. Uno modo ex vi absolutiois. et sic ipsa confessio ex se et voto liberat a pena eterna sicut et a culpa. quod quod pena est pena damnans et ex toto extinguit. Alio modo liberat adhuc manet obligat ad penam temporalem sed per penam est mediana promouens et purgans. Et hec pena restat in purgatorio padenda etiam his qui a pena inferni sunt liberati. que quidem pena est improporcionata viribus penitentis in hoc mundo viuentis. sed per vim clauis intus minuitur quod remanet improporcionata viribus penitentis in hoc mundo viuentis. ita quod satisfaciendo in hac vita pergere se potest. Alio modo diminuit penam ex ipsa natura actus confitendi quod penam habet annexam erubescencie. et ideo quanto aliquis plures de peccatis confitetur tanto magis pena minuitur. **Sed** contra voluntas pro facto reputatur. **g.** secundum hoc tamen valet contritio et propositum confitendi quantum confiteri. et ideo post voluntatem confitendi nichil de pena dimittitur per confessionem. **R.** illud non intelligitur in his que sunt ab

alijs vt in baptismo. s; in his que sūt oīno ab homīe est vey q̄ ad pmiū essendāle. non autem quo ad pene remotōnē t huiōi. respectu q̄z attendit meritū accidentalē t fm quid. Et ideo confessus t absolutus in p̄gatorio min⁹ puniet qm cōtrict⁹ tū. h̄ t̄ho. **¶** Vt con fessio gñalis sufficiat ad delendum mortalia oblita. R̄ q̄ sic aliquo mō. Nam confessio opat p̄supposita cōtrictōne que culpam delet. t sic cōfessio directe ordinat ad dimissionem pene. qd̄ quidem facit etiā erubescētia quā habz. Et ex vi clauū q̄b se cōfitens subidit. Contingit aut aliqñ q̄ p cōtrictōz pcedentē p̄c̄m aliq̄ est deletū quo ad culpam sū i generali si ei⁹ memoria nō habeatur sū i sp̄ali si ei⁹ memoria tūc habeat. t tñ añ cōfessionē illi⁹ p̄c̄i aliquis est obligat⁹. Et tūc cōfessio generalis sacralis opat ad dimissionem pene ex vi clauū quibus se subidit cōfitens nulum oblatclm q̄ntū in ip̄o est ponēs. sed ex ipa pte qua erubescētia cōfessionis p̄c̄i penaz dimittēbat pena ist⁹ p̄c̄i de quo sp̄cialit̄ quis non erubescat corā p̄sbro nō est diminuta. Sic ergo p cōfessionē generalez cū gñali cōtrictōne remittitur p̄c̄a oblita quia de⁹ ab homīe non requirit vl tra id qd̄ p̄c̄i de oblitis aut q̄ndū oblita sunt homo in sp̄iali non p̄c̄i cōfiteri neqz cōteri. Nec est itelligendū q̄ ad remissionē mortaliū oblitōz sufficiat gñalis confessio non sacral si homo habeat copā p̄sbro t facitēz cōfiteōi quia his habitis tenet de mortaliū oblitis generaliter cōfiteri t a p̄sbro petere absolutōnem h̄ rich. **¶** Vt con fessio generalis deleat p̄c̄a p ignorantia omīssa. R̄ ignorantia iuris nō excusat quia ipa p̄c̄m est. sed ignorantia facti excusat. vñ aliquis de hoc q̄ nō cōfiteret p̄c̄a q̄ nesciat esse p̄c̄a ppter ignorantiam iuris dñi nō excusat a fictōe. excusaretur si nesciret ea esse p̄c̄a ppter ignorantia facti i p̄clari. vt si cognouit aliquā quā credit esse suā. sed obliuio de actu p̄c̄i h̄ ignorantia facti. t id excusat a p̄c̄o fictōis in cōfessionē que quidē absolutōis t cōfessionis impedit fructū. h̄ t̄ho. **¶** Vt gñal cōfessio valeat ad venialiū remissionē. R̄ venialia nō opponuntur directe caritati quia nō aut tūt ab ea. sed indirecte qz disponūt ad audiōez hinc est q̄ n̄ requirit ad eoz deletōez noue ḡde i fusio nec p̄nta sp̄cial. s; sufficit ad eoz deletōez cōtrictō t cōfessio generalis. h̄ p̄. **¶** Attendendū tñ q̄ cōfessio gñalis est duplex. quedā sacralis que fit in secreto sacerdoti de generibz singlorū t non de singulis genez. t valet ex q̄tuor ad remissionem venialiū q̄ntū ad culpam t penam vel in p̄e vel in toto. s. ex cōtrictōe cōfitentis. humilitate cōfōis. cōfessionē sacdotis in q̄ntū est q̄dam p̄sona. t ex vi clauū. Quedā aut est n̄ sacral que. s. fit publice corā mltis t cū mltis in ecclesia. Et tūc ē efficax ex tbus p̄mis s; non ex q̄rto. t ideo non sibiūgit etiā in p̄ma t cōpleto rio absolutō nec satisfactōis iniūctō s; tñ oīo scz misereat n̄ri. h̄c t̄ho.

¶ De cōfessionis sigillo. ti. 20.

Postea cōsiderandū est de sigillo cōfōis. Et circa h̄ querit̄ plā. s. vtz sigillū cōfōis sit de iure nate. R̄ q̄ sic qd̄ p̄bant aliq̄ sic. eadem p̄sona fm nate v̄ affirmare p̄t aliquid loquēs in p̄sona alteri⁹ qd̄ v̄ negat loquēs in p̄sona p̄pā. vñ angel⁹ loquēs moysi in p̄sona dī vere dixit. ego sū dñs deus tu⁹ qui eduxi te de terra egipti. exo. 20. qd̄ vere negasset loquēs in p̄sona p̄pā. ergo a fili homo representās p̄sonā dī in foro cōfōis vere aliquid p̄t affirmare qd̄ ex foz cōfessionis qñ loquit̄ vt gerens p̄sonā p̄pā vere negat. Vtz ergo dicit negādo se audiuisse vel scire que ad noticiā ei⁹ non deuenerūt n̄ in q̄ntū representabat p̄sonam dī. Ex foz ḡ cōfōis dicendo se audiuisse illa scire mentit̄. s; vitare mendacium tenet de iure nate. ergo etiā sigillū cōfōis. h̄ t̄ho. Sed strā hanc rōz sic arguit scō. qz fm eos q̄ adducit p̄dictā rōz t fm veritatē vt p̄batur postea. licet p̄c̄a in cōfessionē detecta in vniūali dicere t in p̄clari non relata ad p̄sonā cōfitentē. h̄ etiā p̄bat p̄ id ex de p̄. t re. offic. vbi jmo. t̄. r̄ndet cuidam cardinali legato qui sc̄p̄t sibi ca sū quē in cōfessionē audierat t p̄nt cōfiliū quē cū papa non redarguit de reuelatōne illa in vniūali etiam p̄ sc̄p̄am t r̄ndet qualit̄ tali persone cōfidenti sit cōsultandū. h̄ p̄t etiā ex vi cōfessionis qui etiā in vi fmone t in p̄dicationē dī cū aliqñ talis casus contingit. aliqua enī p̄sona sic vl sic peccauit. habet ergo ista p̄pō q̄ cōfessor licet p̄t dicere p̄c̄m ex cōfessionē sibi detectum in cōfessionē ita tñ q̄ nullo modo referat ad p̄sonā cōfitentē vt possit deueneri ad noticiā ei⁹. S; si ratio p̄dicta valeret hoc non liceret qz mē tiret. p̄batio. quia n̄ sc̄ens p̄clarem n̄ p̄t dēminato singlari si nesciat id singulare nescit p̄ticularē illā. sed iste non sc̄t aliquā p̄sonā fecisse tale p̄c̄m n̄ p̄ hac p̄sona sibi confessa t de hoc p̄c̄o sibi cōfesso. Igit̄ sicut menaret de h̄ t̄ hac quia nesciens. cōfiliū t de alia. vñ p̄sbr in cōfessionē nec audit nec loquit̄ in p̄sona dī s; in p̄sona p̄pā licet auctoritate dī t ut misē dī. Eodem modo ē in alijs sacris. vñ mīster dī baptizat t cōsecrat t huiōi. t tñ vt homo. t in p̄sona p̄pā sc̄t se baptizare t sine mendacō p̄t dicere se baptizare. Tenēdo ergo q̄ sigillū cōfōis sit de iure nate p̄nt ad hoc assignari alie ratios q̄nt p̄ma sumit̄ ex rōe caritatis. sc̄da ex rōe fidelitatis. t̄cia ex rōe veritatis. Prima est talis Lex nate de caritate fraterna exp̄mit̄. **¶** A. oīa quecūqz vultis vt faciāt vob̄ homīes facite illis. hoc enī ē lex t p̄p̄e. t luc. 6. p̄t vultis vt faciāt homīes vob̄is t vos facite illi f̄l̄. Et debet intelligi ista p̄pō que vultis. velle debetis fm rectā rōnē. t includit̄ in ista p̄pōne illa p̄pō posita. **¶** R̄ diliges p̄ximū tuū sicut teip̄m. sed quilibz fm rectā rōnē dī diligere p̄ p̄t iaz famaz igit̄ t celatōez p̄c̄i sui cōfessi t per cōsequēs cōfessor debet idē diligere t velle ipi cōfesso sed reuelacō tolleret a cōfesso famam. ergo t̄. Sc̄da rācō quilibet de lege nate dī suare fidelitatem p̄ximo suo. quā velle t velle debet

sibi seruari. Sed omittere alteri secretū maxi-
mū vellet sibi suari et deberet velle tāq̃m secre-
tum. 3° alē cui omittere tenet suare illud. **Hec**
racō tangit pū. 11. qui ambulat fraudulē
revelat archana. qui autē fidelis est celat amica
omissū. Tercia rō est q̃libet de lege nate tenet
suare pmissū licetū s; redpiens secretū maxie
in ofōne detectū. et si nō expliat tam implici-
te pmitte se suare. quia sū tali pmissio sal-
tem sū intellectu non omittere sibi tale secretū
3° tē. **Hec** rō pē acopi ex illo verbo loquimī ve-
nitā cū primo suo vnusq̃sq; nō solū autem
celatō ofōnis ē de iure nate s; etiā de iure po-
situo dmo qd sic pē. q̃libet xpian⁹ tenet nō dare
occasione alteri q̃ reuocet a lege xpī s; lex xpī ē
de ofōne faciēda sic tactū ē sup. ubi agit de in-
stutōne ei⁹. igit q̃libet ex lege xpī tenet nō
retrahere aliquē a ofōne faciēda s; reuelās cō-
fessionē occasione data retrahit alios a confes-
sione 3° tē. Est etiā de iure positio ecclesiastico
ut patz ex de pe. et re. omis. **¶** Vt in al. q̃ cau-
liet p̃bro reuelare ofōnē. **Hec** q̃m nullo cau-
liet sū penitens peniteat sū nō. sū ofiteat pec-
catū iam ope ppetratū. sū ppetrandū. sū sit pec-
catū in morib; sū in fide. vñ falsa est sūia h⁹
vñ. **Est** heret. crimē qd nec ofō celat. **Hoc** autē p
bati pē ante et rōe. **Auēte** quia ex de pe. et re.
omis dicit. **Cauet** sacerdos ne vbo vel signo
vel alio quis mō pdat p̃forez. s; si p̃ndētōris
ofili indignerit illud absq; vlla p̃sone exp̃ssio-
ne regrat. **Item** pbat p̃ d. c. de pe. di. 6. sacerdos
Reuelatō em cui⁹ p̃cti in foro p̃ntie solum
cognitū. p̃hibet gñalē rōe m̃t̃plid. p̃ma ē qz
sic baptizatus est. sacm licet quis fice⁹ accedat
nec p̃ter hoc est imutandū aliqd de cēndalibus
sacm ita ofessio non definit esse sacralis licet of-
fens emendatōz non pponat. **Et** iō nichiloi
nō celandū est p̃ctm. **Hec** tale ofessio nis sigil-
lum q̃ caritatem militat qz caritas non reqr̃t
qz remediū apponat p̃cto qd scē tali mō. qd āt
homo p ofōnez scē q̃i nescit. quia nō scē illud
ut homo s; ut de⁹. **Sed** rō est qz si liceret reuela-
re ofessionē vllis redderet et min⁹ in reuerētia
haberet et p̃l's retraheret ab ea. **Tercia** est quia
via fraudib; apiret. cū em mltū credat homi-
ni ofōne multi mali se iustos oñderent ut a p̃s
bitero laudarēt ut sic possent postea p̃moueri
et honorari. **Quarta** est quia si liceret reuelare
ofōnem celatō ofōnis de iure nate nō esset qd i
p̃cedet q̃ est pbatū. **Quinta** est qz forma p̃ntie cū
foro exteriori ofūderet. **Debet** tñ ofessor cū ma-
xima diligentia p̃cauē p posse ne p̃ctm ppetrā-
dū in ofessione sibi detectū. ope ppetret s; con-
fitemes monēdo et alijs diligentiam apponendo
ne p̃bescim corrupant. **Pē** etiā dicere p̃elato
ut diligēt vigilet sup gregē suū obsuata tñ
discretē ut nullo mō dicat vel faciat aliqd p
qd vbo vel signo aliq̃ ofitēte; pdat l' aliquā ma-
lam suspitōz l' ofōne de eo alijs faciat. **Hec** oīa
rich. **Ex** p̃dictis patz qz ray. nō bñ dixit dices
qz ofōr non tenet celare p̃ctm in fide. **Hec** rōd.
dicens qz confessor tenet celare p̃ctm omissū.

non autē omittere dū. **Hoz** autem ofrū senserūt
rich. bon. hos. sco. tho. et pe. ut patet in eoz scri-
ptis et p̃ter omīs doctores. **¶** Quid si papiat
papa ofessori qz dicat id qd p ofessionē scit. **Hec**
non tenet sibi obedire. quia sacerdos nō tñ tenet
celare ofessionem de p̃cepto ecclie s; etiam de iure
nate et dmo ut dictū est sup. sup que iura non
est papa. **Vñ** si papiat sibi sū pena excoīcatis
late sūie qz dicat illō nō tenet. quia debet estima-
re qz papiens intēdat qd dicat id si sciat ut hō.
si etiā p̃aperetur de ofessione dicere non debz nec
excoīcatis inērit. quia non est subiect⁹ suo su-
periori nō ut homo. **H⁹** autē nescit ut hō s; ut d⁹.
Hec tho. h⁹ tñ vltimo dictū impbatū est sup
fm sco. **¶** Quid si p̃sbr haberet aliqd peccatum
mortale de quo ofiteri non posset nō confessioz
sibi factam reuelaret. **Hec** non debet ofiteri ill⁹
p̃ctm. durante em tali cau sibi sufficeret de illo
p̃cto ofiteri cū p̃posito illud ofitendi qñ posset h⁹
facere sine reuelatōne p̃sone sibi ofesse et sū pre-
iudicō quocūq; sigilli confessionis. **Forcōr** ei⁹
vinculo ligat ofessor ad celandū qz penitēs ad
ofitendū. h. rich. et ouenit cū eo sco. **Done** qz a
liqui ofixerit interficē p̃sbrm cū eis eūte; i ne-
more ofz vn⁹ ante nemoris ingressū penitet et
ofitēte illi. nūquid ille p̃sbr nemus ingrediet
videt qz sic. quia nō ingrediedo videt reuelare
facto ofessionem isti⁹ ofessi alijs socijs nō pe-
nitentib⁹. **Hec** pē dicit qz sacerdos iste mltiplicē
occasionem h̃re pē non intrandi nemus alia;
ab ista p̃latronem sibi detecta et ad min⁹ mlti
pl icem aliā pē cognoscere et dicere corā illis scz
volo hoc vel illud facere ad illū vel ad aliū lo-
cū declinare anq̃m p̃cedam vltim⁹. **Et** si ex tñ
occasione allegata videt diuertere tūc nec ver-
bo nec facto reuelat ofessionē. **Si** autē nō possz
ex alia occasione diuertere qñ appareat illis alijs
qz p̃ter ofessionem diuertere et in hoc facto reue-
let ofessionē. dicit quidam qz debet intrare ne-
m⁹ et si exponat se morti hoc ē p̃ iusta cā ut sez
uet legē dei de sigillo ofessiois. et p̃ consequens si
moriē martir est. **Alit** dicit pē qz nō debet repu-
tari reuelator ofōnis nō faciat aliqd qd ex na-
tura sua pdat p̃ctm ofessū s; diuertere a nemore
nō est hui⁹ g⁹ tē. **Et** gñaliter dicit pē qz signū
qd de se est indifferens ad significandū tē pec-
catū fuisse ofessū vel non fuisse. licet aliqui⁹
sit signū magis determinatū ex aliquo p̃suppo si-
to. non tñ est ex se signū reuelatū ofōnis nec
p̃ consequēs simpliciter illud confessori. h. sco.
¶ Quid si p̃sbr cōpelleret dicit. vtz de aliquo p
sona sibi ofessa audiuiſſet aliqd crimen. **Hec** i
cau isto tenet dicere se nūq̃m audiuiſſe et se de
hoc nichil scire et vtz dicit ut patet ex solutōne
p̃me q̃stionis hui⁹ tituli. **Hec** est dicendū ut q̃
dam dicūt qz p̃sbr interrogat nūq̃m aliquam
p̃tem dī dicere s; tacere quia possz cas⁹ ofingere
in quo p̃ suā cadēntate; vel fugaz respōdendi
de p̃sona sibi ofessa malā suspitōem generaret
hec rich. **Pē** etiā dicit qz de eo nichil scit etiā per
confōnez qz subintelligit ut homo. vel nichil
scit p̃ ofōnem qd sit reuelandū. sic dicit. qd.

13. de die illa et hora nemo scit nec angeli in celo. nec filii hominis. et subintelligit quod nichil scitunt quod sit reuelandum nobis secundum rationem. Credo etiam quod si quis expressit de scientia per confessionem querit quicquid quod ille esset grauiter obiurgari deberet. Et aduerte quod in hac ratione dicit aliquid quod non est verum secundum sanctum. scilicet quod illud quod nouit homo per confessionem non nouit ut homo. **¶** Quid si quis detexit confessori crimen aliquod in confessione propter quod est excoicatus quod nullus alius scit. nunquid tenet eum solus vitare. videtur quod sic. ex de sen. ex. cum non ab homine. **¶** Respondeo quod non. nec hoc dicit illa decretalis. dicit enim sic. a cōione eius qui per sacrilega manu iniectione in clericum in edictum excoicationis incurrit. licet denudat. non sit debet abstinere nisi forte illud tibi soli pateret. In qua etiam causa ipsum pronuntiat tunc vitabis. homo autem bene potest scire crimine alterius per aliam viam quam per confessionem. si recte de hoc dicit sanctus. sic scilicet quod illud. cum non ab homine. non loquitur expressit de illo qui nouit per confessionem aliquem esse excoicatum vel per viam secreti sibi omisi. sed de eo qui nouit pronuntiat. sic scit quod scias nescit vel coicatur nec scire credit. et sic sciens pronuntiat debet vitare pronuntiat. quod non est debitor illi alteri huius tanquam secreti. **¶** Sed quid si sciret tamen per viam confessionis quod faceret. **¶** Respondeo si per eum vitare per aliam viam quam ex vitacione potest ei excoicatus debet vitare. Smaunt non tamen vitare non debet. imo nec vitare licet. quia vitacio tantum est de iure positio ecclesie. sed illud tenet non potest de iure nase et positio domino et ecclesiastico. **¶** Esto quod presbiter sciat per certo quod aliquis alicui damnum intulit. quia eum hoc facere vidit. l' ab eo in confessione audiuit. quod faceret si damnicaret ab eo requirit quod illum excoicet. **¶** Respondeo per eum excoicare per damnum sine aliqua determinacione. dicendo sic quicquid fecit tale factum sit excoicatus non tamen debet eum notatam cōione punire si in secreto monere ne se ingerat cōioni quod nec christus in damna cōione imouit. ex de offi. ordi. si sacerdos. Quid si sacerdos sciat per confessionem quod aliquis dormiuit in ecclesia cum muliere aliquo nunquid per hoc episcopo reuelare. **¶** Respondeo quod non. nec obstat quod ecclesia semine polluta est reconcilianda. quia id intelligi potest quod est diffamata. alias per presbiterum ille salua scientia celebrare. ar. ex de sen. ex. cum non ab homine. **¶** Ut dicendum quod tunc est quod episcopo reuelat in gratia dicendo talis ecclesia reconciliacione eget. ar. de adul. significasti. ex de offi. ordi. si sacerdos. In huiusmodi enim non solent testes induci. Et decretal. ex de pse. ec. si ecclesia loquitur indistincte secundum hostem. **¶** Quid si aliquis abbas l' alius prelatus per confessionem sciat aliquem subditum suum vix male offensus suo. vel etiam sciat per confessionem alius poris sibi subiecti peccatum cuius occasio idu dicit eum ad ruinam. nunquid eum remouere potest. **¶** Respondeo quod non quia prelatus remouendo ab offi. subditum illum et si faciat vitacionem ei facit tamen damnum gratie. quia alii per relacionem remoti ab offi. scietes quod per sua confessio remotus esset a suo offi. redirent per prius ad non officium. et ille idem minus reueretur confessionem et prius esset ad peccatorum suorum celacionem. Nam sine lesione scientie potest prelati dimittit peccatum impunitum quod scit ut de vel sine aliquo remedio

quia non tenet adhibere remedium nisi eo modo quod deferatur ad eum. **¶** In his que deferuntur ad eum in foro penite. in eodem foro debet quantum potest remedium ad adhibere. scilicet ut eum moneat in casu predicto quod offensus poratui resignet vel saltem quod bene se habeat et a malo sibi caueat et huiusmodi. Si tamen superior posset eum ab officio remouere sine hoc quod ille l' quicquid alius suspicari possit eum per his que dixit in confessione ab illo officio remotum esse. licet et superior ut dicitur aliqui ipsum ab offi. remouere. hec recte. Alii vero dicunt quod si ille resignare noluit non debet eum remouere nisi sit talis religio in qua subditi potest mutari sine nota infamie. si bonum et conuenit cum eo scilicet. **¶** Quid si quis per confessionem alicuius que audit scientiam acquirat quod sit indignus placere. nunquid si inest per modum eius tenet dicere. Et videtur quod non quia predictum videtur de peccato suspitionem inducere. et sic quodammodo confessionem reuelare. **¶** Respondeo quod multis alijs de causis est aliquis indignus placatione quam ex peccato. ut ex defectu scientie etatis vel alicuius huiusmodi. Et ideo qui dicitur nec de crimine suspitionem generat. nec confessionem reuelat. hec tunc.

¶ Quid de presbitero qui scit per confessionem familiaritatem inter duos tractam per fornicationem affinitatem esse et postea eos velle in summo. **¶** Obere in facie ecclesie. Quid etiam de decano qui audit confessionem huiusmodi irregularitatem et debet eos ordinandos episcopo punire. **¶** Respondeo presbiterum dissuadere debet offensus. et si liter decanus clerico et si ille petat differre debet. Et si per superiorem cogat vel per scandalum populi non debet esse in summo. **¶** benedicere nec illos dicere punire. extunc autem potest quia non ipse sed ecclesia facit que iudicat secundum exteriora. **¶** Consilium tamen est quod videtur quod faciat per vicarium. tamen propter confessionem illorum occultam. tamen propter criminis horrores. si tamen faciat per se non credo quod peccet dum tamen ultro non offerat se si coactus sustineat. hec bonum. **¶** Quid si quis reuelat presbitero in confessione ea quod debent sibi et ipse recipiat omnia sub sigillo confessionis. Quid etiam si quis habeat pecuniam alienam depositam receptam sub sigillo confessionis. si fiat inquisicio de predictis debitis a presbitero predicto. aut de pecunia aut depositario quid faciat. **¶** Respondeo dicitur quod si quis offensus presbitero se habet pecuniam per furtum vel per rapinam vel alias cum peccato presbiterum tenet celare. Si quis autem ea que debet vel sibi debent dicat presbitero. non debet illud recipere sub sigillo confessionis. si tamen per idiscretionem recipiat non tenetur celare nisi per modum consilij vel secreti. Et iura que puniunt reuelantes confessiones non extenduntur nisi ad peccata. **¶** In si autem episcopi vel iudices super hoc preter huiusmodi cogat presbiterum iurare vel dicere verum de huiusmodi debito sibi cliter reuelato. vel depositari de pecunia apud se deposita. tenet verum dicere verum quicquid modo iuste inquisicio fiat per iudicem vel occupato huiusmodi debitorum aut reus depositarum. **¶** Ut quia cessat bonis is cui debetur debet aut qui deposuit. aut alia iusta ratione offensus. aut occupant huiusmodi bona non obstante quod per idiscretionem sub sigillo confessionis talia sunt recepta. quod qui sic recepit de hoc casu non cogitavit. et si cogitasset vel esset iuratus quod in huiusmodi casu non reuelaret iuramentum esset illudum.

unde non esset obligatorius nec suadendum in alienis
iuris iudiciis. Si autem pater vel trahatur huius de
biti vel depositi iniuste requiritur confitetur huius de
biti vel depositi requisitum debet tacere vel ad aliud
finitum transferre vel sophisticare respondere. h. roth.
Ego autem satis credo quod quicquid confitens dicit con
fessori in confessione sacrali ea celare tenetur si con
fiteatur hoc intendebat et volebat et exprimebat.
hoc etiam sentire videtur nichil et tunc. ut patet. 7.
in illa. q. v. confessionis sigillum. 7. **¶** Vt pater
de licentia confitentis posset revelare confessionem.
7. q. d. qd pater sit tunc in confessione nullo modo
dicitur. si confitens ei per alium modum inmanare per
qd facit dando ei licentiam ut dicat. Nichilominus
tunc de scandalum vitare. propter duo enim tenetur con
fessor celare confessionem. 1. propter vitandum scandalum
et propter sacram. qd qd de eo sacrum est celacō confessionis
Et hoc tollit per licentiam confitentis. si pater reman
eat. Et ideo ubi timeatur scandalum non dicitur ut ta
li licentia. tunc autem per scandalum timetur quoniam pater
bilateraliter per omnia qd pater confessionem revelet. 2. si
dicat ei confitens quod peccatum suum referat alii. pater dicit
ipsum confitentem nunc suum ostendere non se intēdū
aut facere et sic vitare scandalum. Et intelligatur hoc
cū illa suppone gūali quod peccatum alicui nullum est ma
festandum nisi ei qd posse posset et non velit obesse.
Intelligatur etiam hoc de propriis peccatis non de alienis.
Aliena enim peccata non potest dicere nec dicitur penitens ali
cui omittere nisi forte in casu in qd deberet ipse di
cere. et melius per alium quam per se potest bonum illud. perura
re semper adhibita cautela ut non scandalizentur ce
teri. h. bon. pe. et tunc. Et hinc tunc. ille cui revelatur
peccatum ex aliqua causa de licentia confitentis tenetur
id celare. sicut etiam dicitur de inter prete non forte pec
cator velat quod ipse sciat absolute et libere. **¶** Sed
nūquid pater si post confessionem sibi factam revelet
sibi ex omni secretum peccatum quod audiuit in con
fessione dicitur potest audiri hoc in confessione. 7. q. d. hinc
aliis hoc sola verba audiuit hoc peccatum in confessione
et huius per se inducit peccatum mortale. qd includit
revelacionem huius ut cogniti eo modo qd revelare
non licet. unde caneatur pater in modo narzandi. s.
ne narzaret hoc tanquam sibi dictum eo modo qd rē
lure non licet. Sed extra hoc arguitur secundo. qd licet id
narzatum ex confessione dicere qd ille vult qd non
est specialis narzatio per hoc qd dicit sibi hoc esse confes
sum. igitur licet sibi dicere id. **¶** Vt scien s aliquid
per confessionem et per aliam viam teneatur id celare. 7. q. d.
hoc est multiplex opus. verior tunc et securior et cui
iurisperiti magis assentunt est quod si quis sciat aliquid
per viam confessionis et per aliam viam ut quod audiuit vel
vidit. eo modo qd scit per confessionem omnimode et se debet
celare. qd sic novit ut deus. eo vero modo qd scit per
aliam viam potest et debet revelare si cogatur. ut quod per
superiorem ei precepit vel veritati iudiciū gratias.
Non tunc oportet dicere quod hoc audiuit in con
fessione si tunc sic. s. ego hoc vidi l' audiui. Ali
per non debet nec compulsus ad scandalum em
candū. propter quod debet etiam confitens prestari
in confessione quod non debet id celare. non quod illa
prestacio acquirat ius revelandi sed quod aufert ipsi
primo rationem scandalum. h. bon. Et concordant

cū eo tunc. pe. nichil. et innocens. super illo. c. ois. **¶** Si
obicitur quod si quis sciat aliquid et cū hoc id idem re
cipit in secreto. tenetur celare id. 7. q. a fili. imo
multo magis ut videtur si confessor prius aliquid
sciat et postea id idem sub sigillo confessionis reci
piat celare tenetur. 7. q. qd aliquis in secreto re
cipit aliquid et illud celare promittit obligatur
ex sua promissione. Secus est de confessore quod
non promittit celare. hec pe. Credo etiam quod si co
fessor celare promitteret ubi veritas vel obediencia
paperet revelare posset. et promissio vel iuramentum
nullum esset. 7. si vidissem proximum peccatē pec
cato tali quod teneor dicere superiori. si iurem sibi non
dicere non absolutor imo teneor. Et pnia facta eda
est de iuramento per eo quod contra iusticiam iuravi et
huius finis est bonum. Ex hoc autem quod dictum est non dicitur
pater sumere audaciam revelandi vel loquendi de
factu de eo quod scit per confessionem. qd confessionis sigil
lum adeo est custodiendum ut non tantum vitetur fractio.
imo etiam dignum est ut de hoc tollatur ois suspicio
ne in contemptum veniat sacralis oficio. h. bon.

¶ Quid si dicat confessor aliquem sibi confessum esse de
peccatis magnis et multis et huius. 7. q. talis est
revelator ofensis. si tunc dicat aliquem sibi esse co
fessum de peccatis suis cū ipse confessio non sit nisi de pec
catis nichil manifestat quod esset occultum. maxie
cū dicatur prima 10. 1. Si dixerim quoniam peccatum non
habemus ipsi nos sedu. et veri. in nobis non est.
hec nichil. **¶** Vt sub sigillo confessionis cadat pso
na cū qua confitens confitetur se peccatum fecisse.
7. q. sic et primo declarandum quod aliquis ita est. 2.
quod semper. 3. quomodo. primum patet sic cum penitentia
sit sacramentum pater tenetur omne id celare quod ad integri
tatem sacri pertinet. sed penitens non posset aliquem
suum peccatum exprimere nisi notificando personam
cū qua peccavit ut dictum est super. ergo persona
illa sub sigillo ofensis cadit. 2. declarari potest per
rationes positas super in solutione questionis illius.
vix in aliquo casu liceat patri revelare ofenses
quarum rationum applicacionem ad propositum prudenti le
ctori relinquo propter brevitatem. Circa tertium
sciendum est quod peccata ipsius penitentis in relatoe ad ip
sum cadunt sub sigillo ofensis de necessitate et absolu
te. et primo et directe et explicitate et ex oibus causis. per
sona autem cū qua penitens confitetur se peccasse cadit
sub sigillo ofensis de necessitate et absolute non primo
sed ex consequenti et indirecte et implicitate non ex
omnibus causis sed aliquibus. Peccata autem ipsius
penitentis non referendo ea ad determinatam pso
nam sicut cū aliquis dicit. ego audiui tale quod
tamen non audiuit nisi in confusione. cadunt sub sigil
lo ofensis de necessitate non tamen absolute sed sub co
dicione. s. si ex platone verborum talium posset per
se vel patens directe vel indirecte aliquid verecun
dia vel ofusio vel suspicio mala vel aliquid aliud
nocumentum illi qui confessus est provenire. h. nichil. et
secundat cū eo hoc. **¶** Vt ofensis sigillum exten
dat se non tamen ad ea que sunt de ofense ut sunt peccata
sed etiam ad alia ut sunt illa que narzantur cū pec
catis. 7. sigillum ofensis non extendit se directe
nisi ad ea que cadunt sub sacrali ofense. sed indi
recte illud quod non cadit sub sacrali confessione

penet etiam ad sigillū confessionis. ut illa p que dep-
bendi posset pēem vel pētor. Nichilomin⁹ illa sē
sūmo studio celanda. tū ppter scandalū. cum
ppter punitatem que ex consuetudine posset ac-
ci dere. h. tho. pñ fm rich. ea q penitēs dicit i cō-
fessione sua q nō sūt pēa nec arduis tēis pēti
potentes ducere in mani festatōez confitentis.
puta si mēserat q in tali tēra sūt bona vīna vīl
aliqd sile nō cadūt sub sigillo pōnis n de agrui-
tate si in dicendo illa n dat intelligere pēssori
q velit illa celare. **¶** Vt confessor qñ dicunt
aliqua secreta sibi que ipse recipit sub sigillo cō-
fessionis teneat ea celare. **¶** Rē q nō defacili debz
qis aliqd recipere hoc mō si tam recipiat ex pmi-
sione celare teneat ac si in pessione hēt licet nō
hēat sū sigillo pōnis. h. tho. r concordat cū eo
host. sup. c. ois. **¶** Vt ali⁹ a cōfessore audiens
ex pposito vel a cau pēa cōfidentis ignorantis
q ali⁹ a pēssore audiat pēa sua teneat celare
illa. **¶** Rē q sic r h⁹ ex pcepto iuris nate r iuris
dini r positui. pmi patet sic. Naturale iudici-
um rōis dicitur q hō debet illa alteri facē que
sibi vellet ab ipso fieri in cau cōsili v habē di.
1. c. 1. **¶** Sed quilibet homo d; velle q si a cau l ex
pposito ali⁹ a cōfessore audiuit pēa eius dum
pfitere q celet ea quia quilibz debet celare p cō-
suatōne ppe fame qñtū pē. ergo quilibet pēa
pximi audiens dū pfitet teneat ea celare sū au-
dierit illa a pposito sū a casu. **¶** Secūdu pē sic
luc. 6. dicit put vultis vt faciant vobis hoies
r vos facite illis. dicit etiam. **¶** 16. si peccane-
rit in te frater tuus vade r corripe eū inter te r
ipm solū. si te audierit lucratus eris fratrē. t.
¶ Sed quilibet debet velle vt alius celet pēa sua.
homo etiam cū confitetur corrigit se. aut ad cor-
rectōnem disponit. ergo homo quicūq; sit ille
pēa ill⁹ reuelas facit directe contra illud ius
dini. **¶** Tercū patet sic. ex de acc. qualiter. r qñ
n denūciatōnem d; pcedere caritatis amonicō.
¶ Frustra aut pcederet si correct⁹ p caritativam
monitōnez r secretā postea publicari licite pos-
set. cū ergo homo p cōfessionem secrete corrip-
gat aut ad correctōnem disponat nullū qliter
cūq; pēa ei⁹ audiat licitū ē illa reuelare n ex-
pso ei⁹ p sensu. **¶** Illō pceptū qd dat de celādo
pēa pfitentis ex de pe. r re. ois. datū est in fa-
uorem pōnis r pfitentis. s; si ingerenti se sup
pfitentem ex pposito vel a cau r sic ei⁹ pēa au-
dient liceret illa reuelare. h⁹ esset in puidiciū
r i fauorem cōfōnis r pfitentis. quia tūc licet
te possz confitens p sua pōne infamari. videt
ergo q qmuis illud pceptū pmo r directe r ex-
plicitē liget pēssorem tñ ex psequēti r impli-
cite etia ligat quicūq; tūc pēa pfitentis audierit
r ea p viā aliā nescientē. h. rich. r concordat cū eo
sco. **¶** Esto q duoz pēssroz quoz vterq; ē pēssr
insolidū eiusdē pēchie. vn⁹ a cau vel a pposito
audiat pessionē alicui⁹ pēchi sui pfitentis
soco suo q moriet facta pessione an qm absol-
uat penitentē. nūquid ille q sic audiuit ei⁹ cō-
fessionē poterit eū absoluerē. **¶** Rē q nō. **¶** Ad sac-
mentū em pnie necessaria est intencō r ex pte

pfitentis r ex pte absoluentis. cū ergo confitens
vni nullo mō itendat pfiteri ali⁹. ali⁹ nullo mō
pē eū absoluerē vī ligare p pōne facia alteri.
¶ Index nō pē de iure dare sūiam diffinitūaz
in iudicō pēra reū vī p reo p pessione rei q n
fuit facta corā eo vt coram iudice in foro illo
dato etia q quilibz sit curat⁹ illi⁹ insolidū. g⁹
etiam ille sol⁹ cui penitens pessus est pē illum
p illa cōfōne in illo foro ligare r soluere. hec
rich. **¶** Vt ille cui pessor reuelat cōfessionē
alicui⁹ teneat illā celare. **¶** Rē q sic si sciat q ille
qui dixit sibi h⁹ nesciebat illud n p cōfessionē
quidq; em homo sūt p cōfessionē sacramen-
talem sū mediate sū imediate celare tenetur.
¶ Licet ille qui scit imediate magis obliget ad
celandū qm ille qui scit mediate. **¶** Sed iste cui
pessor reuelauit pessionem sūt p pessorē me-
diate ergo celare teneat. **¶** Vt qui iūgit ad pmo-
uendū crimen qd ali⁹ inchoauit pūpat cū eo i
crimine. **¶** Sed ille qui pessionē reuelat infamati-
onem penitentis inchoat. r ille cui pō reuelata
est si vltim⁹ eā manifestat infamatiōne pmo-
uet penitentis. ergo talis eēt piceps in crimine
cū illo qui sibi reuelauit pessionem penitentis
teneat ergo eā celare quia teneat non pūpare in
crimine. hec rich. r conuenit cum eo sco. **¶** Vt
penitens teneat celare pñiam sibi a pēssore in-
iūctam. **¶** Rē q aut penitens manifestando peni-
tentiam sibi in iūctaz a pēssore faceret pūdi-
ciū fame ppe absq; aliqua vtilitate. aut facit p
iudiciū pēssori qz forte tēz in iūctaz pñiam p
q si sciret ab aliq vī ab aliq b⁹ posset eoz mali-
uolentiā incurzē. vtpote qz in iūctaz mliet q
abstineat a familiaritate alicui⁹ viri cui⁹ fami-
liaritas erat castitati sue pēiosa vī aliqd aliud
in iūctaz p quo aliq offenderent pēra pēssorem si
scirent h⁹. **¶** Aut penitens in manifestando suā
pñiam nec fame ppe nec cōfessori nec alicui p
iudiciū generaret. **¶** In pmo cau penitēs tenetur
suā pñiaz celare. qlibz em teneat famā suā n lede
sine aliqua vtilitate fm i⁹ eccl. xi. curam habe
de bono nomie. **¶** In 2⁹ etiā cau teneat etia celare
si em i⁹ qd pessor sibi in iūctaz vī cōsultat bo-
na fide r secrete p salute aie sue alii reuelaret i
puidiciū confessoris crimen prodiciōis incur-
reret r sigillū secreti fractōnem. **¶** In 3⁹ aut cau
eā nō teneat celare nec teneat dicere si de h⁹ pē fa-
cere qd istoz duoz sibi magis placuerit. h. rich.
¶ Vt sol⁹ pēssr habeat sigillū cōfōnis. pfiten-
tur em aliqñ nōnulli p impetret. vī etiā laico i
casu nēcitat. **¶** Rē sigillū pōnis ppetit pēssro i
qñtū est mister sacri qd nichil aliud ē qm debi-
tū cōfōnem celandi sic clavis est pēas absol-
uendi. tamen sic aliquis qui nō est pēssr in ali-
quo casu pūcipat aliqd de actu sigilli clavis p
fessionis ita teneat celare licet ppe loquēdo nō
habeat sigillum cōfōnis. hec tho. r concordat cū
eo innoc. sup. c. ois. r host. ibidem. **¶** Et adit
q si tal⁹ pēssr pdat licet pena ibidez posita n
habeat locū quia non est pēssr. tamē arbitrate
punitet ex de offi. dele. de causis in fine. **¶** Que
est dīa inter sigillum cōfōnis r sigillū secreti.

Sed quod hunc se sic superius et inferius. **S**igillum est
 confessionis est sigillum secreti. sed non omne sigillum
 secreti est sigillum confessionis. Cum enim unus ab alio
 petit consilium et ille bona fide sibi consulat recomen-
 dat sibi ut hoc celet vel personam quam huiusmodi consuluit
 non nominet. ille qui consilium petit obligatur ad celum
 non per sigillum secreti quod tamen non est sigillum confessionis
 Et quoniam frangens quolibet istorum sigillorum mor-
 taliter peccat et crimine periculis incurrat tamen multo magis
 taliter peccat et crimine periculis incurrat qui sigillum se-
 creti quod est distinctum a sigillo confessionis. **N**ec est
 estimandum quod hoc reuelans id quod dictum est sibi so-
 li. nunquam frangat sigillum secreti. non ille qui hoc si-
 bi dixit adiuvante. ego trado tibi hoc sub secreto
 et aliter sic recepit. quia si hoc ab alio consilium petit et
 ille bona fide consulit in secreto. quoniam consulens non
 aduertat dicere illi quod sibi non consulit et non consilium re-
 cipiat in secreto. tamen ille cui consilium datur est si
 videat quod ex reuelatione persone consulentis persona
 consulens detrimentum notabile incurreret. et rueret.
 crimen periculis incurrat et secretum sigilli frange-
 re quia materia et natura negotii requirit quod ille cui
 factum consilium datur est personam consulentem in causam
 dicto sub secreto debet tenere minimum tamen peccaret
 cetis propter quod si consulens expressit hoc sibi sub secreto
 tradidisset et ille ad tenendum sub secreto se expressit
 obligasset. Ille etiam a quo petitur est consilium huiusmodi
 quod sibi proposuit consilium petens sub secreto tenere
 debet. hoc nichil. et quoniam cum eo scio. **Q**uia pena est
 ferendus sacerdos confessionem reuelans. **R**espondeo ut dicitur
 in glo. bñ. ex de pe. et re. ois. talis presbyter olim
 per gregem a sacerdotio deponetur. et ulterius in-
 ponetur sibi quod omnibus diebus vite sue ignomi-
 niosus peregrinando peregrinet de pe. di. 6. sacerdos.
 Sed hodie per Innocentium. tertia alia pena imponitur
 in deo. c. ois. f. quod deponatur et in arto monasterio
 ad agendam penam perpetuo recludatur. hoc autem
 intelligitur secundum bonum non quod cogatur ad emittendum
 votum sed quia per tanto crimine spelli debet ad per-
 nitendum perpetuo. loquitur etiam de reuelatione peccati
 etiam per confessionem confessionis est factum. **S**ecundum vero hofe-
 sup. c. ois. intelligitur de penam gregem. sed peregrinatio quod
 dicitur est in penam etiam velis ad. A. vel. 10. Anu.
 et huiusmodi secundum penam est limitata. 20. q. 1. si quis
 sacerdos. quod elapsus est in monasterium detruen-
 dus ut ibi perpetua penam agat ut dicitur in. c. ois.
 et sic supple. unum ius per aliud. et addit quod hanc
 penam ordinarie presbyter patitur in iudicio quicquid. Si
 autem presbyter neget confessionis periculis nec ille
 probare possit. nec etiam ille presbyter probare possit quod
 ad eam noticiam illud crimine pervenerit. nec quicquam
 ipsum posset prochi. an de crimine tunc arbitrarie
 puniret. 6. q. 2. c. 3. et. c. placuit.

Quid est satisfactio. ti. 21.
Consequenter considerandum est de satisfac-
 tione. Et primo de eius quidditate. 2. de
 eius possibilitate. 3. cui satisfactio prope-
 fiat. 4. de eius qualitate. 4. de partibus eius. 6. de men-
 sura sua quantitate eius. 7. de canonibus penalis.
Circa primum sciendum quod iustitia non tamen ad hoc tendit
 ut iniquitatem precedentem auferat puniendo
 peccati culpam. sed etiam ad hoc tendit ut in futu-

rum equalitatem custodiat cauendo culpam fu-
 turam. **S**ed secundum philosophum. 3. ethicorum. pene se medicane. unum
 et satisfactio quod est iusticie accipere penam inferentis est
 medicina curans peccata preterita recompensando.
Et persuasus a futuris cauendo. et ideo quoniam homo homini
 satisfactio preterita recompensat et de futuris cauet.
Et secundum hoc per satisfactio dupliciter diffiniri. **P**rimo
 modo respectu culpe preterite quam recompensando cau-
 rat et sic dicitur quod satisfactio est iniurie illate recompensatio
 secundum iusticie equalitatem. **E**t in idem dicitur rogere dif-
 finitio an. f. i. li. cur deus homo. Satisfacere inquit est debi-
 tum honorem deo impedire. ut ostendit ibi debitum ratione
 culpe dimisisse. **L**atria enim deo reddit. et soluit obli-
 gum ratione beneficii recepti. Satisfactio vero deo debetur
 redditio ratione peccati in eum dimissi. redditus sui impeditur
 et restituitur non tamen soluitur. **A**lio modo per diffi-
 niri respectu culpe future a qua persuasus. et sic dif-
 finit ab ang. quod satisfactio est peccatorum casus excedere
 et eorum suggestionibus aditum non prebere. **P**re-
 servatio enim a morbo corporali fit per ablationem cau-
 saz quod morbus consequitur per. **E**is enim ablati non per
 morbum consequi. sed in morbo spirituali non est ita quod
 libere arbitrium non cogitur. **S**ed causa precedentibus per
 cauere licet diffidit. et causa amotis per incurrit
 et ideo in diffinitione satisfactionis duo ponit. s.
 ablationem causaz quod ad primum. et penam liberi arbitrii
 ad ipsum peccatum quod ad secundum. **S**ed obicitur quia
 fomes est causa peccatorum actualium quod in hac vita ab-
 scindi non potest. **N**on ergo bene dicit augustinus. ibi causas
 peccatorum excedere. **R**espondeo causas vocat radices intrinse-
 cas et proximas. s. libidinem ex consuetudine. actu
 peccati relicto et reliquias peccati scilicet difficultatem ad
 bonum et huiusmodi. occasiones vero vocat oportunita-
 tes extrinsecas. s. tempus. locum. societatem manifestam
 et tales cause per satisfactionem in hac vita tollun-
 tur. **F**omes autem est causa remota et gravis quod quidem
 in hac vita per satisfactionem non tollitur totaliter sed
 bene minuitur.

De possibilitate satisfactionis. ti. 22.
Ende considerandum est de possibilitate sa-
 tisfactionis. **E**t circa hoc querunt pla-
 scilicet verum homo possit deo satisfacere per peccatum
Respondeo hominem satisfacere deo per dupliciter intelligi. aut
 cum adiutorio alterius. aut sine eo. **P**rimo modo dico
 quod homo per deo satisfacere in virtute scilicet meriti christi
 cuius homo est princeps per veram fidem. 2. aut modo homo deo
 satisfacere non potest. **S**ed secundum augustinum in enchiridion versus
 finem. **N**ec antiqui quicquam iustorum preter fidem christi
 salutem potuit inuenire. homo enim per se deo non
 potest equale rependere. nec hoc ab eo exigitur. sed si fece-
 rit illud quod per plures ab eo non exigitur. **S**ed contra
 quia secundum est peccatum actuale mortale quoniam origi-
 nale. sed nullus per homo satisfacere potuit per ori-
 ginalem secundum an. f. 2. li. cur deus homo. ergo. tunc.
Respondeo licet peccatum originale non sit ita gravis persone
 sicut actuale mortale. est tamen magis gravis natura.
 quia inficit non tamen personam sed etiam naturam ita quod
 personam mediante natura. et ideo pro illo non potuit
 satisfacere nisi aliquid ponderas totam nature hu-
 mane. quia propter conclusionem an. f. 2. li. cur deus homo.
 c. A. quare illi qui satisfactorius erat pro primorum
 peccatum peccatorum oportuit esse perfectum deum et

hominē. **P**ur⁹ enī hō toti humane naſe ppon:
terare n̄ potuiſſet. **P**t tñ aliē dīcī ſcī q p pēto o
rīginali xps ſol⁹ ſatīſſet. **V**n a nob n̄ lla reqū
tur ſatīſſactō p originali ſ; tñ baptīſmī ſuſce:
pēto p quē homo pmo effīcī piceps meriti xpi
Pro actu alī aut mortali cū ſatīſſactōne meri
ti xpi requirī de lege ſi aliqua ſatīſſactō puni
ens nō ppter impfctōnem meriti xpi. ſ; qz de⁹
vult t ppter ſui honorē t ppter bonū n̄m. vt p
his que volūtate ppa omittim⁹ vel omittim⁹
volūtate ppa ſatīſſactōne aliquaz ſadam⁹. **h**ec
rich. **S**ed fm ſco. eſt pmo ſcīdū hoc quid ſit
ſatīſſactio generalit̄ ſūpta. **E**ſt enī reddicō vo
lūtaria equalentis alias indebiti. q ſit reddicō
p ſe patet. q etā ſit volūtaria patet quia alias
nō eſſet ſatīſſactō ſ; ſatīſſactio. q ſit equalentis
patz p ſe ſatis. q etā ſit alias indebiti pēz quia
ſi eſſet debitū non ſatīſſaceret p illo. **A**d ppoſi
tū pē dīcī q deus de potentia absoluta poſſet
dediſſe pētozī poſt attritōnez tanqm poſt diſpo
ſitōnem ſgruā t meritū de ſgruo gīaz p quaz
ei⁹ motus fieret ſeritio. **E**t ſic p ſatīſſactōez po
tuiſſet dimiſſiſſe pētm. ſ. p actū reddentē deo eq
ualens illi bono qd abſtulit pētm. qz qntū ma
lū fuit pētm auertēs a deo tantū bonū ē dūſio
ad deū ex caritate. qz tū eē bonū natū fuit ieſſe
actū meo tantū t n̄ pl⁹ abſtulit pētm meum
t tantū bonū pēſſe in actu meo. **T**ſic p illum
actū reddiſſe equalentis deo. **D**e potentia tamē or
dinata non diſpoſuit de⁹ dare grām ſine meri
to paſſionis xpi qui fuit ſine pēto t p cōſequēs
de potentia ordinata non eſt poſſibile ſatīſſieri
deo de peccato n̄ in v̄tute paſſionis xpi. qz ſine
grā nulla oīno pē eſſe ſatīſſactio. quia nec ali
quo mō equales nec in acceptatōe dīma. **h** ſco.
Vtz de⁹ poſſit r̄mittere pētm ſine aliq ſatīſ
ſactōe. **R**e de remiſſione pēti ptingit loq dupli
citer. aut de lege ſi aut ſpēali. pmo mō fm oēs
nūq; dimittit̄ actuale mortale ſine aliq ſatīſ
ſactōne. quia ad h⁹ ſemp requirī act⁹ peniten
di in q pīcipalior ps ſatīſſactōis pſiſtit. **S**ecūdo
modo dīcūt etā mlti q nullo mō actuale mor
tale pē a deo ſine ſatīſſactōe remitti. qz de⁹ pec
catū tale non pē dimittere ſine infuſione gr̄e
t quia hō mortaliē peccādo oclm aīe clauſit iō
lumen gr̄e ad eū intrare nō pē n̄ apīat p actū
penitendi. ſic nec lumē ſolis pē domū intrare
n̄ apīat fenestra. **E**t p hac opī. videt̄ eſſe aug⁹
ſup jo. omel. **A**z ſup illud jo. 12. maiora horū
faciet. dīcens. cū ex impio ſit iuſt⁹ ſalutē opat̄
xps in illo ſed non ſine illo. **E**t etā anſ. dīcēs
pmo li. cur de⁹ hō. c. 12. **S**i pētm non punitur
inordinatū dimittit̄. **S**ed contra hoc aliquī
arguūt ſic. **O**mnē effectū quē pē facere de⁹ me
dīante cā effīdente ſcōa. facere pē ſine opacōne
illī. **S**ed pparatio ad grām quā in ſe facit pec
cator penitēdo ē pīcipaliter a deo mediāte opa
tōe penitētis que eſt cā ſcōa. **V**nde dīcīt aug⁹.
13. de tñi. c. 2. qz merita n̄ſa dona dei ſūt. ergo
pparatōnē illā pē deus facere in pētoze nō me
dīante aliq actōe ipī⁹ pētozis. **V**n ſū pīudīdo
videt̄ q qzuis hōi qn dīu ſit in actu pēti mōzls

peccatū non poſſit remitti. tñ hūmōi obdormiē
ti in pēto mortali deus poſſet ſi veller hūm
caritatis infundere. t ſic peccatum dimittere.
quidquid ei⁹ eſt in pētoze dormiēte bonū eſt ex
cepta deformitate pēti que nichil aliud eſt qm
carentia boni debiti in volūtate. **V**t in 2° li. oſtē
ſum eſt. nullū aut bonū phibet aīam ſuſcipere
caritatem. **E**t licet mal⁹ actus volūtatis quo
peccator pūat ſe bono obito phibeat dum du
rat aīam ſuſcipere caritatē. tñ carentia boni debi
ti phibere non pē aīam ſuſcipere pſentia boni de
biti oppoſiti ſi fuerit agens q ſtītuat. ſicut nec
carentia lumīs in aere pē phibē aere a ſuſcipi
tōne lumīs cū ſol irradīat. alias enim pueri n̄
reapent obitā iuſtīciā q an baptīſmū carēt. **E**t
ſic ſi de⁹ pētm dormiēti dimitteret nullā inī
ſtīciā faceret vt patebit iām. **A**uſtes vō p
alia opī. adducte intelligi pnt de remiſſione ſe
cundū legē omnī. t ſuppoſito q in pētoze nec
in alio pēto eſſet punitū pētm. **A**liquod aut fa
cere ex pūlegio ſpēali t raro iuſto ordīni n̄ de
rogat qd tñ viter factum dīrogaret. **V**n ſi qnq;
rex vt oſtendat plenitudinē ſue potentie t ben
gnitatem ſue clementie ut magis timeat t dila
gat pāt aliqū hōi ſclerato n̄ derogat iuſto re
gīmī ſui regnī. imo qnq; ofert. qd tñ ſepe ſcīm
derogaret. qnq; etā iuſte t in cāū pēre pē filio
ſclerato cui⁹ pī volūtarie mortē ſuſtinuit pro
vtilitate regnī. **S**ilr dīco qſi de⁹ ad oſtendēdaz
ſuā omīpotentīaz t ſūmaz ſue bonitatis mīam
aliqū dimitteret alīcui ſine ſatīſſactōne pētm
nullam inīuſtīciā faceret. quia ſicut dīcīt anſ.
pſol. c. 2. ad deū. **C**ū punis malos iuſtū eſt q
illoz meritis puenit. cū vero pās malis iuſtū ē
non quia illoz meritis ſ; quia bonitati tue cō
decens eſt. **E**t infra. facis qz decet te ſūme bonū
ſic itaq; ſine repugnantia iuſte punis t iuſte p
dīs. **N**ec ſic pendo relīnquētur pētm totaliter
impunitū. quia xps n̄ tantū p pēto n̄ro origi
nali ſ; etiam p pētis actu alibus hōim pētis
t ſequētibz mortēz ſuſtinuit. **S**i obīdē de ſcō
paulo quē act⁹ 9. iuſtīficauit de⁹ dū eſſet i actu
pſequēdi xpīanos. dīcendū eſt q deus imiſit ei
grām gr̄is dataz p quā a ppoſito peccatōi ceſſa
uit t ita pſecte penituit q qſi ſtatim ſecuta eſt
remiſſio pētoz. **V**el pē dīcī q illa remiſſio nō
fuit fm lege omnī ſ; ex pūlegio ſpēali. **h**ec
rich. **V**tz poſſibile ſit deo ſatīſſacere de vno
peccato ſine alio. **R**e qz non. **N**am ſatīſſactio
nō tantū dīat tolerantīā pene ſ; reconciliatōez
dīne amīcīe. **E**t licet pīmū poſſet fieri de vna
culpa ſine alia. non tñ 2°. tñ ppter ſnecctōem v
tutū in vna grā que delet oēm culpā mortalez
cū hēat ſnexam oēm v̄tutē. tñ ppter dīmaz lar
gitatē q nō gr̄i ſicat ſcōm ptem imo oēm offen
ſam dōnat. tñ ppter pēta mortalia que omīa
dīcant in aīſione t ſtemptu dei t omīa ſūt pē
deū t contra vnū. **E**t ideo ſi de⁹ r̄mitteret vnū
peccatū ſine alio is cui remitteret ſil eēt amīc⁹
t inimic⁹ conuerſus t auerſus. vnde dīcīt gr̄.
qui ſic alia plangit vt alia omittat pīnaz agē
aut ignorat aut diſſimulat. **V**trum vn⁹

possit satisfacere p alio. **R**e satisfactio ē ppter
duo scq ad faciendā emendam p pccō. t vt sit o
tra sequelas pccī medicamentū. que duo indu
dūtur in desēpōne satisfactōnis supi? pōita q
est pccōz causas exadē t eis aditū nō indulgē
Quantū ergo ad effectū 2° vn? nō pē satisfā
cere p alio qz caro vni? p ieiuniū alteri? nō do
maē. nec p elemosinā t oīoez vni? alē ad filiā
bona assuefat n p accūs iqnētū. s. quis p bona
que facit p alio potest sibi mereri de cōgruo au
gmentū grē qua faali? assuefat ad bonū faciē
dum t ad malū vitandum. s; hec subnencō nō
est p modū satisfactōnis sed meriti. qntū ad p
mū effectū vn? pē p alio satisfacere vtroqz exi
stente in caritate. **E**t debitore p se satisfacē nō
potente in hac vita. **E**t obfuaata debita ppor
tione pene. Opus enī factū a nō exīte in carita
te nō est satisfactoriū p aliq qndū nō est in ca
ritate. qz solis amīds dei bona facta in carita
te pccari pnt. **Q**ui etiā satisfacere pē p seipm
in hac vita t nō vult. vere penitēs n est. t iō
op? qd ali? facit p isto non satisfact pro pena
isti? qm ipm possit uiuare p modū meriti de
oīmo. **E**t quia ceteris pibus magis satisfacto
riū est p penitente op? factū p ipsūmet qz ab a
liq alio sicut efficac? ceteris pibus hō sibi magis
meret qm aliq ali? i deo. pporcōnabiliē debet eē
maior pena in satisfaciēte p alio qm illa que
sufficeret alicui si satisfacēt p seipso. **C**aritas enī
satisfactōnis p alio posset tñ excedere caritatē
illū p quo satisfact q non oporteret ipm ad
satisfactōnē p alio soluere penam maiore qm
ali? soluisset si satisfecisset p seipso. qz tāto op?
est deo magis satisfactoriū ceteris pibus qnto ex
maiori caritate pcedit. **h** ncl. **E**t debet huiūdi
smutacō fieri aūte pccōis fm bonū. **S**ed ali? di
cūt q non oportet q maior pena imponat ei q
p alio satisfact qm imponeret pncipali. qz pe
na habet vim satisfaciēdi maxime rōne cari
tatis quam habet qui sustinet eam. t qz maior
caritas apparet in hoc q aliqz satisfact p alio qz
si p seipso satisfaceret. ideo minor pena requirē
in eo qui p alio satisfact qm requirēt in pnci
pali. vnde dicit in vitis patz q ppter caritatez
vni? qui caritate ducit de facis alteri? pñiam
facit p pccō qd nō dimiserat alēi pccm qd dimise
rat ē dimissū. **D**icūt et q nō exigit ad solutōez
obitū q ille p q sit satisfactō sit i potēs ad satisfā
ciōnē qz ē si potēs eēt alio satisfaciēte p eo imu
nis esset a debito. sed hoc requirē in qntū pena
satisfactoria est in remediū. vnde etiā nō est p
mitendū vt aliquis pñiaz agat p eo nō defcūs
aliquis appareat in illo l corpālis p quē sit im
potens ad suscipiendū vel spūalis p quē nō sit
pmpet ad portandū penā t hui? sñie est tho.
Nūquid exq aliquis suscepit sup se penā alte
ri? si finalit moriat statim euolabit. **R**e q nō
tū q oportet q scōria pccī pñs purget. tū etiā
quia null? paradisi igredit n sit ex oīne debitū
ita q nec ipse sit debitor nec aliquis p eo. **S**i
obiect q tūc deus punit bis in idipm quia et
mōris punit in purgatorio t ali? punit se

p eo in hoc mundo. **R**e sñm est quia fm q ille
ciq? satisfact liberat dā? t oputat in sortē pe
nam vtusqz. soluto aut debito id qd postea sit
p eo est illi? qui facit. oīo enī in finū suū quer
at. si tñ nō eget ouertē in finū ecclie. hec bonū.
Si vero ille q sup se satisfactōz suscipit p illo
eam nō faciat tūc vterqz est debitor. vn? p com
misso alter p omisso. **h** tho. **V**trū ille q satisf
facit p alio ē satisfaciēte p seipso. **R**e aliquib?
vt q nō qz tūc tanta pena que esset nccia pro
vno sufficeret p duobz t eadē rōe p eb? vel qtu
or t deinceps qd esset s iusticiā. tñ quia iste sa
tisfaciēte p alio meret etiā augmentū sbalis p
mij qd mltopl? valet qz pene remissio. **S**i di
cas cū hō nō possit mereri p alio qm pncipali?
meret p seipso quō potest satisfacere pro alio
n etiam satisfaciēte pro seipso. **D**icendū q pre
miū sbale est bonū omune qd p cōiacōez n mi
nuet. s; remissio pene ē bo? pñm bonū aut pñm
plūb? pccatū mī? cuilibz efficit. **A**liē videtur
dicendū q licet illi qui satisfact pro alio illud
opus n sit ex debito satisfactoriū est tñ fm qd
p ipso satisfactoriū p dīnam mīam. vel scdm
alios qm n sit satisfactoriū p seipso p modū
solutōis p quē modū est satisfactoriū pro alio
Est enī satisfactoriū p seipso p modū meriti de
oīgruo. hec rich.

Cui debet fieri satisfactō. ti. 22.

Dicēta querit cui dī fieri satisfactō. s.
vtrū ecclie vel deo. **R**e q deo ppe. **N**ā
cū quis peccat ad eēnam se penā obli
gat. cū aut eū mīa dei iustificat remittit ei oēm
culpam t reatū pene eterne qui inseparabilē ad
heret culpe. sed quia pūdicare n pē iusticie c?
est mala punire. iō sic absoluit ab eēna pena ut
tamē remaneat obligatus ad aliquēntulam tpa
lem penam. **S**ed qm deū offenderat t eccliam
ei? dānificauerat. omisit dñs iudiciariā pccāez
sup pccōres rectoribz ecclie. t i eos ppmisit tā
qm in arbitros. vt sic ei? volūtas penitentibz
p psbros manifestet t pena imponat. t sic sa
tisfaciat de pncipaliter t ex gñti ecclie. **V**n sa
tisfactō ppe fit deo tamē p eccliam t in ecclia
Vn de an? dicit q satisfactō est honorē deo obī
tū impendē vt dictū est sup. **S**i obī qz tanta
potest esse pccō in aliquo q remittit omnem
culpā t penā. t tūc de? nichil exigeret satisfā
ciōnis. t tñ tali veniēti ad pccōnez satisfactio
imponeret. **g**o videt q satisfactō nō fit de s;
ecclie ei? sponse. **R**e vey ē q tanta pē esse cōtri
tio q totū remittit. **S**ed qz hoc non pstat ecclie
ideo debet imponi aliq? pena satisfactoria a psbi
tero. **S**i aut psbro constaret. oīno sibi satisfā
ciū reputaret nec aliquā penā imposeret sed
absolutū oīnderet. vere aut ecclia in aliq bz de
apiē. s; hui? deceptō est fructuosa quia sp cumu
lanē merita t ecclie imponenti t ec ipi satisfā
cienti. quia enī de? non vult vltra sortem reli
quū in meritum satisfaciētis t in ecclie the
saurū deponit. hec bonū.

De qūitate satisfactōis. ti. 22.

Deinde considerandum est de qualitate satisfactoris scilicet per qualia opera habeat fieri satisfactor. Et circa hoc querunt plures scilicet utrum habeat fieri per opera penalia. Respondeo quod sic quod patet per hoc quod dicit augustinus quod penitentia est pena tenebre. Sciendum tamen quod opus penale dupliciter potest intelligi. uno modo ratione generis operis et sic satisfactor est per peccatum per opera penalia et propter emendationem culpe preterite et propter persuadendum a futura culpe ei debet pena. pene autem sunt plures. 2. eth. c. 3. medicine sunt non tamen curative sed etiam preservative. Alio modo ratione operis operantis et sic non oportet satisfactoris esse per opera penalia. quia frequenter opera quantum sunt ex genere suo sunt penalia que tamen ratione ferventis caritatis in opere sunt ei delectabilia. habet etiam satisfactor fieri per opera gratia peccatis. ut dicitur infra de mensura satisfactoris post secundam questionem. Sed quia satisfactor facere ut dictum est supra est deo debitum honorem pendere. hoc autem fit per omnia opera bona non tamen per penalia. ergo tunc debet honoris vel venit ex bono collato et sic debet per gratiam actum. vel ex mandato iniuncto et sic debet per obedientiam subiectionem. vel ex maiestatis impio et sic debet per latrunc adorationem. vel ex peccato commisso. et sic debet per sui punitionem et hoc in satisfactor. Unde flagella que sunt a deo puniendi in hac vita possunt esse satisfactoria. Respondeo recoposacō offense preterite potest fieri ab eo qui offendit et ab alio. quando fit ab alio tunc magis habet rationem mediacionis quam satisfactoris. quando autem ab eo qui offendit rationem satisfactoris habet. Unde si flagella que per peccatis infliguntur a deo sunt aliquo modo ipsius patientis. rationem satisfactoris accipiunt et sunt eius in quantum ea deo acceptat ad propitiationem peccatorum eius utens patienter. Sunt autem talia flagella materia satisfactoris. sed formaliter ipsa satisfactor consistit in actu voluntatis. Si autem eis oino per impactionem dissentiat non sunt aliquo modo eius. et ideo tamen habent rationem vindicationis. unde sunt secundum gradum. sicut ex eodem igne aurum rutilat et palea fumat. ita et eis flagellis et boni propitiant et mali magis per impactionem inficiuntur. Et augustinus l. 1. de ci. dei. c. 10. Cum deo aduersum me rebus exagitat. aut merita exaiat. a peccata castigat. et ideo licet flagella sint gratia satisfactoris tamen tamen est bonorum. Sciendum tamen quod flagella que deus imittit maiorem efficaciam habent inclinandi voluntatem ad bonum quam illa que non imittit sed imittit per meritum. sic ergo flagella punitionis aut sunt oino ex causa extrinseca et sic non sunt meritoria. Aut cadunt aliquo modo sub voluntate patientis et tunc illa voluntas vel est informata caritate et tunc sunt meritoria ut in bonis. aut non et tunc non sunt meritoria nec satisfactoria ut in malis. Nec obstat illud naui. 1. non iudicabit deus bis in idipsum per hoc enim videtur quod flagella punitionis minuunt futura. Ad quod dicendum quod naui. intelligit de iudicio sufficienti. vel dicendum quod pena temporalis non annuat eterne ad augendum eternam sicut nec punitur linea quia nullus quantumtatis est respectu eterne. peccator etiam vultusque est debitor. Nam et si statim moreretur iuste extunc pena eterna sustineret. ergo multo magis toleratus ad vitam iuste meritum omnem penam temporalem in proporcioneabili modo sustinet.

Quod autem dicit hieronymus quod de humanum genus diluvio. sodomitas igne. egipcius mari. israelitas in baramo perdidit scitote illos ideo temporaliter per peccatis puniuisse ne eternum puniret. quia non iudicabit deus bis in idipsum. Intelligendum est de illis qui inter ipsa flagella contriti fuerunt ut ipsemet exponit dicitur. 3. Item opponitur de hieronymo. Unde pena mortis diminuat aliquod de pena per peccatum actuali debita. Respondeo secundum theodoricum quod non. quia mors temporalis sua naturalis est pena generis originale peccati et quasi iam in naturam versa sicut originale peccatum et ideo per mortem naturalem non propitiat aliquis de peccato actuali. sed per mortem illatam bene per purgationem. unde si quis mortem illatam patienter sustineat. etiam si per alios crimibus sit illata valet ad diminutionem pene. et etiam ad liberationem a tota pena secundum quantitatem culpe et patientiam et contritionem. Dicit tamen secundo in 8. di. 21. q. 1. in si. quod bene potest occidi quod mors naturalis quantumque sit necessaria tamen voluntarie acceptata sit pena sufficiens pro omnibus peccatis venialibus. Et forte per magna prece pene debite per mortalibus dimissis quo ad culpam per quibus tamen non est plene satisfactor. Unde satisfactor possit fieri per opera que sunt in peccato mortali. Respondeo quod non. deus enim cum omnibus bonorum nostrorum non egeat opera hominis non acceptat tanquam remunerationem dignam. nec tanquam satisfactoria non acceptet operantem. Unde generis. 8. pus dicit respectu dominus ad abel. et post subiugit et ad munera eius. sed deus non acceptat hominem existerem in peccato mortali. quia in illo statu est inimicus dei. ergo opera existerem in peccato mortali non sunt accepta tanquam satisfactoria. quia sine dei acceptatione non possunt esse satisfactoria sic dicitur. 1. corinthios. 13. Si distribuero in cibos pauperum omnes facultates meas. et si tradidero corpus meum ita ut ardeam carum. aut non habuero nichil michi prodest. Sed obicit quia nemo scit utrum odio aut amore dignus sit. ecci. 9. ergo si non potest satisfacere non qui est in caritate. tunc nullus scit se satisfacere quod est inconueniens. ut videtur. Respondeo sicut homo nescit per certo utrum caritatem habeat vel habuerit in satisfactorendo. ita etiam nescit per certo utrum plene satisfecerit et ideo ecci. 4. dicit de propitiatione peccatorum. noli esse sine metu. Nec tamen exigit quod homo propter hunc meritum satisfactoris iteret si sciam peccati mortalis non habet. licet enim non expiet penam per huius satisfactoris. non tamen meretur peccati omissionis ex satisfactoris neglecta quod ad hoc vitandum non queritur certitudo scilicet sufficit certitudo probabilis conjecture. Unde opera in caritate inchoata et in mortali peccato completa sunt satisfactoria. ut quod sic quod unum totum opus est meritorium in virtute bone intentionis per quam fuit inchoatum. ergo si homo satisfactoris inchoet in caritate et peccet mortaliter ante complementum in virtute propitiationis totum refiduum erit satisfactorium. Respondeo opus inchoatum ex bona intentione meritorium est in virtute illius non in intentione prima nec secundum actum nec secundum habitum. facta autem tali interruptione in quod sequitur actum non esset meritorium in virtute prime intentionis.

Satisfactio autem impleta in caritate per peccatum mortale interumpitur ita quod illa opera que sequuntur non continentur cum prima radice. nec secundum actum nec secundum habitum. nec mediate nec immediate. h. rich.

Verum opera satisfactoria ex caritate facta vivificantur adveniunt caritati et debeant deputari in sortem. **R**espondeo quidam dixerunt quod opera in caritate facta que dicuntur vivificantur per dimittendum. et quod per caritatem sequentes opera ex caritate facta vivificantur quantum ad hoc quod sunt meritoria vite eterne. si hoc non potest esse quod verumque habent ex eadem ratione. scilicet ex hoc quod deo sunt grata. unde sicut caritas adveniunt non potest ea gratificare quo ad unum. ita nec quo ad alium. **N**am caritas non potest vivificare nisi actum vel a se elatum vel a se imputatum. opera vero facta in mortali non sunt a caritate elata nec imputata. ideo non vivificantur ab ea. **V**nde videtur. Illa remissionem que mortificata fuerunt. Vivere non possunt que mortua nata fuerunt. Quia tamen quanto maior est meritum tanto magis minuitur de pena. et quanto plus quis per bona facit in peccato exiens. tanto magis ad sortem gratiam se disponit. probabile est quod sit de bitore pene minoris. et ideo possit debere eis in iugum meritum penam. h. richo. **N**ec obstat positum illud quod super illud luc. 24. si attenuatur fuerit fructus eius. dicitur glo. quod fructus bone operis satisfactorii deputari debet ab eo tunc ex quo peccavit. hoc enim intelligitur si statim sapiat operis per peccatum. et tunc opera fuerint satisfactoria ab illo tunc etiam ante absolutum a sacerdote. vel deputantur fructus qui ad supererogationem usurarii quod merito illorum fructuum non trahitur diabolus illi ad multa scelera. h. boni. **E**sto quod alicui per peccatum commissis iniuncta fuerit multa ieiunia et in peccatum cadens profecerit ea. nunquid ei cum iterum offerretur iniungatur ut iterum illa. **R**espondeo aliquid satisfactories sunt ex hoc quod manet aliis effectus in satisfactoribus et postquam satisfactoris actus fuerit ut ex ieiunio manet corporis debilitatio. **E**x eleemosinis datus sibi diminuitur. et tales non oportet iterare. quia quod ad illud quod de eis manet deo per penam sunt accepte. que autem non relinquunt aliis effectus oportet quod iterentur sicut est de oratione et similibus. **A**ccidit etiam interior quia colliter transiit in latum vivificantur. sed oportet quod iterentur. hec tho. **S**ecundo autem dicitur sine iudicio quod qui semel vel peccet et recipit penam odignam impositam sibi ab ecclesia clare non errante quantum tuncque postea rediit non tenebitur per illis peccatis per quibus illam penam recepit nisi ad illam penam sibi impositam. **E**ssim impleat eam in caritate non tamen solvit penam si etiam mereatur gratiam. **S**i autem impleat eam ex caritate voluntarie solvit penam sed non mereatur gratiam. **S**i vero illa pena ab eo ex caritate exigatur. pena quidem solvit licet ipse non solvat. **E**t in primo est satisfactorius simpliciter quod reconcilians et placans. **I**n secundo est satisfactorius quod voluntaria reddi: non tamen si non simpliciter. quia nec reconcilians nec placans. **I**n tertio autem est satisfactorius ultra quam non exigatur ulterius pena. **E**x secundo membro sequitur quod si magna preter satisfactoris imposita complevit in peccato mortali et postea iterum peniteat de peccato

non est iterato sibi imponenda satisfactorius per peccatis de quibus ipse satisfecerit licet ex caritate sed tamen de peccatis novis. **E**xemplum huius est. si alicui offense facte in regem corruerit paise secundum legem abscondit manus si isti qui fecerunt offensam invito abscondit manus satisfaciunt et satisfaciunt regi sufficienter. quia secundum iusticiam exigere non debet ab eo ulterius penam. et tamen non recipit eam in gratiam et amicitiam. multo igitur magis sufficere posset per punitionem culpe si aliquis penam debitam infligeret sibi licet non ad gratiam vel amicitiam regis offendi. **E**x secundo membro posset dici quod talis si propter novum peccatum in quo recidit dante ante animum totam penitentiam sibi impositam contempsit. puniret in inferno pena corruente illi qui non fuit hic soluta non tamen perpetua sed tamen usque ad tempus aliquod duratura. **E**x quo enim secundum plenam iusticiam punitionis semel est imposita pena temporalis hic pro peccato de quo vel penituit nunquam isti per illo peccato debentur in pena temporalis et illa soluta nulla alia. hec secundo. **V**erum opera ex caritate facta sunt alicuius boni meritoria saltem temporalis. **R**espondeo meritum proprie dicitur actus qua fit ut ei qui agit sit iustus aliquod dari. sed iusticia dicitur dupliciter. **V**no modo proprie scilicet que respicit debitum ex preteritis. **A**lio modo quasi similitudinarie que respicit debitum ex preteritis. aliquid enim debet dante dare ad quod tamen recipiens non habet debitum recipiendi. et sic iusticia dicitur decentia dante bonitatis sicut antequam dicitur quod deus est iustus cum peccatoribus patet quia debet eum. **E**t secundum hoc etiam meritum dicitur dupliciter. **V**no modo actus qua fit ut a gens habeat debitum recipiendi sed hoc vocatur meritum odignum. alio modo meritum dicitur actus qua fit ut sit in dante debitum secundum decentiam ei. et hoc dicitur meritum de congruo. **C**um autem in omnibus illis qui dantur gratis prima ratio dandi sit amor impossibilis est quod aliquod tale sibi debitum faciat qui amicitia caret. **E**t ideo cum omnia et temporalia et eterna ex dei liberalitate nobis donentur nullus acquirere potest recipiendi debitum aliquod eorum nisi per caritatem ad deum et ideo opera ex caritate facta non sunt meritoria ex odigno alicuius boni nec eterni nec temporalis apud deum. si quia bonitatem dei debet ut ubiqueque invenit dispositionem ad dante perfectum. ideo ex merito congrui dicitur aliquis mereri aliquod bonum per opera ex caritate facta. **E**t secundum hoc illa opera valent ad tria bona scilicet ad consecutionem temporalium. ad dispositionem ad gratiam. et ad assuetudinem bonorum operum. de 1. ysa. 1. **S**i volueritis et audite. me bona terre dante deus. de 2. ioseph. 6. ubi dicitur quod raab invenit gratiam coram deo propter bona que nunciis fecit. de 3. treu. 3. bonum est viro cum potest. iu. ab a dole. scilicet bona ergo opera ex caritate facta nichil boni merentur de odigno sed solum de congruo. quia vero meritum congrui non dicitur proprie meritum ideo magis concedendum est quod huiusmodi opera non sunt alicuius boni meritoria quam quod sint. **V**nde dicitur augustinus quod peccator non est dignus pane quo vescitur. meritum ergo congrui operum merito caritatis est improprie dicitur si linea suppellectilis. unde sicut linea nichil est respectu suppellectilis est tamen aliud in se sic est de peccatore ad iustum et de eius amore ad amorem caritatis.

et de merito ad meritū. hec bonū. **N**on oia pre
dicta valeāt ad pene infernalis mitigatōz. **S**ed
diminucō pene infernal' pē itelligi dupl^r. vno
mō q' quis libere ē a pena quaz iam meruit. et
sic cū null' libere ē a pena n̄ sit absolut' a cōpa
quia effectus nō minuitur nec tollitur n̄ di
minuta vel ablata cā. **S**ed p oia ex caritatem
facta q' neqz culpam diminuere neqz tollē pnt
inferni pena nō pē mitigari. **A**lio mō pē intel
ligi meritū q' meritū pene impediāt et sic huiōi
oia minuit penam inferni. pmo quia reatū
omissionis euadit q' huiōi oia pfiāt. 2° quia
huiōi oia aliq' mō ad bonū disponunt. i. vt hō
minori exemptu peccata faciat et etiā a multis
pctis p huiōi oia retrahāt. et sic dicit aug⁹. in
ench. q' ad hoc psumt vt sit plena remissio vel
vt tolerabilior fiat damnacō. **S**ic ergo huiōi o
ia valent ad diminutōez pene eterne n̄ qdē debi
te s; debēe qz loco eoz vel ex eoz omissione fie
rent aliq' mala. **D**iminutōez aut vel dilacōez
pene tpalis merent huiōi oia sic legit de achab.
3. reg. 21. sicut et bonoz tpaliū psecutōnem.

De pñbus satisfactõis. titu. 2.
 Eñde cõsiderandũ est de pñbus satisfactõis. Et pmo in gñ. 2º in speñh
 Circa pñmũ querũt pl'a. s. quot ⁊ qñ
 sint ptes satisfactõis. Rñ qñ tres. s. oñ ieiunium ⁊ elemosina ⁊ ad cui⁹ euentiam sciendũ qñ sicut edificij materialis quedã sũt ptes integrales pñme ⁊ pñcipales vt fũdamentũ pñeres ⁊ tectũ. quedã remote nec eque pñcipales vt lapides ⁊ ligna. sic satisfactõis tria pñicta sũt ptes pñcipales. quedam vero alie sunt secũdarie que scz ad illa reducuntur ut vigilie. pegrinacões. discipline. Et omnia opa carnis afflictiua ad ieiuniũ. Oia opa misericordie ad elemosinam. Oia vero opa spũalia ad oracõz. Scñdũ etiã qñ qñlibz pñictoz sumit pñrie et cõiter ⁊ cõissime. Proprie oracõẽ ascẽsus mētis i deũ ad aliqd degustandũ l' impetrandũ uel exoluendũ Cõiter dicẽt fm qñ cõphendit omnẽ actũ exẽpla tue ad deũ relatũ. Cõissime dicẽt fm qñ cõphendit oĩz actũ bñ sicut oñ die i glo. pma ad thess. 4. nõ cessat orare qui nõ cessat bñfacere. Silr ieiuniũ pñe dicẽt carnis afflictõ. s. qñ dicitur oĩs afflictõ que cõsistit in vigilijs flagellis ⁊ ieiunijs pñrie dicẽt. gñssime dicẽt abstĩnẽtia ab oĩ morali ysa. 48. nõne bñ est ieiuniũ qñ elegi dissolue colligationes. Silr elemosina pñe dñ opus pietatis impensũ pximo ad releuandam indigentĩã corpalem. Cõiter omñe op⁹ pietatis impensũ pximo sũ corpale sũ spũale. Cõissime dicẽt omñe opus mĩe sũ pximo sũ sibi impensũ scdm qñ dicẽt aug⁹. qñ elemosina homĩs inapere debet a seipso iuxta illud eccl. 30. miserẽ aĩe tue placens deo. Istis ergo suppositis dicendũ est qñ tria pñicta fm qñ dicuntur ptes satisfactõis accipiuntur tantum dñer. Et distincio ⁊ sufficiẽcia eoz patet ⁊ potest sumi scdm appropriacõnem ⁊ fm pñrietatem. Scdm appropriacõnẽ sic tplex est radix peccati. vt dicẽt. 1. jo. 2. scz concupiscẽtia carnis ⁊ contra istã est ieiuniũ. concupĩ a oĩu

loz oia quā est elemosina. Et supbia vite p̄
quā est oīo. hoc dico fm appropācōne qz vnū
qđqz istoz valet oīa illa tria. vnde ei q̄ n̄ vnū
p̄t ex his p̄ficere iniūgiē aliud. Et p̄apue vice
alioz elemosina p̄t explere inq̄ntū p̄ eam qđqz
sibi meret̄ qđamō in illis quibus elemosinam
tribuit. **A**ppriate tam̄ magis opponūt̄ sicut
dictū est. Per appriatē vō sic opus penale
aut ordiat nos ad deū et sic est oīo aut ad nos
et sic est ieiuniū. ā ad p̄ximū et sic ē elia fm i.
2. thi. 1. sobrie et pie et iuste vi. in hoc seclo. q̄.
hec bonū. **C**ui⁹ mōi p̄tes satisfactōis sūt tria p̄:
dicea. **R**e⁹ dīa p̄ q̄ potentiales. Efficada enim
satisfactōis inueniē in illis tribus sicut vire⁹
tod⁹ potencialis in eius p̄tib⁹ que oplete inue
niē in vna et in alijs diminute. Elia em̄ inclu
dit in se v̄tutem ofonis et ieiunij duplid rōe.
p̄mo quia ostituit eū cui dāt debitorē ad oran
dum et satisfaciendū alia bona que p̄ eo qui
dedit. 2⁹ qz elemosina p̄t deū data est q̄si qđam
oblatō deo facta. **V**ñ dīc ēē p̄hs. 2. eth. q̄ dona
hñt aliquid sile deo sacratis. Oblatō aut̄ deo fa
cta hz vim ofois. Et silr s̄tractō bonoz exce
riorz p̄ elemosinā inq̄ntū ordinat̄ ad corpis cōf
uatōnē q̄ v̄tualiter ieiuniū cōtinet quo mace
rat̄ corpus. Silr ēē ofo v̄tute p̄tinet ieiunium
quia intencō interi⁹ ad deū debilitatē corpis pa
rit. Et sic patet q̄ elemosina oplet⁹ habz vim
satisfactōis qm̄ ofo et ofo qm̄ ieiuniū. Et iō
dicat̄ p̄ma thi. 2. corpalis exerditacō ad modi
cum vtilis est. Et p̄pter h⁹ elemosina magis in
dicat̄ vt v̄lis medicina p̄cti qm̄ alia. luc. 11. da
te elemosinā et ecce omīa mūda sūt vob̄. et dñi.
2. p̄cta tua elemosis rōime. et. 1. thi. 2. pietas
ad oīa valet. glo. omīs sūma discipline xp̄iāe
est in mīa et pietate. **S**ed qđ istoz triū ē ma
gis satisfactoriū. **R**e⁹ isti⁹ qđis p̄rex r̄sione q̄
stionis p̄cedētis. p̄t ēē dīa q̄ v⁹ qđqz istoz ē ma
gis satisfactoriū fm suā appācōnē. Si tñ gñ aliē
loq̄m̄ dicendū est q̄ in satisfactōne sūt tria sc̄
vitacō culpe. augmentatio gr̄e et solutio pene.
et hoc 3⁹ est in finm̄ in satisfactōne et alia duo
p̄ponderāt. **A**d p̄mū valet ofo. ad 2⁹ maxime
valz elia q̄ q̄s fac̄ sibi amicos de māmōna iniq̄
tatis q̄ impetrāt ei grām. **A**d 3⁹ valz ieiuniū.
Si obidat̄ q̄ n̄ sit mentio de elia. **Q**uē. 1. a. b. ge
n. demonioz n̄ eiāt n̄ in ofone et ieiunio. **R**e⁹
satisfactio ē medicina p̄suās a p̄cto fuō et expi
ans a preterito. et licet elia h̄eat vim expiandi
qđcūqz p̄ctm̄ p̄teritū n̄ tñ hz vim p̄suādi a q̄
cūqz p̄cto fuō. qz ofo et ieiuniū p̄suant a qđ
dā p̄ctis n̄ tñ p̄ modū meriti qđ etiā elia facit
sed etiā p̄ modū gr̄ie assueudis. et sic dī. **Q**uē.
1. a. hoc gen⁹ demonioz. et. et dīc ibi glo. iei
unio sanant̄ pestes corpis. ofone pestes mētis.
et fm hoc intelligit̄ q̄ aliqua p̄cta tñ ofone et
ieiunio sanant̄. **V**tz restitutō sic ps satisfactō
cionis. **R**e⁹ illud opus penale est ps satisfactō
nis p̄ qđ fm dīmā iusticiā soluit vel remittitur
ps pene debite p̄ p̄cto. sed fm an. b. li. p̄ sol. 10.
c. iusticia in deo sub duplid rōne consideratur
vno mō dīcāt iusticia dei p̄centia bonitatis ei⁹

Alio modo rectitudo voluntatis in volendo vni-
uersaliter tribuere secundum merita sua. dico ergo quod resti-
tutio est aliquis per satisfactionis per operationem ad ius-
ticiam. primo modo dicitur. debet enim dominum bonitatem
tam ut huiusmodi facienti actum quem deus precipit non tamen
imputet sibi illi actum ad meritum gratie sed etiam
per illo remittat sibi aliquam partem pene per peccatum
biter. sic videmus quod rex liberalis militi suo sibi
recompensato obligato tamen ad aliquam emendam. propter
aliquod forisfactum quod fecit aliquem remittit propter pene
sui emende propter hoc quod fideliter exhibet regi ob
sequium quod alias impendere tenebatur. Per operationem
autem ad iusticiam. 2º modo dicitur restitutio non est per
satisfactionis. secundum rigorem enim iusticie non potest
homo satisfacere propter id ad quod faciendum erat
obligatus etiam si non peccasset vel si totam penam
peccati debita exoluisset. Unde Augustinus libro 1. cur de hoc
et 20. dicit sic. cum reddis aliquod quod debes deo etiam
si non peccasti non debes hoc operari pro debito
quod debes per peccatum. Ad pl. autem tenet ille qui penam
peccati debita non exolvit quam ille qui eam exolvit.
Dicendum ergo cum per restitutionem deus non remittat a
liquam partem pene peccati debite iuste facit iusticiam
operante valore merito. Et ab hac positione
patet autem nichil discordare videtur illa opinio quod
ponit quod restitutio est per satisfactionis ex misericordia
magis quam ex iusticia. Licet autem restitutio per operationem
ad iusticiam 2º modo dicitur non sit per satisfacti-
onis tamen est aliquod pambulum ad satisfacti-
onem. Non enim potest homo sufficienter satisfacere per peccatum
quod non vult restituere re alienam. unde etiam qui
non habet unde restituat tenet huiusmodi voluntatem
restituendi si posset. hec rich.

De elemosina. tit. 26º.

Distinctio consideranda est de precibus satisfacti-
onis in speciebus. Et primo de elemosina
2º de oratione. 3º de ieiunio. et 4º de resti-
tutione. que ut habitum est super est per satisfactionis
aliquo modo vel saltem pambulum ad satisfacti-
onem. Circa elemosinam vero primo considerandum est de eius
quidditate. 2º de eius differentiis sui distinctione.
3º de necessitate faciendi elemosinam. 4º de quibus
bonis sine faciente elemosine. 5º quorum est dare e-
lemosinas. 6º quibus sunt elemosine dande. 7º quod
modo debet dari elemosine. 8º de fructu elemosine
et utilitate. 9º de elemosina per operationem ad satisfacti-
onem. Circa primum quoniam pl. a. f. quid est ele-
mosina per distinctionem. Res elemosina sic describitur
a quibusdam quod est opus in quo datur aliquid ex com-
passione indigenti propter deum. Dicitur enim elemosina
sine ab eo quod est verbum grecum. et est idem quod mi-
serior cuius impatiens est elemosina. i. miseriam a quo
eleos. i. misericordia. et inde elemosina. i. misericordia. Unde si
debet dici elemosina sine per greco sicut proferunt quod-
dam corrupte sed elemosina sic proferunt illi qui
sunt periti in greco. misericordia autem miseris est necessaria
Sic autem aliquis miseriam a se expellit quantum
potest. ita misericors miseriam remouet ab alio
hoc subueniendo. i. per bonorum suorum operationem. hec
autem edificatio non potest esse meritoria et virtuosum
nisi quando fit propter deum. Et ideo in predicta des-
criptione tanguntur omnia que pertinent ad perfectionem

elemosine secundum quod est meritoria. Ista enim mi-
seria aliena que est motum misericordie tangit per hoc quod
dicitur indigenti. misericordia autem que nascitur in nobis ex
aliena miseria tangit per hoc quod dicitur ex compassione
misericordie vero effectus in relevatione aliene miserie
cum dicitur opus in quo aliquid datur. hec enim est effe-
ctus ipsius elemosine. sed intentio directa in deum
que dat ei rationem merendi tangit cum dicitur propter
deum. Diffinitio autem hic elemosina per significat
ipsam dandam et non per significat ipsam re dandam.
Cuius virtutis actus est elemosinam dare.
Res quod actus liberalitatis quia quis non omnis li-
beralitas indigentiam attendat illi cui datur. tamen
una species eius habet attendit illa est misericordia cuius est actus
elemosinam dare. et sic cum liberalitas sit aliquo
modo per potentialis iusticie dare elemosinam
magis videtur pertinere ad iusticiam quam ad aliquam a-
liam quatuor cardinalium virtutum. Quia etiam misericordia est
effectus caritatis ut dictum est super. ideo ex omni da-
re elemosinam est actus caritatis misericordia mediante
ad quod facit illud. i. 10. 2. qui habuerit sibi huiusmodi
mundi et viderit fratrem suum necessitate patientem
et clausit viscera sua ab eo quomodo caritas di-
manet in illo.

Articulus 1º.

Equidem videtur de 2º articulo. scilicet de distinctione
vel precibus elemosine. Et circa hoc querunt
pl. a. f. quot sunt elemosine corporales. Res quod se-
preterea que continentur in hoc versu. Visito poto dno
redimo te go colligo condo. Visito infirmum. po-
to sidentem. dno esurentem. redimo in carceratum.
tego nudum. i. vestio. colligo. i. recolligo. f. hospi-
tem. condo. i. sepelio mortuum. Sed obicitur. Act.
24. dominus in opera misericordie non operatur sepulchrum. 9º
et c. Res quod dominus enutrit elemosinas illas in quibus
maior indigentia apparet. ut euidentior appare-
at iusticia iudicantis dominus hos per elemosinis re-
munerat et illos per omissionem condemnat. Et
etiam in alijs scriptis locis talis elemosina comen-
datur sic patet in thobia qui precibus et fratribus
suis sepulchra solennia edificauit. Et etiam de
joseph qui corpus christi sepeliuit et inde laudatur.
Unde nota quod omnes alie necessitates ad predictas
A. reducuntur. Nam cecitas et claudicatio sunt
quedam infirmitates. unde diriguntur cecum et sustine-
re claudum reducuntur ad visitationem infirmorum.
sibi venire autem huiusmodi opera quancumque passionem exten-
sus illam reducunt ad redemptionem captiuorum.
Quot et que sunt elemosine spirituales. Res quod etiam
sunt septem que continentur in hoc versu. Consule casti-
ga solare remitte fer ora. Consule. i. doce ignoran-
tem et dirige dubitantes. Intelligitur enim in hoc
duplex spiritualis elemosina. scilicet doctrina et consi-
lium. Castiga delinquentes. Solare. i. consolare tristē
Remitte delinquentibus in te. Et hec est maxima
elemosina. Unde augustinus in enchiridion. 20. c. Ea ele-
mosina nichil est maius quam illa qua ex corde
dimittimus quod in nobis quisque peccauerit. Fer-
i. porta infirmitates aliorum et grauamina. Ora
per oibis. Et elemosine corporales sunt po-
tiores quam elemosine spirituales. Res operatio istarum
elemosinarum potest attendi dupliciter. vno modo simpli-
ter loquendo et secundum hoc elemosine spirituales preminent

triplici ratione. primo quidem quia id quod exhibetur nobilius est. scilicet donum spirituale quod preminet corporali. 2° ratione est cui subuenitur quia spiritus nobilior est corpore. unde sicut homo sibi ipsi magis debet providere quam tunc ad spiritum quam quantum ad corpus. ita et proximo quam debet tantum seipsum diligere. 3° quantum ad ipsos actus quibus subuenitur proximo quia spirituales nobiliores sunt corporalibus qui quantum ad se sunt siles. **Alio modo** potest apparere secundum aliquam particularem causam in quo quedam particularis elemosina alicui spirituali profertur. puta melius esset pascere famem morientem quam docere. sicut et indigentiam spiritum melius est dicitur quam phari. quibus hoc similiter sit melius.

Articulus tertius.

Equius videre de 3°. scilicet de necessitate faciendi elemosinam. Et circa hoc queritur plura. scilicet. verum dare elemosinam cadat sub precepto. Respondeo quod dare elemosinam cadit sub precepto legis nature legis divine et legis positivae. Lex enim naturalis precipit vere diligere proximum non tamen affectu sed etiam effectu. quia non est verus affectus nisi sequatur effectus si possibile est. Siquis ergo indigente patri non subveniat non vere eum diligit. quod volens innuere iohannes dicit in prima canonica. c. 3. filioli non diligamur verbo neque lingua tantum sed opere et veritate. Lex etiam divina precipit hoc. quod videtur in psalmo. 24. christus imperabit reprobis maxime defectus operum inique quod non faceret nisi opera inique caderent sub precepto. Reducitur autem omnis subventio proximi ad preceptum de honore parentum. sic enim et apostolus interpretatur. i. thim. 2. dicens. pietas ad omnia valet. promissionem habens vite que nunc est et future. quod ideo dicitur quia in precepto de honore parentum additur promissio ut sis longevus super terram. Sub pietate autem comprehenditur omnis largitio elemosinarum. In iure etiam canonico precipitur ut de. 86. fratre proximi dicitur de quodam episcopo largam manum habeat. Necessitate parentibus succuratur. Alienam inopiam suam credat quia si hoc non habet episcopus vacuam nomen tenet. Et in eodem. non satis. quod pascere sic dicitur. quos in pascendo homines suare potes si non panem occidisti. Et apostolus. 1. cor. 13. dicit quod qui negat misericordiam faciendam in indigentibus et necessitatem parentibus ipsum christum negat qui est misericordia. Sed cum sit preceptum affirmativum et obliget ad semper non tamen per se sed per locum et tempus consideranda est factas habentis et miseria indigentis. si enim homo habeat aliquid quod non sit necessarium sustentationi sue nate nec illorum quibus tenetur providere. sicut est vxor. filii. sui et ancille. et sit notabilis necessitas seu indigentia ex parte illius cui dandum est ita quod appareant probabilia signa extreme necessitatis. nec apparet in promptu qui subveniat. tunc habens tenetur ex precepto subvenire indigenti. Non enim est expectanda necessitas ultrema quod forte tunc iuvare non posset natura iam fame vel siti consumpta. Dicit enim crisostomus. super iohannem. non oportet pauperem ultimum deceptorem vocare. Si autem habeat aliquid superfluum non tantum sustentationi nate sed etiam decencie suae stat tenetur de illo elemosinam facere indigentibus et si non inveniuntur tales qui essent constituti in necessitate predicta. Et si plures occurrant indigentes quibus omnibus subvenire non posset tenetur ceteris prebo magis

indigentibus subvenire. Nec oportet quod consideret ad omnes casus qui possunt in futurum accidere. hoc enim esset de crastino cogitare quod dominus prohibet. 1°. 6. si diiudicare debet superfluum et necessarium secundum ea que probabiliter et ut in plerisque occurrunt. Si ob hoc licet cuilibet retinere sua. si homo facit elemosinam de suo. ergo licet homini non dare elemosinam quod vix non esset si dare elemosinam esset sub precepto. Respondeo quod superfluum sustentationi tue nate et si sit proprium tuum quantum ad dispensationem seu autem administrationem quantum ad usum est illorum in quibus vides signa probabilia necessitatis extreme non subveniat elemosinam. **Ad** si dico aliquo modo de superfluo decencie tui status respectu indigentium contra precepta necessitatis unde contra illos qui de superfluo modis predictis indigentibus subvenire nolunt. dicitur de. 24. sic. Esurientium panis est quem tu detines. Tunc velimentionem est quod tu recludis. Misericordiam redemptio et absolutio pecunie quam tu in terra defodis. Et in hoc apparet quod elemosinam dare eo modo quo cadit sub precepto multum precipit de ratione actus iusticie. unde glossa super illud. 1°. 4. cum facis elemosinam dicitur quod elemosina est per iusticiam. Et quis huius precepti transgressores non semper puniantur lege humana. puniuntur tamen lege divina. Secundum enim sententiam augustinus li. 1. de li. 2°. multa in punitione iuste relinquuntur lege humana que tamen iuste iudicantur lege divina. **Nota** tamen quod si dare elemosinam corporalem non cadit sub precepto obligationis nisi per tempus necessitatis et ut alicui in necessitate vite subveniat. ita ad doceri non alterius non obligat homo propter debitum officium nisi in his que sunt de necessitate salutis et quando non esset qui instrueret vel quando aliquis videret aliquem errare et non esset alius qui teneret illud facere. alias autem docere est officium et superogatio quedam. **Ad** ille qui nichil habet obligetur ad dandam elemosinam. Respondeo multumplex est donum scilicet muneris a manu de qua dicitur. 11. preceptio tibi ut apertas manum tuam egeno et pauperi. Compassionis a corde. psalms. 48. cum effuderis esurienti animam tuam. et cetera. ubi dulcis et solatorum ab ore ecclesie. 18. Nonne ardorem refrigerabit ros sic et verbum melius quam datum. Obsequium in opere ex. 22. si videris asinum odientis te iacere sub onere non pertransibis sed sublevaris cum eo. **Ad** primum non tenetur manens pauper cum non habeat aliquid ad manum quod possit dare. sed tenetur ad tria ultima per locum et tempus. unde glossa. 4. dicit glossa. si desit facultas. da affectum et obsequium vel verbum. hec alexander de an.

Articulus iij.

Equius videtur de 2° scilicet de quibus bonis debeat vel possit fieri elemosina. Et circa hoc queritur plura. scilicet. verum posset fieri de necio. Respondeo necessarium dicitur dupliciter. uno modo sine quo aliquid esse non potest et de tali necio elemosina omnino dari non debet. Si si aliquid in anima necessitatis constitutus habet solum unde posset sustentari et filii sui vel alij ad eum pertinetes. de hoc enim necio dare est sibi et suis vitam subtrahere non forte talis casus immineret ubi subtrahendo sibi daret alicui magne preponde per quam ecclesia vel res publica sustentaretur qui per talis persone liberationem seipsum et suos laudabiliter periculo mortis exponeret cum bonum commune sit

propter pferendum. hoc tñ facere esset pfectōis non
necessariū. Alio mō dicit aliqd esse necessariū
sine quo non potest uenire vita deducit fm
cōdicōnem et statum psonē ppe et aliaz psona
rū quaz cura ei incumbit. hui⁹ nccē tñm non
est i indiuisibili pstituit. sed mltis additis non
pē diuicari esse vltra tale necessariū. et mul
tis sctis adhuc remanet vnde posset aliqd
uenientē transire fm statū ppm. De hui⁹i g
etia dare est bonū et nō cadit sū pcepto s; sub
pilio. Inordinatū aut esset si aliquis tñ de bo
nis ppijs sctis abiret ut alijs largiret q de resi
duo non posset transigē vitaz uenientē scdm
ppm statū et negotia occurrentia. null⁹ ei incō
uenientē viuere dī. Sed ab hoc tria sūt expiēda
q pmi est qñ aliqd statū mutat p religionis
ingressū. tūc enī oīa sua ppe xpm largiens op
pfectōis facit se i alio statu ponendo. Scdm qñ
ea que sibi sctis abiret tñ sint nccia ad uenien
tiam vite pnt tñ defacti resarciri ut nō sequa
tur mar⁹ incōueniēs. Tercū qñ occurrit ex
terna nccitas alicui⁹ puate psonē. vel aliqua
magna nccitas reipublice. in his enī casibus
laudabili aliqd pē pmittere id qd ad decētā
sui stat⁹ pneret videt. ut maiori nccitati sub
ueniat. Vez etia possit fieri de illiāte acqui
sitis. Rēmpl⁹ pē aliquid esse illiāte acqui
sitū. id qd illiāte acquirit ab alio et debet ei a q
est acquitū nec pē ab eo res teneri q acquirit sic o
tingit in rapina et furto et vsur. Et de talibz cū
homo teneat ad restituendū etia fieri nō potest.
vnde dicit aug⁹ in li. de verbis dñi. nolite vel
le etias facere de fenore et vsur. de pecunia tamē
talit acquirit pē etia; facit si pponat restituere
eqpollens et ppter illā etia; non fiat impotens.
Secd mō ē aliquid illiāte acquitū qd quidē ille
qui acquirit retine nō pē non tñ debet ei a quo
acquit. quia sc; q iusticiā accepit et alter q ius
ticiā dedit. sic cōungit in symō. in qua dāns
et accipiens q iusticiā legis dei agit. vnde nō
debet fieri restitucō ei qui dedit s; in etias eroga
ti. Quid tñ debeat fieri de pecunia sic acquirit
dicit in fra vbi agit plen⁹ de symō. Et eadez
rō est in silibz in quibz daco et accepit est q le
gem dei. Tercō est aliquid illiāte acquitū nō qdē
quia ipa adquisitio sit illiāta s; qz id ex q acqui
rit est illiāte sicut patet de eo qd acquirit p me
rituū vlt lenociniū. Et hoc ppe vocat ēpe lucz
In eo enī q mulier meretriciū exercet turpiter
agit et q legem dei. sed in eo q accipit non agit
contra legē. Vnde qd sic illiāte acquitū est reti
net pē et de eo etia fieri. non aut fit de eo sacrifi
ciū vel oblatō ad altare papue manifeste. cum
ppter scandalū. tñ ppter sacroz ruerentiam. tñ
ppter horrozē sceleris. Vñ deuto. 3. non offeres
mercedē pstituli in domo dei tui. Nota hic
q qñ lucz est lege phibitū ut i rapina. vsura.
symō. et hui⁹i dicit lucz non tantū turpe sed
enī iniquū. quando aut acc⁹ quo quis lucet est
est lege phibit⁹ nō aut ipm lucz ut i meretri
cio et silibz tñc vocat ēpe lucz. Item nō qñ
meretrix sit occulta vel penitens pē eius obla

tio recipi ne p rubore desperet et h⁹ pfirmat exē
plo dñi qui suscepit a magdalena lotionē pe
dū et vncionē vngenti. luc. 7. Sed obiciē i⁹
luc. 16. facite vobis amicos de māmōna iniqui
tis. māmōna significat diuidas. ergo de diui
cijs iniqui acquisitis pē aliquis sibi spūales ami
cos acqre etias largiēdo. Rē q sic dicit aug⁹ in
li. de vbiis dñi. quidā male intelligendo res alie
nas rapiūt et aliqd inde paupibz largiūt et pu
tant se facere qd pceptū ē. intellectu iste corrigē
dus ē. Omis aut diuide iniquitatis dicit ut ip
se dicit in li. de qstionibz euangelij qz nō sūt di
uide inique nō iniquis qui i eis spēs pstituit. l
fm ambz. iniquū māmōna dix⁹ qz varijs di
uidaz illecebris nros temptat affect⁹. vel qz i
plibz pdecessoribz quibz pfirmōio succedit. ali
quis repit qui iuste vsurpauit aliena qzuis tu
nescias ut basili⁹ dicit. vlt oēs diuide dicit in
quitatis. i. iniquitatis. qz nō eqliter sūt omibz
distribute vno egēte et alio supabundante.

Vez ille qui obuiat alicui paupi nccitatē ex
tremā patienti furari possit ut ei subueniat de
alieno si nō possit de suo. Rē q in extreme ne
cessitatis arti⁹ oīa sūt oīa. vnde licet ei qui ta
lem nccitatem patit accipe de alieno ad suaz su
stentacōez si non inueniat qui sibi dare velit.
Et eadem rōne licet hñt aliquid de alieno de h⁹
etiam dare. imo accipe si aliter subuenire nō pos
sit talem necessitatē patienti. si tñ fieri pē sine
picio paupis requisita dñi volūtate. et siue ille
licentiam dederit sū non debet puidere pauperi
m vltima nccitate exēti nō etiam ille cui debet
in fili necessitate est; quia etiam tūc ei puidere
tenere si nichil ab eo habuisset. Et qui puidet
tali de alieno nō tenet ad restituendū. fm etia. i
2. Aliqz aut videt dñi. s. qñ sine consensu
veri dñi faciat tene ad restituendū. ipi vero
dño si habet vnde restituat. si vero non habz ad
pns te nē restituere cū ad fortunam venerit p
guiozem. Et hoc dicit esse pbabili⁹ will. d. mī
litona ppter pla. 1. qz nō remittat peccatū nisi
restituat male ablatū. 2. quia alia est obliga
tio q tenet sic indigenti. et alia qua tenet vero
dño. et ideo satisfaciendo paupi non satisfacit
vero dño cū paup veri domi vicem non gerat
nec verus dñs illud ratū habeat. Et obiciē
qñ talis paup accipet non tenere restituere.
Rñdnt q sec⁹ est de ipo et de fure. quia pauper
accipit qd suū est. sed fur accipit qd suū nō est
vnde nō pē trāsserre dñm sine consensu dñi.

Equit videt de 4. sc; quis possit facē etia;
Et cca h⁹ querūtur pla sc; vez illi qui sūt
in pte alteri⁹ pstitui etiam facere possit. Rē
ille qui ē sū pte alteri⁹ pstituit mñtū hui⁹i
debet regulari fm supioris pteatem. h enī est or
do nāalis ut inferiora fm supiora regant et
regulent. et ideo oportet q ea in quibz inferior
supiori subiacet dispense nō alit qm ei sit a su
piori omissū. Sic igit ille qui ē sū pte consti
tut⁹ d re fm quā subiacet supiori etiam facere
nō debet nō qntū ei a supiori fuerit commissum.
Siquis vō hēat aliquid fm qd pteati superioris

nō subit. iā fm hoc non est ei⁹ p^{re}ta te subiect⁹
sed q^{ue}ntū ad hoc p^{ro}priū iuris ex^{is} t^{er} de h^{oc} p^{er} fa-
cere etiam. **V**tz monach⁹ vel alius religios⁹
etiam facere possit. **R**e^{sp} q^{uod} non quia nec volūta-
tē nec p^{ro}priū habz. 12. q. 1. volo t^{er} c. non dicatis
Et hoc vez ē de puro claustrali nullā admistra-
cōnem nullūq^{ue} officiū hūte nisi hoc faceret de li-
centia exp^{re}ssa vel p^{ro}babilē p^{re}sūpta abbatis d^{omi}ni re-
bus s^{ibi}bus. ar. 16. q. 1. placuit. vel nō videat ho-
minem ad mortē esurientē. tūc em̄ p^{er} hoc facē
de licentia abbatis. di. 86. p^{er} p^{re}ce. q^{uod} in tali casu
sūt oīa s^{an}ctā. 24. di. sicut h^{oc}. nō obstante etiam
p^{ro}dictōne abbatis inferioris. 11. q. 3. qui resistit
Si vero administracōem habet tūc nō tantū p^{er}. s^{ed}
d^{omi}n^{us} q^{uod}quid sup^{er}est paup^{er}ib^{us} erogare fm ray. 12.
q. 1. quia tua in fine. t^{er} di. 86. non sane. **E**t h^{oc}
est vez fm rod^{olpho}. nō sit amistracō de q^{ue}ntū est
q^{uod} quid sup^{er}est necessitatib^{us} refundat in vsus
omnes vel in aliquē vsū cōm^{uni} speālez. **Q**uid
si religios⁹ ad scolas vel ad pegrinandū vadat
de licentia abbatis. nūquid facere p^{er} etiam. **R**e^{sp}
q^{uod} sic quia coip^o q^{uod} abbas licendat eū videtur
ei concessisse q^{uod} faciat omnia bona que honesti
scholares t^{er} pegrini s^{ue}uerūt facere. ar. de offi.
dele. p^{re}terea. ff. de iur^{is} iur^{is}. l. 2. **I**ta tamen q^{uod} h^{oc} fa-
ciat moderate s^uoformādo se illis inter quos vi-
uit. di. 12. illa. hec hosē. t^{er} ray. **V**tz vxor sū
licentia viri etiam facere possit. **R**e^{sp} si h^{oc} res pa-
finales. i. p^{ro}prias p^{ro}ter dotem potest t^{er} debet inde
etiam facere etiā viro inuito ex de p^{ro}act. cōuen-
hac lege. s^{ed} t^{er} de rebus quib^{us}dā viri. s. de pa-
ne vino t^{er} filib^{us} que. s. bono t^{er} approbato more
s^{ue}uerūt ad dispensacōz vxoris p^{ro}tinere potest
moderate dare p^{ro} deo fm facultatez viri t^{er} ma-
iorē vel miorē m^ultitudinē t^{er} nēcessitatē paup^{er}um
formās sibi s^{ci}am q^{uod} marit⁹ debeat h^{oc} ratū te-
nere licet forte aliqu^o ore phibuerit. solent em̄
mariti talia phibere ad terzozē. vt sic est nō in
toto tū temp^{or}e se a tāto. **D**e etiam formare sibi
s^{ci}am ex qualitate paup^{er}is de quo credit q^{uod} si
marit⁹ eū videret ei porriget. ar. insti. de obli-
que ex delic. nal. s. placuit. **S**ed t^{er} de licētia viri
hoc facere p^{er} t^{er} debet indistincte. **S**i autē modis
oib^{us} credat q^{uod} marito displiceret si daret nec
p^{er} sū. s^{ci}am informare tūc doleat q^{uod} dare nō
p^{er}. **N**ullaten^{us} em̄ dare debet cū scandalo viri
sic intellige. 23. q. 4. q^{uod} deo. t^{er} alia iura que vi-
dent^{ur} contraria. **E**t hoc vez est nō videret paup^{er}
morientem fame. tūc em̄ posset etiam facere d^{omi}n^{us}
licentia sūmi spon^{si} sicut de monacho dictū est
sup^{er}. **E**t hoc dicūt g^{ra}ter om̄s doctozes. **E**od autē
titulo de negocijs secl^{ar}ib^{us} dicit q^{uod} si mulier eē
latenter moderatas det etias p^{ro} se t^{er} viro suo v-
tiliter gerendo cōe negociū non peccat licet cre-
dat q^{uod} viro displiceret si sciret. **E**t suffiat i hoc
caū q^{uod} nō veniat g^{ra}tra phibicōnē viri t^{er} q^{uod} eum
nō scandalizet. **E**t nota q^{uod} sicut de rebus ma-
riti nō p^{ro}nt vxores dare etias sic nec de rebus do-
talibus quaz d^{omi}n^{us} est marit⁹. C. de rei ven. do-
te. t^{er} C. de iur^{is} do^{ti}. in rebo. **I**tem caueant vxores
a mendacō s^{ed} ne cū dederint mendant^{ur} dicētes
se non dedisse forte p^{ro}pter metū viroz. ne i t^{er}pa

lem eterna quā meruerāt retribuō omutetur
sicut leg^{is} de obstetricib^{us}. 22. q. 2. si qualibet. hec
hosē. t^{er} ray. **S**ed nūquid vxor potest facē etiaz
irrequisito viro de rebo quas habet ex p^{ro}prio lu-
cro. quia est mulier lucra. **R**e^{sp} 10. de c^{on}sta die
q^{uod} sic. etiā rich^{ardus}. t^{er} cho. moderatas tū. will^{elmu}s. autē
de mili. plen^{ius} dixit distinguēs q^{uod} aut de rebus
illis seipam sustentat t^{er} virū. aut supabūdat.
In p^{ri}mo caū non potest de eis etiam facē si sub-
tractō sustentacōis viri d^{omi}n^{us} inde sequi q^{uod} magis
teneat viro q^{uod} m^ulti alij. **I**n 2° caū p^{er} viro etiā inuito
t^{er} idē dicendū est de p^{ro}fernalib^{us}. **V**tz filius
familias etiam facere possit. **R**e^{sp} de castrensi t^{er}
q^{uod} de castrensi peculio potest facere etiam. **N**az
q^{uod}ntū ad illud p^{ro}ferfamilias censet. ff. ad mace-
l. 1. s. fi. de aduenticō aut vel p^{ro}fecticō q^{uod}uis p^{ri}-
mū sū sit quo ad p^{ro}ietatē. 2° q^{uod} ad spem succes-
sionis t^{er} sic intelligit q^{uod}amō d^{omi}n^{us} rez paterna-
rū etiā vivente patre. insti. de herē. q^{uod}li. s. fi. sui
nec p^{er} nec debet etiam dare nō sicut supra nota-
tū est de vxore t^{er} monacho. t^{er} in his casib^{us} in q^{uod}
bus p^{er} alias donare. hec hosē. t^{er} ray. **G**uilh^{elmus} autē
de mili. dicit q^{uod} sine p^{ro}uidicō filius familias p^{er}
facere modicas etias sine consensu patris non
autē magnas t^{er} notabiles. **S**i tamen ei s^umissa
esset procuracō vel villicacō posset facere am-
pliores d^{omi}n^{us} non cederent in p^{ro}uidiū patris
Quid si fili⁹ esset in scolis vel in pegrinacōe
vel in itinere. **R**espōdet ray. t^{er} hosē. q^{uod} si sit ibi
de licentia p^{ro}is potest etiā de p^{ro}fecticō t^{er} aduenti-
tio etiam dare. ar. ff. ad mace. l. Item si fili⁹. sic
etiam de monacho dictum est supra. **V**trum
sui ancille t^{er} famuli etiam facere possint. **R**e^{sp}
q^{uod} non p^{ro}nt etias dare de rebus d^{omi}n^{us} sine s^uen-
su eoz nō panem t^{er} hui^{us} que non inferūt sensu
bile nocumētū. quia est etiam aliquis talis sic
dispensator rez non tam ponit dispensator q^{uod}
si p^{ro}actem habens aliquam in re d^{omi}n^{us} sed quasi
tractas ea ad utilitatem d^{omi}n^{us}. l. h^{oc} cho. in 2°. **S**ed
guilh^{elmus} de mili. dicit q^{uod} sine cōsensu d^{omi}n^{us} exp^{re}ssio l^{it}
p^{ro}sumpto vel ratihabitione. sū de rebus d^{omi}n^{us} fa-
cere non p^{er} etias nec magnas nec p^{ro}uas. **N**ec
est oīno sile de suo t^{er} filiofamilias quia hic t^{er} si
non accu tamen habetū d^{omi}n^{us}at. sū autem neu-
tro mō d^{omi}n^{us}at. **D**e p^{ro}cedo autē sui sūm^{us} constat
q^{uod} posset etiam dare. **Actū vj.**

Equit vidē de 6. s. quibus est etia dan da
Et circa h^{oc} querit^{ur} p^{ro}la. s. vez aliquis pos-
sit facere etiam sibi ip^{so}. **R**e^{sp} cū etia sit op^{er} mie
sicut misericordia non est p^{ro}prie ad se sed p^{ro} q^{uod}n-
dam silitudinē vt dictū est. li. 2. ita etiā p^{ro}prie
loquēdo null^{us} sibi etiam facit nō forte ex p^{ro}sona
alteri⁹ vt cū quis ponit etiaz distributoz p^{er} eē
ip^{se} accipere sibi si indigeat eo tenore quo alijs
ministrat. **D**e etiam distigui q^{uod} etia potest du-
pliciter fieri s^{ed} vt p^{ro} collacōnē alicui⁹ rei t^{er} p^{ro}alis
t^{er} hoc modo null^{us} sibi ip^{so} etiam facere p^{er}. vt p^{ro}
exercitiū alicui⁹ acc^{ip}it sp^{irit}ualis vel corp^{or}alis. **E**t q^{uod}
hō cū sit diuersaz p^{ro}ciū in seipm agere potest. si
cut aīa mouet corpus t^{er} vna ps aīe etiam. et
vna ps corp^{or}is aīa. ideo talez etiam alijs sibi
facere potest. **S**ed quia ad subueniendū sibi in

corpore natura satis inclinatur. ideo de hoc nō oportuit dari pceptū sed solū de subueniēdo aīe ad qd nō ita multū inclinatur. vnde dicit eccl. 30. Diserere aīe tue placens deo. **V**erū tam bonis q̄ malis sit danda elia. **R**es q̄ sic si indigeat inuentu sustentade nate. cū papiat nob̄ etiā be nefacere inimicis. qz hec oīa t̄palia sustentamē tū t̄ fulamentū sūt nature rōnal̄ que est fm se ordinata ad deū. que etsi q̄q̄ erret a condi tore nequaqm̄ tū est desperandū de ipa dū vi nit. Non tū ē danda elia malis inuitu fouen de malicie. quia fm aug. sic diligēdi sūt hoies vt non diligant eoz errores t̄ exhibicō bñficij corrūte dilectōni. **I**ntelligendū tamen est qd elia p̄t est satisfactoria est bonis ministranda vt meritis eoz q̄bus offerē sit celerior liberatio eoz a pena a quibz offerē. **S**i autē elia nō fiat in tuitu liberatōis a pena debita sed solū liberali tas ip̄i dantis. tūc non oportet qd fiat distin cto psonaz quibz dat elia. **V**nde t̄ executores testam̄toz debent eligere bonos quibus offerant res mortuoz ad expediciōnē t̄ liberacōez a pena tū quia iusti vberiores fundūt pces p illis pro quibz offerē eis elia q̄z iusti. tū quia orōnes eo rī sūt efficaciores apud deū. **D**icendū est qd qd elia danda est bonis t̄ malis dūmō sine indige tes quia indigenti nō subuenire iniquū est. **S**i ambz sup illud luc. 12. hominibz vberes fructus ager. dicit nec minoris est criminis tollere hūi q̄z cū possis t̄ abundans sis indigentibus denega re. t̄ habet di. 24. sicut. d. ergo elia fieri indi gentibz. **D**e malis tū distinguendū est qd aut sit in statu t̄ volūate peccādi aut nō. primo mō nō est eis subueniendū ne de eis fomen tū peccādi n̄ in casu notabilis necessitatis i q̄ sp̄ est nate suquentiendū. **S**i autē t̄ habet di. 26. qui venatoribz dāt q̄re dāt q̄ dāt histriōibz t̄ meretricibz q̄re dant. nō nāfam ibi a te dūt non creaturā op̄is dei s̄ nequiciā op̄is huāni t̄ 1. q. 4. non oīs dāt qd vultū esurienti p̄is colat si de dō securus iusticiā negligat qm̄ esu nent panis frangit vt iusticiā seductus acq̄e scat. **N**ec est strariū hoc qd dicit. 26. di. nō sa tis q̄ p̄asce quia ibi loquit̄ de esuriēte ad mor tē. **S**i vero sit in volūate dimittendi peccatū tūc dari potest. **V**nde ro. 12. si esurierit inimicus tuus dā illi. hoc enī faciēs carbonē ignis. s. dūi amoris ogeres sup caput eius. **V**erū elia hanc dari possit histriōibz. **R**es histrio dicitur qd p̄ aliq̄ instrumentū vel corpis gesticulacōnē hoies intendit p̄uocare ad varios r̄sus vel ad impetaz leniā t̄ qd ob h̄ ei dat imolat demoni id ē peccat. t̄ sic dāt hiero. qd minimis t̄ histri onibz dare nichil aliud est qm̄ demonibz imo lare. **S**ed si de ei qd indiget bonū ē. **I**te si de ei qd sūt viellare ad solacōez nate in firme t̄ de solate nō est p̄cēm. **E**x de dauid qd cetharā p̄cu niebat qm̄ spūs malign⁹ agitabat saul. 1. regū 16. bonū est ergo largiri oibz si suffiam⁹. gal. 6. dū temp⁹ habem⁹ op̄em bonū ad oīs sed qz non suffiam⁹ omibz addit maxie ad dome sticos fidei quibus magis tenem⁹ qm̄ extraneis

Vnde. 1. thi. 4. si quis suoz t̄ maxie domesti corū curam non habet infidelis est t̄ infideli dete rior. **M**otandum tū qd sicut dicit di. 22. q. 1. generaliter danda est elia paupibz t̄ his qui laborare non p̄t suis manibz. qui enī labora re p̄t si imiscet se elie impatoris redigē in f̄ uirtutem. C. de mēdi. valdis. l. 1. **E**t dicit ibi glo. qd iusti feceris si penitenti inuiste exegeris qm̄ si ei dederis. **Q**uibus magis elia sit danda. **R**es qd illi cui magis est bñficiandū. vnde dicit p̄ls. 9. eth. non est facile determinare p̄pter ml tas diuinitates boni t̄ necessarij. tū hoc est tenē dū qd semp magis est reddendū debitū qm̄ bñfi ciū impendendū vt ip̄e dicit ibidē n̄ ex pte alēa assie maior bonitas vel necessitas vel vilitas. **E**t ideo penibz t̄ p̄pinq̄is t̄ bñfactoribus t̄ eis a quibus sp̄alia bona quis accepit magis d̄z facere eliam si indigeant t̄ ceteris paribus mulieribz magis. **E**t magis etiā indigentibus t̄ magis vilibz ad bonū om̄ie. vnde ml̄ coma gis supiori egenti vtiliori magis est elia danda qm̄ p̄pinq̄iori. maxie si non sit multū p̄iūte cui⁹ cura nobis sp̄alis imineat et si multū nō indigeat. **E**t sic fm̄ has q̄tuor d̄icōnes debet gradus in elis constitui scz honestū velle neces sariū t̄ debitum. **A**ssignare aut in singulis qm̄ vn⁹ alteri p̄ferat est impossibile quia singula res d̄icōnes que attendēde sūt. sūt infinite. t̄ nō cadūt sub arte. de his aut vncō docet t̄ p̄u dē tie osiliū. **S**ed obiat qd p̄dicta t̄ videt qd elia sit magis danda inimicis qm̄ p̄dictis p̄sonis. quia dare eliam inimicis est p̄fectōis op⁹ qd ē meli⁹ qm̄ op⁹ ip̄fectōis. **D**icendū est qd op⁹ p̄fectōis est meli⁹ qm̄ ip̄fectōis saluis gradi bus p̄am bulis ad p̄fectōnē. **D**are aut amīcs ē gradus ad p̄fectōnē. **V**n̄ si quis inimicis p̄d̄ daret qm̄ amīcs nō p̄fectō sed stulticia eēt. **A**d hanc etiā quēstionē valent illa que dicta sūt in li. 2. in illa q. 1. v̄z sit magis bñficiandū amīcs. t̄.

Sequit̄ videt de 1. q. 1. de mō dandi eliam. **C**irca qd sciendū qd i mō dādi eliaz debent esse multa. s. sp̄assio p̄ximī. p̄la. 28. cū effude ris esu. am. t̄. t̄. v̄n̄ aug⁹ sup p̄sal. qd dat ut ca reat tedio interpellātis non vt r̄ficiat viscera indigentis t̄ r̄ t̄ meritū p̄dit. **I**te benignitas vbi. eccl. 18. **N**ōne ardorez refri. ros. sic t̄ v̄bū meli⁹ qm̄ datū. **I**tem abūdantia dati. tho. 2. si multū tibi fuerit abūdāter t̄bue. t̄. 2. coz. 9. qd p̄ce seminat p̄ce t̄ meret. **I**tem hilaritas dātis. eccl. 34. **I**n oī dato hilarē fac vultū. t̄. 2. coz. 9. non ex tristitia aut ex necessitate. hilarēz da torē diligit de⁹. **I**tem humilitas dantis p̄. 28. qui despiciat despiciet⁹ sustinebit penuriā. **I**tem di scretō eccl. 12. da iusto t̄ ne dederis p̄cōrī. **I**te annuacō. eccl. 11. mane semia semē tuū t̄ vesp̄e non cesset manus tua. **I**tem acceleracō. p̄. 3. ne dicas amico tuo vade t̄ reuētere cras dabo ti bi cū statim possis dare. **I**te recta intencō. 6. cū facis eliam nesciat sinistra tua qd faciat dextera tua. **I**te pietas. 1. thi. 2. ex cōratō ad mō dicū valet. pietas at valet ad oīa. **I**te caritas

1. cor. 13. si distribuero in cibos paupū oēm facultatē meā. tē. caritatē autē non habēā nichil michi pdest. Itēz ordo dandi. eccl. 30. miserē aīe tue scz pmo placens deo.

Artic. viij.

Sequē videre de s^o scz de utilitate elie. Et circa h^o querūt pla. s. vtz vtrū elie magis consistat in dato exteriori qz in affectu interiori. Itē elia habz efficacā t ex ipso faciente inqntū est dicenda op^o meritorii. Et ex ipso accipiente inqntū obligat ad orādū p illo qui eliam dat. Si ergo consideret elie efficacā ex pte recipientis sic maior efficacā in maiori dato consistit inqntū p hoc plēs t magis debitores efficiuntur. Si autē ex pte dātis. sic respectu pmiij essentialis efficacā elie magis pensat ex affectu qm ex dato. sed respectu premij accidentalis vt remissionis pene vl huiūdi magis pensat efficacā elie ex magnitudine dati. n ex pte altera intencō volūtatis magnitudi exterioris dati pōderet. potest enī esse tam intensa volūtas q etā omīz penam absorbet t reatū sic dō pōderet dicit. Posito q duo sint equales i caritate t elias faciāt equales s; alter cū gūamīe alē cū hilaritate. qz hōz magis meret qntū ad remissionē pene. Itē si gūamē illud pcedat ex radice auaride vel de reliqis eius. non est ex hoc magis satisfactoria elia s; mīn^o. quia pcedit ex radice pti ex quo nō debet pmodū reportare. Si autē pueniat ex radice oplexionis. ppe magis est satisfactoria t meritoria qntū ad dimissionē pene cū sit magis penalis. Sed s hoc obī illud. 2. cor. 9. hīlarē datorē dī. de. Dicendū q hoc intelligit de dilectōe q de enī remunerat in pnti dās sibi alī quod gaudiū spēale qd nō hz qui dat cū graua mine. Vel pē dīd q hilaris ibi sumit p volūtario t spontaneo. sic innuit eē apls ibi. n enī inculpat colerīe si non pē leuiter ieiunare. sic nec melancolicē si nō pē leuiter dare. h. willb. d. mīh. Ad hoc nota q est mltiplex vālitās pueniens ex eliaz largicōe. valet enī h t i fūfo. 1. thi. 8. pietas ad omīa valet pmissionē hūs vite que nūc est t fu. Talem enī vitam conseruat t plongat. psal. bēus qui intelligit ssege. t pau. t sequit dñs opē ferat illi sup lec. do. ei. Itēz tpalia augmentat pū. 11. Alij diuī dūt ppa t dicōres sūt spūaliter. Item a culpa liberat. luc. 11. date eliam t ecce omīa mūda sē vobis. Item liberatū defendit ptra dyabolū eccl. 19. sup scutū potentis t sup lanceā pugnabis adūsus inimicū tuū. Item ptegit a pēto acc. 3. ignem ardentem extinguit aqua t elia resistit pēto. Item illuminat intellectū t affectū sanat. ysa. 48. frange esu. pa. tuū. t sequit. tūc erumpet qī mane lumē tuū ecce illustracō intellectū t sanitas tua dā orieē. ecce sanacō affectus. Item grām sūuat eccl. 29. elia viri qī sacculus cū eo. t grām hōīm sūuabit qī pupillam. Itēz a morte eterna liberat. thob. 8. elia ab oī pēto t a morte liberat t non paciē animas ire i in teritū. Item ad glām pouit. d. 4. Venite bñdici pīs mei. tē. t sequitur esuriui. tē. et ysa 48. frange esurienti. t sequitur gloria dñi

colliget te. has autē utilitates maxime habet cū debitis circūstancijs vestita. Notandum etiā q elia valet ad pōicta n qd fm nēitatē s; se: cū dū qndā disposicōz t p hūc eē modū itellr. p amb. sup i^o. 1. thi. 8. pietas ad oīa valet. pietatē sequēs si lubricū carnis padat vapulabz s; nō pibit qz p hoc q aliquis pietatis opibz vacat exīs in pēto mōli se disponit ad grāz vt non facile pmitteat in pōicōnem ire.

Sequē videre de vltimo. s. de elia p opacōz ad satisfactōz. Et circa h^o querūt pla. s. vtz elia sit satisfactoria. Itē vl sit intencōe subleuādi nēitatē pxiimi t sic est op^o mīe. vel recō: pensandi debitū offēse dei. t sic est op^o iustide t est satisfactoria. vñ pmo mō pūnet ad meritū vite. 2° mō ad meritū dimissionis pene.

Vtz qlibz elia corpal sit satisfactoria. Itē a pēto desiste nō ē de eēntia satisfactōis vt ex pōis patz. s; ē pābulū ad satisfactōz sic ei^o fūdamētū. vnde cū aliqz peccat eo ipso q nō facit qd facere teneat estat q i^o qd qz teneat alias facit n ē de effēcia satisfactōis s; pābulū ad eā. vñ cū ad eliaz largicōz qnz qz teneat qnz n. vt patuit s. estat q illaz eliaz largicō ad qz qz teneat n ē ps satisfactōis. Alie vō sic cū sint opa bona t penalia qd exigit ad op^o satisfactoriū. pūnt enī quis n tñ ex afflictōe corpis s; eē ex subtractōe rez. h. elio. Quidā tñ vt bonū dicūt q etā ille elie ad qz quis teneat sē satisfactorie ex dīne mīe largitate.

Vtz elia ad hoc q sit satisfactoria fieri dbeat de necessarijs. Itē nēm dicit dupl^r. vl se cū dū nate artitudinez vel fm vsū viuēdi cōez p^o mō n teneat nec d; imponi ei q peccauit quia h^o ē pfectōis t pūnz ad illos q totū viciū expectāt a xpo sic viri qui sē in statu pfecto. Et iō si fiat elia debet fieri de eo qd supēst huic nēcio. t bñ est satisfactoria. Si autē dicat nēm scōo mō de q dicit aug^o. mltā supflua habē pphabimur si sola nēcia teneam^o. de tali sit ppe satisfactō. de supfluo vero huic necessario n sic qntū est de rigore iustide. Credo itēz q dīne mīe largitas est tanta q totū acceptat t qī p nichilo nos saluat. h. bonū. Vtz vō de ppiis l alienis vel illidre acquisitis debeat elia fieri require s. h^o aut ad pñs dīcē sufficiat. s. q ad hoc q elia sit satisfactoria. nēm ē q qui cā dat ipaz iusto tielo habeat t tenere t possidē valeat alit teneat pōd^o reddē qm dare. hec hōfē.

De orōne. ti. 21°. Emde considerandū est de orōne. Et p^o de ei^o quidditate. 2° cui quēnit orari. 3° cui quēnit orare. 4° quāliē debet orari. 5° quid in orōne debet pēi. 6° p quibz d; orari. 7° de orōnis vālitatē t efficacā siue virtutē. 8° de orōnis necessitate. 9° de diuina laude que in orōnibus inferitur. 10. de deuotōne ex qua oracō virtuosā redditur. Oracō enim siue deuotōne est quasi mugitus boum. vt dicit aug^o. Circa primū querunt plura. cū scz potentie accūs sit ipa orō vtz rōis vel volūtatis. Itē orare dicit dupl^r. vno^o p desiderio obītinēdi aliquid a deo q desiderās ordīnē in ipsū

Et sic oratio est quidam ascensus anime intellectus
ad deum qui est voluntatis ut elidens et intellectus
ut dirigens et sic dicitur damianus. li. 2. c. 22. oratio est ascen-
sus intellectus ad deum. et glo. super illud psalmi. acce-
dite ad eum dicitur. accedite fide inherendo. et duobus
modis gemine caritatis curando. primo pernet ad di-
rectionem intellectus. et ad ascensum affectus. Et sic
sumit oratio finem quod. 1. thi. 2. distinguunt contra ob-
secratorem postulatorem et gratiam actionem. et in glo. super
illud psalmi. Domine anime te omne desiderium meum. ubi
dicitur. nunquam desinit orare qui non desinit ama-
re. Alio modo orare est idem quod pernet desiderium lo-
quendo ad deum per modum proponere non
indicatum sed supplicatum. et sic est actus intellectus
ut elidens. et voluntatis ut mouens. et sic di-
citur ysaia. li. 10. ethio. quod orare est dicere. Et auicenna
in metha. c. 2. dicit quod homo per orationem loquitur deo
et per hoc. 1. eth. c. penult. dicit quod ad optima despecta
curat hoc nichil. **¶** Vnde oratio sit actus religionis.
Et sic quod per orationem homo deo reuerentiam orando
exhibet in quantum se ad se subiacet et perficit orando
se indigere eo sicut bonorum suorum auctore. hoc autem
pernet ad virtutem religionis cum ut dictum fuit. 2.
li. est honoris deo debiti exhibere. **¶** *Actus 11.*

¶ Equivale videtur de 2. scilicet cui conveniat orari. Et
quod huiusmodi convenit deo et sanctis eius. unde job. 4.
ad aliquem sanctorum suorum aliter tamen deus oratur et aliter
sancti orantur. Deus enim oratur ut per ipsum illud quod
petit impleatur. Sancti autem qui sunt in patria pe-
titiones nostras quas ad eos dirigimus in verbo quod
ipsi vident eis manifestante cognoscunt. Sancti
vero qui sunt in via vel in purgatorio non dum
fructum verbi visione ut possit ea que nos co-
gitamus vel diamus cognoscere. Et ideo implora-
mus orando suffragia sanctorum existentium in patria
non autem sanctorum existentium in purgatorio vel in mu-
do a vivis tamen petimus colloquendo. **¶** Ad hoc non
quod quia spiritus sanctus ex personali proprietate habet quod
sit dominus. ideo magis sibi optat quod ipse petat quam
quod aliquis ab eo petat quoniam etiam ecclesia aliquis orationes
dirigat ad ipsum licet non eas que loco orationis
in ecclesia recitantur. ut veni creator spiritus mentes
tuorum visita. **¶** *Actus 12.*

¶ Equivale videtur de 3. scilicet cui convenit orare. Et
circa hoc querunt plura. primo videtur conveniat so-
li creature rationali. Et sic ut patet ex predictis
in solutione prime questionis de oratione. **¶** Vnde christus cum
petat orare pro nobis. Et quod christus orat pro nobis in
quantum homo. sed ideo non diamus christum orare pro nobis.
quod christus significat suppositum eternum cuius non est
orare sed adiuvare. propter quod diamus christum audi
nos christe miserere nobis. Et in hoc etiam vitamus
hunc artem qui posuit personam filii minoris pa-
tris. et heresim nestoriani qui distinxit in christo perso-
nam filii hominis a persona filii dei. **¶** Vnde vero sancti
qui sunt in patria orant pro nobis. et vnde illi qui sunt
in purgatorio sibi orant pro nobis. requere super arca fi-
ni tunc libri. **¶** *Actus 13.*

¶ Equivale videtur de 4. scilicet qualiter debet orari. et
quid de aliquibus conditionibus et papue de illis
que requiruntur in oratione ad hoc quod sit impetrativa
dicitur. 7. ar. 1. tunc et hic circa hoc querunt plura. scilicet.

¶ Vnde oratio debeat esse vocalis. Et sic est enim
duplex oratio. scilicet communis et singularis. Communis est quod
per ministros ecclesie in persona totius populi fidelis deo
offerretur. et ideo oportet quod innotescat toti populo per quem
offerretur. quod non posset fieri nisi esset vocalis. et
ideo etiam cantus fuit ab ecclesia institutus. unde
augustinus dicit de seipso quod flebat vberissime in himnis
et canticis suavit sonantibus canticis ecclesie eo quod
voces ille influebant in auribus eius et loquebatur
veritas in cor eius. Oratio vero singularis offerretur
a singulari persona quacumque sui pro se sui per alios
orante. Et de huiusmodi orationis necessitate non est
quod sit vocalis. iungit tamen ei vox multiplici ratione.
primo ad excitandam interiorum devotionem. unde in ea
tamen verbo et huiusmodi signis est utendum quantum potest
ad excitandum interius mentem. si vero mens per hoc
distrahatur vel qualitercunque impediat est a talibus
cessandum quod papue contingit in eo cuius mens est
huiusmodi signis sufficienter ad devotum parata. Secundo
quod deo aliquis debiti reddat ut homo deo suavit se-
cundum totum quod a deo habet. et non tantum mente.
sed et corpore quod papue convenit orationi finem quod est sa-
tisfactoria. Tercio adiungit ei ex quadam reditu-
dine ab anima ad corpus et ex vehementi affectu
secundum illud psalmi. Letatus est cor meum. et exultavit lingua
mea. et habet tres rationes cum alijs tribus in his verbis
continentur. Collige sex causas quare vocaliter oras.
Ut corporis cedat mentis devotio crescat. Ut cor
mundetur et primum edificetur. Lingua laudet opifex
deumque fugat. Si obicit illud. 6. tu autem
cum oraveris in te in corde. Dicens sic dicit ibi cris-
ostomus. quod dominus non prohibet orare manifeste. sed pro-
hibet hoc fieri ea intentione ut ab alijs videatur
unde orans nichil novum facere debet quod aspiciat ho-
mines vel clamare vel petere percutiendo vel manum ex-
pandendo. **¶** Vnde oratio debeat esse diuturna. Et sic
quod quicquid sit. de oratione enim possumus loqui dupliciter.
uno modo finem causam suam que est desiderium carita-
tis ex quo procedere debet oratio quod in nobis debet esse
permanens vel actu vel virtute. manet enim huiusmodi de-
siderium in omnibus que ex caritate facimus in glo-
riam dei. omnia autem que agimus debemus ad gloriam dei
facere. ut dicitur. 1. cor. 10. Et secundum hoc oratio debet
esse continua. unde augustinus ad philippum. nos ipsa fide spe et
caritate continuo desiderio semper oramus. Alio
modo secundum se et sic non potest esse assidua quia
oportet alijs opibus occupari. sed conveniens est ut
tantum duret quantum est utilis ad excitandum interiorum
desiderium fervorem. cum vero ista mensura exce-
dit ita quod sine tedio durare non possit non est
oratio ultraque intendenda. ut etiam vult augustinus. ad
philippum. ostendens hoc exemplo sanctorum qui mora-
bantur in egipto. Dicuntur iquit fratres in egipto
habere orationes crebras tamen brevissimas. et quodammodo
iaculatas ne illa vigilanter erecta que oranti per
plimum est necessaria per productionis moras evanescat
atque hebetetur intentio. Ac per hoc etiam ipsi satis
ostendunt istam intentionem sicut non esse obediendam
sic durare non potest ita si protraheretur non etiam
suspendam. Et sic hoc est attendendum in oratione
singulari per operationem ad intentionem orantis ita in
oratione generalis per operationem ad populi devotionem. Et non

rōne illi qd dicit dñs luc. 18. oportet sp orare
q aliquis penne orat. vel ppter omnitatē defi
derij vt dictū est. vel quia non pretermittit qñ
oret tpi bñs statutis. vel ppter effectū sū in orāte
qui post orōnē remanet magis deuot. sine eē
in alio vt cū aliquis suis bñficijs aliū puocat
vt p se oret. etiam qñ ipse ab orōne cessat. Sed
obiectū extra hoc qd dicit q oō debet aliqñ eē diu
turna quia xps dicit **6.** orātes aut nolite
mētū loqui. **R.** sic dicit aug. ad pbā. absit ab
orōne mēta loqui sed nō desit mēta pēacō si fer
uens pseueret intencō. **Nā** mētū loqui i orādo
est nēm rem. supfluis verbis agere. plegq hoc
negociū pl⁹ gemitibz qz smonibz agit. **V**erū
de necessitate orōnis sit q sit attenta. **R.** q sic
Attencō enī habet pēapue locū in orōne voca
li. **A**ctus enī exterior nō ē moralis n p pēacōez
ad actū rōis interiorē. vnde nullū habz effectū
vocalis orō si eam non pēdat vel comitē con
cors intencō aliē nō esset moralis. **V**bi notan
dū q aliquid dicit nēm dupl^r. vno mō per qd
meli⁹ puenit ad finē t sic attencō necessaria est
absolute orōni. **A**lio mō sine q res non potest
psequi suū effectū. **E**st aut triplex effect⁹ orōis
vn⁹ cōis oibus actibz iformatis caritate scilicet
mereri. **E**t ad hoc non est nēcia attencō p totā
orōez. s; vis pme attencōis qua aliquis acce
dit ad orādū reddit orōnē meritoria. sic t in a
lijs actibz meritorijs accidit. **A**li⁹ est ei ppius. s.
impetrare. t ad hoc etiam sufficit pma intencō
quā de⁹ pñapaliter attendit. **S**i aut pma intē
tio desit orō nec ē meritoria nec impetratā. **I**l
lam enī orōnē de⁹ nō audit cui orās non attē
dit. **V**t dicit greg. **V**nde si assit intencō obita et
actualis in pñapio orōnis vocalis est merito
ria t impetratā p vtrū pme intencōis n pēa
interiūpā p pñam intencōnē. sicut cū aliquis
sapit pegrinari vel eliaz facē ppē deū. tot⁹ acc⁹
sequēs est meritoria vtrū pme intencōis licet
cesset sua intencō actualis. **3⁹** effect⁹ orōnis quē
pñapaliter efficit est quēdā spūalis refectō mē
tis t ad hoc nēcia est itencō i orōne. **1. cor. 12.**
Si orē lingua tantū mens mea sine fructu est.
Triplex enī attencō adhiberi pē orōni vocali.
vna verbis nequis in eis erret. scda sensui v
boz. tercia finī orōnis. s. deo t rei p qua ora
tur que est maxie nēcia quā etiā pnt habē pde
ote. t qñqz tantū abūdat hec intencō qua mēs
ferē in deum vt etiam alioz oīm obliuiscat. vt
dicit hugo de sanc. vic. **E**t quocūqz istoz mo
doz assit intencō non est inefficax orō ad satisf
faciendū. nec est reputāda inattenta. **Q**uid
si quis in orōne vaget mente. **R.** q ex pposito
vagari mente i orōne est pētm t impedit ora
cōis fructū. t cont⁹ h⁹ aug⁹ in regula dicit. cū
oratis ps t himnis h⁹ verset in corde qd pro
ferē in ore. **E**uagacō vero pter ppositū orōnis
fructū non tollit. **V**nde basili⁹. si debilitatus
a pēto neqs ozare qñtūqz potes cohibeas t de
us ignoscat. quia nō ex negligentia sed ex fra
gilitate non potes vt oportet assistere corā eo.
Si obiectū illud hug. de sanc. vic. d. si qñ orōz

fundim⁹ aliud qdlibet in corde vīsam⁹ tñ illud
bonū sit a culpa liberi non sum⁹. **R.** q hoc itel
ligit qñ aliquis ex pposito mentē ad alia distra
hit in orando. **T**ūc enī sine culpa non est t pē
pue si in alijs sponte se occupat que mentē dis
trahit. vt sē extiora opa. **E**t ad pteritiū mēs
euagacō culpa mortalis erit. si aut sine h⁹ qd p
piam⁹ mens ad alia vaget vel caret culpa vel
est mīma culpa n pcedens cogitacō ex q contin
git talis euagacō dicat esse in culpa. hec tho. 1.
2. **V**erū attencō nocet orōi. **R.** sicut dictū
est p⁹. melior est scda attencō qm pma. t tēda
qm scda. **V**bi dicit hugo de sanc. vic. de vtrū o
randi. **P**ura orō est qñ ex abundantia deuotio
nis mens ita accendit vt cū se ad deū postula
tura puerterit p amoris ei⁹ magnitudine eē pe
ticōis sue obliuiscat. hec hugo. **E**t quia aīa nō
pē esse vehementē attenta ad diuersa. ideo pma
attencō nocere pē vt sit minor orōnis fruct⁹ si
secūda attencōez euacuat. vel secūda si tercia
oīno tollat s; nō econūso. **S**z attencō omniū
acapiendo nō obest s; mētū pdest vt etiā ex sup
dictis patet. **V**bi hugo in dicto li. dicit. sic orōi
sancta meditacō est nēcia vt orō oīno perfecta
esse neqat si eā meditacō aut non comitē aut
non pēdat. **A**ttencō igit pma que est ad ipsa
verba sufficit q sit tāta qñta sufficit ad integrā
placōem verboz. alias si sit nimia erit oracōis
impeditua. **V**nde qñqz hō expit q qñ vult ni
mis in pñclari cogitare de verbis sibi min⁹ oc
currūt verba dicenda t impedit etia intencōz
secūdam t tercia.

Actus quintus

Equis vidē de q⁹. s. quid in orōne sit petē
dū. **E**t cca hoc querit pl⁹. s. vtrū in orōe
sit aliqd dēminate petendū. **R.** q sic vnde xps
6. docuit dēminate petē ea q pñent in o
racōne dñica. **P**ossūm⁹ aut dēminate petē illa
bona quibz non pñgit male vti t que malum
euentū habere non pnt. hec aut sūt quibz beati
ficant⁹ t quibz bēitudinem meremur. que qñm
orando sancti absolute petūt fm illud. ostende
faciem tuā t salui erim⁹. t itez deduc me in se
mita man. t. **A**lia aut puta diuicie honores et
hui⁹ peti pnt sub pñicōne. s. si deus scit esse vti
lia. **E**t idem ē in dubijs. quia vt dicit ro. s. qd
ozem⁹ nescim⁹ sicut oportet. hoc aut. s. dēmina
te petere valet ad tria. pmo vt orantis intencō
ad aliquid dēminet que dēminatō est i orōe
mētū nēcia. **2⁹** vt nobis innolescat nostz desi
deriū qñtū in ipso pferim⁹. **3⁹** vt feruent⁹ pe
tamus. qz bona qñto petelari⁹ inspicimur tam
to feruent⁹ pcupiscimur. sicut dicit pl⁹. t. et
de delectacōibz corpālibz. **V**bi aug⁹ in li. de adorā
do deū. ad pbā. dicit. ideo p certa intūalla tpm
etiā verbis dēminatis oram⁹ deū. vt illis rerū
signis nosipos amoneam⁹ quo ad pñm. t qñ
tū in ipso desiderio pferimus nobis innolesca
mus quo ad scdm. t ad ad hoc agendū nosipos
ara⁹ exātem⁹ quo ad **3⁹**. **V**erū hō orādo debe
at a deo petere epālia. **R.** q sic. **V**bi pñ. 12. can
tum victui meo tribue nēcia. t ang⁹. ad pbā.
sufficiētiā vite non vult indecēt quisqz si eaz

vult et non amplius. que quidem non petuntur propter
ipsam si propter salutem corporis et congruentem huius
personae hominis ut non sit inconueniens eis cum quibus
vivendum est. ista ergo cum habent ut teneant cum
non hinc ut habeant orationem est. sicut etiam dicit
ibi: licet orare quod licet desiderare. et alia autem
licet desiderare non quod principaliter ut in eis finem
ostendam. si sicut quedam admodum quibus in uia
mur ad tendendum in beatitudine inquit scilicet vita
corporalis per ea sustentat et in quantum organice desui-
unt ad actum virtutum ut dicit philosophus. i. ethi. **¶** **V**ix
in oratione divina quoniam septem petant. **R**espondeo etiam
orationes hanc primo consideranda est eius excellentia.
1° est exponenda. Quantum ad primum sciendum quod hoc
oratio est alijs orationibus dignior et edicere quod est edi-
ta ab ore christi. Item est expressione colorum quod in ea
nullum verbum ipsum ponit si omnia colora ut patet. Item
in verbis profundior ut dicitur addiscere. facilius
tenere. frequenter dicere. et nullum excusare. Item
in sententijs profundior quia hic tenet materia
omni petentium. unde augustinus ad romanos de oratione deum
si per orationem sanctorum verba dei scribas quod est
imo nichil tenent quod ista oratio non tenet et co-
clutur. Item in efficacia virtuosior quod enim immedi-
ate a deo est edita. ideo ad impetrandum efficacis-
sima. ipse enim modum efficacem impetrandi nouer-
rat que in hac oratione conclusit. **¶** Quantum ad secundum
sciendum quod in ipsa oratione divina primo promittit ex-
ordium in quo captae benivolentia. ibi pater noster.
2° addit narratio in qua exprimit indigentia.
ibi sanctificet. 3° ponit conclusio in qua exprimit confi-
dentia. ibi amen. Dicit ergo quod ad primum per in-
quem credimus. noster quem amamus. qui es in celis.
in quo speramus. vel per dicit quod ibi exorat in nobis
postulandi fiducia que papue exorat in nobis
considerando etiam ad nos caritate qua vult bonum
nostri. ideo dicitur pater noster. 2° eius excellentia quod
preest ipsum. ideo dicitur qui es in celis. Sequitur
sanctificet. ubi exprimit nostra indigentia. nec
instituit christus hanc orationem ut in orando solum his
verbis uti debeamus. si quia ad illa sola impetranda
tendere debet intentio nostre orationis qua litera
quod perferamus vel cogitemus. Petuntur autem omnia
necessaria petenti. Aut enim petit acquisitio boni
et hoc vel glorie. et hoc tangit ibi. adue. re. tuum.
vel gratie et hoc ibi. fiat voluntas tua. vel exterioris
nobis sibi et hoc ibi. panem nostrum quotidianum. Aut amotio
mali et hoc vel culpe quod fit ibi. dimitte nobis de-
nostra. vel pugne. ibi et ne nos inducas in temptationem.
vel pauperum. ibi sed libera nos a malo. Aut profectus
in bono et separatio a malo. ibi sanctificetur
nomen tuum. Dicit ergo nomen tuum. i. honor et
noua nomis tui sanctificet. i. firmet in nobis
scilicet in intellectu per fidei integritatem. et in affe-
ctu per dilectionis caritatem. et in effectu per operis stren-
uitatem. vel nomen tuum quo. scilicet. dicitur christiani sancti-
ficet per christi imitationem et adhesionem. **¶** **A**due. fiat
regnum tuum. i. ecclesia militans per iusticiam. veiat
ad te per gloriam. vel regnum tue glorie veniat ad
nos per affectionem visionis aperte. fiat voluntas
tua per tuorum preceptorum et consiliorum adimpletionem.
sicut in te. et in terra. i. sicut fit in corporibus cele-

stibus ita fiat in terrenis. vel sicut fit in ecclesia
triumphante ita fiat in militante. **P**anem nostrum
quod secundum lucam quod quod die indigemus. vel secundum mattheum.
supersubstantialem. hoc autem intelligi potest et de pane sacra-
mentali cuius quotidianus usus perficit hominem in quo etiam
intelliguntur omnia sacramenta. **E**t de pane cor-
porali. ut per panem intelligatur omnis sufficientia
victus ut dicit augustinus ad romanos. quia eucharistia
est principium sacramenti et panis est principium victus.
unde hoc quod dicit supersubstantialem exponit hieronymus. i. p-
cipuum. vel potest dici panis supersubstantialis etiam panis
corporalis quia sibi corporis superaddit. **E**t panis sa-
cramentalis quia omne substantiam et corporalem et spi-
ritualem dignitate sanctitate et potestate supergre-
ditur. da scilicet tu qui dare potes nobis indigentibus
hodie. i. continue quia semper indigemus. **E**t dimitte
nobis debita nostra. i. peccata quibus obligamur ad pe-
nam vel ipsam penam ad quam obligamur per culpam.
Dimitte inquit. scilicet. iniuriam et offensam relaxando
iudicium non expectando de eis. **¶** **U**bi augustinus si in
hac petitione mentis totius orationis nullus est fructus
Ideo nota quod ille qui orationem habet ad aliquem autem
dicit illam orationem in persona ecclesie et sic etiam dicit per
non ut suam sed ut ecclesie. **A**ut dicit etiam in perso-
na sua et tunc exponit sic. sic et nos dimittimus
i. sicut et nos dimittere debemus et tunc valet sic
oranti. et si non de condigno ad gloriam de con-
digno tamen ad impetranda gratia. **E**t ne nos
inducas in temptationem. i. induca promittas in tempta-
tione. i. delectatione et consumatione peccati. **T**empera-
ri enim est in cogitatione. concuti in delectatione. si
inducit in consensu. **T**empera est bonum. si con-
cutit et inducit malum. **I**deo primum non petit amoueri
sed secundum et tertium. **S**ed libera nos a malo. scilicet. cul-
pe et pene. **A**men. i. fiat. **¶** **A**rticulus vii.

Sequitur videre de 6°. scilicet. per quibus debet orari.
Et etiam hoc queritur per alia. scilicet. vix orandum sit
per alios. **R**espondeo quod sic. iacobus. 4. orate per invicem ut sal-
uemini. **I**llud enim debemus orando petere quod debe-
mus desiderare. **D**esiderare autem debemus bona non
tamen nobis sed etiam alijs. hoc enim pertinet ad rationem
dilectionis quam impendere debemus proximis. et
ideo caritas requirit ut oremus per alios. **¶** **U**n-
de crisostomus super mattheum. per se orare necessitas cogit. **P**ro alio
autem caritas fraternitatis hortatur. dulcor autem est
ante deum oratio non quam necessitas transmittit sed
quam caritas fraternitatis commendat. **¶** **I**n crisostomo. **O**ran-
dum est igitur per alios et per peccatores ut convertantur et
per iustos ut perseuerent et perficiant. **O**rantes autem
per peccatores predestinatis tamen exaudiscuntur sicut cor-
rectio qua corrigimus fratres effectum habet in prede-
stinatis non in reprobatis. secundum illud ecclesiasticum. **N**e-
mo potest corrigere quem deus despexerit. **P**ro iustis
autem est orandum. tamen quia preces multorum facilius ex-
audiuntur. **¶** **I**n super illud romani. 6. adiuvetis me in
oracionibus vestris. dicitur glossa multorum preces impossi-
bile est quod non impetrent illud quod est impetrabile.
tamen ut non superbiant maiores domini. scilicet. considerant se
minorum indigere suffragiis. tamen etiam ut per multos
grade agant deo de beneficiis que confert iustis quod
etiam cedunt in utilitatem multorum ut patet. i.
corinthios. 4. **¶** **E**t sic orandum per inimicos. **R**espondeo quod

fic. Orare enim est caritatis ut dictum est super. vñ eo modo quo debemus diligere teneamus etiam pro inimicis orare. unde necessitatis est ut a cõibz orõnibz quas p alijs facim⁹ inimicos non excludam⁹. q aut p eis spealiter oramus est perfectõis non necessitatis nisi in aliquo casu specali. sicut ⁊ de dilectõne inimicorū dictū est sup. in 2° l. **E**t nota rōne eius qd dicit apoc. 6. vñ qzquo nō vindicas sanguinē nostrū de his qui habitant in terra. q sicut dicit aug⁹ de smone dñi in mōte. vindicta martirū est ut eueretur regnū pcti q regnāte tāta pessi sūt. **V**el ut dicit in li. de questionibz noui ⁊ veteris testamti. postulāt se vindicari nō voce s; rōe sic sanguis abel clamauit de terra. **L**etabit aut iust⁹ ut dicit psal. cū viderit vindictam nō ppter eā s; ppter dei iusticiā. **N**otandū etiā q licet ipugnare inimicos ut opescant a pctis qd in bonū eorū cedit ⁊ aliorū. sic etiam licet orādo petere aliqua tēporalia mala inimicorū ut corrigant. ⁊ sic orō ⁊ opaco non erūt ōria. **V**tz sit orādū p his qui peccant in spm sanctū. videt q non dicit eis bñs io. est pctm ad mortem p eo non dico q quis oret. **R**e pctm ad mortē dicit fm silicū dinem ad mortē corpis. in hac aut sūt tria. s. amissio vite. corruptio dispositiõis corpis ad receptiõē aie. ⁊ impossibilitas rōis fm cursū nature. quo ad pñū omīe pctm in quo est auersio a deo dicit esse mortale sū ad mortem. quo ad scdm pctm in spm scm dicitur esse ad mortem quia tollit dispositiõē ad receptiõē vite que consistit in pñia. quo ad 3° dicit illud pctm eē ad mortē in quo quis corporalit morit. intendit ergo bñs io. q p eo qui morit in pcto mortali non est orandū. **P**ro eo vero qui est i pcto ad mortē dicto pmo mō ⁊ 2° non phibet orare. sed ostendit q monico qua dixerat esse orādū p pñmo nō extendit respectu omī. s; respectu eorū de quibz sperare possum⁹ q nostris orõnibz emendent. h bonū. 2. li. sen. di. 23. in lra. **A**ut. **E**quit videre de 1°. s. de valitate ⁊ efficacia sū vtute orõnis. **E**t arca hoc querit pla. pmo vtz sit agriū ⁊ vale deū orare. **R**e q sic. imo est valissimū. pmo ut nos disposiciõni bñe sformem⁹. **O**ram⁹ enim nō quidē quasi ex orõnibus nostris de⁹ de nostris indigenis vel desideris instruat. vel ei⁹ dispō in aliquo i mutet qd fuit error quorūā antiquorū. sed ut i petrem⁹ illud qd deus ab eterno disposuit scōz pñbo se facturū scz ut nos postulando meream⁹ acapere qd deus ab eterno disposuit nobis dare ut greg. dicit pmo li. dyalo. quia ut dicit aug⁹ li. 2. de predesti. sanctoz. forte sic pdestinati sūt aliqui ut nostris orõnibus pcedant. **h**ec aug⁹. **S**ub dīna enī puidencia nō tātū cadit qui effectus fiant. sed etiā ex quibz causis ⁊ quo ordie pueniant. **S**cdo vñle est nobis deum orare ut si dudā recurrēdi ad deū acapiam⁹ ⁊ eū bonorū nostrorū autorizē recognoscām⁹. **V**ñ crisost. con. sidera qnta felicitas tibi ē ocessa orõnibz cum deo fabulari. eloquia cū xpo miscere vel optare qd desideras postulare. **T**ercō ut orõnis effectū

qui est mltiplex assequam⁹. **C**orpos enī corpis ⁊ aie sanat. iac. vñ. oīo fidei alleuiabit infirmitatē. ⁊ biero. **I**eunio sanant pestes corpis. oracōe pestes mentis. **I**tem in bello corporali ⁊ spiritali triumphat de quo exo. A. cū moyses leuabat man⁹ vincebat isrl. de 2° ysid. frequens orō vicorū impugnacōez extinguit. **I**tem vitaz plogat. ysa. 28. audiui orōnē tuā ⁊ vidi lac. t. ecce ego adiciam sup dies tuos. 14. annos. **I**te ab opprobrio ⁊ morte liberat ut sarā thob. 3. et susannā dan. 12. **I**te intellectū illuminat. aug⁹ orōne meli⁹ soluitur dubia qm inquisitiōne alia. **I**tem celū refert. luc. 2. ihu baptizato ⁊ orante apertū est celū. **I**tem deū mitigat. vñ thob. 3. dicit glo. q orō deū lenit lacrima cogit ⁊ huc ad presens sufficiant. **V**tz orō sit satisfactoria. **R**e satisfactō respicit ⁊ culpam preteritaz p cui⁹ offensa cōpensaciōnem facit. ⁊ culpaz futuram in qntū est mediana pseruās ⁊ hec duo pueniūt orõni. in qntū enī omis pcti ē supbia. in orōne vero homo deo se humiliat. pcedentis etiā offense recōpensaciōez facit ⁊ aditū culpe future tollit radicē amputās ei. ⁊ ita orō plene habz rōnē satisfactōis. **S**cū sit triplex orō scz vocalis mentalis ⁊ media. que illaz ē satisfactoria. **R**e ad cui⁹ euidentiam sciendū q orō pure mentalis est qñ labia nō mouent s; cor ad deū loquit. **P**ure vocalis ē qñ homo nichil cogitat de his que dicit. nec in generali nec in speali. ita q referat intencōez vborū ad finē. sed cū orat castra fabricat ⁊ sic mētalī simpli⁹ vocalem excedit. **M**edia est qua hō orat mentaliter ⁊ vocalit. tūc aut vba illa impediūt affectū quia sic est inflammat⁹ q imediare ferē t deum ⁊ tali melior est mentalis. **A**ut vba uniat ⁊ tūc vtilior est orō media sū mixta. **E**t hui⁹ mōi sūt multe orōnes maxime in illis qui nō sūt spūales ad quorū affect⁹ puocandos sūt institute orōnes vocales. **S**i igit querat q oracō sit satisfactoria. **R**ndet bon. q oīs quia nulla est in qua nō laborēt vtutes aīales ⁊ qntū spiritalit⁹ delectat tñ sepe caro tabescit ⁊ vtutes aīales min⁹ arca regimē corpis sūt intente. unde greg. sup eze. dū crescit fortitudo amoris iūmi infirmam⁹ fortitudie carnis. vñ neru⁹ femoris iacob ex lucta angeli emarcuisse dicit. in ceteris enī illa est magis satisfactoria in qua hō ad gemitū accendit. quia de⁹ in illa maxime delectat. **V**ñ quia illud est grē specialis nō imponit a pñbro s; pambulū ad illud scz orō vocalis. **E**t quia non est stat⁹ in vobis sed orōi nātur ad intellectū. **H**inc est q dñs cū dicit qd. 6. **O**rares nolite multū loqui. mittit ab orōne vocali ad mētalē. **E**t etiā greg. dicit. veradē orare est amarus in opñctiōne gemit⁹ non vba opposita resonare. h bon. **S**ic igit h ē sūma dictorū. s. q omis orō ex caritate facta si recte fiat est penalis ⁊ pē esse satisfactoria quia nūqñ est ita delectabil⁹ qñ sit aliquo modo penalis ⁊ antecedent vel consequenter vel concomitant. **I**lla tamē int oēs est papue satisfactoria que magis est gemibunda ⁊ in qua est maior

amor cordis ad deū p pētorū venia. h^c ē f ali
quibz est mentalis in aliquibz vocalis. **U**trū
ofo sit meritoria vel etiā impetrā. **R**e q sic.
pñ sup illud psal. ofo mea in sinu m. dūce.
videt glo. et si eis nō pñit ego tñ non sū frustē
tus mercede mea. merces aut nō debet n meri
to ofo cñ vt dictū est respectu fūti effect⁹ dū
plicem habet virtutē. s. merendi t impetrādi
virtutem merendi habet sicut quilibet acc⁹ vir
tutis inqñtū scz pcedit ex caritate a qua quidē
pcedit mediante religione cui⁹ acc⁹ est vt dēm
est sup. **A**d religionē pñet osonē offerre. **A**d
caritatē vero pñet desiderū rei cui⁹ oplenitū
petit ofo. fides aut nēcia est ex pte dei scz vt cre
dit ab eo posse obtinere qd petē. **H**umilitas vō
nēcia est ex pte petentis qui suā indigentā re
cognoscit. **E**st etiam deuocō nēcia. s. h^c ad reli
gionē pñet cui⁹ est pñus acc⁹ nēcia⁹ ad omē o
sequētes vt dictū est li. 2. **E**st aut ofo impetra
tū ex grā dei q etiā nos ad oādū iduat. **V**n
aug⁹ de vobis dñi. non nos hortaret vt petere
mus nisi dare veller. **N**otandū aut q qñqz
pñaliter aliquid aliud respicit meritū ofois
qm illud qd petē. **O**rdinat ei meritū pñapue
ad bñtudinē. sed peticō osonis directe extēdit
se qñqz ad alia. **S**i ergo illud aliud quod pete
aliquis p se non sit ad bñtudinē ei vale non
meret illud. s. qñqz h^c petendo t desiderādo me
ritū pñt vt si petat a deo oplenitū alui⁹ pec
cati qd est non pie orare. **Q**ñqz vō nō est neces
sariū ad salutem nec manifeste dñū. t tūc hēz
orans posset oādū mereri vitā non tamē me
ret illd obtinere qd petē. **V**n aug⁹ li. sentētiar.
pñt. fideliter deo supplicās de necessitatibz h^c
vite t misericordiē audiet t misericordiē n au
diē. qd enim infirmo sit vale magis nouit me
dicus qm egroens. t ideo paul⁹ non est exau
diens de amocōne stimuli carnis. **S**i vero illd
qd petē sit vale ad bñtudinē hominis quasi p
mens ad ei⁹ salutem meret illd non tñ oran
do sed etiā alia opra bona faciendo. t ideo indu
bit a capite qd petē tūc scz qñ oportet acapē
Quedā ei non negant sed vt congruo dentur
expēditur. vt dictū aug⁹ sup jo. qd tñ impe
diti pē si n pñuerant impetrando. **Q**uia vō
homo n pē ali⁹ mereri vitā eternā ex cōdigno
vt m. 2. li. dictū est. ideo p oñs nec ea que perti
nent ad vitā eternā pē aliqñ aliqz ex cōdigno
alteri mereri. **E**t ideo non semp exaudiet orans
p alio vt dictū est sup. **E**t ideo ponūtur qñor
vōcōnes qbus ocurētibz semp impetrat qd pe
tē. s. vt p se petat necessariū ad salutē pie t p
seuerantē non tñ ille qñor cōdōnes requirit
tur ad efficacā impetrādi qñ nichil impetrat si
aliqua desit. quia etiā qñz aliquis orans p alio
audiet. s. quia his positis ofo semp habet efficac
iam impetrandi. h^c tho. in 2. **N**ota etiam q
omē vōcōnes que requiritur ex pte orantis iqn
tū est orans includitur in h^c q dicit pie. pu
ta q oret fideliter. iac. 1. postulet. in fide. s. cōfī
dentē nichil hēcās. **I**te humiliē. psal. Resperie
t orem hūilū. **I**te feruentē. vñ aug⁹ ad pbā.

dignior sequet effect⁹. qñ feruentior pcedit affe
ctus. **N**otandū etiam q ofo qñtū ad efficacā
merendi immitit pñaliter caritati. qñtū vero
ad efficacā impetrandi immitit pñaliter fidei qz
p fidē hz homo noticiā oipotentie t mīe dīne ex
quibz impetrat ofo qd petē. h^c tho. i. 2. **V**tz
pētores orando impetrent aliqd a deo. **R**e q sic
vñ de cris⁹. sup. **O**mē qui petit accipit. i.
sū iustus sū pētor. **E**t aug⁹ dicit sup jo. si pēto
res de⁹ non exaudiret frustra publican⁹ sic di
xisset. de⁹ pñd⁹ esto michi pētori. **I**n pētoze tñ
duo sūt consideranda. s. natura quā deus diligit
t culpa quā odit. **S**i ergo pētor aliquid petat
inqñtū pētor. i. scdm desiderū peccati de hoc a
deo nō audiet ex mīa s. qñz audiet ad vindictā.
qz ad vindictā de⁹ pñit pētorē adhuc apli⁹
ruere in pēta. deus eñ quēdā negat. pñd⁹ que
ocedit irat⁹ vt dicit aug⁹. **O**sonē vero pētoris
ex bono nate desiderio pcedentē deus audiet. non
quasi ex iusticiā qz pētor hoc non meret sed ex
pura mīa. obfuitatis tamē qñor pñictis vōcō
nibz. **S**ed obiat illud qd scribit in jo. scimus
qm pētores non exaudiet deus. **D**icendū q sic
dicit aug⁹. illd verbū fuit ced⁹ adhuc nō mu
cti. i. nondū pfecte illuminati. t ideo non ē ra
tū. licet possit verificari si intelligat de pētoze
inqñtū est peccator. s. m quē modū dicit pñ.
28. qui declinat aurē suā ne audiat legem oracō
eius erit execrabilis. **Artic. viii.**

Equē vidē de 8° scz de nēcitate ofois. **E**t
de hoc querūt plā. s. vñ ofo sit acc⁹ ca
dens sū pcepto. **R**e q sic. vñ de dñ. **A**. petite t
dabit vobis t luc. 18. **O**portet sp orare t nō de
ficere. oportet aut vt dicit cris⁹. dicit nēcitatē
Non est aut intelligendum q homo teneat
ad orandum p semp. **E**st eñ pceptū affirma
tū q et si semp obliget non tamē pro semper
Eadit aut ofo sub pcepto t determinate t inde
terminatē. **D**eterminate quidē ad aliquas ofo
nes ex pcepto tenent illi qui ex officio suo sē me
dij inter deū t plm pñicti. vt sūt ministri ec
clesie qbz ex offio incūbit pces ad deū in psona
toti⁹ ecclie fundē. t ideo dicē tenent horis cano
nicas ex statuto. **I**ndeterminate vō ad osonem
tenet qbz ex h^c q tenet ad bona spūalia sibi p
curanda que nō nisi dñi tus dant. **V**nde aliter
pcurari nō pñt n a deo petant. **E**x h^c etiā q
quibz tenet pñmū sicut seipm diligere tenet
ei in necessitatibz bñficijs subuenire non tñ p
corpales elias sed etiā p spūales. quaz vna est
ofo vt dictū est pñs. **S**ed t oibus etiā qui mī
sterio non fungunt ecclie videt ab ecclia de
minatū tps orandi statutū esse cñ fm canones
teneant diebus festis dñis officijs interesse vt
mīstris orantibz p pñlo suā intencōez pformēt.

Equē vidē de 9° scz de laude. **h^c tho.**
Oma. **E**t de hoc querūt plā. pmo vñ de⁹
sit ore laudandus. **R**e q sic. p hoc ei exdatur
in deū affect⁹ laudandis fm psal. sacrificiū lau
dis ho. m. t illuc. tē. **E**t affect⁹ audient. etiam
fm psal. sp laus ei in ore meo. t seq⁹ audiat
mansueti. t le. tē. **N**otandū tamen qd de deo

possum⁹ loqui dupl^r. vno mō quo ad ei⁹ essen-
tiam et sic cū sit incōprehensibilis et ineffabilis
maior est omī laude. Vñ etiā dicit phs. i. et h.
q^o optimoz non ē laus s; in aliis aliquid et me-
li⁹. debet aut ei fm illā spaciōnem reuerentia et
honor latrie. Alio mō scdm effect⁹ eius qui or-
dinant ad nrām vtilitatē. et sic deo laus debet.
ysa. 43. miseracōnū dñi recordabor laudē dñi
sup omib; que reddiderit nobis dñs. **V**erū
cantus sint assumendi in laudē dñā. R^o q^o sic
sq^o vt infirmoz ai magis puocent ad deuotōez
vnde aug⁹. 10. pfel. adducor cantandi cōsuetu-
dinem approbare in ecclia vt p aurū oblectamē-
ta infirmoz anim⁹ in affectum pietatis assur-
gat non aut ppter ostentacōez et delectacōez pro-
uocandam. vnde 10. pfel. dicit aug⁹. cū michi
accidit vt me ampli⁹ cant⁹ qm res que canit
moueat penaliter me peccare confiteor. et tunc
mallem nō audire cantantē. Quia tñ nobilioz
modus est puocandi hoīes ad deuotōez p pre-
dicatōez et doctrinā qm p cantū. Ideo dyaconi et
plati quib; ouenit p doctrinā et pōicacōez i deū
aīos hoīm puocare non debēt cantib; insistere
ne p hoc a maiorib; extrahant. vt dicit greg.
et habet in decretis di. sz. c. in sancta romana
ecclia. h. tho. Illam tñ phibicōem dicit aliqui
hēre locū in ecclia romana ppter qd ibi dicit in
sede hac. Alij tantū de cardinalib; intelligunt
hūc. vero dicit h^o gñaliter dyaconib; esse phi-
bitū cū induit sūt ad legendū euāgeliū ppter hoc
qd dicit in missay. Et cā hui⁹ institucōis fuit
honestas. hec habent in glo. ibidē. Non aut as-
sumit ecclia ad dei laudē musica instrumenta
n̄ praro organa. quia magis mouent aīm ad
delectatōnē qm formet p ea inter⁹ dispō bona.
In veteri tñ testamento utebant eis. cū qz ille
pls magis erat durus et carnalis. vnde erat p
hui⁹ puocandū sicut et p pmissiones etenas
tū etiā qz p hui⁹ iustia aliquid significabāt.
Equē vidē de. 10. s. de deuotōe. Et cā h^o
qrunē pla. s. vtz deuotō sit act⁹ spūalis.
R^o q^o sic. dicit em a deuotōe. vnde deuoti di-
cunt qui se deo qdāmō deuouent vt ei se totalitē
subdant. Et sic deuotō nichil aliud videt⁹ eē qz
volūtas quedā pmpre tradendi se ad ea que p-
tinent ad dei famulatū. manifestū ē aut q^o vo-
lūtas pmpre faciendi aliquid qd pnet ad fui-
ciū dei est qdā actus spūalis volūtatē. hec tho.
Et pōictis bñ deoradat descriptō deuotōis que
ponit a quibusdā. s. q^o deuotō est feruor bone
volūtatē quē mens cohibere nō valens certis
manifestat modis. **V**tz deuotō sit actus re-
ligionis. R^o q^o sic. Ad eādem em vntēz pnet
aliquid facere et habere pmptrā volūtatē ad id
idē faciendū. qz vntēz act⁹ est idē obiectū. opa-
ri aut ea que pnet ad dñū cultū sui famula-
tū pprē pnet ad religionē. vt ex dictis in. 2.
li. patet. ergo etiā ad eā pnet habere pmptram
volūtatē ad hui⁹ exequēda qd est esse deuotū.
Et nota q^o deuotō que habet ad sanctos trāsit
in deū inqntū. s. in eis deū venerant. deuotō vō
quā subdit dicunt habere ad dños tpaes ē al-

teri⁹ rōnis sicut et famulat⁹ eoz distinguūt
a famulatu dñi. **S**z obiectū quia deuotō vt di-
ctū est ad h^o pnet q^o aliquis se deo tradat. hoc
aut manifeste fit p caritatem. vnde dicit dyo.
2. de di. no. q^o amor dñi excessū facit nō finē
amantes sui ipsoz esse sed eoz qz amant. ergo
deuotō pōt⁹ est actus caritatis qm religionis.
R^o ad caritatem pnet imediate q^o homo tra-
dat se deo inherēdo ei p qndā spūs vniōnē. s; q^o
hō tradat se ad alia opa dñi cult⁹. h^o imedia-
te pnet ad religionem. mediate aut ad carita-
tem que est pncipiū religionis. vnde nota q^o
sicut pinguedo corporalis et gñat p calorem na-
turalem et ipm calozē cōseruat qz eius existens
nutrimentū. sic etiā caritas causat deuotōez in
qntū ex amore reddit aliqz pmpus ad serui-
ciū amato. et p deuotōem caritas nutrit sicut et
quelibet amicitia pseruat et auget p amicabiliū
opū exerditiū et meditacōez. **V**tz contempla-
tiō sū meditacō sit cā deuotōis. R^o q^o sic. s. cā
extiseca ex pte meditantis. Dicitū est em q^o de-
uotō est quidā actus volūtatē ad h^o q^o homo
se tradat dñi obsequio. Omis aut act⁹ volū-
tatē pcedit ex aliqua cōsideracōe eo q^o bonū itel-
lectū sit obiectū volūtatē. vñ aug⁹ dicit li. de
tri. q^o volūtas orit⁹ ex intelligentia. Et idē medi-
tatio est cā deuotōis inqntū semp p medita-
tiōnē hō pōit q^o se tradat dñi obsequio. Ad
qd qdē mōducit cōsideracō duplex. vna ex pte
dñi bonitatis et bñficōz eius. psal. michi autē
adherere deo bonū ē. rē. Et hec exat dilectōez
que est pxiā cā deuotōis. Alia est ex pte hoīs
cōsiderantis suos defect⁹ ex quib; indiget vt deo
imitat⁹ fm illō psal. Leu au oclōs meos i mō-
tes. rē. Et hec excludit pñcipōnē p quā qz im-
pediūt ne se subdat deo dñi sue vntē imitē. Cā
aut extiseca pñcipalis est de. de q^o dicit amb⁹.
sup lucam q^o de quos dignatur vocat et quem
vult religiosum facit. **V**tz leticia sit effect⁹
deuotōis. R^o q^o sic. vnde i quadā collecta di-
cit quos ieiunia vota castigant. ipa quoqz de-
uotō sancta letificet. Ex cōsideracōe em dñi bo-
nitatis ex qua pñcipaliter prouenit deuotō per
se quidem sequit⁹ delectacō. in x^o psal. memor
fui dei mei et delectat⁹ sū p accidēs vero sequit⁹
tristitia in his qui nondū plene deo fruiūt⁹.
fm i^o psal. Sitiuit aīa mea ad deū. rē. sequit⁹
fuerūt michi lacrimae m. p. rē. Cōsideracō vero
pōz defectū ex qua causat⁹ deuotō secundario.
vt dictū est. p se quidem nata est causare tristi-
ciā p accidēs vero leticiā. s. ppter spē dñi sub-
ueniōis. et sic patet q^o ad deuotōnē pmo et p se
sequit⁹ delectacō. secundario aut et per accidēs tri-
sticia que est secundū deū.

De ieiunio. ti. 28.
Ostea cōsiderandū est de ieiunio. Et p-
mo de eius quidditate. 2° de eius vti-
litate. 3° de eius obligacōne. 4° de ei⁹
tpe. 4° de his que pnt ieiunū soluere. **C**irca
pñū querūt⁹ pla. **P**rimo quid sit ieiunū. R^o
ieiunū vt dicit ysa⁹. est p symonia vict⁹ ab
stinentiaqz aboz. Ad cui⁹ euidētiā sciendū q^o

ieiuniū didē dupl'r. s. ieiuniū nate & ieiuniū
ecclie a pmo diat quis ieiun? anq; abū su mac
a 2° autē dī ieiunās qī ordinarā ab ecclia ppe
pccoy satisfactōnem abstinentia seruans. In
satisfactōne autē pccoy non tantū oportet qd hō
abstineat ab illis que vntem corrūpūt cū di
cat pmonia vice? s; etiā qd abstineat ab illis q
bus alias vā salua virtute liceret cū dicat ab
stinentia. tē. **V**ez ieiuniū sit acc? vntis. **H**er
q sic. **H**ū dīat hiero. ieiuniū ē pfecta vntis et
cetay vntū fundamentū. Ex hoc enim aliq; ē
acc? virtuosus quia p rōnē ordinarē ad aliq; bo
nū honestū. h^o autē quēst ieiunio. **V**n dīat aug?
in quodā smone de oroe & ieiunio. Ieiuniū mē
tem pgar. sensū sblenat. carnē spūi sblat. cor
pū & humilitatē facit. pūprie nebulas disp
git. libidīnē etiā ardorē extinguit. castitatis lu
men accendit. **E**t itez ibidē. ieiuniū verbosita
tem nō amat. diuicias supfluitatē reputat. su
pbiām ignit. humilitatē omēdat. prestat hōi
scipm intelligere infirmū & debile. **H**ū ang? **A**d
hoc tamē qd ieiuniū sit acc? virtuosus cū ieiuna
mus ab oib? dissolūib? abstinerē debem? **Q**uid
enī pdest ieiunare viscerib? & luxuriari venaci
bus. abstine a cibis & errare pccis. **S**i. **Q**uid
pdest? **C**ui? vntis acc? ē ieiuniū. **H**er qd absti
nente cū attendat in abis in quib? m edū ad
inuenit abstinentia. dicat enī recta rō fm quā
mediū sumit virtutis. vt dīatur. 2. ethi. qd hō
sumat min? de cibo qm sibi cōpeteret fm statū
cōm ppe aliqua mala vitanda & bona psequē
da non tamē dicat recta rō tantū de cibo sub
trahere vt nō posset nate cōsumari vel etiā hō
opa abita opari. **D**īat enī hiero. qd non pfert
vez magno vel pūo tpe te interimas. **E**t de ra
pina hō locustū offert qui vel ciboy nimia ege
state vel manducandi vel somni penuria cor
pus affligit. **E**t itez rōnalis hō dignitatem p
dit qui ieiuniū caritati vel vigiliis sensū in
regnatū pponit.

Actu 11.

Equē videre de 2°. s. de vilitate ieiunij.
Et de hoc querūtur pīa. s. ad quid ieiun
nū sit vtile. **A**d qd patet rōsio ex dictis sup in
illa. q. vez ieiunū sit. tē. **N**ec oportet ad hoc
addē gfa breuitatis. **V**ez ieiunū sit satisfac
torij. **H**er qd sic. **A**d 1. hoc gen? demonioy n
diat n in oroe & ieiunio. **E**st inquā satisfacto
rū quia & pūbīdine pccī suberaccōnem delecta
cōis recōpensat a afflictōnē etiā m addens & fu
tura pcca im pedit pūpām debilitans. **V**ez
ieiunū qd sub pcepto cadit sit satisfactorij.
Her pceptū legis nate non est n de eo qd est ne
cessariū ad salutem. & ideo qd sub huiūdi pzece
pto cadit non est satisfactorij sed pexigitur ad
satisfactōnem. & sū est de elia put cadit sū p
cepto sed pceptū ecclie ad idē ordinari pē ad
quod satisfactō ordinat. & ideo ieiun? qd cadit
sū pcepto ecclie pē eē satisfactorij. **H**er **Q**ua
le ieiunū est satisfactorij. **H**er in carne duo sūt
sq viciū qd debet domari & natura que debet su
stentari. ieiunū ergo qd naturā suat & vicium
domat est deo acceptū & satisfactorij aliud nō

Sciendū tamē fm bon. qd esset ieiunū tale
qd induceret mortem sū mortis acceleracōnē
hoc aut esset ex intencōe & sic esset pccm morta
le. **V**nde hiero. non refert vtz pūo tpe vl' ma
gno te interimas. **A**ut preter intencōnem et
tūc vel dando opam rei licite & sic non est pccm
Aut non dando opam rei licite vel vili sed su
peruacue vel male et sic est pccm. **A**liqui tamē
dicūt qd abstinentia non accelerat mortem. sed
fm bon. ipam bñ accelerat pūa grauis.

Equē vīdē de 3° scz de obligacōe hōim ad
ieiunū. **E**t circa hoc querūtur pīa. s. vtz
ieiunū sit in pcepto. **H**er vt patet ex supdictis
ieiunū valet ad vitandū mala & psequendū
bona. **V**nusq;q; autē ex nate rōe tenet tū
cū ieiunās vā qntū sibi ē ncēm ad pccata. **E**t
ideō ieiunū in oī cadit sub pcepto legis nate.
Sed determinacō tps & modi ieiunandi scdm
pūenientiam & vilitatem ppli xpiani cadit sū
pcepto iuris positū quod est institutū a prela
tis ecclie ad qd pūnet statuta pape q pūnent ad
eōdem vilitatem fidelij in spūalib? bonis. & hoc
est ieiunium ecclie de conse. di. 4. quadrage
sima. & c. se. **S**ed obidē quicūq; transgredi
tur pceptū mortaliē peccat. si g^o ieiunū msti
tutū ab ecclia cadat sub pcepto tūc siq; vnū
diē tantū quadragesime solueret mortaliē pec
cat qd videt durū dicere. **H**er pcepta iuris posi
tū magis obligāt ex intencōne legislatoris q;
ex ipis verbis. & ideo transgressor talis pcepti
magis est reputad? qui obuiat intencōm legis
latoris qm qui deuiat in aliquo ab ordinaracōne
legis. intencōnē at latoris legis obuiat q ex cō
tempu vel sine aliqua rōnabili causa ordina
cōnem non suat. **S**i autē in aliquo casu ordi
nacōnez non suat in quo pūabili pē credi qd
si legislator adesset eū obligari non veller talis
transgressor pcepti reputand? non esset. & ideo
non est ncēm qd quicūq; diem ab ecclia msti
tutū ieiunare omittit mortaliē peccat. **P**ē enī
hoc oīno sine pccō tangere. aliqū autē sū mor
tali cū veniali. aliqū etiā cū mortali. **E**t h^o se
cū dū diuersas occasiones qbus hō inducē ad
frangendū ieiunū. **H**er **E**t in 2°. **V**ez oēs te
neant ad ieiunia ecclie. **H**er ieiunū acceptū n
scdm qd est acc? vntis sed pūse rōne ei? qd su
per addit statutū ecclie non est de iure nate nec
de iure dīno sed de iure positivo. tali autem iure
pūbīent vel pūpūtur talia q alias bene & male
fieri possent. **S**icut autē sup dictū ē statuta cōia
pūpūtur fm qd multitudini pūeniant. & ideo
legislator in eis statuēdis attendit illud qd vt
in pūibus accidit. **S**i autē aliquis ex spe. ali cā i
aliquo inueniretur qd obseruancie statuti repu
gnet non intendit talem ad statuti obseruan
ciam obligare. **V**n ex de obfua. ieiun. g. filij. le
gi non subiaceat ncitas. & ar. de conse. di. 4.
quadragesima. **I**n h^o tamen est dīstīncō habēda
fm tho. **N**am si sit euīdens causa p seipm lic
te potest homo statuti obfuantiam pterire pre
sertim cōsuetudine interuentēte vel si non possz
afacili ad supiorē recurs? haberi. **S**i vō causa

fit dubia d; ad supiorum recurri qui potestate
habet in talibus dispensandi. Et hoc est obser-
uandū i ieiunijs ab ecclia institutis ad que oēs
piter obligantur n in eis fuerit impedimentū
aliquod speciale. Dicit aut hōf. sup. c. consilium
q in dispensacōne sup ieiunio nō sufficit licētia
simplicis presbri etiam ex iusta cā n summa ne-
cessitas imineat ita q ad epm sine piculo non
possit recurri hōf. et ut dicit cā sufficiens ad di-
spensandū est infirmitas. nāte debilitas. dōz
caristia sū penuria vel paupertas. pegrinacō. la-
bor et ptractō mense nimia. ut in seruientib;
mēse nobiliū et huiōi. **S**obiat illud qd di-
xit xps luc. 4. nō pnt filij spōsi ieiunare qndiu
sponsus est cū ipis. Est aut xps cū oib; iustis
spūaliter in eis habitās. vñ dñs dicit **h** vñ.
ecce ego vobiscū sū usq; ad consumacōz seculi. g.
iusti non obligant ad ieiunandū. **R**e id vñ
pē exponi tripl. vno. fm crisost. q dicit q disci-
puli qui dicūt filij sponsi adhuc erant imbeci-
li. dispositi vñ opant vestimento veteri. Et id
in corpali pntia xpi magis erant fouendi in q
dam dulcedine qm exercendi in ieiunij austeri-
tate. Et fm hoc magis ouenit ut dispense in
ieiunijs cū imperfectis et nouicijs qm cū anti-
quioribus et pfectis ut patet in glo. sup illud
psal. Sicut ablatus est sup matrem suā.
Secūdo mō pē dicit fm hiero. q dñs ibi loqē
de rōne veterū obsuāciāz. vñ p hoc dñs signat
q apli n erāt in veterib; obseruācijs detinendi
quos oportebat grē nouitate pfundi. Tercō se-
cūdo aug. qui distinguit duplex ieiunij qm
vñ pntet ad humilitatez tribulacōis et hō non
ouenit viris pfectis qui dicunt filij sponsi. vñ
vbi lucas dicit. Nō pnt filij spōsi ieiunare. **R**e
id dicit non pnt filij sponsi lugere. Aliud ie-
iunij est qd pntet ad gaudiū mentis in spiri-
tualia suspense et tale ieiunij ouenit viris pfe-
ctis. **V**trū pueri teneant ad ieiunij. **R**e q n
pmo qz nō est in eis sicut in puectis ita nēcia
repessio vicōz ad quā est ieiunij institutū. 2.
quia indigent mltō cibo ppe nēcitātē augmenti
qd fit de rsiouo alimēti. 3. ppe nāte debilitatē ex
qua puenit q indigēt frequētī cibo et n multo
simul assūpto. qz vñ nācalis illud ouertere n
posset. Et ideo dñs sūt in augmento qd fm plm
est ut in plib; vsq; ad finē tercij septēni nō te-
nent ad ieiunia ecclie. Cōueniēs tñ est ut et in
hoc tpe se ad ieiunandū exerceāt pl. vel minus
fm modū etatis sue. Qñq; tñ magna nēcita-
te vel tribulacōe iminēte i significacōz pntie ard-
oris etiā pueris ieiunia indicūt. vñ iohel. 2.
dī sanctificate ieiunij. Et postea sequit. Cōgre-
gate puulos et sugentes vbera. sic etiā de iunē-
tis legit. ioh. 3. hoies et iumenta nō gustēt qd
q; nec bibāt aquā. **Q**uid de nouicijs et inuei-
bus reglarib; seu monachis vel religiof. **R**e
fm bon. q sup soluendo ieiunio vel non soluē-
do tenent magis discreciōi aut dispensacōi suo-
rū platoz acquiescere q; ppro iudicō. **V**trū
paupes teneant ad ieiunia ecclie. **R**e q nō scz
quando siml tantū habere non possunt hora q

mentis qd ad victū totū dicit sufficere omo-
de. vel etiā qñ ex precedenti media debilitati. iei-
unij omode non pnt sufferre. **V**trū pegrin-
antes et viatores teneant ad ieiunia ecclie.
Re q si sit talis pegrinacō vel viacō q differri
posset sū mōmodo d; differri si siml cū ea non
possit ieiunari. si aut non pnt differri vel qd
tps ieiunij pccupat hoīem in via vel quia di-
es festus alicui immet ad quē ex deuocōe hō ppe-
cupit. vel qz mora in patria piculū h; vel spi-
rituale vel corpale pē fm dispositōez sū supio-
ris soluere ieiunij vbi ita est osuetū. qz ex hoc
ipō q placit dissilant anuere vident. **S**ic hōc
cū itelligit de illis q adeo affligūtur itnens la-
bore q sil cū ieiunio n pnt itnerare. **N**ec ob-
stat q osilio pceptū debet pponi. quia itencō dā-
tis huiōi pceptū non est excludē alias pias et
magis necessarias cās. secus est de pceptis legis
nāte que phibent hoc qd fm se semp est malū.
Quid de cursorib;. **R**e q cursores qz vsus est
necessari. si non pnt curzere sil et ieiunare ex-
cusant si ieiunij soluāt. quando vero morant
cū dñs suis in aliquo loco vel etiā qñ modicū
vadit ieiunare debent. n forsan imineat eis vi-
acō grandis quā ut pficere possit etiā pauid
dieb; anteqm iter arziptāt ieiunij soluāt. **R**e
ro. **V**trū manualiter opantes teneant ad
ieiunia ecclie. **R**e si ieiunando pnt victū com-
petentē habere p sua psona et familia cui in-
bit eis cura. sū quia alias sūt diuites. sū quia
de minori labore ieiunij secū opadente pnt lu-
crari sufficendā. n excusant a ieiunio. si autē
alias n possit tñ laborare q victū sufficere acq-
rāt n soluēdo ieiunij pnt fm dispensacōem sui
psbri ieiunij solū et laborare. **E**x q patz q mē-
do maioris lucrī non necessari n excusant eos
a pēto si ieiunij soluāt. **N**ec etiā illi sūt imu-
nes a pēto qui nolūt oparios aduere n tali pa-
cto q ieiunij soluāt n forte sit nēcia cā que fe-
stimantiam opis p quo laboratur exposcat.
Quid de illis qui hnt seruire in mēsis nobili-
um dñd; pprehēdis. **R**e si ex cā nēcia pueni-
ant aliquēculū horā comedendi ex toto comedē-
do vl modicū plibando ne deficiāt in seruientio
et hoc faciāt iam positis mēsis vel paz añ ita
q ppter annuacōez tps debeat reputari totum
vna mensa non credo q pccēt. sic nō peccant
fructozes mediocriū psonaz qui surgūt de mē-
sa dñoz suoz ut ad vinū vadāt vel exenia defe-
rant et reuertētes ad mensā itez comedūt. **R**e
ro. **Q**uid de reglarib; qui debēt legē ad mon-
sam refectorij. **R**e idem est dicendū qd dictū ē
de seruientib; nobiliū dñ tamē hoc faciāt licē-
ciā. **P**nt etiam hoc facere sine licentia specali
ipī reglarēs qui hoc hnt a regula affirmata a
sece aplica qd si non habēt a regula non est tūc
facendū etiam de licentia nisi sit rōnabilis cā.
hec ro. **V**trū egrotantes excusent a ieiunijs
ecclie. **R**e q sic. quia enī i eis natura est debil-
ideo si daretur eis vna vice totum siml quod
est nēcia sustentacōni nature grauaretur na-
tura. et si plibus vicib; dāt ofortat et vigorat

Et ideo etiam in illis infirmitatibus in quibus abstinentia offert ad ieiunium non tenent. Pro quanta autem infirmitate vel debilitate solui possit ieiunium ab infirmis et debilibus. potest secundum rationem. est limitata: dum arbitrio boni viri quod secundum aliquam doctrinam generaliter. **¶** Vix senes excusentur a ieiuniis ecclesie. **¶** Sic quod si eis calor et vigor est debilis et licet sint sicca siccitate opposita humiditati naturalis. super abundantiam tamen in eis humiditas accendit ex indigestione causata. **¶** Vnde totum ab eo quod natura eorum requirit per die naturalis sumere. sicut ab eis nimis obtunditur in eis et graueretur calor naturalis et non posset debili digerere quoniam tenentur. **¶** hec nichil. **¶** Dicit et innoxius. **¶** supradictum est de obseruatione ieiuniorum. quod idem dicens dicitur est de senibus quod de infirmis et debilibus.

¶ Vix viros propter viros prohibitorum dimittit debet ieiunia a ieiunia ab ecclesia. **¶** Sic secundum innoxius. **¶** ubi super quod non. **¶** Dimittit tamen debent ieiunia voluntaria. **¶** quod videtur manifestum. et tamen forte in ieiuniis indicis possit per viros scandalum dispensare. **¶** ar. di. 40. non constitueretur. **¶** idem hostiensis. in glo. **¶** Vix mulieres pregnantibus excusentur a ieiunio ecclesie. **¶** Sic quod sic. primo. debent enim accipere cibum non tamen per se sed etiam per nutrimento fecundum. **¶** quod pergnantes habent varia et inordinata desideria ad bonos diuersos et quoniam ita intensa quod non aliquo modo possent satisfacere appetitui piculum posset esse de periculatione fetus. **¶** Vnde secundum rationem. pregnantibus et nutrices si timeant notabilitatem de periculo earum si ieiunauerint vel de fetu in utero vel de puero ad verba non tantum possunt sed etiam tenentur ieiunia soluere.

Articulus iii

¶ Equivale videtur de 2. s. de temporibus ieiuniorum. **¶** Et circa hoc queritur per alia. s. vix debet esse in figura aliqua temporis determinata ad ieiunia. **¶** Sic quod sic duplici ratione. primo a parte temporis. quia vnum tempus est apud ieiunium quod aliud tempus. **¶** 2. ex parte effectus ieiunij. Ieiunium enim ad duo ordinatur. s. ad delectationem culpe et ad eleuationem mentis in superna. **¶** Et ideo illis temporibus fuerunt specialiter ieiunia indicenda in quibus oportebat hominem a peccato purgari et mentem fructum in deum per deuotionem eleuari. et hec precepta iminent ante pascalem solennitatem et ante alias proprias solennitates ad quas deuote suscipiendas oportet nos per ieiunium parari. In quo etiam demonstratur quod extremum gaudium quod per festalitia significatur ad tribulationes huius vite quod si a tali passio sit subsequens. **¶** Sed de predicta videtur quod quadragesima statim ieiunium debet post ephiam quod baptismum christi celebratur. **¶** quod 3. legitur. christus statim post baptismum in deserto ieiunium inchoasse. **¶** Sic christus non ieiunauit quasi ieiunio indigeret sed ut ad suscipiendum eius gratiam nos exemplo sui ieiunij pararet. **¶** Et ideo post baptismum suum in quo plenitudo gratie eius fuit declarata testimonio patris et spiritus sancti. et etiam iohannis. debet exemplum ieiunij sui nobis proponere. **¶** Nobis autem conuenit ieiunium ut prepareremur ad recipiendum gratiam eius. **¶** Et quia sacramenta gratie eius precepta proponuntur circa festum pasce. ideo immediate ante ipsum festum amplecti ieiunium quadragesime. **¶** Et etiam quia tempus veris quod incipit circa pascham

gesime est apertum occupatio. **¶** Et etiam quia significatur quod ad gloriam resurrectionis peruenimus per tribulationes presentis vite sicut christus per passionem crucis. **¶** Sed quare predictum ieiunium est institutum in numero quadragesime dicitur. **¶** Sic primo ut per hoc christus nos informem qui eodem numero ieiunauit. **¶** Secundo quod in hoc iusticiam seruamus. **¶** per hoc enim quasi totus anni decem solui. **¶** Anus enim continet 364. dies quod per decem sunt 36. ita tamen quod quinquaginta dies maneant indecimate. quod decima eorum non est dies integra. **¶** quatuor vero dies adduntur ad splendendum numerum quadragesime et assuefaciendum ad sequens ieiunium. **¶** 3. omnes dies dicti quadragesime sunt ieiunia dei. **¶** In diebus vero dominicis quadragesime non est ieiunandum. **¶** de se. di. 4. quadragesima. ubi dicitur quadragesima summa obseruacio est obseruanda ut ieiunium in ea preter dies dominicos non quem infirmitas impediret nullatenus solui. **¶** et ibi dem. c. ieiunia dicitur. **¶** ieiunia a sacerdotibus constituta sine necessitate rationabili non soluantur. **¶** Ex predictis patet quod ieiunium quadragesime ut videtur est sub precepto. et huius sunt videntur esse de iuris domini et canonici. ut patet in eorum scriptis. **¶** Vnde dicit hostiensis. quod quilibet teneat in quadragesima ieiunare non causa rationabili excusetur. **¶** Item non licet soluere ieiunium die iouis sancto. **¶** de se. di. 3. non liceat. et c. non oportet. **¶** Dicit tamen hostiensis. quod si quis tunc in sero ob deuotionem in signum cene domini aliquod modicum sicut hostiam unam vel aliquod simile sumeret non solueret ieiunium ar. di. 21. quisque.

¶ Sed nunquid ieiunium est a quinquagesima inchoandum. **¶** videtur quod sic. di. 8. statuimus. et duobus. c. septrarium videtur de se. di. 3. sacerdotibus. **¶** Sic quidam dicunt quod prima capitula sunt abrogata. alii dicunt quod intelliguntur de consilio. secundum vero hostiensis de presbiteris loquuntur ar. 1. q. 1. vilissimus. s. q. 1. qual. et c. nec sufficere. **¶** Insup statuunt ecclesia quod in qualibet quarta anni scilicet vere. estate. autumno. et hieme. tribus diebus ieiunetur. s. die mercurij die veneris. et sabbo. ita quod tempore moderno ieiunium veris sit in prima ebdoda quadragesime. **¶** Ieiunium estate in ebdoda penthecostes. **¶** Ieiunium autumni in tertia ebdoda septembris. **¶** Ieiunium hiemis in quarta ebdoda decembris. di. 16. c. 1. et c. statuimus. **¶** Et hec ieiunia instituta sunt ad expiationem peccatorum singulorum quartarum. et ad solutorem quasi per micturum. unde versus. **¶** Vult crux ludam amicus carissimam dya. **¶** Ut pia det vota quarta sequens feria. **¶** Sed ob id hoc quod dictum est quod ieiunium estatis sit in ebdoda penthe. quia temporibus leticie non conuenit ieiunare propter quod non ieiunaret in vigilia apostolorum philippi. et iacobi. quod est in tempore pascale. sed in fra octauam penthe. adhuc durat gaudium pascale festiuitatis. ergo tunc. **¶** Sic ut dicit leo papa. et habetur di. 16. igitur. hoc est factum ut si quis forte inter ipsa festiuitatis gaudia negligens libertate et licentia immoderata aliqua presumpsit abstinentie censura castiget. **¶** Est tamen ieiunium exultationis quod illis qui spiritus sanctum acceperunt conuenit. cum gaudio enim spirituali se comparetur afflictio corporalis. unde in illo ieiunio non fit genu flexio et cantatur alleluia. quod in alijs ieiunijs

non seruare. hec tho. in 2. Est etiam ieiunandum in vigilijs oim aploz non obstante osuetudine. Sria n sanctoz philippi et iacobi quoz solentitas est in fra solenitate pascale. Et sancti iohannis euangeliste cui festu. i. nat. dni celebrat et sancti barnabe. ex de obser. ieiun. osiliu. unde gos. bi. et oter ois doc. dicunt qd vsus illi sit insufficientes quia n continent sufficienter aplos in quoz vigilijs est ieiunadu. s. Petrus et andrea paulus cu symone iudas. Et ieiunemus nos amonet atqz mathe. hos. tamē sustinet ipos versus dicens qd in vigilijs aploz quoru nota sit ibi. cogi pnt hoies ieiunare cu gñalite teneant. in alijs vero standu ē osuetudini. ar. ex de cele. mis. pñicōsus. et de censibz ex pte ext. e. osiliu. s. item de illis. n sacerdotes. i. dyocesa: ni papiant strariū quia ieiunia ab his indicta non sūt n necessitate instante soluenda. de ose. di. 3. s. ieiunia. hec hos. Ieiunadu est etiā in vigilijs nat. dni. penth. assupcōis bēe vgis nat. bēi iohis baptiste. sancti laurencij. et festi oim sanctoz. Et si solenitas in cuius vigilia ieiunari debet sit in scda feria ieiunari dicit in sabato. ex de obser. ieiun. osiliu. s. sanctay. itē cōsuetudo approbata obligat vt habet di. 1. con. suetudo. et di. 11. ecclasticay. et c. i. his. i. deo si in aliqua regione vel dyocesi sit aliqd ieiunium osuetu qd tamē non est pceptū per ius scriptū nichiloin. ab extibz ibidez est obseruandū. itē in tribz diebz rogacōnū ante ascensionē domi debet ieiunari de ose. di. 3. rogacōes. s. et dicit glo. ibide h. nō papiet sed sua dē vbi tamē est osuetudo approbata illud ieiun. est per equiuo. lentiā sub pcepto. hui. etiā sūte est hos. In dē. tis etiāz inuenit qd ieiunadu est feria quarta quia dñs eadem die fuit traditus. quia iudas illa die tradicōnem dñi cogitauit. Et feria sexta quia illa die fuit passus. Et sabbo quia in cludit mē cristidā passionis dñice et letidaz resurrectionis. de ose. di. 3. sabbo. et c. ieiunia. Ad mīm. tamē in sabbo debet a carnibz abstine qui piceps religionis xpiane desiderat esse n festū vel infirmitas impediat de ose. di. 4. quia di. es. In huius tamē osuetudo regionis est huius da vt patet ex e. osiliu. s. item de illis. h. hos. unde in sabbo abstinentū est a carnibz nēcio vbi est talis osuetudo alias non n de ogruo. vñ glo. dicit ibide qd osiliu est n vbi est consuetudo qd a carnibz abstineat tūc est pceptū. Sed quid est de ieiunio sexte ferie. R. nō est necessitatis vt dicit inno. et hos. alias nō liceret asteriscibz soluere illud. Quid est de aduentu dñi. R. spondet hos. qd arca hoc considerata est consuetudo regionis. secundum illud. Cum fueris rome romano viuito more. Cū fueris alibi viuito sicut ibi. vñ quia in aduentu dñi ieiunatur rome. ex e. osiliu. responso pmo in fine. ieiunadu est ibidez. defidenti vero consuetudine osiderada est indictō epoz. licet honestum sit qd clerici ieiunent maxie presbri. Vtz ieiunū sit aliquo tpe interdicitū. R. ieiun. qntū est de se nullo tpe est phibitū imo est laudabile. fm

qd dicit hiero. ad lucillū. vñā inquit omi tpe ieiunare possemus. Vñ dicit ysid. s. facti pres in deserto tpe pascale ieiunabant preterqm i do mica resurrectionis eo qd tota ecclia leticie festu agit. unde non est oueniens qd aliquis illo die opibz afflictōis intendat. quia epis est ois ps que suo toti non oicat. vt dicit aug. li. 9. fess. greg. etiā 2. dyal. refert quēdā presbri dñi: tu s missi bēo bñdicto dixisse. dies est resurrectionis non licet tibi hodie abstinere. Et quia i singulis diebz dñcis memoria resurrectionis agit. ideo in eis fm cōem ecclie osuetudinē ieiunat. de ose. di. 3. nequis. et c. ieiunia in fi. vñ si quis in dñica ieiunadu esse dixerit studi. ose non credit esse catholic. 26. q. vlē. sacer. dotes. Et si h. p pñia a sacerdote accepta sū na cessitate alia fecerit. sicut maniche. anathema sit di. 26. c. vlē. Sitr feria quita quia deus ad celos ascendit phibetur quilibet ieiunare. vt dicit de ose. di. 3. ieiun. sed h. de consuetudine n seruare. imo indistincte illa die ieiunat. Item inter pasca et penth. non est ieiunadu. ex e. osiliu. rñso. 1. 16. di. 5. non aut. Et racō est qd totū illud tps est tps leticie in quo agitur de ascensione et resurrectione. Illo etiam tpe sponsa gaudebat de sponsi presentia et ideo non fuit sibi aliqua aspitas indicenda. Excipiuntur tamē tres dies rogacōnū vt sup dictū est. et de ose. vigilia penth. Si quis tamē pñcto tpe ob deuos. edz et carnis maceracōez voluerit ieiunare n im pbat. hec hos. unde paulus et alij heremite ieiunabant toto tpe illo nisi die dominico. 16. di. 1. s. nēcio. v. nōsse. Et sic patet qd ieiun. qntū est de se est omi tpe licitū. p accōis tamē posset esse ieiun. alieu. in die festo illicitū. puta si a deo ieiun. pñaciter tenet qd non credit p deuos. cōem festi vilitatem ieiunij opensari posse. hec tho. in 2. Sed obidē quia fm aug. de consensu euangelistay sicut est ieiunū afflictōis ita est ieiunū exultacōis. sed ieiunū exultacōis maxime ouenit in tempe pascale et in diebz dominicis in quibz memoria resurrectionis agit. ergo in eis debent esse aliqua ieiunia mltiuea. R. ieiunū exultacōis ex instinctu spiritus sancti pcedit qui est spūs libertatis. et illud tale ieiunū sub pcepto cadere non debet. ieiunia vero p eccliam instituta sūt ieiunia afflictōis que non opent in diebus leticie. et p consequens nec in diebus illis de quibz obidē. **Act. v.** Equi vidē de 4. s. de his p que ieiunū bz solui. Et eca hoc querit plā scq vtz anticipacō none soluat ieiun. R. sic dē ē ieiun. ordinat ad culpe delectōez et cohibicōez. vñ oportet aliquid tps addere sup omunem osuetudinem ita tñ qd per hoc non multū graue nafa Est aut debita et cōis consuetudo comedēi ho mibz eca horam sextam. tū qz iam videt esse cōpleta digestio nocno tpe naturali caloze inter. reuocato. pp frigus noctis circūstans et pp somnū in quo naturales virtutes extendūt. tū etiam quia iam videt esse opleta hūoris per mēbra diffusio caloze nafali vsqz ad extremas

corpi ptes euacuato cooperante ad hoc calore
dici vsq; ad sumu solis ascensu qui oplet circa
horam sextā. tū etiā quia tūc papue nāa cor
poris hūani indiget unari oera exteriorē calo
re aeris ne hūores interius adurent. Et ideo vt
ieiunās aliquā afflictō; sentiat p culpe satisfā;
etōne ouenens hora comedēdi taxat ieiunā
tūcā nonā. **Vñ** de ose. di. i. solēt. qalu calce:
donēse dicit in qdragesima nullaten⁹ ieiunare
gcedendi sūt qui an comedūt q; vespertnū officī
um celebret qd tpe quadagesime post nonā;
dicit. **Quem** etiā hec hora mīstero passionis
xpi que opleta fuit hora nona qm ielūato ca
pice tradidit spm. Ieiunantes em dū carnem
suā affligūt passioni xpi sformantē. scdm illd
gal. 4. qui xpi sūt carnē suā crucifixerūt cū vi:
cis t occupi scēq; **Sed** nota q m dicto c.
solent. t e. di. 5. in ieiunijs qtuor tempoz nec
vesperinas horas. tē. sub hora vespertina com
prehendū est totū tps ab hora nona inclusi
ue t vltra. Non aut oportet nonā; horā pāse
acape. Si em p modicu tps an horam none co
medat n ppter hoc soluit ieiuniū. vñ licet hi q
comedūt statim post horā sextā derogēt in aliq
pfecōi ieiunij non tam sunt trāsgressores ei⁹
qd est necessitatis maxime qz iā inualuit con
suetudo in mltis locis comedē qī statim p⁹ ho
rā sextā. nō em tante nēcitatis est in obserua
tōe ieiunij hora pōicta sicut comedē tantū sel.
hec rich. **Sed** obidē quia in veteri testamento
ieiunabant vsq; ad vespam. dicit em leuē. 23.
sabbōm est affugētis aīas vestras. t postea sequi
tur. a vespā vsq; ad vespā celebrabitis sabbata
vra. ergo tē. **Et** status veteris testamenti cō:
pēt nocti. status vero noui testamenti diei se:
cūdu illud ro. 13. nox pcessit. dies aut appropi:
qua. t ideo in veteri testamento ieiunabāt vs
q; ad noctē. nō aut in nouo. **Vñ** requirāt
ad ieiū⁹ q hō comedat tantū semel. **Et** ieiū⁹
ab ecclia p concupiscentia refrenāda instituit.
ita tamē q nāa saluet. **Ad** h⁹ aut videt suffi
cere comestio vna p quam hō t nāe satisfaciāt
t aliquō occupie detrahāt. Et ideo statutu est
moderacōe ecclie vt comedat a ieiunantibus
tū semel in die. **Sed** quid de famulus qui pre
gustant abos ante dños. **Respondet** innoē. q n
soluit ieiū⁹. **Vñ** pot⁹ ieiū⁹ soluat. **Et** du
plex est ieiū⁹. Vñ nature quod rquiritur ad
supcōnem euaristie t hoc soluit p quēlibet po
tū etiā aque. Aliud est ieiū⁹ ecclie qd dicit ieiū
niū ieiunantis t hoc non soluit nisi p ea que
ecclia intendit interdici instituēdo ieiū⁹. Non
aut intendit interdici supcōnē pot⁹ qz magis
sumit ad alteracōē corpis t ad digestiōē sup
coz aboz qm ad nutritiōē. licet aliquo modo
nutriat. Et ideo licet ieiunātibz plies bibē sū
an abū sū post vt etiā dicit innoē. Siquis aut
potu vtaf imoderate peccare pē t ieiunij meri
tū perdere. sicut etsi sumat imoderate abū i
vna comestione. hec tho. in sumā. **De** bono tū
et equo cauendū est a potu magis in mane qm
in sero. quia potus post prandiu sumptus sit

subuenit t digestionem iuuat inqntū scz per
potū facili⁹ t ouenient⁹ deferē ab⁹ ad singula
mēbra. supus aut ieiūmo stomacho vt plimū
nocet. hec rich. **Vñ** supcō electuariorū ieiū⁹
soluat. **Et** electuaria etsi aliquo modo nutri
ant non tamē pncipaliter sumūtur ad nutri
mentū s; ad digestiōē aboz. vñ nō soluit ie
iuniū sicut nec sumptō aliaz medianaz n for
te quis i fraudē electuaria sumeret in magna
qntitate p modū abī. hec tho. in sumā. t rich.
Vñ esus carniū ouoz t huiōi soluant ieiū
niū. **Et** sicut sup dictū est ieiū⁹ institutū ē ab
ecclia ad repmēdū occupiam. Et ideo abos il
los ecclia ieiunātibus interdixit qui in come
dendo maxie delectant t ad venerea maxime p
uocant. cui⁹ mōi sunt carnes lactānia t oua
ex auibz p eo q humano corpī maxie sformā
tur. vñ di. 8. deniq; par est vt q his diebus a
carne afaliū abstīnem⁹ ab omibus que semēti
nā trahūt originem carnis ieiunem⁹. a lacte
scz caseo t ouis. qd tū dī in d. c. deniq; de lacte
caseo t ouis non est nēcm obseruare n in ieiū
nio quadagesime. nisi vbi ē consuetudo abstī
nere ab his in quolibet ieiunio ecclie. h rich.
Sed obidē quia magis exētat cōcupiscē
tiam potus vini qm esus carniū. Aliqui etiam
piscēs ita delectabiliter edunt sic carnes. g⁹ ec
clesia non debuit magis interdici carnes qm
vinū t piscēs. **Et** ecclia magis phibuit car
nes qm vinū. tū quia difficilius est abstīnere a
vino qm a carnibz t ideo si vinū phibui s; tñs
gressionis piclm maioris fuisset. tū qz ieiū⁹ se
pe tristidam exētat. t vinū cor hominis letificat
fm psal. **Itē** magis phibuit carnes qm piscēs
qz esus carniū vt in plib⁹ magis delectat qm
esus piscū licet i quibusdā aliē se hēat. t leges
dant fm ea que vt in plibz accōdūt. **Quid** si
nat. dñi venerit i sexta feria. **Et** illi q nec vo
to nec obfua dā regulari ad carniū abstīnē
tiā sūt astricti tali die fm osuetudinē ecclie ge
neralē carnibz vt pnt. **Nec** tū illi sē repbēden
di qui ob deuotōē voluerūt abstīnere vel etiā ie
iunare. ex de obfua. ieiū. explicari. **Vñ** nō
q ex h⁹ qd dīc ibi nec ex voto. patz fm glo. q
illi q vouerūt nō comedē carnes in sexta feria
nō debēt tūc comedē carnes qz que sū adicōe vo
uent sine adicōne solu ant. 33. q. vlt. c. vlt. qd
ex quo voto emisso non excepūt gñaliter tenen
tur. ar. ex de puil. qz arca. **Quid** intelligit v
bum greg. 8. di. deniq; vbi dicit q q a carnibz
abstīnet nūqm sumptuosa ouia beluarū ma
ris pparat. **Et** q loquit de bono t equo quia cō
trariū de consuetudinē tolerat. nam qui nimis
emūgit elicit sanguinē. **Quid** de ouis t lact
anij. **Et** hec interdicitur ieiunātibz inqntū
sūt ex afalibz orta carnē hñtibz. **Vñ** carnes pñ
apali⁹ interdicitur qz ipa. **Inter** eē alia ieiunia
ieiū⁹ quadagesime ē solēni⁹. tū qz ad imita
tōē xpi suat. tū quia ad celebrāda deuore mī
steria redempcōnis nre pplus p ipm disponit.
Et ideo in quolibz ieiunio carniū esus mētiat
In ieiunio aut quadagesime interdicitur vlr

et etiā oua et lactania de cōse. di. 3. nō oportet
circa quoz tamē abstinentiā in alijs ieiunijs di
uerse consuetudines sūt apud diuersos q̄s q̄libet
d̄z suare s̄m morē eoz inē quos ouersat. **U**nde
hieroz. loquēs de ieiunijs dicit. **U**naqueq; p̄u
da abūdet i sensu suo et p̄cepta maioz leges
aplicas arbitret. hec tho. in sū. **S**i tamen sicut
notauit hōsē. p̄fessor certū modū abstinentie in
iūgeret. illū penitēs nulla obstante p̄raria cō
suetudine suare deberet ut p̄bat. **A**z. di. p̄sbr.
Insup nota q̄ s̄m hōsē. cuiūq; cōcedit vsus
ouoz et casei. **I**ntelligit p̄cessum q̄ eē saginē
p̄nt ut. ar. si. di. p̄sbrm. et sic veniē cluniacē
ses. sed cōstendentes et quidā aliq̄ r̄ligiosi p̄rariū
seruant. **S**ed nūquid ep̄s potest in voto dispē
sare. **R**e arguit q̄ sic eē de voto c. 1. inspecta p̄
sona et redemptiōe. s. vtz redemptiō vel ieiū
debeat magis deo placere et scdm hoc dispenset
vel non dispenset. ar. ibidē c. magne. potest
etiā ep̄s dispensare in q̄dragesima cū infirmis
ut in eis vite mai⁹ piculū. s. mortis. de cōse.
di. 4. quadragesima. et s̄lir tpe caristie. **U**nde
qui in q̄dragesima carnes coacte. s. p̄p̄ famis
inmediā comedēt puniend⁹ non esset. d̄z tñ ofo
fieri apud deū ne imputet ip̄i quia bonaz mē
cū est ibi culpā cognoscere vbi culpa nō ē. ut
d̄z eē. p̄siliū. s. cū aut. et. s. vlt. di. 4. ad ei⁹. h
hōsē. **I**te s̄m iunio. c. ti. ieiunia indicta ab ec
clesia n̄ p̄nt redimi pecunia l' alio mō n̄ cā vel
necessitas in ieiunante subsit. **I**eiunia aut vo
lūtaria redimi p̄nt antē superioris etiā sine cā
que subsit in ieiunante dūmō alias sit vale. s. 2.
di. c. fi. **E**t idē est in ieiunijs p̄ p̄nta impositis
ar. eē de vo. c. 1. et di. s. 2. p̄sbr in fi. conuenit eē
hōsē. cū p̄dictis in glo.

De restitutiōe i cōi. ti. 26.
Ostea considerandū ē de restōe. **E**t p̄
mo in cōi q̄ntū ad damna illata in
diuersis generibz rez. 2. q̄ntū ad acq̄
sita in ludo aleaz. **C**irca p̄mū p̄mo querit q̄
sit restitutiō et vtz sit necessaria. 2. que debent
restitui. 3. q̄ntū d̄z restitui. 4. q̄n debet restitu
cō fieri. **C**irca p̄mū q̄ntū p̄l'a. s. vtz restitu
cō sit acc⁹ iusticie p̄mutatiōe. **R**e q̄ sic. restituiere
enī ē aliquē iterato statuere i possessiōe l' dñiū
rei sue. **E**t ita attendit ibi eq̄litas iusticie s̄m
recōpensatiōe rei ad rez que p̄met ad iusticiam
p̄mutatiōe. **U**tz restitutiō sit nēcia ad salu
tem. **R**e ut dictū ē restitutiō est acc⁹ iusticie cō
mutatiōe. ad obsuandā aut iusticiā om̄s tenet
quibz ergo tenet ad restōe rei ablata iuste. **U**n
aug⁹. epl'a 2. ad macedonē. et habet. 12. q. 6. c. 1.
nō remittit p̄cēm n̄ restituiat ablatū si restitui
p̄t. hec aug⁹. **E**t si non potest idē restitui debet
restitutiō fieri in equa lenti si sit possibile. eē ne
lite pendente aliqd̄ inouet. **E**ccl'ia. 2. **S**i vero equi
ualēs reddi nō possit tenet qui damniū intulit
restituere qd̄ p̄t ad arbitriū bonoz viroz.

Equē vidē de 2. **E**t circa hō querit p̄l'a
scz vtz dānificās aliū i bonis corpis tene
at ad restōe. **R**e s̄m sco. li. 2. di. 14. damni f
cans aliū in corpe. aut infert vlt⁹ damniū. s.

mortē. aut aliqd̄ dānū cū vlt⁹. **E**t hō dupl⁹
vel irremediabile ut in mutilatiōe. aut remedi
abile ut in vulneratiōe. vel alia lesione curabi
li. **S**i in mutilatiōe hoc p̄t esse dupl⁹. vel quia ē
enormis que ex toto impedit aliquē actū hūanū
qui p̄teret hōi s̄m istā p̄t amputatam ut i
amputatiōe man⁹ dextre auferet oīno acc⁹ hu
man⁹ nat⁹ p̄teret s̄m illā manū. vel non est
enormis. i. nō impediēs actū hūanū. ut est am
putatiōe digiti vel alieu⁹ p̄t ei⁹. **D**e istis omi
bus dānis videndū est p̄mo qd̄ possit iuste sta
tui. 2. quid statutiū ē. **D**e p̄o dico qd̄ statuere
tur lex talionis in oibz istis dānis iusta eē q̄
nō est facile ut p̄ tali damno illato fiat recom
pensatiō equalis p̄ aliqua bona fortie q̄ nō eē
pollent. **D**e 2. s. quid statutiū ē dico qd̄ p̄ p̄mo
dāno et maxio. s. vite ablaciōe reglarit in m̄
tis cōitaciōe statuta ē lex talionis ut homicida
moriaē. **E**t rōnabiliter q̄ hoc non solū cōpe
tit legi moysayce et rōni nat̄ali s̄ etā approba
tū est et cōfirmatū in lege euāgelica a xpo. **A**z.
26. om̄s q̄ gladio occidit gladio p̄bit et p̄ns
vbi lex tal' de vita reddenda p̄ vita statuta est
iuste statuta ē. et d̄z hō padenter solue illā. **Q**ui
alicubi n̄ sit statuta null⁹ d̄z eā sibi inferre. q̄
null⁹ d̄z eē homicida sūi s̄m speāl p̄cepto dei. s̄
expedit ei ut exponat vitā suā in cā iusta p̄ra
inimicos eccl'ie p̄ restitutiōe faciēda illi cui⁹ vi
tā abstulit. q̄ si n̄ velit eā restōe facē n̄ p̄t eē
inimicus oīno a restōe. sic qd̄ factū absoluit ho
micidas n̄ ostendentes eis restōe. nēcio incūben
tē q̄i faciē possit trāsire homicida q̄i ut ita dicā
canicida. q̄ si aliqd̄ occidit bouē l' canē. p̄xi
mū absolueret s̄m restōe. tenet g⁹ ad istōs sp̄uāle
faciēdā equipollentē vite quā abstulit. sic p̄t
esse equipollētia i talibz. **N**ec hoc solū s̄ si mēse
ce⁹ sustentabat aliqd̄ puta p̄fz et m̄fz vel pro
ximos. tenet mēfciēs oibz ill' ad tantā restōem
q̄ntā eis abstulit p̄ mēfctōz illi⁹ p̄sone. **E**t q̄
vix possit aliquis digne recōpensare p̄ actōes i
qd̄ abstulit homicida. id expediret simp⁹ aīe c'libz
tal' p̄solue p̄ passiones volūtarias vel padenter
susceptas ut. s. occidēt p̄ homicidio. **E**t id optie
p̄uisti est cōitaciō vbi statuit lex talionis in cā ho
micidij. p̄z enī in dauid q̄ntū de⁹ detestat homi
cidij qui volēs edificare templū deo p̄hibet ē
a deo q̄ fuerat effusor m̄lci sanguinis hūani liq̄
iuste occidisset. **I**git si iust⁹ occisor nō acceptat
ad cultū dñi. iniust⁹ occisor vbi apparebit. h
aut qd̄ dictū est dictū ē de iniusto occidente. **D**e
alia dānificatiōe. s. mutilatiōe enormi et n̄ enor
mi. cōiter in eccl'ia n̄ est statuta restitutiō n̄ pe
cuniaria. **E**t ista debet r̄ndere nō solū damno
qd̄ quis incurrit p̄ mutilatiōem p̄ toto tpe fuso
quo vsur⁹ erat mēbro absaso sed etiā expensio
appositi in curatiōe. **E**t hoc dicit c. p̄mū eē de
iniurijs et dāno dato. et vltra placatōe ip̄i le
si que requireret eē si nō esset talis mutilatiō et
p̄solatōe ip̄i sic afflicti. q̄ p̄petua desolatiō ē si
bi de tali mutilatiōe. **P**l⁹ etiā ponderanda est
mutilatiō paupis q̄ diuitis quia magis inoi
gebat p̄t absasa ad victū nēcū cōquirendum

et ideo pl^{us} fuisset usus pte illa ad neēia pcurā
da licet ex alia pte sit aliqua odicō sponderans
sq dignitas psonē sed hoc parū est respectu p
me odicōis. hec omīa sco. Si vero percuss^{us} mor
tu^{us} vel mutuat^{us} non fuerit in lecto tū iacue
re opas eius amissas et expensas in medicos et
medicinas restituet qui percussit. ex de iniurijs
c. 1. **V**ez dānificans aliū in bonis anime te
neat ad restitucōē. **R**e q^{ue} sic mltomagis qm
dānificans in bonis corpis vel in bonis exterior
bus q^{uia} bona aīe sūt mltō meliora illis. **V**nde. 6.
q. 1. sūt pl^{urimi}. mltū dāna mox distant a dā
nis rez p^{ro}aliū. **N**ull^{us} aut aliū dānificare pōt
in bonis anime nō dispositue. s. eū inclūdō v
bo vel exemplo ad peccandū. **E**t ideo talis tenet
ad restitucōē. s. eū disponendū qntū pē ad bo
nū bono exemplo vel verbo p eo orādo vel oīo
nes p eo impetrādo. **V**ez dānificās aliū in
fama iniuste teneat ad restitucōnem. **R**e fm
sco. tripl^{iter} pē aliquis aliū diffamare. vno mō
flm crimē imponendo. 2° modo vez tū occultū
non suato ordine iuris. s. in publico pponēdo
3° modo vez crimē sed occultū sibi in publico
impositū negando q^{uia} negans in hoc notat im
ponentē de calūnia. **I**n pmo casu dicit q^{ue} debet
restituere famā simpl^{iter} retractādo verbū suū l
q^{uo} sibi imposuit. quia alias non fuit iusticiāz
in reddendo pmo quod suū est. **E**t si obiat
q^{ue} magis tenet zelare p fama suā qm p aliena
non aut posset illi reddē famā suā retractādo
verbū suū nisi seipm diffamaret. **R**e quilibz d^{icit}
magis diligere famā eius cui potest iuste com
petere q^{uia} illi^{us} cui non pē nō iniuste. **I**ta est hic q^{ue}
accusato de falso crimine iuste competit fama
sed accusanti post talem accusacōē non op^{er}et
iuste sed iniuste. non solū quia mentitus ē in
accusando sed quia publice mentit^{us} est in quo
sufficiēter et radicalit^{er} infamauit se. **E**t id po
tēst ostendēs innocentia alteri^{us} cui tenet in hoc
et indirecte nocentia suā non p^{ro}prie infamat se
tūc sed amouet falsāz laudez quā ipse post accu
sacōē mendacem est indignus. **E**xemplū ali
quis fornicat^{us} trib^{us} videntib^{us} illi postea accusan
tes crimē nō infamāt eū. s. ipemet infamauit
se in facto isto publico q^{ue} breuiter omittendo
q^{uo}dēq^{ue} crimē publice incurrit lesioē dignitatis
et sic amittit famā qntū in se est. **N**ec publi
cacō illa p quā notificat lesio illa aufert sibi fa
mā s. solū facit deuenire magis in publicū q^{uo}
tū ex natā act^{us} omissi erat p^{ro} simpl^{iter} publicū
Et si queras. vñ non imponit in publico ta
le crimē alteri. sed murmurat vel indiscrete lo
quit^{ur} vel alicubi corāz mltis narzat tū non tā
qm sibi certū s. sic se audiuisse nūquid teneatur
restituere. **R**e rara fides ideo est quia mlti mlt
ta loquūt^{ur}. et ideo dices se solū audiuisse nō
ex modo dicendi ostendat aliquā maiorem cer
titudinē qm ex cōi relatione non aufert ex na
tura act^{us} in opione alioz famā isti. quia si illū
firmiter sapiūt illū de quo est fmo esse crimino
sum leues sūt quia qui cōto credit leuis est corde
vezamen quia a scandalo pusillozum oportet

canē. in x illud apli. 1. corin. si p^{ro}ximū scan
dalizem non māducabo carnes in eternū. et mlt
ti sūt tales pusilli leues ad credendū mala. ideo
piclosū est talia audita ex relatu eis referre.
Et si hoc fiat malo animo scz ledendi illū de q^{uo} ē
sermo non est facile excusare qm sit cōtē car
tatē et ita p^{ro}prie mortale. **S**i aut fiat corāz talib^{us}
bus ex s^uetudine durū est dicē q^{ue} exeat genus
p^{ro}prie venialis. q^{uia} lingua in lubrico posita est et
qui non offendit in vbo s. p^{ro}prie est vir. 11c. 2.
De 2° dicit q^{ue} non tenet retractare vbi suū
q^{uo} p^{ro}posuit in publico q^{ue} hoc faciendo mentire
cū sciat illud q^{uo} p^{ro}posuit esse vez. et non tenet
mentiri p^{ro}prie q^{uo}dēq^{ue} bonū reddendū alteri sed
tenet alio mō licito reddere sibi famā puta per
huiū vba. nō datis eū esse talem male sibi di
xi vel fatue. quia nō suato ordine iuris. p^{ro}posui
eū in publico q^{uo} non est vez publicū. **E**t illa
p^{ro}suasio scz non reputetis eū talez bona ē quia
quilibz p^{ro}sumend^{us} est bonus donec p^{ro}prie s^uam
iux illud ex de scrutinio in ordi. faciendo c. vñ
co. humana fragilitas quē indignū esse nō
uit dignū estimare debet. sed iste non est p^{ro}ba
tus malus corāz istis. igit^{ur} hoc est p^{ro}suadendū
eis. s. q^{ue} ipi non reputent eū indignū nec ma
lū. **D**e 3° mēbro dicit silr q^{ue} non tenet retra
ctare negacōē suā quā negauit in publico ve
rū sibi crimē impositū q^{ue} non tenet aliq^{ui}s sta
tim in iudicō s^uiteri se reū nōdū suict^{us}. tamen
tenet p quedāz vba sobria sic dictū est in scōo
arctico restituere famā illi accusanti quē indī
recte notauit de calūnia. dicendo non habeat^{is}
eū p calūniatore quia forte habuit bonam in
tentōnem in pponendo vel forte credebatur posse
p^{ro}bare intentū suū et decept^{us} fuit. **S**ed ille qui
negat tale crimē vez licet p^{ro}uātū in publico si
bi impositū. nūquid mortaliter peccat. vidē q^{ue}
sic quia mentit^{us} mendacō p^{ro}prie p^{ro}prie accu
santi q^{ue} p hoc notat calūniator. **R**e q^{ue} hoc non
est vez q^{ue} ipemet est sibi p^{ro}prie p^{ro}prie qui eo modo
p^{ro}ponit quo non debet p^{ro}ponē. et ideo ipemet est
sibi causa si aliqua infamia sequit^{ur}. non autē
ille negans quia defendit innocentiam suā in
publico vbi non est nocens nec habend^{us} p no
cente donec fuerit suict^{us}. **S**ed remanet difficultas
an peccet mēdendo p se. duz eū vidē q^{ue} q^{ui}libz
accusat^{us} ab vno in publico tenet statim d ne
cessitate salutis s^uiteri illud i publico et sic sta
tim exponere se patibulo in iudicō sanguinis.
Sed et hūdo oclm non tū ad penam sed ad ho
nestū et ihonestū non apparet q^{ue} ille honeste et
scdm rectam rōnē debeat s^uiteri corā tali iudic
ce quia ipse est pl^{us} qm q^{uo}dēq^{ue} ali^{us} singl^{ar}is accu
sans. **V**ñ auferet sibi ipi famā quia confiten
ti contra se in iudicō credit. **Q**uid ergo cau
ta est rñsio iuristaz. hec. s. nego p^{ro}posita vt p^{ro}po
nūt^{ur} et hoc quidē sū mendacō pē fieri in p^{ro}po
sito q^{ue} p^{ro}ponūt^{ur} in publico et vt publice p^{ro}b^{ar}
da. sic aut negare ea pē quilibet si scit nō posse
p^{ro}bari in publico. **Q**uid si iudex vrgeat eum
vt confiteat^{ur} p^{ro}positum. vel publice neget. **R**e
spondere posset q^{ue} ipse respondit sufficiēter ad

accusacōem fm modū iurispitū. nec ab illa res
sponsioe vult declinare faciat iudex erga accu:
sacū qd iuris est. Sed si non intendens tantū
negare illud vt ppositū ē. s. vt publicū s. sic sa
cerdos facit de pfecto dicens. nichil mali scō istū
fecisse qz loquū vt in publico scuit aut in alio
foro. nūquid teneat iste negans de illa negacōe
penitere. **R.** bonaz mentū ē ibi culpā agnos:
cere vbi culpa non est. di. 4. ad cui. 7. metu:
lat. gg. Et ideo in tali casū tūc est post talē ne
gacōez penitere 7 hoc indistincte tanqm de tali
qle est puta sub tali distinctōe si mortale ē tā:
qm mortale. si veniale est tanqz de veniali. hec
omīa sco. de hoc vide s. li. 2. ti. de detractōe 7 in
famia. **U**tz aliquis debeat recōpensare dānū
qd intulit alicui impediēdo eū ne psequeret ali:
qd bonū qd erat in via acquirēdi. **R.** nō teneat
equale tali damno recōpensare quia minus est
aliqd hfe in potentia qm in actu. qui aut est in
via adipiscendi aliquid hz id tūc in vtute vel
potentia. 7 ideo si redderet ei vt hō hfer in actu
istituere ei illud qd est ablatū mltiplicatum.
qd non est de necessitate restōnis vt dictū est.
teneat tamen recōpensacōem aliquā facere scdm
pōicōnez psonaz 7 negocōz. Vnde fm hō ille
qui effodit in agro semina nō tenet satisfacere p
tota messe fusa. qz nōdū habet nō vtute vel po:
tentia. s. cho. **Q**uid de eo q impediuit aliquē
a psequēdo aliqd bñficiū ecclīasticū. **R.** fm rich.
7 sco. hō. pē aliqd facere tripl. vno mō inten:
dens dei honorē 7 vtilitatē ecclīe. vt si ppe hō p
curet qz de psona aliq digniori 7 tūc in nullo
teneat ad aliqd restōez vel recōpensacōz. Alio mō
intendens piam vtilitatē 7 sic etiam non teneat
ad restōnem si pcurer p se licito mō. 3o mō in
tendens alteri dānificacōez ppter odiū vel vim
dictam vel aliqd huiūdi. 7 tūc si impediāt ne di
gno de aīqz sit firmatū qz ei de. licet nō tene
at restituere valorē bñficij. eo q non est equal
valoris hfe bonū in actu 7 esse ppe habere ma
xime qm pē impediri. teneat tam ad interesse dā
nificacō ad arbitriū bonoz. si aut iam pfirmatū
sit qz ei de. ideo est acsi iam habitū ei aufer:
ret. 7 ideo teneat restituere equale fm tū suam
facultatez. **E**xo si pādā venas in fundo meo per
quas deriuat aq ad puteū alteri? intencōne no
cendi sibi teneor ei restituere damnum. si aut fa:
ciā hō sine fraude pfulens vtilitati ppe. eo q. s.
est michi vtile facere muz 7 non pē puenien ē
fundari sine venaz illaz pssione non teneor
aliqd restituē. qz nō dānifico aliū minste. qz ius
habeo faciendi bonū meū i fundo meo. ff. d. no
ui opis. nūc. l. 2. 7 sic dicitur. ff. d. re. iur. ne:
mo damnum facit nō qui illud facit qd facere ius
non habet. **Q**uid si cā mei edificij defendendi
edificiū vicini orto incendio dissipē. nūquid te
neor ei reedificare. **R.** q non vt dicit Vlpia
nus 7 rprobat labeonē qui dixit dñū vt habet
ff. de incendio 7 ruina. l. 3. qd ait pretor. vel
dic labeonis sniam veram. vbi iust. non fuit
meo. puta quia adhuc nō puenierat ignis vs:
qz ad domū vicini quā destruxi. tūc enī teneor

in simplū acc. legis acq. **S**ed si puenierat vt in
ste dubitabā an pueniret qz forte tūc tps ven:
tosū erat tūc habz locū qd Vlpianus dixit. ne
qz enī damnum dare videt eque pcuris edib.
vt dicit. ff. qd vi aut clam. si aliqd ē 7 alia ex
cepco. qzuis etiam non pueniret si iuste tamen
putabā ignem puentuz adhuc cessat actō sic i
telligitur. ff. ad. l. acqui. quid fumo. qd dicit.
Sic etiam patet ei qui gra meruū suaz seruāda:
rū alienas picit in mare vt habetur. ff. de pre
scrip. vbi. qui seruāda. respo. 1. Sed nūquid
a ciuitate d. emendari dom? viam in pcedenti
casū. **R.** in sūma equitate consulo iudici vt hō
officō suo fieri faciat. ar. ff. ad. l. ro. de iactu. l.
1. equissimū. hec hō. **A**d hui? euidentiaz
nota. qz ad hō q teneat qui dānū dedit vel in
iuriā irrogauerit restituere. necesse ē culpā in:
teruenire alias non teneat. Vnī infantes 7 fu:
riōsi non tenent si dānum dederit. impubes tū
dolicapax teneat. non etiā de culpa qui ad sui d
fensionē 7 incōmmentū 7 eodem mō dānū dedit
excusat etiā a culpa q alteri? impulsu vel vio:
lencia venti damnum dedit. Non tūc aut qui dā
num dedit vel in iuriā irrogauit s. etiā qui o
pem tulit teneat. Item si sine culpa sū impiaa
vel negligentia dānū qd dedit l. iuriā irroga:
uerit teneat. Si qd ē aliqd ex negligentia minus
fecit 7 ad hoc damnum datū sit teneat. Itē nō ex
cusat quis p ignoranciā si scire potuit ex facto
suo stringere iacturā l. iuriā. puta cū vellem
putere me pculsi aliū. imputat michi qz dili
gentiā debitiā non adhibui. hec omīa ex de iuri
ris. si in culpa. in tex. 7 glo. Itē si quis iumentū
alteri? occiderit foueā in quā cecidit faciedo qd
mortuū est erit suū sed estimacōez dabit. ex de
inurijs. c. 2. quia qui dat occasionē damni te:
neat. ff. ad. l. cor. nichil intet. hō aut ē fm bñ.
in glo. Item si fecerit i manifesto loco. sed si i
puato vbi talia fieri solent. nō teneat. ff. ad. l.
acqui. qui foueas. Itē si bos me? corrupeta est
qz non custodiui eū bñ occiderit eū. reddat bo
uem p bone sed mortuū meus erit. e. ti. si bos.
Sed et si in agz vel vineam tuā ego vel aialia
mea damnum dederim? estimacōez dabo et si lese:
rit. hoc aut intelligit fm hō. si aial meū gra
naam sui generis damnum dedit. puta bos cor
rupeta est qui psequit domestic? esse tūc reddat
estimacōez vel animal p noxa tradā. e. c. si. q.
qsi aialia. In aialibz tamē feris hoc non habet
locū qz tale alias dando libaris sed nichilominus
teneris si diligentiā debitiā non adhibuisti. sed
est si nichil de stringentiā omisisti vt ibidez di
cit. **Q**uid de eo qui damnicat aliquā religio
nem retrahendo ab ingressu ei? aliquā psonaz
ei? vtilem. **R.** fm sco. q talis si traxit aliqd
de religione iam obligatū ad religionē obliga
cōez pfectionis teneat agere ad restōez vt scz ille
retrat ad religionē. Sed si aliqd dispositū ad in
trandū retraxit ne intraret. quia intet inter
habere 7 ppe esse non teneat ad tantā restōnem
religionē ad qntā teneat si fuisset in religioe
sed ad aliquale. puta ad inducōnem alteri? et

equivalent ad ingressu illius religionis. Et hoc intelligendum est si ipsum retraxit intentione dānificandi religionē. Si autem intentione sūlendi vti: licet ipse sine fraude non teneat religioni. si in primo casu et in 2° teneat psonē quā retraxit in psonibus et alijs bonis spūalibus ad equivalentia illis bonis a quibus eū retrahēdo dānificauit. **Quid de eo qui viciuauit aliquē iniuste.** R^o q^o sicut dignitatem psonē eius in hoīm opōne maculauit p illacōz scumelie sic reparet eā p exhibicōne reuerentie. h^o tho. **¶** V^oz hō teneat ea restituere que inuenit a fortuna. R^o rez q^o dā sūt cōes oīm iure nātali vt volucres nō dō: melle et pisces maris lapilli et gēme que inueniuntur in litore maris et filia instiē. de rerū diuisione. §. et quidē et fore bestie. Et talia inueniens restituere nō teneat. vnde e^o dicit qd nūll^o est nātali rōne occupatis esse scōdē. **¶** Q^{ue} dā vō sūt vniuersitatis. et quedā sūt p^orie singulorū. Et his duob^o modis res dictas siquis inueniat restituere teneat. res cōitatis cōitati. et res p^oas alicui^o ei cui^o sūt si scire possit cui^o sūt. **¶** Et si cui^o sūt scire vel inuenire non possit ei^o sūt sciat cui^o de republica cura incūbit vt dicit rich. vel vt dicit ray. si ipse indigeat cū sūlio et autē sui p^oriari vbi. s. supior disposicōz talū remuerit sibi remeat et p^o eo cui^o fuit oret aut paupib^o erogat et sic intelligit illud aug. 18. q. 4. si quid inuenisti et nō restituiisti rapuisti. et 18. q. 4. muli. **¶** Scōm scō. vero res sūenta tōi d^oz alii cui psonē publice custodiēda et in locis publicis portari vt sic dñs ei^o eam inuenire possit et si post talem p^olamacōnē dñs nō appareat paupib^o debet restituere. **¶** Quid de eo qui acapit oculte de bonis alicui^o sui debitoris et solue nō lenas. R^o neli. q^o talis peccat p^o indebitū modū acapiendi. tñ restituere non teneat vt habet 18. q. 4. non sūt sane. **¶** Quid de meretrice nū. quid restituere debet qd datū est sibi ppter fornicacōz. R^o det tho. q^o non. si tam aliquod superflue extorsisset p fraude vel doli ei a quo hūc restituere teneat. **¶** Quid de tenentib^o colūbaria et guaranas. R^o de tenentib^o colūbaria dicit aliq^o q^o nō possint teneri sine p^ouidicō et dāno alii^o mortali peccat si tenet. qdā tñ cōt^o q^o colūbe pl^o p^ofidant tñs quas frequentant sterco rīz: dō et mala semina comedendo qm alias noceat. vñ nō videt eutū sup h^o aliquod affirmare. **¶** De tenentib^o guaranas credunt aliqui q^o ubi dñi a groz vianoz solēbāt agros i tāta libtate posidere q^o nō oportebat eos custodias suis agris p^oas et satis adhibere ppter arcēda huiōi aīa: lūa guaranay. peccat mortaliē qui huiōi guaranas de nouo ostendit i p^ouidicū et dānū alio rū et tenent qui faciūt eas dānificat ad interesse. **¶** R^o etā credūt de veterib^o guaranis que sūt a tpe ex quo extat memoria. nō p^oabiliter p^osumat q^o aliqui teras vianas huiōi guaranis a dñis illaz guaranay accepit excolēdas scētes scōdōnes guaranay. s. q^o habētes pōia viana tenent custodire sata p^ois expensis ab aīa: lib^o huiōi guaranay. et q^o non liceat capi ac

interficere huiōi aīalia q^ouis inuenta in pōijs suis et dānū ibi faciēda. **¶** Si q^oraē vnde hoc p^oabiliter p^osumi possit. R^o q^o ex m^olto cōmodo qd s^osequi s^oueuerūt ex nemorib^o illis habitantes iux eas. vel q^o minorem pensioz soluit de pōijs vianis guaranis qm de m^olto remotis. **¶** Et forte q^o uianē et reletanē in vno ab inico s^oenserūt grauari in alio sc^o in onere seruandī pōia sua sine capcōne et lesione huiōi aīalium. **¶** De venatorib^o qui sculcant agros et vineas alioz q^o canes occidūt anseres et oues et agnos paupū credo q^o tenent restituere estimacōz dā: in alias peccant mortaliē si non restituant nisi ita modicū dānū esset q^o p^oabiliter nō curarent illi q^o fieret. **¶** Itē cōd^o q^o p^oncipes q^o excecant vel mutilant hoīes ppter lepores ceruos et huiōi mortaliē peccant si faciūt libidine viciēte aut amore huiōi aīaliū aut libidine venandi huiōi aīalia que nulli^o hoīs sūt. aut si p^opē vnicū accū h^o faciūt cū nō debeat ita seuē pcedē nō s^o s^ouetos ad talia. **¶** Credo etiā q^o si sit s^ouetudo loci illius q^o p vno actu tantā pena infligat s^ouetudo est iniqua nec obseruanda. **¶** Et obseruantes eā mortaliē peccat vt dicit i sūma cā. ti. de rapina. c. qui condūt leges iniquas.

¶ Equitē videt de 3°. s. q^ontū debz restituere. **¶** Et circa hoc querūt pla. s. vey sufficit restituere simplū qd est iniuste ablatū. R^o cū aliq^o recipit iuste rem alienā duo sūt ibi q^o vñ ē inequalitas ex pte rei que q^o est sine iniuria vt patet in mutuis. **¶** Aliud est iniusticie culpa que p^o esse cū equalitate rei vt cū aliquis incedat inferre violētiā s^o nō p^oualet. **¶** Quantū ad p^omū adhibet remediū p penā cui^o inflictō pertinet ad iudicē. et ideo anteqm sit condemnatus p iudicem non teneat plus restituere qm accepit. sed post cōdemnacōnē tenet soluere penam. **¶** Et scōm q^o dicit hōsē. ti. de p^ois anq^o res inuenta dico q^o restituat si dubitat aut cui^o sit certificari et inueniri potest p circūstandas rei. **¶** Quod aut dicit zachē dñs luc. 19. si quem de fraudauit rōdo q^oruptū dixit i^o q^osi superogare volens. vñ etiam p^omi sit. ecce dimidiū bonoz meoz dō paupib^o. **¶** Et scōdat rōd. sup. §. de pedagis. dicens q^osi quis faciat aliq^o p^ohibitiū s^o pena corpali vel pecuniaria nō est mūgendum ei i foro p^oiali q^o soluat huiōi penā nō tūc q^o dēmmat^o erit ad illaz. sed sufficē q^o soluat interesse ad arbitriū boni viri dānū vel iniuriā passō. **¶** Item dicit ynnoc. in glo. ex de emunitate. q^o pl^oiq^o q^o condemnatus ad aliquod iniuste nō tenetur illud dare sponte licet pere debeat sūie.

¶ Vey ille qui dānnum intulit non hūc vñ restituat seipm teneat facere seruū vt possit restituere. **¶** R^o det rich. q^o dānificans aliū iniuste in sua libertate. s. iniuste pcurando eū in seruitutez redigi. teneat se facere seruū p eo si nō potest eū aliter restituere libertati. nō forte esset talis condicō psonē que intulit dānū q^o hoc notabiliter redūderet in cōis boni p^ouidicū. in quo casu nō teneat se facere seruū q^o vt dicit ff. de re. iur. libertas inestimabilis res est. **¶** Illa

aut lex que habet exo. 12. Si non habuerit fur
qđ p furto reddat venūdabit. licet tūc obliga-
ret indeos. non tñ obligat nos quia non fuit
morale pceptū. Silr dicit potest de legibus illis
in quibz papebat qđ restitucō excedet dānum.

Sequit vnde de 2º qñ debeat fieri restō. Et h
querit. Vtz sit statim restituendū. Rē si-
cut reape rem alienam extra iusticiam est pētm
ita etiam retinere eam. quia p hoc qđ aliqđ inui-
to dño detinet rem alienā eum impedit ab vsu
rei sue et sic facit ei iniuriā. manifestū est autē
qđ nec p modicū tps licet morari in pēto mor-
tali sed quilibz teneat statim pētm excedere scdm
illud eccl. 21. qñ a facie colubri fuge pēta. Et id
quilibet teneat statim restituere qđ si non posset
statim ipsa impotentia absoluet eū ab instanti
restituendō facienda sicut etiā totalitē absoluit a
restōe si sit oīno impotens. debet tamē p se vl' p
aliū pēte remissionē vel dilacōnē ab eo cui dñ.

Circa qđ nota fm sco. qđ non licet aliquo tpe
detinere aliena inuito dño. i. nolente et scdm rō-
nem rectā nolle debente. Et p osequēs reglari-
ter restō debet statim fieri sicut statim cessari debz
ab actu pēti mortalis. nō tantū extiori s; etiā
interiori. Sed in casibz licet exteriº qñq; extero-
rem restōez differre. posita tñ interiº restituendū
volūtate qñ occurrēt circūstantie oportūe. qđ qdē
casus sub hac reglā continent. Q scz licet detinere
rem alieº qñ ille debet velle rōnabiliter eā deti-
neri vt qñ restitucō illiº rei esset in pūdiciū
cōitatis vel ipsiº recipiētis vel etiā in infamia
vel in magnū damnu restituēt. debet etiā hec
omīa pōicta magis velle vitare p dilacōez re-
stōis sibi faciente qm vitare suū incōmodū
puū vel nullū. vnde ille tūc qui habet rem al-
teriº tenet eam dño volente etsi non actu elict
to tamen actu debito. qz dñs illiº rei debet velle
qđ hñs sua teneat ea donec oportūe possit ea red-
dere. **S**i dicat qđ tenet aliena dño inuito qz nō
vult qđ teneat rem suā etiā p tps qñcūq; mo-
dicū. Rē dicendū qđ dño male et mordinate vo-
lente statim debet restituī sibi suū non est tenē
iniuste alienū. quia etiam depositū de cuiº reddi
cōne strictissima lex habet in casū ligte teneri pē
dño inuito mordinate volūtate. Multa alia d
restōe notata sūt in pmo li. huiº opīs que dili-
gens lector inuenire poterit in plibz eiusdem
libri titulis.

De restōne acquisitoz in ludo
aleaz et taxilloz. ti. 30.

Nunc est considerandū in speali de resti-
tucōe acquisitoz i ludo aleaz et taxil-
loz. Et vt plenīº hec materia tractet
querit pmo. vtz talis ludus sit licitus. 2º qđ sit
pena eius. 3º vtz in iudicō repertū possit illud
qđ qđ in tali ludo pōidit. 4º vtz illa qđ qđ lū-
tus in tali ludo restituere teneat in foro scie.
Circa pmo sciendū qđ ludus aleaz cōiter dicit
omīs ludº qui innitit fortune viabus. Vt dicit
rođ. omīs aut tal' ludº est phibitº ne fiat in pe-
nā vniūsalit oibz et maxie clis nō i casū vt pa-
tebit. j. ff. de aleatoribz p totū in aut. de factis

epis. s. interdicam. di. 34. eps. ex d. vi. et hone-
deri c. derid. i. tex. et glo. vnde cū tal' ludus sit
veroz iure. s. aulicū et canonico phibitº stat qđ
peccant nō in casū qui ludūt tali ludo vel etiam
picipant. vnde hu. no. sup. d. c. eps dicit qđ lu-
dentes mortaliter peccāt. Scdm vero quosdam
vt dicit rođ. tūc pmo peccant mortalitē qñ du-
cūt hoc in osuetudinē. peccant etiā admiº ve-
nialitē inspectores ludi. Vt dicit rođ. Grauitas
aut huiº pēti patz pmo quia ibi ē cupiditas a-
liena lucrādi qđ est radix oīm maloz. i. thi. 6.
Et nō quecūq; cupiditas sed rapina. vult em
spoliare pximū suis rebz. Scdo quia ibi est pō-
dico. vult em spoliare eū cū quo comedit et bi-
bit. Tercō quia est ibi maxima crudelitas. vult
em spoliare si potest eū etiā camisia et braci. qđ
non facerēt aliqñ latrones pēgrinos in nemo-
ribz spoliantes. Quarto quia ibi est pēmp-
ecclie hoc phibentis. patet etiā ex multis alijs
malis que pueniūt ex talibz ludis que omite-
to grā breuitatis. Pē tamen ludus in pecunia
fieri licite in casū puta securitibz septē arcūstā-
cijs oportet tñ pmo qđ ibi sit ydonea psona qđ
hº non licet clis etiā inspicere vt dictum est.
Secdo agrua cā vt p cōi qñiūto faciendo. ff. de
ale. l. vlē. Tercō debet finis vt scz non pper
cupiditatē sed potº ppter recreacōem et socialit-
tatez. Quarto excessa mensura quia nō licet lu-
dere vltra vniū solidū etiā si sit mltū diues. c.
de vsu. aleaz. Aleaz ludus constōne greca. Qñ-
to pperens tps. s. vt non fiat tpe luce. l. pñie
vel cōionis. Numerat em ludº inter impoi-
menta vere pñie. Sexto licet modus. s. vt si
dolo ludat ita qđ ptra ludi lege non faciat nō
ludentē puocet. Septimo apertis locº quia in ec-
clesia ludi nō dñ. ex d. vi. et ho. cle. cū ad deco-
rē. vñ vsus. Finis psona materia sint aleaz.
Tempº mensura sint modº atq; locº. hōf. vñ
dicit qđ ex quo ludus est illicitº et reprobatº bo-
no aio fieri non pē. ff. de furē. in furti accē in
fi. et ex d. re. iur. estote. Siquis ergo dicat qđ
faciat intentōe bona vel recreacōis cā. aut lu-
dat sine pecunia si ludat ad aleas vel taxillos.
aut accipiat vñ de ludis approbatis alias ad-
minº in iudicō fori non credā ei qđ non ludat
ex cupiditate quia sic fit vt in plibz. ar. ff. de
legibz. nam ad ea. et ex d. decimis. c. i.

Circa scdm sciendū qđ pena huiº pēti ponit
tur di. 34. eps. Eps inquit aut pbr aut
dyaconus aleaz vel ebrietati deseruiens aut desi-
nat aut certe damnet. Subdyaconº aut lector
aut cantor filia faciens. aut desinat aut cōione
puetur. Silr etiam laicus. **T**hora qđ ex hº qđ
dicit deseruiens colligit qđ in osuetudinē nō du-
at penā pōictā non sustinebit. licet etiā luden-
do mortaliter peccauerit. Ex hoc vero qđ dicit d
finat colligit qđ duxit in osuetudinē moneri
debet. etsi amonitº destitit penā pōictā euita-
bit. dñ tñ in veroz casū pñiam agere de pēto.
Ex hoc aut qđ dicit puet cōione colligit qđ ele-
pētm sit mortale et graue cū tales pene nō sint
imponēde p leui crimie. 11. q. 3. nemo. et c. nllº

hec ray habet etiā ex de excessi. pla. iter dīlcos
q publicus alcatos a pmocone repellitur. Sed
videt q pmo sit monendū anq pūiaē. 24. di.
c. 1. sed hoc est verū in bñficio obento aliter autē
est in obtinendo quia mltā impediūt taliter lu
dentes. quia que lucrant rītūtere tenent. tamē
de hoc postea quere. Pūmūtur etiā ludī in spe
crores. s. clerici quia tribus ānis a mīsterio de
bent arceri in aut. de sanc. epī. s. interdicimus.
Et etiā cooptatores. quia hospes tenens lusores
accōe iniuriā pūabif. vñ. ff. de ale. l. 1. dicitur
q si quis est apud quē est i alea lusi verba uerit
et dānificauerit sū ei aliquid qñ ludebat subtra
etiā dolo fuerit iudiciū nō dat. Et intelligit se
cū dū azo. h. c. de eo qui pūenit lusores aleē cā
sui amolumentū tenere. Sec. autē est si mōdenter
apud aliquē ludeat. Itē emens rē ludētis cui
cōne non tenebit. vñ. ff. quaz. re. actō nō da
tur. l. 2. s. 1. q. dicit si exis in alea rem suā ven
dat non tenet de euctōne.

Quia 2. sciendū q sicut dicit ray. et hōfē.
p illud doc. cōiter fere omīs tenent qd ali
quis in ludo a leay vel taxilloz pōdēt in iudi
cō repetere pē et hoc pūant p. ff. de alea. l. vlt.
in fine. et plegē grecā. Aleay ludus. que dat r
pericōz in tali ludo vsqz ad. l. ānos. Et hoc in
telligi debet de amissis in tali ludo fm qd est p
bibit. et in hac sūia videt etiā azo. fuisse.

Quia 2. sciendū q illa que quis est lucra
tus in tali ludo restituere tenet in iudicō
aīe fm cōem opī. loquēdo eo mō quo ē phibi
tus. quia nō tñ phibet tal ludus sed etiā acq
sico luci p calem ludū. ar. ad h. di. 24. eps in
glo. t. ff. de alea. l. vlt. et ex de vi. et hone. cler
clend offida in glo. h. rēb. Cum em talis lud
sit reprobatus. vtpote qui est extra dēū et omīa
iura. vnde et sponso facta in ludo non tenet se
cū dū leges. nullū autē p ipm pē tūcū nec bo
nā fide hēre et pūis nec aliquid acquirē. tūst
eū atul. p nō atūo est habendū. ff. de peti. hēre.
l. nec vllā. et male fidei possessor dicit qui s. le
gū interdicta mercaē. c. de agri. quēadmodū. h.
ray. Aliquibz tamen videt q qz talis restitucō
non papiē iure canonico sed tñ auilū non re
nent ad eā de nēccitate nō illi qui legibz impialū
bus subsit de iure. nō talis restitucō sit alibi p
pūetudinez approbata. Et hui. sūie videt fūi
se cho. in sūma sua. Alijs autē videt et pūabiliē
grealis restō iure canonico papiē impliatē in
qñtū sē ius canonicū approbat leges que nec
iuri dīno sūt qñe neqz p canones vel aliquam
rōnabilē pūetudinez strariā abrogatē di. 10. de
capitul. et c. si quis aut. et duobus. c. se. Ray.
tamen pmo. hōfē. et cū eis bon. sic distinguūt
sqz lusor aut lusi volūtari. et ex cupiditate
et tūc si amisit non potest repetere. si est lucra
tus tenet restituere saltem in iudicō aīe. Aut
muitus et tract. p vim vel nimīā alteri. ipor
tūneatē inducē. et tūc si amisit potest repe
tere si est lucra. non tenet restituere qz rīstō
non pūit illi qui pōdit in vim dictā pēi sed
potest et debet paupibz erogare. ar. ad hanc di.

stinctōz. 12. q. 4. non sane. et ex de de symonia
dilectis. Nec obstat si lusor dicat licet ex cu
piditate lusum non tñ iniuriam pximo feci
quia hoc idēz ipse fecit et volūtari. accessit. Re
tamen inuit. et dolens amisit et fm dictā distin
ctōne dicit posse scordari opī. et iura. De il
lo autē qui ludit nō cupiditate lucrādi sed cā te
diū vel tristitiā effugandi dicit rēb. in questio
nibz suis. q si ille qui amittit non notabiliter
sed in modico damnicat. in modico inqñ p
spacōnem ad ipm qd ideo dico quia aliquid est
modicu diuiti qd est mltū paupī tūc ludens nō
facit extra phibicōez iur. quia tūc non scurz ut
rōnes ppter qd illi ludi sūt phibiti. vnde ille
qui lucrat in tali casū aliquid modicu nō tenet
tenēne nēccitatis ad salutem restituere salte
illi qui amisit. qd ideo dico quia forte aliq dicit
vellent q in volūtate sua esset vel amittenti r
stituere l paupibz erogare. Et forte aliq vellēt
dicere q tenēne nēccitatis ad salutē nullū tene
tur restituē s. pē sibi retinere. quia iura que lu
crū tal ludi papiūt restitui in tali casū non de
bent intelligi. h. rēb. Quidā vero dixerūt q a
leatores de stricto iure non tenent ad restōez nō
in ludo fecerint fraudez. Et hoc ideo quia inter
ptes pactū et pōictū interuenit qd veriqz pla
cuit et vqz ad hoc se obligauit et ideo nec qui
amisit pē de iure repetē nec qui lucrat est te
net restituere. et huic scōe pōicōi magis videt
cōsentire alex. de lom. s. pōicō pma est cōioz et
eudoz vt michi videt et ad illud qd dicit p scōa
pōicōne. s. q pactū et pōictū interuenit. q. po
test dicit q istud pactū non tenet cum sit cōr a
legēz. pactū etiā vel pena iuramento vallatum
si sit contra leges vl canones nō tenet nec etiā
pena. ff. de pac. iur. gen. s. fi. Ad hec nota se
cū dū ray. et hōfē. q sūt quedā psonē quibz in
distincte tenet restituere qd quidq ab eis ē luc
tus in alea vt furiosi pōigi mīnores. 24. an. et
maxime pupilli. mēte capti. surdi. muti. ced.
morbo ppetuo languidi. quia tales pesse nō pos
sūt rebz suis ppter qd eis dandi sūt tutores qñ
tū ad pupillos. vl curatores qñtū ad alios pre
dictos. in sti. de cur. s. furiosi. et s. sed et mente
capti. Idem videt dicendū de seruis mandis. cō
eracē. claustralibz. filijs famīlias qui non hñt
peculiū castrense vl qñ. de vxore que non habet
pafernalia. et de admistratore rezeclasticay
que sūt paupū et filibz. cū em talis admistracō
pecunie in ludo sit rōne facti et psonay multi
pliciter culpabilis et vicōsa. est restituēda. nō
tamē ei qui pōdit ipam in ludo nō forte essz cor
rect. et crederet in vltus debitos expensurus qd
ei restituere hac de causa. sed tutori. curatori.
dño. patri. monasterio. marito et ecclie.

De men sura satisfactōis. c. 2. 2.
Einde sciendū est de mensura sa
tisfactōis sū qñtitate imponenda
a pssore. Et circa hoc querūt plā.
pmo an satisfactō tpalis sit taxanda fm qua
litate culpe. Re. pena p culpe dimissioz exigit
ad duo. s. ad debitum soluendū et ad remediū

standū. potest ergo taxacō pene considerari du-
placiter pmo qntū ad debitū et sic qntas pene
radicalit rñdet qntitati culpe añqm aliquid de
ea dimittat. Unde de utro. 24. pro mensura deli-
cti erit et plagaz modus. Scdm tamen q p pñm
eoz que nata sūt remittere penā pl^o remittit
scdm hoc p aliud min^o remittendū vel soluen-
dū restat. quia qnto p pñcōnem pl^o est de pe-
na dimissū tāto p pñcōnem et satisfactōez mi-
nus restat dimittendū. Scdo qntū ad remediū
vel illi^o qui peccauit vl^o alioz. Et sic qñqz pro
minori pñcō maiōz imponit pena. vl^o quia pec-
cato vni^o difficil^o pñ resisti qm pñcō alteri^o. si-
cut iuueni maiōz imponit pñia pro fornicacō-
ne qm seni licet min^o peccet. vel quia peccatū
est pñcōsi^o in eo vt in pñbro qm in alio. vl^o qz
māitudo pñior est ad illud pñcō. Et ideo per
penā vni^o sūt alij extēzendū. pena ergo in foro
pñie quo ad vtzqz est taxacō et ideo non semp
p maiōz pñcō imponit maiōz pena. Mā mai^o
pñcō est homicidiū in laico qm fornicacō i pñ-
bitero. qz arcūstantia q sumit ex spēde peccati
aggrauat magis qm que ex condicōne sumit
pñone. et tñ fm canones imponit pñbro pñia
decēnis p fornicacōne. p homicidiū vero laico
septēnis. Non quia illud pñcō sit maior isto
sed qz pñbro cū maiōz pñcō suo et alioz pec-
cat pñter suū officiū et scandalū alioz pñter qd
solidat eum qm alios retrahūt canones a pec-
cato maiōz pñiam inuigendo fm qd est in re-
mediū licet qñqz non debeat ex debito tanta.
Unde etiā in pñgatorio non exigit tāta ab eo.
pena nāqz pñgatorij est tantū ad debitū soluen-
dū quia non manet vltē^o loc^o peccandi. et id
illa pena taxat tantū fm quātitatem peccati q
siderata tamen cōtriciōis quātitate et pñsione
et absolucōne p que omnia diminuit aliquid de
pena. Unde etiā a pñbro inuigendo satisfactōez
sūt consideranda illa. Et pñia sit imponēda
a pñbro fm taxacōnem canonū vl^o scdm pñm
arbitriū. Hic sūt due opi. vna est q omis
pñie sunt arbitrarie. i. arbitrio pñbri taxande
sideratis criminis qntitate et qualitate persone
dignitate. pñcōe. sexu. paupetate. infirmitate.
debilitate. pñuetudie. pñplexione. sodetate. pñri-
cōne. lacrimis. et deuocōe. Itē loc^o et tñs quali-
tate. nequid et alijs arcūstantijs suppositis de qz
bz arcūstantijs et filijs dicit aug^o de pñia. di.
4. c. 1. Pro hac opi. facit leo papa. 16. q. 4. tpa
et nicolaus qñtus. de his penitētibz. et mltā a-
lia iura. Pro hac etiā facit q doc. iur. cōiter te-
nent penā scriptā in iudicō criminali et pñcō
so mutari posse in quo hoc min^o videt pceden-
dū esse qm in iudicō pñie. Alia opi. est q pñie
sunt fm penitēntiales canones imponēde. nec
debet pñbr a forma eoz recedere n pñter causaz
Et in hoc pñstet arbitriū ei^o. s. p qua et p qbz
arcūstantijs qntū et qñ augeri vel minui pena
canonica possit. p hac opi. facit illud de peni.
di. 1. mensurā. vbi p quibusdā culpis modi
pñie impositi sūt. et gñ. de pe. di. 4. dicens fal-
las pñias diam^o que non fm autē sanctozū

patz p qualitate criminis imponitur. et idem de
pe. di. 3. pñuctōz. dicit q pñior debet esse peni-
tētia qz fuit culpa. hec scda opi. esset tucōz li-
cet difficilior sed pma est cōior et eam approbat
pñuetudo quia h^o gñaliter fuat. Unde est tenen-
da quia vere pñie hodie sunt arbitrarie et hoc
p papue p illud c. tpa pñctudis. h. rich. et hos.
Illud autē gñ. flas. et. intelligit n ex cā vel cō-
sideratis arcūstantijs penitētia temporez. Illud
vero. c. pñuctōz. intelligit de penitētia interi-
ori. Scdndū tamē q pñie sunt arbitrarie. i.
ad arbitriū boni viri et discreti moderāde et p
rōnabili iudicō non p libito. Unde pñbr caue-
at q sic discrete arbitret q ipemet non onere
tur et q nec auctas ecclie nec potestas clauium
pñemnat. di. 1. absit. Sūt autē fm hos. peniten-
tie arbitrarie de criminibz occultis non d publicis
ar. de pe. et re. qui pñbrm. et c. significauit. Si
reglariter p mortali debet penitētia septēnis i-
poni. 3. q. 1. pñcandū. n maiōz vel minor in-
ueniat a canone expñsa. Et hoc est vtz si crimē
sit publicū. tunc enī penitētia publica n mai-
ior vel minor qm regiat scripta est imponēda
n dispenset ex magna cā. ex de pe. et re. ques-
tū. Si vero sit occultū tñc indistincte imponit
arbitrarie. ar. de pe. di. 1. indicet. et di. 4. pñde-
ret. licet autē maiōz cā dispensandi in penitētia
canonica requirat in crimine publico qm i oc-
culco. in veroqz tamen ex causa mior pena po-
test imponi. hec hos. Consulit tamen vt pñbr
sibi dicat carissime tu fecisti tot et talia peccata
et pro quolibet deberes sic penitere sed forte vi-
ta tua ad hoc agendū non extendere. inuigo
tamen tibi pñiam talem pro omnibz. concedo
etiā tibi q quocūqz ieris remissiones pñatorz
tibi facce pñne que alias non prodescent ex de
pe. et re. quod etiā elie et omia alia bona q fe-
ceris et mala que pro deo toleraueris tibi pñne
ad remissionem pñcōz tuoz. hec hos. Scd
nūquid ex quo pñbz hec verba dicit penitēti erit
illa satisfactō sacralis. Rñdet tho. in quadam
q. de quolibz q est sacralis inqñetū vtutē clauū
est expñtia a culpe omisse. op^o enī qd quis facit
ex inuicēne pñbiteri valet dupliciter penitē-
ti. s. ex natura opis et ex vi clauū. Unde illud
opus ex vi clauū amplius valet ad expñandū
pñcō qm si pño arbitrio illud fecisset vnde bo-
na opa sic inuicēta generaliter ex tali inuicēde
capiūt maiōrem vim ad expñandū culpā pre-
teritā licet non habeāt maiōz vim ad pñndū
remediū pñra culpā fuā. Notandū autē q
sunt quedā cñia de quibz non pñ qz agē pñia
n restituat vl^o renūdet si tñ potest qd male re-
cepit vt in illis casibz in quibz nō transferē to-
minū in accipientē aut vbi opēit repetitō etiā
si transferat dñium. vbi autē transfertur domi-
niū et non opēit repetitō licet peccet mortalitē
accipiens credo q sit agruū et honestum q illd
non remaneat sibi sed paupibz de. pē tamē
circa rei recepōnem taliter acquiesce peniten-
dari^o dispensare cū penitente si videt expēdi-
re. hec ro. Saendū etiā q quia fm greg^o

coeraria perariis curant. sep debet pſbr inuigē
pſiam p perariū corruentem ipi pſo vt ſupbo
ofonis humilitatem. auaro eliaz erogacōz ſū
largitatē. guloso abſtinentiā. luxurioso ieiū⁹ t
ofonē. etſi videt expedire pegrinacōez vl alias
loa mutacōez vt ſic caro maceret t non reſti
tut ad delectacōez memoria facti ex aspectu lo
a vel pſone in q vl cū q pſm eſt omiſſum di
ſi. valet. t. 14. q. 1. mulier. **I**te ad imponen
dā ſaſſacōez agnū t diſcētā necē ē ſcē q ſit pec
cata mortalia t grad⁹ inter ea t que venialia.
hoc aut ſari poteſt per ea que dicta ſunt in 2^a
li. vnde ad pſis notare ſufficiat et talia multa
eniat aug⁹ di. 28. q. 5. criminis. dicens q peccata
mortalia ſūt ſacrilegiū. homicidiū. adulteriū.
ſtē teſti⁹. rapina. furtū. ſupbia. inuidia. ira
cunidia longa. ebrietās aſſidua. Venialia ex
ceſſus in cibo vel potu vl verbo vl tacturnita
te. exaſpaco paupis. comedē abſtinentibz ſū ie
iunabz alijs. tardio⁹ ppter ſomnū ad eccliam
ire. vxorē ppter ſpē plis vl preter cām reddē
di debiti cognoscē. tardio⁹ viſitare iſtinos vel
maceratos. tardio⁹ reuocare ad concordia diſcor
dantes. exaſperacō vxoris vel filioz vel ſeruoz
vel etiā pxiimi. exceſſus in blādiendo. adula
tio. delicia t ſupbia. paupibus derogare. odioſis
verbis in ecclia vel ex intendere. iocando vel i
cure iurare t non implendo qd iuratum eſt.
ex aliq neceſſitate purare. facile t temē male
dicere. Conſulo aut tibi q non ſis nim is p
pſis iudicare pſa mortalia n oſter tibi p etiam
ſcripſam ſed potes dicere eſſe pſa t inducere
homies ad pſiam de talibz. aliter enī ato poſ
ſunt hoſes induci ad deſperacōez. h. ray. **I**tem
nō debet imponi pſia ingrediēti monaſteriu
p pſis p omiſſis. de pe. di. 1. q. 5. his auctorita
tibz. t ex de voto. ſcripſe. vbi de hoc dicit i glo.
non enī ſed imponenda eſt p pſis cōmiſſis
poſt ingreſſū. ex de regl. aribz. c. vlē. t de ſentē.
ex. cū illoz. **I**tem pſia imponenda eſt etiā i
ſte pugnati p ecclia ſi impugnatio excedat mo
di ex de pe. t re. ſignificauit vbi dicit de h^o.
Quid ſi aliquē pſorem peniteat vel penitē ſe
dicat t a pſis decetero abſtinere. pponat non
tamen velit ſufficiens omis ſubire penitentie.
dicens ſe tenez valitudinariū vl male oſplexi
onati. **R**e talem debet pſbiter inducere ad ſub
eūdā ſaſſacōez ſufficientez t diuerſa ad h^o
venia pponēdo. qd ſi non poteſt ei talem ſaſſa
cōnē imponat quā veriſilr ferre valeat vel po
at illam quā ſponte t ſine murmure voluerit
ſuſcipe. expediat tū q aut nulla aut pauca ei ſb
pcepto inuigat ppter piculū trāſgreſſionis vt
mōbēdientie. t q pcedat ei q liceat ſibi ieiū⁹
inuitū. aut ofone aut elia t quecuqz alia ſibi
inuita cū voluerit redimē. **A**d hoc enī ſuitat
exemplū xpī qui nūqm legē grauem pſiaz in
iūxi ſſe. niſi vade t amplius noli peccare. Jo.
8. t q. 9. nolite mittere vinū nouū in vtres
veteres. vinū nouū vocat laborioſā t duram
pſiam. vtres veteres peccatores in pſo inue
teratos. **I**tem criſo. ſup illud d. 23. alligant

onera grauia t imponūt in humeros hominū
Si inquit etiam⁹ puam pſiaz inuigēdo. **N**ō
ne meli⁹ eſt de miſericordia rōez reddē qz de cru
delitate. **V**bi pſfamilias eſt largus. diſpensatoz
non debet eſſe auar⁹ ſi dñs eſt benign⁹ cur vult
appare ſacerdos auſter⁹ t. 26. q. 1. alligant.
Ad hoc aut papue laboret vt pſo cās t ra
dices remoueat t omiez occaſionē peccandi pro
viribz tollat. qz vt dictū ē ſup ſaſſacōez ē pec
catoz cauſas excidē t eoz ſuggeſtionibz adi
tū non prebere. **I**tem ſi non poteſt pſbr gau
dere o oimoda eius libacōne gaudet ſaltē qz ip
ſū libatū a gehenna pſ ad pſgatoziū trā ſmittere
hec ray. t rod. t uenit etiam cū eis hoſē. **E**t
vt ipſe dicit pſbz nullatenus debet pſo rem per
mittere a ſe recedē deſpatū. quia pſbr qui pen
tentia denegat re⁹ eſt aiaz. 26. q. 6. ſi pſbr. **C**o
cordat in pſictis innoc. ſup c. ois. cca mediū.
t ſco. ſup. 8. ſen. di. 14. q. 1. **Q**uid ſi pſbr cre
dat penitentē non facturū ea que pmitat. aut
que ipſe ſibi inuigat nūquid enī abſoluet ſub cō
dicōne. ſi hoc vel illud fecerit. **R**e pſbiter
ne laqueū trāſgreſſionis inuigat penitenti. n
debet ab eo exigere pmiſſionem aut votū aut
iuramentū de aliq pſia faciēda niſi in caſibz
expreſſis a iure. ſed ſufficit q dicat ſe habē p
ſitum faciēdi quod inuigat ſibi. t ſic ſimpl^r
t ſine oſdicōe debet abſolui. facta tamen preſta
cōne ſi ſuſpect⁹ habeat q n iſtituat aut faciat
ea ad que teneſ dū tamen poſſit. fructū ſanctę
oſſionis t abſolutōnis euacuabit. hec rod.
Caſus aut in quibz teneſ abſoluend⁹ iurare ſe
ſilia non facturū ſūt iſti. qñ eſt excōdicat⁹. ex de
ſen. ex. ex. tenore. **V**el icendiari⁹. 23. q. vlē. pſ
ſimā. vel hereticus ex de pſgacōne cā. inter ſolū
atitudines. vel habens aliud nefandū crimen.
Quid de eo qui oſtiteſ t tamen nō vult impo
ſtez abſtinere. vel ab vno abſtinet in alio inten
dit remanere. **N**ūquid iſtoz oſonēz pſbr debz
acape. **R**e vere q ſic t dz eis de criminibz conſiliū
exhibere. t licet non ſit vera. t fructuoſa tali s
pſia quo ad vitam eternā tamen eſt admittē
da t crebris t ſalubribz monitis eſt indicēda.
t ieiunijs t ofonibz t elis ex de pe. t re. q. q
dam. talis enī oſſio t alia oya de genere bono
rū que conſilio pſbri faciet cū deuocōne t timo
re dei licet ſine caritate qmuis non valeant ad
vitam eternā pmerendā. valent tamen ad alia
bona vt dictū eſt ſup de qualitate ſaſſacōis
q. vtz oya extra caritatez facta ſunt meritoria
alicui⁹ boni. hec ray. **V**tz qui explet ſaſſ
factōez inuitam ſibi immorē tamē oſigna ſit
totaliter abſolut⁹. **R**e pſia oſigna pſo dicit
vel ſm taxacōnez ſolū iuſticię. t ſic dē ſemper
punit cōtra oſignū. vel ſm taxacōnez mie. **E**t
iſtam exigat ſed hoc pſe eſſe duplicē. aut miſeri
cordie increate p ſepam t ſic in inferno exigat
penam cōdignā. **A**ut miſericordie mediante
pſia t hoc dupliciter. aut pſia iteriori aut eē
abſolutōne exteriori. pmo modo penitentia ta
xata poſt oſticōem remanēs dicit oſigna. t de
hac remittit aliquod vtute clau iū. **S**ecūdo mō

pñia remanens post remissionem vñte clauu facta est odigna et hanc oportet soluere. **Deter-**minatū est autē apud deū qñtū remittit virtute clauu bonitas autē vel malicia mīstri nichil diuersificat in efficacia sacroz. **Vnde** pñbr siue discrete se habeat in inuictōne pñie sū non nichil diuersificat qñtū ad efficaciam absolucōis pñis et pñicōis s; semp remanet reat⁹ ad qñtū tatis eiusdē penā. et id si n̄ explet eā h̄ exiget ab eo i pñgatorio. **Sed** de pe di. i. q. quicūq; dicit q penitens post pactā pñiam a pñco ple ne mūdāt. **Rē** hoc intelligit qñ pñor imposit penitentia; sufficientē. tūc enī expleta pñia stat euolat cū decessit. h̄ tho. et pe. **Vt** pñbr inuigens pñia; mīozē odigna sp̄ peccet. **Rē** q nō. **Tū** quia nō pē determinate qñtū pene debite cognoscere licet aliquid pñe pñideratis regnū patz deēminare possit. tūc etiā quia qñq; ex industria mīorē penā imponēs magis pñest penitentia qm̄ noceat. quia forte magnitudine pene posset impediri a pñia pagenda pñter debilitatē vñtis adhuc in eo denouo recupare. et ideo negligit damnu mīorē ut vitet maus. et ideo dīm⁹ amor paulatī pñortat⁹ in eo inētabe ipm̄ ad plā opa mīe sponte pagenda qm̄ pñbr sibi fm̄ qñtū pñcoz inuigere potuisset. h̄c tho. **Quid** si pñbr alicui inuigat q missas celebrari faciat nūquid pecuniam pro his missis oblatam potest reape et missas legere. **Rē** q non. quia hoc esset spēs mali exē de vi. et ho. cleri. cū ab omī. sed huiōi penitentia in vel non inuigat. vñ si inuigat ei dicat q per aliū ipas celebrari faciat et p talem qui sibi vicem non reddat. **Non** ergo per prochialem pñbitez quianū qui sili morbo auaricie laborare posset. vñde tuā⁹ est saluti aīe sue q tales penitencias non imponat quia semp ē timendū ne pñā auaricia qm̄ caritas sit in cā. ar. ex de cē. si ea que. **Si** dicat ergo pñbr q caritas mouet ipm̄ quia forte penitens non potest pēgrinari nec ieiunare nec orare nec aliud facere. hoc ostē dat p opa et credam ei ut s. per aliū non suspectum ipas dīd faciat vel eas gratis dicat vñ aliquid nō retineat. s; totū quidq; p ipis offeret paupibus erogare studeat. h̄c hō. **Sed** nūquid teneat pñtens aliquid offerre pñbro qñ sibi pñtē. **Rē** q non de rigore iuris pñgruū est tam q det aliquid in signū deuocōis cordis. exemplo sanctoz qui nec ad pñas nec ad sacerdotes sine munere accedebāt sicut legē de saul et vxo re ieroboam. i. q. i. indices. **Ad** idē est q deb; offerre sacerdotib; mun⁹ a moyse pceptū. de pe di. i. quē penitet. n̄ tamen alicubi rōne pñuetis. s. vbi est talis pñuetudo quam etiā subditi pñapue diuites suare cogenē si expedierit ab epō. ex de symō. ad publicam. **Tenentur** etiā qñq; rōne paupetatis. s. ipi⁹ pñbr ut dixit jo. de deo. et sic intellexit illud. 26. q. i. aplis. h̄c hō. **Vt** penitens teneat de necessitate reape et explere pñiam sibi a sacerdote inuictā. **Rē** q non. s. si pñbr inuigat pñiam irōnabilem et in discretā qz tūc pñbr abutitur clauē

scie et potentie. **Si** vero inuigat pñiam rōnabilem et discretam. sic penitens teneat necessario reape eā et p virib; explere. quia tūc pñbr vñt clauib; ecclie. quilib; aut teneat sui iudicis iustā sñiam obseruare. **Vnde** si penitens talē penitentiam scīenter ex deliberacōne et absq; legitima causa omiserit explere mortaliter peccat. **Si** tamen penitens sendat pñiam sibi nimis grauem et ad suandū piculosam suā infirmitate penfata. debet ad illū eūdem pñessorē vñ ad aliū si illū non potest habere humiliter recurrē et al leuiacōez et mutacōez petere. et pñessor deb; ei cōcedere etiā si videat q pñia alleuiata non sufficit. dat pñenda pñti plenarie. tuā⁹ enī est referuare penitentem pñgatorio puniendū qm̄ ipm̄ exponē pñlo cadendi i pñm mortale pñter penitentia trāsgressiōz. **Et** expedit q pñor h̄ totū penitentia exponat n̄ in ipō videt pñicōez. pñter quā indicet oib; pensatis magis esse tacentū qm̄ exponendū. h̄c rich. **Notat** autē scotus circa hoc q penitēs teneat adimplere pñia; ipositā sibi clauē nō errante. teneat in qm̄ si velit se submittē sacerdoti qñtū ad absolucōez culpe et qñtū ad suscepōez pene tpalis totali correpōentis. qz tūc obligat pñcepto ecclie cui se volūtarie submisit. si autē velit se submittē solū qñtū ad pñmutacōez pene etne et n̄ qñtū ad tacentū pene tpalis. sed qñtū ad illam vult se subdere manui dei vel hic vel in pñgatorio non expedit talē dimittere sine absolucōe. tūc enī recederet desperat⁹. **Nec** videt pñter volūtatē istā eē in pñco mortali cū pñerat de pñco et puniri vel lic pena condigna p eo et ab eo cū⁹ est iuste infligere eā. licet nolit eam sibi infligi ab isto sacerdote nec ipemet velit reape ut sit mīster pene infligende. **Sed** esto q clauis scīende erret non tamen potestas clauis. nūquid arbitriū ratificat in celo. **Rē** clauis scīe errat qñ non bñ exquirūtur et examinātur illa que pñtēt ad inuictū. puta qñ inqñrūtur arcūstancie nec grauantes nec alleuiantes s; solū placentes aurib; cōfessoris pñuriētib;. **Si** non inqñrat de accitōne pñtēntis s; solū audiat eū acli narzaret vñam historiā. **Et** in pñmo quidā licet fiat aliquid n̄ faciendū si tū nichil omittat quod est faciendū ut si cū arcūstancis nō inquirēdis inquirant inquirēde potest sequi rectū iudiciū. **Sed** in 2° omīssa inquisicōne displicentia pñtēntis nō pñsequi rectū iudiciū n̄ casualiter. **Si** autē penitens ostendat se dolentē et non est. ficius est et tūc recedit a vera pñia et cū nouo pñco mortali. **Nec** clauis scīe errat s; ipse penitens in piculū suū errat. et tūc ratificat iudiciū sacerdotis i celo. h̄ est qz fedt qd suū erat qz ut hō non potuit videre cor n̄ p signa extēora s; non ratificatur qñtū ad ipm̄ suscipiēte qz nō ē capax ist⁹ sic se oñdit capacē. **Sed** esto q omīssa aliq; necessario ferat a cau iustā sñiam. nūquid ratificabit in celo. **Rē** q sic qñtū ad suscipiēte si n̄ sit fici⁹ ita q sufficiat sibi istā penā iplē. s; n̄ ratificat ex pte pñoris qñ ipse peccet errando. **Et** isto mōd; distiguē q arbitriū aliqñ ratificat ex pte

veriusque tam sacerdotis quam sapientis. aliquando
ex parte alterius. tunc. hec. sco. di. 19. Sed nunquid
pena sine satisfactio posita iniuncta commutari po-
test vel relaxari a quocunque confessor. **R.** q. omni-
tari potest ex causa ab eo qui eam iniunxit vel ab e-
ius superiore vel etiam ab equali secundo aliquos
est de voto. q. super his. **S.** rursus. in fi. ubi d. h.
dicit in glo. si subest causa. Ad maiorem tamen
intelligentiam distingue quod si penitens petat peni-
tentiam commutari vel relaxari per illum eundem
qui eam sibi iniunxit vel per eius successorem. po-
terit quidem commutari vel relaxari ab eo qui eam
iniunxit. vel eius successore. et idem dicendum est
de superiori eius qui iniunxit si sit ordinarius iu-
dex penitentis. quod ad hoc dico quia a archiepiscopo vi-
detur iudex ordinarius esse quo ad fori penitentialem sub-
dicoz suffraganei sui. ar. ex e. nostro. licet non
sic eo ordinarius. quoniam ad fori extensionem non in ca-
sibus excessibus a iure ex de officio archiepiscopi. pastozali.
Si autem petat eam commutari vel relaxari ab equa-
li ei qui eam iniunxit. aut sunt ita pares quod sit pe-
nitentiarum eiusdem episcopi. vel sint ambo presbiteri
de pari et insolidum de consuetudine curam ha-
bentes eiusdem parochie. vel duo episcopi in quorum vtri-
usque parochia penitens domiciliu habet ita quod
est parochianus. veriusque. et tunc si penitentia pub-
lica vel solennis fuerit iudicet ne scandalizet. p. m.
confessor debet requiri assensus eius vel successoris
eius si facile possit requiri. maxime si penitens
publice inchoauerat penitentiam sibi iniunctam
a presbitero. Si autem non possit requiri defuncti aut etiam
si pena iniuncta esset occulta posset confessor se-
cretus eam commutare vel relaxare non obstante
subiuratione iuris quo dicit de duobus. procuratori-
bus insolidum datis quod melior est iudicio occupan-
tis. quia illud locum habet in iurisdiccione extensiva non
in voluntaria. Si autem ita pares sint quod vterque co-
fessor sit presbiter parochialis vel episcopus et penitens trans-
tulit domiciliu de parochia in parochiam vel de dyo-
cesi in dyocesi confessor poterit commutare vel rela-
xare penam a primo illi iniunctam non obstante
quod solet dici quod sententiam unius episcopi non potest par-
eps reuocare quia illud habet locum de sententia
excoicationis et suspensionis et ceteris ad fori exten-
sionem penitentibus non ad penitentialem. non enim sunt
omniomodo extensivi et voluntaria iurisdiccio cum in
iure non possit reuocare sententiam quam tulit iustus.
confessor autem possit reuocare sententiam quam iniunxit.
hec. rod. hoc autem quod dicitur ex de voto. c. 1. et c. q.
super his. innuit quod si quis in penam iniunxit se ire
ad transsanciam illa penitentia mutari non pos-
set nisi a papa vel ab eis qui super hoc specialiter
haberent auctoritatem pape ex de voto ex mul-
ta. **Q.** si papa vel eius penitarius vel episcopus in-
iunxit penitentiam et petat relaxari vel commuta-
ri per inferiorem. **R.** si pena est iniuncta in casu re-
servato superiori inferior non potest commutare
nec relaxare eam sine licentia eius qui eam iniunxit
si necessitas urgeat aut utilitas suadeat. penam
enim est interpretari quod superior in huiusmodi casibus hoc
acceptet. in casu vero non reservato superiori in-
ferior relaxare vel commutare potest si certum sit

quod superior huiusmodi relaxationem vel commutationem re-
servauerit. hec. rod. ar. ad hoc quia per episcopum dimi-
nuere penam quam imposuit papa. 33. q. 2. latorum.
Sed hoc ideo fuit quod papa licentiam illam dedit. unde
capitulum illud est magis in strarium. **E.** esto quod
presbiter imponat maiorem penam odigna ipsi pe-
nitenti nunquid teneat ad eam. **R.** duplex est fori
potestas scilicet dei et ecclesie. contingit autem potestatem esse
absolutam in uno et non in alio. Nam aliquando ab-
soluta est in foro ecclesie et non in foro dei. aliquando
e converso. talis ergo cui iniuncta est penitentia ma-
ior odigna in foro ecclesie teneat ad eam totam. in fo-
ro autem dei non teneat nisi ad odignam. Ideo dum est
de foro ecclesie obitor est pene donec compluerit to-
tam sed si transseat ad fori dei pacta odigna nul-
lam penam sustinebit. presbiter enim non tamen considerat
debitum pene sed etiam adhibet remedium peccato. et
ideo post istam vitam non existit ab eo tota sed
solum quantum sufficit ad debitum soluendum. hec. pe.

Q. si confessor interdicit penitentem familiarita-
tem cum amicis. **R.** aut illi amici sunt veri
amici hoc est amici anime cuiusmodi sunt diligen-
tes personam sancto amore et secundum deum. Aut il-
li amici sunt veri inimici cuiusmodi sunt diligen-
tes personam propter dilectionem illicitam vel propter aliam
causam in anime eius perniciem et contra dei honorem.
Si ergo sacerdos interdiceret familiaritatem cum
amicis primo modo suspens ab utraque clauis scilicet de
nec credo quod penitens illam penitentiam recipere
teneretur. Si autem cum amicis secundo modo dicitur penitens
teneretur eam redire et observare regulariter. quod
ideo dico quia omnes preclares casus a confessor-
e pueri non possunt. **S.** cendum etiam quod homi-
nino ad desperationem ad quam disponit tristitia
non debet sacerdos misigere ea que augumentant
melancoliam et tristitiam. unde talibus modera-
tum usus vini et habere solacium cum sanctis perso-
nis et honestis phibere non debet. hec. rich.

De canonibus penitentibus. titl. 32.

Postea considerandum est de canonibus peni-
tentialibus. Ad quorum intelligentiam pre-
notandum est quod sicut est in sciencijs p-
cedens que versantur circa opera quod sermo in particulari
est incertus et dubius. sermo autem in universalibus
habet certitudinem. sed cum applicat ad singula-
ria incipit quodammodo habere incertitudinem ut
qui non considerat circumstantias particulares potest
deuiare quam se rectificet ut patet in medicina et
sciencia morali. sic est intelligendum in proposito quod
canones instruunt in generali quod est penitentia
imponenda sed descendunt ad singularem presbiteris
discretis relinquunt qui considerant circumstantias
personarum attendentes ad canones sicut ad vias
directivas quia si contra canones imponant
non recte imponunt. nulli enim presbitero licet
aliquid facere quod possit patrum regulis obviare.
di. 38. nulli. In canonibus autem maxime deter-
minat penam quo ad tempus et magis quam quo
ad modum quia illa determinatio certior est et color
hec boni. **V.** ergo scias qualiter debet procedere ar-
bitrium presbiteri. nota regulariter sicut dictum est
supra. septenis penitentia est imponenda per modum

et hoc non tantū ppter ep̄is diuinitatē sed ma-
gis ppter significacōez. In veteri ei lege maria
soror moysi lepra p̄cussa sepata fuit exē casē
A. dieb; nūi. 12. Maria significat penitentē. in-
terp̄at ei; amay mare. hec penituit. A. diebus
sed nūc penitet. A. ānis. quia significatū ē eze.
8. diem p anno dedi tibi. Si querit quare pe-
nitentia est aggrauata cū lex noua sit lex mi-
sericordie. R. quia hic est maior ingratitudo
ppter maiorez grām. t maior otempe. ppter ma-
iore diḡitatez noue legis in qua sanguis xp̄i ē
effusus. t graui⁹ p̄c̄m ppter statū peccantis q̄
debet esse p̄fectior. Et vltim⁹ satisfactō i lege no-
ua debet esse p̄fecta vt in p̄stīmū statū reducat
Et quia sol in vna die non redit in idem pū-
ctū sed in annō. id dies ouers⁹ est i ānū. Kur-
sus quia p̄fectū remediū est in lege noua. ideo
ānus multiplicari debet p septe ppter septe; do-
na spūssancti rēcupanda. t ppter septe dotes. s.
tres aīe t quatuor corpis obtinendas. Huiōi
aut p̄nīa nō est omib; imponēda nec tū est in-
firmāda s; est in sinuāda vt agnoscat q̄guis ē
culpa. hec bon⁹. Licet aut p singul⁹ p̄c̄is crimīa
lib; sit statuta talis p̄nīa. debet tamen imponi
vel min⁹ aspera ppter maiortas vel minoritas
crimīs cū ceteris circūstancijs hoc exposcit vt in
sequētib; patet. A. p̄dicta nāq; regula exē:
piūtur pleriq; casus in quib; ppter peccātis di-
gnitatē vel crimīs enozmitatez imponit p̄nīa
maior. alqñ etiā ex varijs causis minor. Ad
hoc ergo q̄ p̄sbr̄ circa p̄nīas dispensando cau-
a⁹ arbitret. notandi sunt casus in quib; p ca-
nones certe p̄nīe imponūt. quos. s. canones
tene⁹ p̄sbr̄ scire vt dictū est sup. sunt aut isti
Prim⁹ est q̄si p̄sbr̄ fornicacōez fecerit p̄nīam
10. annoz facere debet hoc mō. s. q̄ sit inclusus
sū a ceteris in aliquo loco remotus sacco mou-
tus t humi p̄strat⁹ misericordiam dei iugiter
implorās trib; mensib; p̄mis oīnijs. a vespa
in vespam pane t aq̄ vtrā exceptis dñicis et fe-
stis papuis in quibus modico vmo p̄scaulis
t legumib; recreet. elapsis aut sic p̄mis tribus
mensib; de illo loco exeat non tamen in pub-
licū p̄cedat ne p̄plus in eo scandalizetur t p hō
videtur q̄ in publico crimine loquat. Post hoc
resumptis aliqñtū viribus vnū annū t di-
midū in pane t aqua expleat exceptis dñicis
t alijs papuis festis i quib; vmo saginē ouis
t caseo poterit vti. Finito sic p̄mo anno t di-
midio p̄iceps sit corpis domi t ad pacem t ad
psalmos cū alijs fratribus canendos vltimus i
choro recipitur. ad coram tamen altaris nō ac-
cedat sed minorū ordinum tantum officia gerat
deinde vsq; ad explecōnem septimi anni tres le-
gitimas ferias. s. scdām q̄rtam t sextam. exce-
pas diebus pascalib; qui sūt qñquaginta in
pane t aqua ieiunet. scdām tamen feriā vno
psalterio vel denario si sit opari⁹ redimere po-
terit. t sic cū annū. vii. cōpleuerit p̄ ep̄s eum
ad gradū p̄stīmū reuocare. ita tam q̄m tribus
annis sequētib; sine vlla redempcōne omī sex-
ta feria in pane t aqua ieiunet. Et eadez p̄nīa

imponenda est p̄sbro de oibus alijs p̄c̄is q̄ de
posicōnem inducūt. Probat aut hō omīa. s.
di. p̄sbr̄ si fornicacōez. q̄ intelligit quidam
de simplicia fornicacōe. alij forte ver⁹ fm ray. s.
adulterio vel incestu puta quia cognouit sin-
gatā osangneā l' affīnē. Scdō canon ē q̄si p̄s-
biter cognouit filiā suā spūalem quā baptizauit
vel in baptismo vel in confirmacōe tenuit vl q̄
sibi confessa fuit debet p̄nīam agere. 12. annis
t etiam debet deponi si crimen sit manifestum
et p̄grinādo. 14. annis peniteat t postea mō-
steriū intret tota vita sua moratur ibidem.
Ep̄s aut qui talia omisit peniteat. 14. annis.
ip̄a vero mulier debet omīa sua relinquē t res
suas paupib; dare. t ouersa in monasterio deo
vsq; ad mortem seruire. 30. q. 1. si quis sacerdos
t. c. nō debet. Terc⁹ est q̄ quicūq; filiā suā spi-
ritualē vel m̄re cognoscat peniteat. A. annis. t
sili ei osendentes. 30. q. 2. non oportet. Quar-
t⁹ est q̄ qui contrahit cū aliqua que sit p verba
de p̄nīa alijs desponsata ip̄a dimissa. 30. diebus
ieiunet in pane t aqua. t sequētib; septe an-
nis peniteat. ex d̄spon. duo. accepisti. Q̄nt⁹
est q̄ qui cognoscat duas cōmatres vel sorores
sue vxor vnat siue non admitt. A. annis pe-
niteat licet pl⁹ deberet. 30. q. 2. si p̄sbr̄. Se-
xus est q̄ qui cognouit mortale siue deuotā
10. annis peniteat. t sili ip̄a fm formam tra-
ditam. 24. q. 1. de filia. t. c. deuotay. in quorū
p̄mo. c. diat q̄si filiā ep̄i vel p̄sbr̄ vl dyaconi
post votū solēne p̄traxerit mātmo⁹ nō adme-
tat ad cōiōnē nisi marito defuncto p̄nīaz ege-
rit t cōiōnē peccet tantū in fine vite acipiet
eam. in scdō capitulo diat q̄ deuota peccans n̄
est recipienda in ecclia n̄ peccare desierit et desi-
nens egerit p̄nīam. 10. ānis. postea recipiatur
ad cōiōnē. t aq̄m in ecclia admittat ad oīes
ad null⁹ quūiū xp̄iane muliers accedat. Se-
ptim⁹ est q̄ qui ignorat cognoscat duas soro-
res vel m̄sem t filiā. vl amicā t neptē peiteat
A. annis. Si aut scient p̄petuo coniugio careat.
32. q. vlt. si quis cū duabus. Octau⁹ est q̄ qui
duat in m̄fimonio illā quā polluit p adulte-
riū peniteat. 4. ānis. 31. q. 1. si q̄ vidua. Non⁹
est q̄ qui p̄tra naturā peccauit si sit cleric⁹ debet
deponi vl religiom tradi si corrigibil⁹ appareat
ad p̄petuam p̄nīaz pagendam. Si vero sic lai⁹
a cetū fidelū vsq; ad cōdignam satisfactōnem
debet fieri alien⁹. ex de excel. prelatoy. clerici. hō
em̄ viciū maius est q̄m cognoscere matrem.
32. q. 1. A. adulterij. t est au⁹. adulterij inq̄ ma-
lū vincit fornicacōem. Vmā aut ab incestu
p̄t em̄ est cū m̄re q̄m cū aliena vxore cōcubere
sed hoz oīm p̄ssimū est q̄ contra naturā sit
vt si vir mēbro mulieris adhuc nō ocesso volu-
erit vti. hec aug⁹. quocūq; aut modo tale fē-
m exercet p̄tēq̄m inter virū t femīnā ordinatē
in vase debito viciū p̄tra naturā t sodomitici
indicat. vt diat ray. Decim⁹ est q̄ qui coie-
rit cū brutis. peniteat plus q̄m. A. annis. t si
militet p incestu. 32. q. 2. hō ip̄m. t. s. se. Vn-
decim⁹ est q̄ p̄sbr̄ qui m̄est clādestinis nupcijs

triennio suspendit. et si culpa exegerit gravius
 puniat. ex de clam. despō. cū inhibicō. **¶** Duo
 xam⁹ est q⁹ qui votū simpl^r violaverit penite
 at trib⁹ annis. 2. A. di. si vir. **¶** Tredecim⁹ est q⁹
 qui excoīcat⁹ celebraverit debet triennio penite
 et feria scda q̄ta et sexta a vino et a carnib⁹ ab
 stinere. 11. q. 3. de his. **¶** De pena vero degradati
 celebrantis habet di. 40. accedens. 12⁹ est q⁹ ho
 miada volūtar⁹ sine spe restitucōis deponitur
 et peniteat. A. annis. di. 40. miror. 14⁹ est q⁹
 homiada casualis peiteat. 4. annis. et hoc scdm
 ray. si culpa p̄cessit casu alius non. n. forte ad
 cautelā. di. 40. eos. et duob⁹. c. se. 16⁹ est q⁹ si
 homiadiū quis fecerit p̄pter necessitatem eui
 tabile peniteat duob⁹ annis. di. 40. de his. 1. li.
 et si inevitabil⁹ esset sibi non imputaret. di.
 40. quia te. qd⁹ vez est quo ad culpaz. sed bonū
 esset q⁹ peniteret quo ad cautelam et innocentiam
 sue ecclie ostendit. ex de homi. c. 2. §. vlē. et se.
 cūdiū ray. forte distigui p̄t i homiadio nēcio
 sit in casu. s. vez p̄cessit nēcitātē vl⁹ nō. ar.
 di. 40. de his vero. et ex de homiadio mēfēcti
¶ Sed et si quis p̄ insaniā omittat homiadiū nō
 imputet. ei. 3. q. 9. iudicas. qui etiā ieiunū dīf.
 opline incaute pendendo occiderit deponit ex de
 homiadio p̄sbrim. Sed et qui ligatū latrone in
 terficiat deponit. ex de homi. suscepim⁹. Qui at
 latrone occultū occidit quē vniū sp̄prehendere
 potuit. 80. dieb⁹ non intret eccliam et alias pei
 rare debet. ex. c. 2. vbi dicit de hoc. Qui vero
 paganiū vel iudē occidit peniteat. 80. diebus
 di. 40. §. cū causa odij. **¶** 17⁹ est q⁹ mīfida p̄s
 teat. 10. annis fm formā satis aspar. tradita.
 2. q. 3. latore. vxoridde vero grauior penitētia
 debet imponi. talis em̄ et qui dñm occidit nūq̄
 equitat. nec vehiculo portat. nec mīfimo⁹ con
 trahit vsq̄ ad. 10. an. carnes non comedit nec
 vinū bibit et alia que habent. 33. q. 2. admonē.
 et c. quicq̄. imponit aut p̄nia maior vxorid
 de non quia illud p̄c̄m sit graui⁹ isto s. q. ho
 mines p̄iores sūt ad occidendū vxores q̄ ma
 tres. **¶** Maus em̄ p̄c̄m est occidē mīrem qm̄ occi
 dē vxorē vt dicit bon. in. 2. et cōter om̄s doc.
 et habitū est in. 2. li. **¶** Guilb⁹ vero durandi tenet
 serarium in repositoio p̄ eo q⁹ vxoridde impo
 nit p̄nia maior. michi aut pl⁹ placet senten
 tia alioy. Sed quales p̄niam debet agere q̄ filiof
 occidit. **¶** 18⁹ aut est certū q⁹ ip̄met scēnt inter
 fecerit et sic debet eis imponi p̄nia maior qm̄
 p̄ alio homiadio. ar. ex. c. vlē. i. tex. et glo. et
 de homi. cū iuramēto. et i hoc tamē cau vir vxo
 rem recipiat quā coact⁹ abiurauerat. et ip̄a pei
 tentia agit scdm arbitriū ep̄i ita q⁹ si habet ali
 os filios pacifice gub̄nare possit eos. vt ex. c. in
 relexim⁹. q⁹ si vix n̄ habz iduā debet vt religio
 nem intret ad qd⁹ si non potest induc eud⁹ est
 ei dare licentiā nubendi vt ex. c. veniens et hoc
 qm̄ amē de incōmētia alias non. vt patz. 33.
 q. 2. in adolescētia. **¶** Et si pater sit cleric⁹ ab of
 ficio altaris debet p̄petuo abstinere et ei grauior
 qm̄ laico non tam publica n̄ veniat in pubz
 cū p̄nia dī imponi. vt habet ex de p̄nijs q̄sitū.

Aut certū est q⁹ non mēfecerūt sponte nec in
 culpa fuerit s. cau fortuito stigat. et sic de scēto
 iure in nullo tenent. ar. ex d⁹ homi. ex lris. et c.
 10. et c. vlē. n̄ velint ad cautelā penitere. in du
 bio tamen p̄sumit q⁹ non ex certa scia sed pod⁹
 ex incuria puenerit. ex de p̄sbrim. afferte. **¶** Aut
 certū est q⁹ non adhibuerūt om̄ez diligentia
 quā potuerūt et debuerūt et sic culpa p̄cessit
 casum et sic si sit grauis culpa. vt si posuit pue
 rū in medio vtruq̄q⁹ imponit penitētia. 4. l.
 A. annoz scdm arbitriū p̄niarij di. 40. si q̄ fe
 mina. et c. se. et c. si quis sponte. occulta si sit
 occultū. publica si sit publicum. et maior si i le
 cto suffocet qm̄ si in cunis. et maior p̄sbro gre
 co qm̄ laico vt habetur ex de p̄nijs. quesitū. et li
 cet dispenset quo ad penā que est arbitraria vt
 dicitur ibidem non tamen quo ad ordines p̄p̄
 homiadiū quod est delictum enozme et indispe
 sabile. di. 40. miror. **¶** Si aut culpa que p̄cessit
 casum sit leuis. vt si posuit puez in eodem lo
 co longe tamē a se. imponit penitētia triū an
 noz. scdm hoc intellige illud ex. c. de infan. t. b⁹
¶ Nonendi ergo sūt p̄ntes q⁹ tam tenellos scēu
 in vno non collocent lecto ne qualibet negli
 gentia interueniente opprimant vel suffocent
 2. q. 4. sūlūisti. et hoc mō distiguit hostē. et b⁹.
 ex. c. de infan. t. b⁹. **¶** Quid de illis qui filios vl⁹
 etiam suos infantes vel etiam adultos lā
 guidos relegata pietate exponūt. i. ex se ponūt
 ante eccliam vt aliqui moti misericordia colli
 gant eos. **¶** Tales grauior peccāt. quia cū ig
 nozetur sepe s̄ sanguinitas expositoy strahē q̄s
 posset mīfimo⁹ cū sorore vl⁹ s̄ sanguinea. iō ex
 ponēs de hoc p̄c̄o tenet penitere. et est puniēd⁹
 sicut exposit⁹ si scēnter cū tali straheret puni
 ret ex de pe. officij. fm̄ hostē. **¶** Tal⁹ et fm̄ ray. ē
 tanqm̄ homiada iudicād⁹. quia hoīem sibi ita
 diuicē p̄c̄o mortis exponit. **¶** Consideratis tamē
 circūstancijs. et vez ob hoc mors secuta fuerit
 p̄nia moderanda erit. **¶** Erūt aut tales irregl⁹ares
 fm̄ ray. si inde mors sit secuta. quia. s. fuerūt
 in culpa eos exponendo vel alimenta negando
 tamē scdm rod⁹ si in nulla culpa fuissent q̄ for
 te nec etiā querendo nec aliter eos alere possēt
 irregl⁹ares non essent nec peccarent. **¶** 19⁹ cas⁹
 est q⁹ qui p̄sbrim interficit peniteat. 11. an. ex d⁹
 pe. et re. ois. c. 2. **¶** De p̄nia vō ei⁹ q̄ occidit mo
 nachū. clericū. subdyaconū. et dyaconū. habet
 1. A. q. 2. qui occidit. **¶** De penitētia aut ei⁹ q̄
 machinat in mortem dñi sui vel in regnū ei⁹
 habet. 23. q. vlē. §. si quis. 19⁹ est q⁹ qui fuisse a
 liquē ad mortē accusat. 80. dieb⁹ in pane et aq̄
 ieiunet et peniteat et hoc si accusat⁹ sit occisus
¶ Si vero tantū mēbrū p̄iderit triēnio peniteat
 ex de accu. accusasti. hostē. vero et 10. de deo intel
 lerūt q⁹ p̄m⁹ peniteat p̄. A. an. quolibet āno
 ieiunando. 80. dieb⁹ in pane et aqua. scdm vō
 p̄tres annos. guilb⁹ vero durandi intellexit. p̄
 ut lra magis sonat scz q⁹ p̄m⁹ ieiunabit. 80.
 dieb⁹ in pane et aqua siue p̄tinue siue interpola
 te. et p̄ annos. A. etiā ieiunabit et penitebit nō
 tamē in pane et aqua sed ad arbitriū p̄sbriteri

scōs vero p tres quadragesimas. pma añ na-
tale dñi. scōa ante pasca. tercia añ festū sancti
jo. bap. has em instituit bñs petrus sicut i cro-
nicis habet. Ieiunabit aut tñc in pane ⁊ aqua
pbanē hñ fm hñt. 22. q. 4. c. 1. ⁊ 3. 20. q. pui-
rus 20. diebus in pane ⁊ aqua ieiunet. ⁊. A. ā
nis sequētibz peniteat. ⁊ semp debet esse in peni-
tentia interiori. 6. q. 1. quicūqz. 21. q. q̄p pul-
sus sōdōnaliter aut n̄ sciēt piurat si liber sit
20. diebus ieiunet in pane ⁊ aqua ⁊ hoc scōm
glo. intellige vel continue vel interpolate peni-
teat ⁊. vii. sequētibz annis non tamen i pane
⁊ aqua ut dicit glo. Si vero fuus sit eius qui
coegit eū tribz q̄dragesimis ⁊ legitimis feriis
scz scōa q̄rta ⁊ sexta. 22. q. 4. qui cōpulsus.

22. q. qui iurat in manu ep̄i vel in cruce con-
secrata peniteat tribz ānis. Si vero in cruce nō
ssecrata peniteat āno vno. Qui vero coact⁹ et
ignorans ignorātia iuris ⁊ postea cognoscat
peniteat tribz q̄dragesimis. 22. q. 4. c. 2. Qui
vero coact⁹ p vita redimenda vel qualibet cā
vel necesitate peniteat quia corpus plus qm
āiam dilexit tribz q̄dragesimis. e. q. c. si quis co-
actus. Alij inducūt tres annos ⁊ vnū ex his i
pane ⁊ aqua. 23. est q. qui scēter flm iurat
vel aliū iurare cogit. 20. diebz peniteat in pane
⁊ aqua ⁊ septē ānis sequētibz ⁊ nūqm sit sine
pñia interiori. Alij si sc̄i fuerint silt peniteāt
22. q. 4. si quis quic⁹. alia de piurio require sup̄
in pmo li. 28. est q. q̄ mensurat in flā mēsu-
ra. 30. diebz ieiunet i pane ⁊ aqua. ex de con-
trahē. emp. ut mēsure. De pena vero falsarij
lraz habet ex. e. ad audientia. dura ad falsari-
oz. ⁊ d. v. sig. nouim⁹. 24. ē q. q̄ frāgit pñiaz
solēnez sū redēdo ad crimia pōza vel filia siue
redēdo ad negociacōez seclarez vel miliciā que
sibi fuerāt imēdicta. sola intra eccliam fidelibz
ozone iūgunē. a cōione suspendūtur. a kaho-
licoz omnijs sepanē. ⁊ penitere debent. 10. ānis
⁊ cōicent in fine vite. 33. q. 2. de his vero ⁊ d. pe-
di. si quis vero. 26. est q. qui missam canit et
non cōicat. debet vno anno penitere ⁊ interim
missas n̄ cantare. d. ssec. di. 4. relatum. 21. q.
q̄ p̄sbr qui mortuū clericū inuoluit in palla
altaris peniteat. 10. annis. ⁊ mensibz qñqz. dy-
acon⁹ vero triēnio ⁊ dimidio de ssecra. di. 1. ne-
mo p ignorātia. 28. q. qui omittit sacrilegiū
eccliam violando vel crisma seu calicem sacrū
pollutis manibz acapit vel filia sacrilegia cō-
mittit peniteat septem annis. pmo anno ex a-
miseriū quod violauit s̄sistat. 2. anno añ fo-
res ecclie. 3. in ecclia ⁊ i hoc triennio carnes n̄
comedat. vinū non bibat. n̄ in pasca vel na-
tali. nō offerat. nec cōionē acapiat. 2. āno s̄i
cabit ⁊ in illo ⁊ in. 4. ⁊ in. 6. ⁊ in. A. tribus fe-
rijs a carnibz ⁊ vīno abstineat scz ieiunādo. 12.
q. 2. demō. Cōburens aut eccliam. 14. annis pe-
teat ⁊ eā r̄stituat. 14. q. 8. si quis. ⁊ infra. v.
maius. De pena vero raptoris siue furis rei ec-
clesiastice. ⁊ de pena furis ⁊ effractoris tam cle-
ric⁹ qz laici habet. e. q. 5. peccata. ⁊ c. si quis cle-
ric⁹. 29. q̄si parentes frangant spon salia si

lioz a cōione triennio sepenē ⁊ silt filij si sint i
culpa. si tamen filij scōm pmissiōe factam q̄
traxerint excōicantē vñqz. s. quo ad penā ecclie
non quo ad reatū ex quo dederūt opam in con-
trariū. 31. q. 3. si qui pntes. ar. d. p. di. 1. si cui
30. q. qui blasphemauit publice deū vel ali-
quē sanctoz maxie beatam virginem. illi debz
ep̄s hanc pñiam iniungere vt septē diebz dñis
ante fozes ecclie in manifesto dū missa canta-
tur existat ⁊ vltimo illoz diez dñicoy palliū
⁊ caldamenta deponat ⁊ corrigiā ligatā cōa col-
lū habeat ⁊. A. pcedentibz sextis ferijs in pane ⁊
aqua ieiunet eccliam nullaten⁹ ingressurus.
Et quolibet p̄dictoy diez tres paupes vel du-
os vel saltez vnū si p̄t residat. etsi nō potest. hñ
pena in aliā omuteē qd si remuerit a gere supra
dicta interdicit sibi ecclia ⁊ in morte p̄uec ec-
clesiastica sepultura. ex d. maledic. statuimus
Item blasphem⁹ si diues fuerit. 20. alioqz. 30. vñ
20. etsi ad hoc non sufficit. 4. solidozum vsualis
monete pena mulctet nullā miam in bocha-
bitur⁹ vt dicit ibidem scz qñ soluat. 4. soli. q̄s
si non habet curzat p ciuitatem vel omutetur
in aliam penā tpalem. hec aut pena soluet illi
qui p̄uenat. i. potestati seclari. hanc em penam
tpalē p̄cepit papa iponi p p̄atez tpalez. q̄si ne-
glexerit p ep̄m p̄apit cogit. hñ hñt. Hāz aut p-
dicta pena locū fm gōf. cū quis blasphemat nō
ex ira vel ebrietate vel demēcia quia tñc eo be-
nign⁹ agere. 2. q. 3. s. notandū. Scōm vero
hñ. hec pena est sp̄aliter inducta p̄ra eos qui
deum blasphemāt ex ira. non em aliquis de leu
blasphemat deū n̄ iratus. tanta tamen possz esse
iracūdia q̄ equiparet demēcie. ⁊ tunc illud qd
dicit gōf. posset habere locū. hec hñt. Quid si
quis iuret p caput vel ventrē vel capillū. Re-
spondet hñt. q̄si faciāt hoc affirmando vel iu-
rando non habet locū hec pena. Secus est si fa-
ciāt hñ detestando vel iurando licet irat⁹. Itēz
fm gōf. ⁊ hñt. hec q̄ dicitur de pena tpali l. pe-
cuniaria sūt iudice p tribunali sedēte. in iudi-
cio aut aīe p̄sbr discret⁹. moliēdo rigore dispen-
sare poterit ex cā circa penā sp̄ialez supiorē. 24.
q. 6. penitentibz. hec hñt. Item clē blasphemus
maxime p̄sbr cogat ad veniam postulādoz qd
si noluerit degradet. di. 26. cleric⁹. Notandū
vero q̄ blasphemus fm leges est decapitandus
vt in aut. vt non luxurietur contra naturā
circa mediū coll. Scōm canonez vero antiquū
cleric⁹ erat degradand⁹. ⁊ laicus excōicandus
22. q. 1. si quis p capillum. hodie vero laic⁹ ager
pñiam sup̄dictā scz illi⁹ canonis statuim⁹. et
hoc si blasphemauit publice. si enim occulte nō
penitebit publice vt p̄uo. Clericus vero hodie
est corrigendus pñia arbitraria ⁊ occulte non
illa que est publica. Clericus enim n̄ debet pub-
lice penitere. Si autem rebellis fuerit vel sepi⁹
hoc omiserit locum habet pena legis scz vt lai-
cus decapitet in foro ciuili ⁊ in canonico ana-
thematisetur. i. ecclie ingressus sibi interdicit
⁊ in morte p̄uec ecclesiastica sepultura. cleric⁹
vero degradetur. hec hñt. tñt de maledic.

¶ est de p[re]b[re] q[ui] reuelat c[on]fessionē de quo est habitū sup[er] c[on]fessionē. **¶** 22. q[ui] i[n] dicendis horis canonicis vel alijs officijs diuini discrepat a consuetudine p[re]rie metropolitane ecclesie. 6. mensib[us] p[er] a[n]n[u]m cōione si hoc acciderit ex contemptu. 12. di. de his. **¶** 33. q[ui] ep[iscopu]s qui ordina[n]t sine cā i[n]sta clerici inuitū vel penitus inuitū absolute suspēdit anno vno. 12. di. c. 1. **¶** 38. q[ui] ep[iscopu]s qui correctōez de vendicōe misteriorū distulit duob[us] mensib[us] p[re]s[bi]t[er] q[ui] tuor[um] dyacon[um] tres subdyacon[um] et ceteri ad arbitriū iudicis penitere debent. 1. q. 1. quidquid inuisibilis. **¶** 34. q[ui] foralegus. 20. diebus peniteat. ex de sorti. requisisti. 36. q[ui] qui videt in astrolabio peniteat duob[us] annis. ex de sorti. ex tuarum. **¶** 34. est de stilla sanguis altaris cadente super terrā vel aliquid aliud. 38. est de vomitu eu[angelic]e karitatis p[er] ebrietate. 39. est q[ui] mus comedit corp[us] xpi. De his trib[us] h[ic] est sup[er] in tractatu de eu[angelic]a karitatis titulo de defectibus contingeb[us] in sacro altaris. 20. q[ui] qui domū vel areā volūtarie accendit sublata vel incensa o[mn]ino restituat. et trib[us] annis peniteat. ex de iniurijs. si quis domū. Canon tamen dicit q[ui] ex odio vel iniuria hoc fecerit excōicari debet nec absolui donec satisfecerit et iurauerit q[uo]d ignē de cetero nō apponet. Imponit autē sibi vt hierosolimā l[oc]u[m] hy[er]osolymam vadat in dei seruicō anno integro ibi moratur[ur]. Siquis autē ep[iscopu]s vel a[r]ch[iep]iscop[us] hoc relaxauerit damnu[m] restituat et ab officio ep[iscopali] p[er] annum abstineat. 23. q. 8. p[er]f[ec]t[us]. hodie autē postq[uam] sitē denūciati non p[ossu]nt a[li]a sede ap[osto]lica absolui. ex de sen. ex. tua nos. inuit in tex. loquū de incendiarijs indistincte postq[uam] sitē publicati. Et h[ic] dicit hoc idem exp[re]sse et gradanus ex de sen. ex. q[ui]q[ue] et gof. licet ro[ger] contrariū dicat. **¶** Sed leges autē qui in ciuitate data opa incendi fecerit si sit humilis subiacet bestijs si sit in aliquo gradu decapitatur vel in insulam relegatur. de incen. rui. nau. l. fi. Qui vero alibi vt in villis vel castris remissis illud edes posuit combusserit si hoc dolo fecerit comburi. et hoc est intelligendū fm h[ic] est si sit humilis. Si autē hoc ex sua negligentia scigerit refardet dānu[m] l[oc]u[m] si minus ydone[us] sit castigetur parum vel leuē. Et nomine edū onie edificiu[m] continet. vt dicit ibid[em]. l. q. edes. **¶** 21. q[ui] q[ui] dederit l[oc]u[m] accepit cōione ab h[er]etico et nescit hoc e[ss]e phibitū ab eccl[esi]a et postea intelligit peniteat vno anno. Si autē sciat et neglexit peniteat. 10. annis. vl[ter] fm q[ui] dā. A. vel fm alios. 4. Qui vero p[er]mittit hereticū missam celebrare in eccl[esi]a catholica p[er] ignorā[n]tiam iuris peniteat. 20. dieb[us] si p[er] reuerentiā eius p[er] annū peniteat. Si p[er] damnacōe eccl[esi]e catholice. et p[er] consuetudine romanor[um] p[er] dā ab eccl[esi]a sicut hereticus si sit impenitens. alioq[ue]n peniteat. 10. annis. Si autē relicta eccl[esi]a ad hereticos transierit et alios ad hoc idē induxerit peniteat. 12. annis trib[us] ex eccl[esi]a septēz inē autē dices. duob[us] ex cōione. duodecimo a[n]no cōione sine oblacōe p[er]cipiat. 22. q. 1. si quis dederit. Cetera vero penitētia ad h[er]esim scisma vel apo-

stasiā req[ui]re sup[er] in 2. li. 22. est q[ui] patronus qui res eccl[esi]e dilapidat vno anno peniteat. 16. q. A. filijs. **¶** 23. q[ui] qui domū suā cū magis in cantatorib[us] lustrat vel aliud facit et qui ei h[ic] s[ol]uit. ānis. 4. peniteat. 16. q. 4. qui diu in arores. et c. nō liceat. **¶** 22. q[ui] qui pacē cū p[ri]mo suo non facere iurat. vno anno peniteat et ad pacem redeat. 22. q. 2. qui sacro. **¶** 24. q[ui] p[er] iurio adulterio vel homicidio dānt p[ri]ma regulariter. vij. anni. et filr p[er] fornicacōne lic[et] nō ita aspera p[ri]ma iniungat. 22. q. 1. p[ro]dicandū. et 33. q. 2. hoc ip[s]m. et s[ec] se. 26. q[ui] qui scitē reba: p[er]f[ec]t[us]. A. ānis peniteat et feria quarta et sexta in pane et aqua ieiunando tres quadragesimas faciat et hoc si fecit illud p[er] heresi introducēda. Si autē p[er] inuidia. 1. p[er] salute corp[or]is obtinēda vt habet ex de apostolis. c. 2. trib[us] annis peniteat. de se. di. 2. qui bis. et talis qui bis baptizatur vel etiā cōfirmat[ur] sit de foro eccl[esi]e et cogit fieri irregl[ar]is. di. 22. dicit[ur] est. De pena autē talis habet de se. di. 2. eos. cui[us] capiti s[er]uiz p[re]termitto g[ra]tia breuitatis. De hac et mat[er]ia habet supra ti. d. iteracōe sacro. **¶** 24. q[ui] qui vxo[r]ē adulterā cognoscat a[n]q[ue]m peniteat t[ri]b[us] ānis peniteat. 21. q. 1. si quis. 2. Qui vero cognoscat eam penitente[m] a[n]te p[ri]am pactā peniteat duob[us] annis. e. q. si quis. Quod vero sit penitētia iniungenda mulieri p[er] alteri[us] supponenti vl[ter] e[ss]e de non suo viro sapienti habet ex de peni. et re. officij. et dicit[ur]. j. h[ic] eode[m] li. ti. 36. **¶** Ad regl[as] igit[ur] p[ro]dictas inspiciendo potest studiosus indagator p[re]cedere ad p[ri]mas p[er] diuersis criminib[us] i[n]ponendas fm canones. et ex causa consideratis circūstancijs vt dictum est supra moderari poterit eas. Et licet ab ip[s]o omnes circūstancie sint diligenter attendende p[ri]m[us] t[ame]n quālitates persone et p[ro]p[ri]e v[er]y sit p[er]sona obnoxia alicui aliq[ui] vinculo seruicij. Nam circa tales personas caue[re] p[oss]e debet p[re]s[bi]t[er] ne talem p[ri]am eis i[n]ponat p[er] quā illis quib[us] sunt astricci p[re]iudiciū fiat maxime circa coniugatos. vnde si seruus sit et timore peccauerit obediēs d[omi]no suo in atrociorib[us] est m[er]ito puniend[us]. 22. q. 4. qui sp[er]s[us] obedire tamen non tenebat in talibus. 11. q. 3. si d[omi]n[us]. Si autē volūtarie peccauerit corpe p[er]uētur etiā acri[us] q[uam] ali[us]. 22. q. 1. qui p[er]tra pacem. Nec est seruo iniungēda p[er]grinacō p[er] quam d[omi]n[us] eius qui non est in culpa illi[us] seruicō defraudet[ur] ex de sen. ex. relatū. Si vero liber sit totā penitētia canonis si fieri p[oss]it facere debet. 16. q. A. sacerdotes peni. sed ex cā poterit eā p[re]s[bi]t[er] moderari. Considerandū e[ss]e erit v[er]y sit p[er]sona noua i[n] fide. quia nouis in fide minor p[ri]ma debet imponi ex de pe. deus qui. Et filr cōsiderande erūt alie p[er]sonay circūstancie d[ic]t[ur] q[uo]d ad p[ri]as sup[er]sedeo g[ra]tia breuitatis. **¶** Sciendū autē q[uo]d in foro p[ri]ali dicunt[ur] ferie legitime feria scda quarta et sexta. di. 22. p[re]s[bi]t[er]. et de se. di. 3. ieiunia. Aliqui tamē vt dicit ro[ger]. p[er] scda feria sabbatū ponūt. **¶** Notandū etiā q[uo]d p[ri]ma in pane et aqua imponatur non habenti panem potest loco panis leguminibus et pisciculis v[er]s[us] et etiā alijs si necessitas

illud requirat. ex de pe. et re. i. ex. et glo. alias non licet. **N**otandum etiam quod si pñia sit imposita a canone libat qd a ieiunio dando denarium vel legendo psalterium pñi autem. Innoc. vero dicit quod ieiunia necessaria ut quatuor tpa et huius non pñt redimi pecunia nisi subste rationabilis causa. Voluntaria vero redimi pñt etiam sine autem superioris. Nota etiam quod ubi i ponit pena aliquot annorum siue quadragesima rñ nec addit quod quis debet penitere hoc relinquit arbitrio presbri cñ pñie sint arbitrarie ut dictum est sup. ipse enim presbri arbitratu eas pferas legitimas faciendas. fm can. 40. di. de his clerici. et ex de homicidio. c. 2. et in multis alijs iuribus. Et sic intelligit illud ex de accu. accusa. si. et de spon. dilect. et filia.

De spñs sui differētijs pñie i cōi. Consequenter considerandum est. **C**irca pñiam ptem qñtū pla. s. vtz pñie virtutis sint aliquę ptes subiective sui speciei. **R**e. qd sic scōz aug. li. de pñia. et habet de pe. di. 1. tres sūt actōes. vna est pñia ante baptismū de qua dicit ibidē aug. nullus sue voluntatis arbiter constitutus nisi peniteat eum veteris vite novam inchoare non pñt. Altera est pñia de mortalibus p baptismū. tertia est pñia post baptismū de venialibus. Et sunt ille tres ptes subiective penitentie virtutis non pñie sacri. quia pma ps non pñet ad sacm pñie licet alie due pñere possint. hec tho. **V**tz pñie sacri sūt alię partes subiective siue speciei. **R**e. qd sic tres. s. puata qd fit in secreto p peccatis occultis. Et publica qd fit in manifesto p manifestis. Et solēis que fit in capite quadragesime pro horrendis.

De pñia publica. ti. 32. **C**irca considerandum est de speciebus pñie in speciali. Et pmo de publica. 2. de solēi. **P**rius vero pñia et partes pñie virtutis sufficienter innotescunt ex sup. dñs et in fra dicendis de pñia in cōi. **V**nde non requirunt capitula specialia. **C**irca penitentiam publicā pla querunt scz que sit publica pñia. **R**e. publica pñia est pprie illa que fit i facie ecclie ut cñ alicui inuigat pegrinacō p mundū cñ baculo capitali vel scapulari vel veste alia ad hoc consueta benedictis. de pe. di. 6. sacerdos. Et dicitur publica vel qz publice fit vel quia p crimine publico. id dicit etiam qñqz publica pñia solēis quia publice fit. **Q**uis potest eā imponere? **R**e. quilibet presbri parrochiano suo nisi in aliqua ecclia esset consuetudo contraria et mltrofor. a. epōz pñiarj gñales quia hoc non inuenit sibi pñitū fm ray. gof. et hof. ar. ad h. vi. de ex pñi. 40. di. penitentes. licet illud aliē cōsueverit expo. et 30. di. si qd pñr et ex de pe. et re. qñtum fm will. durandi. **S**ñ. tamen dicit quod simplex presbri eā imponere non potest. extra de excess. pla. accedentibus. **C**ui pñt imponi. **R**e. laico non aut clerico nō deposito. de pe. di. 1. sac. dotes fm ray. **S**ed secū dñ bñ. presbiter publi-

eam pñiam facere potest qñ excessus ei. ē publicus. 28. di. presbri. quia publice debet quis puniri p offensis publicis. ex de pe. et re. omis. c. 1. et h. tam de graui qz de leui excessu ut scā. dalū sedet. ut dicit i glo. d. c. 2. q. 3. si peccauerit. **H**anc tamē pñiam sedes aplica nemini indicat nō ubi est curia. ibi ei pñiarj pape eos qui cōmiserūt enormia faciūt nudos incedere triduo vel plus vel min. p omis ecclias ciuitatis in qua est curia et nō alibi. quo facto remittit eos ad suos epōs ut cōsideratis circūstancijs eis indicat pñiam salutarē. licet quidam rñbal di sepe p questu mendant tales pñias sibi esse inuictas a sede aplica flās pñiarj lras exhibentes. hec will. durandi. **P**ro quo crimine est imponenda. **R**e. non debet imponi nō pro crimine enormi et manifesto. de pe. di. 6. sacerdos. et ex de pe. et re. questu.

De pñia solēi. ti. 34. **C**irca querendum est de pñia solēi. **C**irca quā querunt pla. s. vtz aliq penitentia debeat publicari vel solēnizari. **R**e. qd sic ppter quatuor. pmo ut publicā pñiam publicā habeat medicinā. 2. qz maxima cōfusione est dignus qui cōmisit grauissimū scel. 3. ut sit alijs ad terrore. 4. ut sit in exemplū penitendi. ne desperet qui pccis grauibz detinent. **S**ed cñ penitentia omis defectus reuocet ad pfectū ut dicit ambro. solēis acō vō impedit ut patebit. videtur quod non sit solēis facienda. **R**e. penitentia reuocat omis defectus restituendo in pñiam grām non tamen restituunt in pñiam dignitatē. **V**nde nota quod laic. post pñiam publicā nō potest ad clericatū pmoneri. 40. di. illud. **N**ec cleric. ad superiores ordines ut dicitur ibidem. quicūqz. et epō talē ordinis ordinandi pñte puari debet. ut dñ ibid. ex penitentiis bñ. nisi forte necessitas ecclie illud requirat aut cōsuetudo. tñc enim dispensatue recipit ad ordines immores non aut ad sacros. 40. di. placuit. **R**acō nē hui. vide infra ti. siue. c. de penitentijs solēniter. **Q**ue ē forma sū mod. solēis facōis pñie. **R**e. ut habet. 40. di. tales penitentes qui scz penitentiam suscipiūt vel susceperunt se presentant in capite ieiunij quadragesime cñ suis decanis seu archiepiscopis et eoz presbri epōs autem ante fores ecclie sacco siue vili veste induti nudis pedibz et vultibus demissis reos se vultu et habitu prestantes. et epō eorū cōsilio debet eis penitentiam taxare. deinde eis in eccliam deductis epō in terra pstrat. cñ omni clero septem psalmos penitētiales cñ lacrimis p eoz absolucōe dicit et postea surgens imponit eis manū aqua bñdicta aspergit. cinerem capitibz imponit. alio capite eoz opit et eis lacrimabiliter denūdat. quod sicut adā eiectus est de paradiso ita ipi de ecclia eiecti sunt et postea inbet ministris ut eos de ecclia pellant clero psequente cñ h. m. forio. i sudore vultus tui. ut s. ppli viuentes sanctāz eccliam p suis factis pñitētijs mefactā et motā non pūpandāt penitētiā. **D**ebet etiā talē penitentes sicut dicit. 2. di. et

notavit hu. c. penitentes. deponere comā. ar. de
gle. di. e. dictū. qd̄ tamē dicit male seruare. In
cōna aut domi vt dicit ibidē glo. quolibz āno a
fuis decans t p̄bris m eccliam reducitur et
fuit ibi vsq; ad octauā pasce ita tamen q non
cōciant nec accipiūt pacē. Ab octaua aut pasce
debent exire t debent esse extra vsq; ad diez cene
sequenti s anni t sic fit quolibz anno quousq;
est eis aditus ecclie interdicit. t si bñ penitent
p̄ eis scōdo anno vel tercō ingressus ecclie r̄ddi
qñq; et vsq; ad finē vite manēt ex eccliaz. Qd̄
aut dicitū est q nō cōciant intelligas nisi fuerit
eis excessus qz cōcacio qñq; differē plus qñz mi
nus qñq; vsq; ad finē pñie. qñq; vsq; ad mor
tem scdm arbitrium epi. 22. q. 2. d. viro. t 33. q.
2. ammonē. t. c. latorem. t. 26. q. 6. si quis de
corpe. t de pe. di. 4. si quis vero. Dicit etiam so
lēm pñia licet non ita p̄prie qñ aliquis iuit
ad penitentiaz agendā intrudēt i mōst̄rio. 40.
di. si ille. Quo d; talis penitētia iponi. Rē
ab ep̄o tātū. 40. di. in capite. t. c. p̄cedenti. Et
sic intelligit wllb. durandi illud. ex de excess. p
la. accedentibz. t. 18. q. 1. p̄neme. t. c. se. licet in
fra dicat de publica. sepe em̄ in iure ponit pu
blica p solēni t ecōuerso vt ibi. t. 40. di. si ille
t in alijs capitulis. huiōi em̄ pena imponit p
illis crimibz p quibz penitens est ad ep̄m mittē
dus vt dicit in. c. 28. p̄n scdm eū simplex p̄sbi
tor non potest eā imponere nisi de sp̄ali man
dato epi. Silt ad ep̄m p̄net electō t recōcilia
cō solēnis. que fit vltimo. s. tpe pñie comple
to vel etiam ante si fuerit visū ep̄o. 26. q. 6. c. 1.
p̄sbr tamē simplex possit solēnitatem pñie t so
lēnitatem recōciliacōis de mādato epi ip̄o ep̄o
absente exhibere. sicut notauit hug. 40. di. peni
tentes. t. c. in capite. qd̄ vtiq; accedit wllb. du
randi de solēnitatem que fit in electōibz t recon
ciliacōibus que fiūt singulis annis infra tpus
in iūce pñie s; hoc negat de solēnitatem p̄me eie
ctōis t finalis introductōis. quia vt ipse dicit
bō est ordō non iurisdictōis vt dicit. 26. q. 6.
c. vlt. t. 5. t. 2. Et huiōi pena est sacralis. vt
dicit in. c. in capite. vnde potest inferiori ep̄o o
mitti. ex de gle. t. c. si licet de facto strariū fi
at. Dicit etiā hu. q ar̄p̄sbr̄i eoz possūt eis
imūgere modū satisfaciendi s; in ieiunijs pe
gmacōibz t alijs bonis opibz qd̄ tamen se
cūdi p̄siliū t cōsciam epi debet esse maxie si sit
crimē enorme. S; nūq; fratres minores vel
poicatores quibz dedit ep̄s auctez audiendi cō
fessiones possūt huiōi solēnes pñias imūgere.
Rē q non sine eius sp̄iali mandato nisi vbi
est cōsuetudo q huiōi penitentiarū gñales inū
gant p̄sibz t m̄sibz huiōi penitentiam p qz i
cariā manifestā eoz p̄uuli p̄fēt. Et tē debēt ta
libus iponere q in capite qdragesime se coram
ep̄o p̄sentent vt p eū vel de mandato eius sp̄i
ali debita solēnitatis fiat. hec rod. Quibus est
imponēda. Rē tam viris qm̄ femis. q em̄ im
ponatur femis habet. 33. q. 2. in his. non tamē
deponit comā. qz eā in signū subiectōis habet
30. di. c. 2. deponent autem eam viri quia amō

vinent in habitu clericali. bō notat in. d. c. pe
nitentes in glo. bñ. Item imponenda est laicis
nō cl̄is p̄p̄ scandalū. vt patet. 40. di. in capi
te. 5. hñt. t. c. p̄firmandū. cū duobz c. se. potest
tū imponi clerics depositis. 40. di. p̄firmandū
in glo. sup illud penitentibus. Et quia hoc sta
tutū est p̄pter dignitatē cl̄icā. vides aliquibz
posse eludi. q nec laicis p̄sonis insignibz nec
religiosis debet imponi p̄pter dignitatē stat.
Item non est facile imponēda iuuenibz p̄p̄ eta
tis fragilitatem. vel decrepitis p̄pter debilitatez
40. di. penitentes in glo. Notauit etiā hu. q
aliq; cogi p̄p̄ ex cōcaciōez susape solēnem pe
nitentiam. si sponte non velit subire dū tñ em̄
sit magnū t publicū t generet scādālū. Qd̄
quo crimis est imponēda. Rē p crimie publico
t vulgatissimo qd̄ totā smouerit vr̄bem vl a
liū locū. 26. q. 6. c. vlt. Notauit etiā hu. q po
test imponi p crimie occulto si penitens volu
erit alias non. ar. de gle. di. 3. de penitentibus.
Et q etiā p veniali si petat. Nam sine omi iu
dicō potest quis penitere si voluerit t pederit a
lias non. Quo tpe est imponenda. Rē quoli
bet tpe anni. solēnitatis tamen sup dicta h; fieri
in capite quadragesime. t hoc habetur ex glo.
sup illud c. in capite. t sup illud. c. suscepunt.
Per qntū tempus ē imponenda. Rē hu. di. c.
hoc pendere ex arbitrio penitentiam in iūgentis
quia qñq; p annū. t qñq; p biennū. qñq; p tri
ennū. Quis est effectus pñie hui? Rē qui eaz
egit si est laicus non debet ad clericatū p̄mone
ri. si est clericus non debet ad supiores ordines p
moueri vt dictū est sup. Nec etiā debet in susce
pto ordine ministrare. Non debet etiam m̄rimo
niū strahere si tamē contraxerit tenebit. Si tñ
iuueni fuit imposita non p̄hibet contrahere.
Nec d; miliciā assumere. vt patet. 33. q. 2. 5. pe
nitentibz. t. c. antiqui. t. c. i. adolescētia. t. c. de
his. Laicalez etiā habitū non debet deferre. 40.
di. c. vlt. Secūdu reglam eccl̄iasticā debet viuē
de pe. di. 4. contrariū. t. c. se. t. c. falsas. Con
ueniendū est etiam sub eccl̄iastico iudice. 11. q.
1. aliud. de pe. di. 1. aliud. Item solēniter penitēs
fit infamis non rōne penitentie sed rōne cri
minis p penitentiam publicatū. t ideo non po
test ordinari. 40. di. penitentes. hoc est vey qñ
talis pñia imponit p sñiam iudicis. secus est
si ex deuocōe quis officiū publice pñie sumat si
cut fedit dauid t jo. bap. scdm hos. ex de officio
archip̄sbr̄i. c. 2. Vty solēnis pñia possit ite
rari. Rē q non debet iterari sm̄ iura antiqua
40. di. qm̄uis. Et hoc p̄pter tria. Primo ne ex
iteracōe vilescat vt ibidez dicit. Scōdo p̄pter sig
ficacōnem qz est figura eiectōis hōis de paradiso
tantū semel facit. 40. di. in capite. Tercō quia
solēnitacō est quedam quasi p̄fessio p̄petuo pe
nitentiā p̄seruandi. Et ideo iteracō solēnitati
resistit. si tñ postea peccauerit nō claudiet ei lo
cus penitentie. sed penitentiā solēnis non de
bet ei itez imūgi. Vnde de ip̄a dicit origē. q i
grauioribz crimibz semel tantū concedit pñie
locus. Scdm cōsuetudinē tamē aliquaz eccl̄iarū

iterat. Prouta vero pñia pē iterari quociens placet. publica etiā pē s; nō ita frequēter debz iterari.

De clauibz. Vtz sint date ecclēsie. et quot sint. ti. 36.

Deinde considerandū est de pñte mistro: rñ sacri pñie que ad clauē pertinet. Circa qd pmo videndū est de ipis clauibus. 2º de indulgentia. Circa pñm considerandū est pmo de entitate et quidditate clauū. 2º de effectu. 3º de mistris. et 4º de his in quos pē vsus clauū exerceri. Circa pñm queritur pñia scz quid sit clauis. Circa qd sciendū scdm sco. qd clauis sumit hic methaphorice ad similitudinē clauis materialis. huiū autē est instm pñm et immediatū apiendi et claudendi hostiū. sententia autē alicui celū esse apiendū vel claudendū est spūaliter ei apire vel claudere celum. et ideo autēas vel pñas hē sñiandi que est quasi immediatū instrumentū sñiandi. pñie dicit clauis i gni celoz. pñicta autē autēas sententiā siue clauis est triplex. vna est simplr pñapalis et conuenit soli deo. Scda est non pñapalis est tamē pcellens et hē pñeuit xpo. cui quidē autēas i sñiando pñmet. Et vniūsalitate de oibz iudicandi. quia oim merita et demerita nouit. Et infallibilitate iuste sñiandi quia semp sententiat cōformiter diuine iusticie. Tercia est particularis qñtū ad causas cognoscendas. et debilis qñtū ad sñias ferendas. Et hē a xpo pñmittē petro. et in ipso successoribz eius. s. pñbri. dñ. 26. tibi dabo clauē. reg. ce. Dat autē jo. 20. cū dicit quoz remiseris pec. re. eis. et quoz qñm pñbiteroz. s. sñia si sit fm legem dñā est firma alias est infirma. quia reuocabilis. Fuit autē i pñmisso vbo jo. 20. data expliate autēas cognoscēdi. quia nūqm potest haberi rectus vsus illius pñe sine puio vsu recto isti scde. et sic in collacōne pñe itelligit collacō scde tanqm pñe. Unde hec secūda potest etiā dici clauis. quia ē quoddam instrumētum apiendi licet non ita pñmū. prima clauis recte dicitur clauis potestatis. quia auctoritas recte iudicandi dicitur potestas cum iudicare sit potestatis siue pñfidentis. scda vero dicitur clauis scie non qd sit actualis vel habitualis scia. sicut videtur sentē m gñ sen. li. 2. di. 19. sed quia recte vsus ei nō potest haberi sine sciētia. Vtz potestas clauū sit etiā ad pñdendū. Rē fm pe. et cōiter alios. cū supflū sit fieri p mltā qd equē bene pñ fieri per vnū. potest dici qd vna et eadem res est character ordīs sacerdotalis. et pñas cōfidendi et pñas clauū qd pñet ex ordine s; dñi rōne. Dñ em character fm qd est pñapiū distinguendi habentem a non habente. Potestas vero pñdendi inqñtū ordinat ad sacm eu karistie pñdendū sed pñas clauū inqñtū ordinat ad apiendū regnū. Sed sco. tenet strariū quia fm eum vna data fuit aplis sine alia. Fuit em data eis i cena pñas pñdendi cū dixit eis xpc. hoc facite in meā pñmemoracōez. Potestas vero clauū fuit eis data post resurreccōez. jo. 22. quoz remiseris pec. re. eis. Epns etiā in ordinando pus dicit

a capite pñtem celebrādi missaz dñs eis calicē. Et qñu scdā interpositis ponēs manū sup caput ei dicit. a capite spm scñ qñ remi. pñta re. eis. et. Si ergo qñat quō se habeat character sacerdotalis ad istas clauē dicit pñ fm sco. qd se hē sic dispositō ad eas. qd pñ qd pñ characterē hē pñtem pñdendi corz xpi vtz dispositō ē de gñuo ad hñdā pñatez ligādi et soluēdi s; corz xpi misticū. Vtz sit tñ vna clauis. Rē fm pe. et cōiter alios sic i sole potētia ligādi et idurādi ē vna i radice s; due i effēibz sic tñ ē clauis vna i radice s; due i effēibz. Clauis em dicit pñas iudicandi i foro aīaz. hec vero pñas integrat ex duobz scz ex pñte discernēdi i cause exaiacōe et diffiniēdi in cause dēmiacōe pñiāz absolutōriāz l' pñemnatōriā. Et ista clauis ē pñapalior. qd pñma ordinat ad istā pñma pñas dñ scia scda potētia. Vñ s; i. 1. qd. 16. tibi dabo clauē. re. ce. dicit glo. clauis dñ scda et potētia. qd dñ index ecclēstie dignos recipere et indignos excludere a regno. Potestas autē ligandi et soluēdi in foro pñecōso non est clauis pñie loquendo. quia etiam non pñbiteri hñt eam vt dicit. j. Scdm autē sco. due potēte clauē sūt simpliciter distīcte inter se ita qd absolute vtz est verbū xpi. s. tibi dabo clauē. Et possent de potētia dei absoluta ab inuicēz separari. sicut aliqz pñelatus pñmittere alicui auctoritatez cognoscēdi in causa nō pñmittendo sibi autēas sñiandi in ea sic deus posset pñmittere autēas cognoscēdi in causa pñoris siue potestate sentēdandi i ea. Possūt tñ aliquabz dici vna clauis. s. vnitāte ordinis quia ordinantur ad vñum accū. scilicet apcōnis. S; nū quid pñter pñictas duas clauē sūt alie clauē in ecclēia. Rē qd sic. Duplex est enim foz i ecclēia. vñū secretū et ad illud pñnent due clauē pñictē. Aliud est publicū et in hoc requirit duplex autēas cōrñdēns duplici potēte. sic ad quolibet iudiciū rectū in qualibet cā requirit cognicō in illa cā et sentēciacō. Et iste autēas pñnentes ad foz publicū possunt dici clauē. De hac autē autēe ecclēie habetur dñ. 18. dicente xpo pe. si peccauerit i te f. e. et. sequit tñ dñe dic ecclēie. si ecclēia nō audī. sit tibi sic ethni. et pu. et seqē amē dico vob qñqz li. su. ter. arū li. et i. Ex qd pñ qd approbat ligacōez et solucōez ecclēie ē factā i foro publico quā qd pñemnit hñdū est sic ethnicū et publicanū. in hoc foro clauis ecclēia et cōio fideliū p excoicacōz et apñ p absolutiōē ab excoicacōe vel p rñciliatiōē. Et ex hō pñ qd ille clauē nō sē ecclēie cū pñibz clauibz qd sepanē ab ill' vt pñ in hñte iudicōz scdm ordinē et sine sacerdotio sic in archidiacono et quibus alijs. Et econuerso sic ē in oibz pñbri qd non est data pñas excludēdi ab ecclēia vel recondiandi. hec sco. m. 2. di. 14.

De effectu et vñte clauū. ti. 37. Circa hoc qñrunt pñia. s. vtz potestas clauū extendat se ad remissionē culpe. Rē qd sic jo. 20. dñ qñ remiseris pec. re. eis.

Sed p quē modū sitē diuerse opi. Vna est q v
tus clauū valet ad remissionē culpe non quid
aliqō efficiēdo sed solū ostēdo vnde sensus est
absoluo te. i. absolutū te ostēdo. et hec videt esse
opi. mgti sentē. li. 2. di. 19. Sed contra hoc est
quia fm istam opi. sacm noue legis non ef-
ficat illud q figurat. **Alia** ē opinio q valz n
p se h p virtutem dīmā ex pactione coal sistē
tē in opando sic dictū fuit sup in li. 2. di. 1. arti.
2. de effectu sacroz. q. 1. et est. p. habilis mltū. et
huius opi. videtur fuisse bon. 2. li. di. 1. q. 2. et
scō. 2. li. di. 19. q. 1. Vnde dicit ibi dē. scō. q su
scopō sacri pnie est instrumentū. i. dispositio ef-
ficax et necessaria ex statuto dīmō ad recepcone
grē. mltm autē vel dispositio pnia nō est signū
ostensiuū alicui⁹ vt preteriti sed vt futuri. ergo
collacō sacri penitentie ad hoc q digne fiat nō
oporeet q sit signū absolucōnis dīmē precedētis
quia digne pē reapi ab attrito attricōne nō suf-
ficiētū p modū meriti ad grām recipiendā i ter-
mino illū attricōnis. **Etsi** non fiete rāpiatur
gradā pma in termino illo ofert. Et absolucō
presbri est signū efficax illū absolucōnis sequē
tis in vltimo instanti eius. h scō. **Alia** ē opi.
q valet p modū deprecantis et impetrantis nō
tamen p modū impientis in cui⁹ signū in for-
ma absolucōis pmitit ofo per modū depre-
catū et subdit absolucō per modū indicatū.
Et deprecacō gradam impetrat et absolucō g-
dam psumit. nūq̄m enī p biter aliquem ab-
solueret de quo non psumeret q a deo esset ab-
soluens. quia ergo pēas sonat p modū actiui
et impientis ex se. inde est q pēas clauū p p-
loquēdo se non extendit sup culpā. et h est ec-
opi. bon. in q. ista vepz in 2. ei. 2. **Sed** hec opi. ali-
quibz non placet p eo q pl⁹ valet ofo boni lai-
ci qm malū presbri. ergo scōm hoc et absolucō
qō fm est. **Quarta** opi. est q valet instrumē-
taliter ad grām et iustificacōne disponendo.
non ipam grām vel iustificacōne immediate ef-
ficando. sicut enī ad mūdacōnem vtensiliū va-
let aque ablucō ita ad emundacōz culpe actuali
valet sacerdotalis absolucō. quia hoc sacmētū
habet p materia actū mlti. opatur igitur vir-
tus clauū aliquo modo ad culpe remissionē. l-
dū etiam expetendi votū habet vel dū i actu ex-
trecetur dīmō pparacio affit vel pcesserit. Vnde
dico q attento ad ofessionē accedenti vtute ab-
solucōnis sacerdotali sic instrumētali ad ipaz
disponētis dat grā iustificans. contritico vō da-
tur augmentū grāe. **Sed** ideo videt non opar-
ri ad iustificacōne q est remediū adultoz in q
bus est necessaria pcedēs pparacō. Et hec ē opi.
p et ex. sed pōitay opinionū secūda magis
plac michi. q at dicit hiero. q i remittēdis
et rāneis culpis i dū hnt euāgelici sacerdotes
qō olim habebant sub lege legales. intelligit q
habent illud et plus quia illi ostendebant mun-
datos a lepra tantū signo. isti vero a lepra pec-
cati etiam facto. **Vt** extendant se ad remis-
sionem pene. **Re** circa hoc fuerūt diuersi modi
dicendi. modus tamen verior et pior et magis

conson⁹ fidei et pietati est q p biter ex vi clauū
absoluendo remittit aliquā ptem pene. non tñ
eterne nec p gatorie sed pter eius pene ad quaz
deus obligat p cōrem post absolucōnem a cul-
pa. **Et** p illa pte nūq̄m puniet in p gatorio.
nec alibi. sed p alia pte a qua non absoluit ul-
puniet hic sufficienter vel in purgatorio. **Et**
hoc sic potest intelligi. vniūse ei vie dñi miseri-
cordia et veritas. ideo in iustificacōne que est o-
pus misericordie. misericordia dei sic remittit
culpā vt non ptermittat iusticiē reglā. id ad
huc detinet obligatū ad penā. **Illa** autē pena ob
rigore dīmē iusticiē est nobis imporecōnata et
ignota. puidens igitē dei misericordia ostendit
arbitros presbros qbus dedit pēatem arbitriā.
di et penā taxandi et manifestandi et pte pene
remittendi. **hec** autē remissio fit vtute clauū d
thesauro ecclie qui subest clauibz qui thesaurus
integrat ex tribz. s. primo ex merito fidei et car-
tatis totius ecclie. vnde dicit aug. q penitens
curari non potest nisi sustineat eum vnitas ec-
clesie. 2. ex merito superogacōnis viroz perfe-
ctoz. 3. ex supabundanti merito passionis xpī
quod est annexū virtuti sacroz quoz hnt plati
mysteriū. **Sed** obiētur quia non est minus di-
spōitus ad recipiendum effectū clauū qui omi-
sit puū peccatum qm qui omisit maius. ergo
tantū rmitte d pena debita peccato minori qz
de pena debita maiori. s. ex vna pte ptem possz
esse ita puū et ex altera ita magnū q tota pe-
na debita p cō minori non esset maior qm p
illa que remitteret de pena debita p cō maiori
ergo illud min⁹ peccatū remaneret impunitū
qō est inconueniens. **Re** q quia misericordia
non considerat meritū s. miseri. ideo dei mise-
ricordia que subuenit hic miseriis non ofiderā-
do in eis meritū sed demeritū subuenit per me-
ritū xpī et remittit omibz ptem equalē non q
dem fm absolutam opacōnem sed scōm ppor-
cionalē vt si ei qui debet centū remittit. 10. ei q
debet. 10. remittit vnū. **Et** ideo qui magis pec-
cauit dū penitet tenet ad magnas grāz actio-
nes. et hec est racō bon. **Sed** ista responsio non
placet aliquibz p eo q non videt satisfacere ar-
gumento. quia pma deama simpl⁹ maior ē qz
scōa. **Et** ideo videt eis dicendū q nūq̄m pars
pene que remittit vtute clauū vna vice ē tā-
ta sicut tota pena cuiqz mortali debita. **Si** di-
cat q vna absolucōne possit remitti tota pena
debita vni veniali. **Non** habet hoc p incōue-
enti. quia xpc ita plene satisfecit p pccis nrīs
q. s. se humilianti sub sacro qō opatur virtute
meriti xpī. rmitte aliquā tota pena. **Non** tām
ppter hoc dicit pē dimitti peccatum sine pena. et
ita rñdet nich. **Alij** vero dicūt q p biter nō re-
mittit oibz equalitē de pena sed scōm pporcio-
nez quā penitens meruit sibi remitti. sic suffra-
gia ecclie p sūt defunctis scōm q ea sibi pdesse
meruerūt. **Et** hec est opi. p. **Vt** in confes-
sione iterata remittat aliqō de pena. **Re** h. ha-
bet sup et de qualitate ofōnis. vbi dicit q con-
fessio debet esse frequens. **Vt** p biter ligare

possit p clauū pētem. **R**e opaco p̄sbrī in vsu clauū est oformis opacoī dei cui⁹ est minister. **D**e autē hz opacoēz t in culpā t i penā. s; i culpam ad absoluendū quidez directe. **E**t ad ligandū idirecte inq̄ntū obdurare dī dū gradā nō largitē. **S**ed in penā habet opacōnē huiōi directe quo ad vtzq; quia t penā pat t penā infligit. **S**ilr ergo t p̄sbr. et si fm q; aliqui dicunt i absoluēdo ex vi clauū habeat aliquā opacōem oz dimatam ad culpe dimissionē modo dicto sup i responsione illa⁹ questionis. vtz vire⁹ clauū extendat se ad remissionem culpe in vltima op̄p̄nitione. non tamen ligando habet aliquā opacōz in culpā. nisi dicat ligare inq̄ntū n̄ absoluit sed ligatos oñdit. sed in penā habet pēatē sol uendi t ligandi. soluit enī a pena quā dimittit sed ligat q̄ntū ad penā q; remanet. **A**d hanc autē ligare dicit duplr. **V**no modo ofiderando ipam q̄ntitatem pene in q̄ t sic non ligat nisi inq̄ntū non soluit sed ligatū oñdit. **A**lio mō ofiderando penam istā vel illam deēmitate t sic ligat ad penā iponēdo eaz. **A**d hoc nota q; est ēplex iudiciū. s; dei petri t curie celestis. p̄mū ē quo deus a iam mūdāt in contritiōe. **E**t h⁹ p̄ce dit alia duo tpe. dignitate. t effectu. **S**cōm est iudiciū p̄sbrī qui pēate clauū ligat t soluit in terzis. **E**t post hoc sequit̄ terciū iudiciū. s; ap; probationis celestis curie. vñ expone illud. qd; cūq; liga. sup ter. tē. s; iudicio p̄e iuste. erit ligatū t in celis. s; p; approbaciōez curie celestis. **E**t hūc intellectu pbat ḡg. t leo papa. 10. q. 3. tunc vera. t. 28. q. 1. manent. **V**tz p̄sbr̄ ligare possit t soluere fm p̄p̄riū arbitriū. **R**e patet s; c. de q̄ntitate satis factionis.

De mīstris clauū. ti. 38.
Ende ofiderandū est de mīstris clauū. **C**irca qd; sciendū q; sicut p̄z ex p̄dictis x̄p̄e clauē habuit. **E**t habet eas i nouo testamento p̄sbrī t soli p̄sbrī qz dāt in ordie sacerdotali cui⁹ racō est dīna institutiō. h⁹ autē institutiōis agruitas patet p; hoc q; ipis solis dāt p̄as ofidendi corp⁹ x̄p̄i vtz qui est caput corp⁹is x̄p̄i mīstris. **V**ñ ambrosi⁹ loquens de pēate ligandi t soluendi dicit q; hoc ius sol p̄sbr̄is est p̄missū. hec ambrosi⁹. **A**c p; h⁹ oueniet̄ sunt mediatores p; vsū clauū inter homines et x̄p̄m. **Q**uerit autē vtz ep̄us habeat aliquam nouam clauē p̄ter clauē p̄sbr̄is. **R**e dignitas ep̄alis non dāt nouū ordinem sed q̄ndaz eminetiaz ordinis. t ideo non dāt i illa noua clauis sed ampliā p̄as iurisdicōis ad corrip̄i endū. in cui⁹ signū tradit̄ sibi bacul⁹ pastozal' hēc boni. **V**tz p̄sbr̄ vt possit potestate clauū ad suū libitū. **R**e q; non. **N**am p̄sbr̄ opat i absolutione vt instm̄ non quidez mortuū sic securis. sed viuū sicut seruus. **A**d rectam autē opacōnem instrum̄ti tria rēgrunt. p̄mū est instrumenti recta disposiciō. 2⁹ est materie p̄porcō 3⁹ est virtus motoris. **N**ā securis n̄ sit acuta non incidet. vel si non habeat materiā p̄porcō natā sc; lignē. vel si non moueat ab aliquo. **S**ilr in absoluēdo p̄sbr̄is debet p̄currere rectus

vsus sue p̄eatis. p̄paracō suscipientis. t virtus dei mouentis quoz altero deficiēte frustrat̄ effectus. **S**ed nūquid p̄sbr̄i mali hnt clauē. **R**e q; sic. **N**am in ordie dāt p̄as clauū tanq; dō nū grade gratis date. qd; quia culpe non oppo nit cū culpa recipit t retinet. dāt etiā grā gratiū faciēs ad bonū vsū clauū. **E**t illa culpe op; ponit t cū culpa non recipit nec retinet. t qd; dāt ad vsū ydoneū. ideo sine hac habet vsus sed non ydone⁹. alias non posset haberi aliqua certitudo de absolutione sicut nec d; mīstri bonitate. **S**ed obidē illud aug. s; q; spū sanctus remittit peccata vel p; seipm̄ vel p; colūbe mēbra. i. p; homines sanctos. **R**e loquit̄ de remissiōe peccatoz scōm q; hoīes sancti coopant̄ ad eam nō ex vi clauū sed ex merito congrui. vl' p; colūbe mēbra intelligit om̄s ab ecclia non p̄dicos.

Obidē etiā illud qd; in collaciōe clauū dictū ē apl'is. jo. 20. t etiā dicit̄ in ordinaciōe. accipite spū sanctū quoz remi. p̄ca. tē. videt̄ ergo q; illis solis dāt p̄as remittendi peccata qui accipiūt spū sanctū. **R**e domin⁹ determinat ea que requirunt̄ non tm̄ ad vsū simplicē sed ad vsū ydoneū. **V**tz potestas clauū ordinem sacerdotale inseparabilē cōmitet̄ ita q; om̄s sacerdotes eas habeant iam iustificabilē. **R**e clauū p̄as duplr potest ofiderari. aut quo ad essendā sic radicalit̄ est in aīa t indelibiliter sic t caracter a quo non videt̄ differre nisi scōm q̄ndam relacōnem vt s; dictū est. **V**nde hoc modo tenet se inseparabiliter cū ordie sacerdotali. aut q; ad vsū et sic nccio rēgrit̄ duo. s; statū viatoris t autoritatē iurisdicōis. de p̄mo patet q; sicut racō merendi nō ouenit caritati ex statū vie. sic nec potestas reconciliandi t sacra mīstrandī nisi i statu ecclie militantis. t ita per mortem hui⁹ potestatis vsus perdit̄ in aīa sepa. de secundo etiā patet. p̄sbr̄ enī est mediator inter deū et hoīes. **E**t scōm hoc est deo inferior t penitente supior t arbiter t iudex ofituit̄ hoi loco dei ad p̄cedendū siue soluendū t puniendū. talis autē iudicaciō non est sine iurisdicōe aliqua in eū q; iudicat̄ quia nemo potest aliq̄nez iudicare n̄ sit eius iudex ofitutus ab eo qui p̄. t iō iuridicō ē tanq̄m ius motū ipi⁹ clauis siue manus. hac autē deficiēte et si affit clauis nūqm̄ apiret. **E**t si amittat̄ h iuridicō cessat clauis executiō. hec ac duplr amittit̄ vl' p; ablaciōē s̄bitoy scōm rē vt in sc̄s matias p̄as fornicariis notorijs ex cōicatis t huiōi. **V**el p; ablaciōē scōm rem t spem vt in degradatis qbus auferē sine spe recuperandi. vnde heretici t ex cōicati dicunt̄ habē manū ligatā s; degradatī ap̄uratā. ideo dico q; licet clauis q̄ntū ad eē ofeq̄ ordinē. tñ q̄ntam ad executionē ofequit̄ statū t iuridicōnē. hec boni.

De his in quos clauū

vsus exerceri p̄. ti. 39.

Ostea ofiderandū est de his in quos vsus clauū exerceri pot. **E**t circa hoc querunt̄ plā. s; vtz p̄sbr̄ possit vi clauē quā hz i quēlibz hoīez. **R**e ad vsū clauū duplex est potestas nccia. s; potestas ordinis t

hec est equalis in omnibus personis et respectu omnium
 Et potestas iurisdictionis et hec non est equalis nec
 est respectu omnium. in hac enim ut sit ordo in rebus
 oportet esse plures aliquem supremum in quo resideat
 potestas omnium et sub illo plures medios et sub illis
 plures ultimos. Nam quando durat mundus
 oportet secundum augustinum angelos angelis homines
 hominibus demones demonibus pisse. ubique vero
 sit prelationis gradus oportet esse supremos
 medios et ultimos. quia igitur quilibet presbiter
 licet habeat potestatem ordinis plenariam habet etiam potestatem
 iurisdictionis limitatam. ideo vero non potest sua
 potestatem in quolibet hominem sed in eum in quem ha-
 bet iurisdictionem aliquam vel ordinariam vel dele-
 gatam. Regulariter igitur solus presbiter habet
 executionem potestatis in suis subditos propter septem causas
 de quibus dictum est superius. cui presbiter est officium.
 unde. 16. q. 1. nulli sacerdotum liceat prochanum
 alteri absolvere vel ligare. **¶** Vnde presbiter possit
 per subditum suum absolvere. **¶** Et potestas ordinis quantum
 est de se extendit se ad omnia peccata remittenda. Sed
 quod ad usum potestatis huius ut dictum est requiritur iuris-
 dictio que a maioribus in inferiores descendit.
 ideo superior potest sibi aliqua referuare in quibus
 inferiori iudicium non committat. alias simplex
 presbiter iurisdictionem huius posset absolvere de quolibet
¶ Vnde presbiter absolvens aliquem de facto ab
 illis peccatis a quibus non potest absolvere a iure pec-
 cet mortaliter. **¶** Et quod absolvens ante hoc facit ex
 ignorantia iuris. aut sciens ius quo hoc facit
 sibi non licet. si secundo modo et hoc faciat ex delibe-
 ratione mortaliter peccat. scilicet enim et ex delibera-
 tione scissa sibi potestate abutitur in preiudicium anime alius
 est mortaliter peccare. sed sic absolvens potestate si-
 bi scissa abutitur in preiudicium anime illius quod sic ab-
 soluit. quod dicit et intelligere quod absolutus sit et tamen
 non est et quantum est in se ipsum ponit in errorem
 unde super hoc absolventem cadit illa maledictio
 scripta deuterio. 24. maledictus qui erzare fecerit
 cecum in itinere. Si autem ex ignorantia iuris faciat
 et sit ignorantia affectata adhuc mortaliter
 peccat quoniam non ita scilicet sicut ille qui hoc fa-
 cit scilicet. Si autem est ignorantia crassa adhuc
 credo quod mortaliter peccet quoniam non ita scilicet sicut
 faciens hoc ex ignorantia affectata. sacerdotibus
 enim suum officium ignorare non licet. ad ipsos enim
 pertinet subditos suos in lege instruere. in quo illud
 aggei. 2. interroga sacerdotes legem. unde sic
 absolvens exponit se sibi maledictioni illi que
 venit super filios belai. de quibus dicitur. 1. reg. 2.
 quod ait filii belai nescientes deum nec officium sa-
 cerdotum ad populum. Et sic etiam absolvente et abso-
 luto tali absolventi imminet nisi per ignorantiam
 inuincibilem seu probabilem excusetur. dicit per illud
 1. reg. 14. si cecus cecum ducat prestet ambo in fo-
 veam cadunt. Nec ille per ignorantiam excusa-
 tur qui magis solidus est de querendo consilium
 pro emptione vniuersi roboris quam pro salute anime sue
 hec richardus. **¶** Nota igitur casus in quibus oportet quod
 simplex presbiter ad superiorem remittat. unus est
 de his quibus est solennis penitentia imponenda qua
 eius minister presbiter est episcopus ut dictum est superius. secus est

de excoicatis quoniam inferior presbiter absolvere non
 potest et episcopus potest quia pueros mulieres et per-
 sonas sales que incedunt in canones de iniectione
 manuum in clericos episcopi absolviere possunt. et illi soli
 quibus specialiter huiusmodi absolutionem committunt
 hec rodolphus. 3. est ubique inuenit irregularitatem
 stractam. licet enim posset absolvere de peccato propter
 quod irregularitatem incurrit. non tamen posset dispen-
 sare cum eo super irregularitate. ideo debet peniten-
 tiam mittere ad episcopum ut vel ipse dispenset cum
 eo si potest vel cum suis literis mittat eum ad pa-
 pam. 2. est de incendiariis sacrorum locorum maxime
 publicatis. 23. q. 1. vlt. si quis. et ex de sen. excoi. ex-
 tua. et c. conquestus. 4. est de crimine publico.
 sicut de blasphemia. extra de maledictis. statum.
 6. de voto. ex de vo. c. 1. A. si ipse episcopus confessio-
 nem audiuit de aliquo peccato. 21. di. inferior.
 hos septem casus ponit hostiensis. **¶** Ray. vero ponit
 quatuor primos. quidam vero addunt de homici-
 dio et membrorum mutilatione. quia. 23. q. 1. vlt. si quis.
 dicit quod membrorum truncatores et incendiarii ex-
 coicentur donec coram episcopo et quibus satisfad-
 ant. **¶** Addunt etiam dispensationem in iuramentis do-
 lo vi vlt. metu extortis. et dubijs iuramentis. quoniam
 enim certum est iuramentum esse illicitum iurans propter
 autem potest contrahere. Sed quoniam est dubium an
 sit licitum tunc sine autem superioris non debet con-
 trahere. Si etiam sit consuetudo in aliquo episcopatu
 quod aliqua certa crimina episcopus audiat vel sibi aliquis
 certos casus retineat sicut obtinet consuetudo
 in multis ecclesiis. de penitentibus qui filios opprimunt
 de homicidiis. de sacrilegiis. de falsariis. de vio-
 latoribus ecclesiarum. et ecclesiastice immunitatis et
 libertatis. de sortilegiis. de vicio contra naturam
 maxime cum brutis. de incestu. de corruptione san-
 ctimonialium. de ablatore siue suberactore vlt. ali-
 as illicite acquisitionum restitutione. de periurio. de
 clamdestine contentibus et alijs enormibus que
 consuetudo generalis et specialis reservat episcopis. quorum
 etiam aliqua ab episcopis remittuntur ad papam propter
 enormitatem et terrorem. mittuntur inquam non de
 iuris necessitate sed de episcoporum prudentia et volun-
 tate. hec hostiensis. **¶** Quid si episcopus aliquis committat vi-
 ces suas alicui circa penitentias iniungendas in sua
 dyo. nunquid talis absolvere poterit etiam in his
 specialibus. **¶** Et credo quod episcopus non intendit in sim-
 plici delegatione delegare illa maiora nisi expressse
 dicat. ex de procur. penico. cum ad eius correctionem
 videantur specialiter penitentiam papae dispensationes et
 absolutiones excoicationum in quibus interueniunt iu-
 ramenta. si de pendo mandato ecclesie vlt. aliquo
 faciendo. interueniunt et istos. in aliqua causa
 iusta subisset et tunc alicui discreto pito committeret
 qui personas cognoscere et factorum et rerum circuman-
 das sciret. ar. ex de homi. sicut dignum. hec ray.
 et hostiensis. **¶** Sed nunquid ille cui hoc committitur potest illud
 alteri subdelegare. **¶** Rndet will. dur. quod non ut
 habet ex de offi. dele. c. vlt. q. ceterum. **¶** Quid si
 dicat episcopus. committo vobis autem mea in foro pe-
 nitentiali ut possitis absolvere in omnibus in quibus
 possui. **¶** Et licet qui omnia dixerit nichil exceptit.
 ut dicit. 19. di. si romano. non tamen est tutum

propter huius omissionem generaliter usurpare ea que a iure episcopo sunt specialiter reservata. nisi certum sit quod episcopus per huiusmodi verba generalia intendat omittere huiusmodi specialia. Et tamen quod episcopus consuevit sibi in synodo reservare satis credo quod per huiusmodi verba generalia debent intelligi esse omissa. hec rodo. Ab solutiones tamen excommunicationum que sunt a presbiteris per furtis et damnis quorum ignorant auctores cum non pertineant tamen ad forum penale sed quo ad aliquid etiam ad spirituales. cum lata sit sententia ad instantiam passim damnum non sunt intelligendi delegata per huiusmodi verba generalia. Et multo fortius nec ab solutiones excommunicationum in foro iudiciali per otumanda aut per re iudicata aut possessa. h. rodo. Quamvis tamen etiam generaliter expressis omittant episcopi aliquid vices suas non tamen ille potest sine eius speciali mandato mutare vota. aut relaxare iuramentum a de quibus certum est quod possint vel de quibus dubium est an possint licite observari. licet de transgressionem voti iam facta et de purgatione penarum in iudicio possit. hec rodo. Quid si episcopus subdito concessit ut confessoris ydoneum sibi eligere possit. nunquid electus ab illo in ea sibi episcopo specialiter reservatis potestatem habeat. R. quod non quia illa non veniunt in generali concessione que quis verisimiliter non concederet in specie. ex. e. 6. et de pe. di. 2. c. 1. Quid de officiali episcopi. R. hoc non creditur quod in his. s. in penitentiis in iudiciis habeat potestatem sed in contentiosis tantum. in illis autem vni et idem consistit est ipse et episcopi quare ab vno ad alterum non potest appellari. l. 6. de appella. romana. Et hoc est verum nisi appareat quod episcopus hoc voluerit omittere sibi puta quia hoc expressit vel de licentia sui superioris reliquit alium episcopum vicarium suum generaliter ad aliam remotam se transferens regionem. tunc etiam talis vicarius quicunque possit is qui est constituit si presens esset potest expedire. Si tamen non est presens debet hoc alii delegare. ar. ex. de conse. ec. aqua. et de offi. dele. excommunicationis. Verum presbiter mulierem quam cognovit absolue possit. R. aut mulier probabiliter dicat quod ad sacerdotem illum accederet ipse iterum eam sollicitaret. Aut sentiat se ita fragilem quod probabiliter timeat ne loquendo illi sacerdoti instigare stimulus occipere. propter recordationem delectationis nepharie qua cum illo fuit delectata. Et in isto casu non tenet isti confiteri. nec penam illud nec aliud. quia si potest recusari sacerdos propter ignorantiam multo fortius propter malitiam. periculosum enim est mulieri penitenti si sacerdos conat eam ad peccandum trahere quod si nesciat sibi consulere. debet tamen petere licentiam aut facere peti ab illo sacerdote vel superiori ut alteri possit confiteri. qui si maliciose licentiam dare recusaret hoc non prohiberet quoniam illa mulier posset alii confiteri. Si autem malitiam probabiliter credat quod nec ex parte sui imminet periculum si confiteatur eidem tunc tenetur illi confiteri etiam penam quod cum eo omisit. et ipse de illo potest eam absolue si de aliis. hec rich. Alii tamen dicunt quod in tali casu nec presbiter debet auidere confessionem illius mulieris de illo peccato sed debet eam ad alterum mittere si notauit huiusmodi. circa presbiterum et uxorem propriam. aliter videtur in eo manifesta

presumptio. nec illa debet ei confiteri sed debet petere licentiam eundem ad alium vel ad superiorem recurrere si ille licentiam denegaret. tamen propter periculum. tamen quia est minor verecundia quam penitus per maxima alias videtur in ea esse minus vera strictio ex quo non vult illud detegere non cognoscere itegre. Et idem est credendum de omni peccato in quo presbiter consensit et cooperatus fuit si tamen absolveret absoluit valeret dimodo via strictio adesset et hoc sentit se the. et boni. Nec est extra predicta quod episcopus non potest dispensare in symonia omnia cum ipso. quod dispensatio est dignitatis. absoluit necessitatis. et ideo non tam facile potest dispensare absoluiendi si dispensandi. h. rodo. Quid de muliere que concepit filium de adultero vel putrum alienum supponit. nunquid tamen mulieri deneganda est penitus sine absoluit licet hoc reuelare non audeat viro suo. R. quod non ex de pe. et re. officij. Non enim debent tales mulieres viris suis vel filiis legitime tale crimine indicare. fm. b. ibidem duplici ratione. primo quod hoc esset infructuosum. non enim credet sibi propter presumptionem dicitur quod habetur ex minimo. propter quod presumitur quod filius sit exemptus natus. ff. de his qui sui vel alieni iuri sunt. filius 2. quia hoc esset periculosum. possent enim inde hominibus et plura alia mala consequi. h. b. et tunc venit cum eo hos. et ray. hoc. tamen dicit quod mulier debet viro et tantum confidat de eo quod ei secure dicere possit. et quod inde faciat quodquid voluerit in tali casu. presbiterum etiam consulere potest quod hoc viro reuelat. et ex consuetudine quo ad restitutum est mulier absoluta. quod procedit viro de suo disponere si placet. C. de iudicis. nemo exterius. pl. autem nate vel suppositis m. d. indicare per se vel per discretum confessoris vel ipsa sit cum eo. recepto per confessoris si videbit ab ea iuramento quod non calumiose procedat. et a puero quod factum secretum teneat si probabiliter presumat inde non sequi periculum sed potest fructum vel si presumat quod si sibi indicauerit ab hereditate abstinebit. quod forte videtur ipsum deum timere et scandalosum esse quod aliena possideret iniure tunc indicet et consulat quod in tret religionem se transferat ad aliam longinquam regionem. Si autem presumat inde periculum sequi posse quia forte filius est malus vel stultus nec sibi vellet credere nec illud sciret tacere tunc non indicet si b. Si presumat quod si sibi indicauerit non acquiesceret tunc etiam non indicet. Sed quantum potest satisfaciatur hereditibus de sua dote vel aliis bonis suis per se vel per alium. s. discretum et cautum. ita quod caute faciat ne aliquid malum vel suspicio mali inde pueriat. Et idem faciat si filio indicauerit et ipse credere acquiescere noluerit. h. b. hoc. et ray. Non tamen filius tenet credere nisi non possit sibi facere etiam fide quod eum de viro suo non concepit. Secum scilicet aut mulier illa crimine suum dicere non debet filio spurio quia non debet exponere se sue diffamacioni apud filium propter incertam correctionem filij. quia si non crederit mala sequentur. s. quia ipsa erit diffamata et ille hereditatem vel potest tenebit. Non debet etiam dicere viro quia non debet exponere se sue coram diffamacioni. et apud virum mori vel saltem odio vel discordie. Et est virum periculo uxoris odij propter incertum bonum hereditatis restituere. debet autem

mulier filiū suū spuriū diligētē inducē ex alijs honestis causis ut hereditatē vero heredi dimittat: puta qd fiat religiosus vel clericus. Et si ipsū ad hoc inducere non potuerit laborare dicitur qntū potest ad restituendū vero heredi. hec sco. **N**ō tamen tenet restituere equalens totā hereditatē qd intū distat inter habere et ppe eē. Ille aut nūquā habuit hereditatē licet fuerit ppe hñe fm iusticiā. et ideo min⁹ qm equalens sufficit restituere. Illud aut minus determinet ad arbitriū boni viri fm sco. et rich. **S**i nūqō tenet et is ples de sumptis bona fide. **R**e puto qd non ar. C. de rei ven. certū est. mulier tñ tenetur scdm bñ. et hñ. **P**one qd vir non habeat aliquos sanguineos qui sibi succedere debeat ab intestato. **R**e nichilomin⁹ peccat. s. impediendo ne libere faciat testamentū. C. si quis aliquem testari prohibuerit. l. 1. t. 2. fm bñ. Debet etiam de suo si potest vsq; ad pensationem sufficientem erogare pauperibus p animā viri de silio s'fesso ris fm hñe. Item dicit inno. ex de p. et re. of. fiaj. qd talis mulier satisfacit illis quibz verisimiliter credit qd sua reliquisset. vñ si nescit hoc pauperibus eroget. dicit etiā ideo ibi dē qd mulier illa nō habet unde recōpensaret et haberet pbariones per quas successores a dāno relenare posset. eas adducere deberet. nisi ex hoc gñe malū immineret. intellige tamen qd talis mulier qñ dñi est in mortali nec deponit animū peccandi non valet talis pñia sibi. ad pñia tñ debet ad mitti. s. est dicendū ei qd nō est fructuosa sibi quo ad vitam eternā. hñ i glo. sup. d. c. officij.

De indulgentiis. ti. 20.
Consequenter considerandū est de indulgentiis. Et pmo vñ valeat. 2º qñ tñ valeat. 3º a qñ fieri debeat. 4º quā de causa fieri debeat. 5º quibz valeat. **P**rimo igit qñt. Vñ indulgentie valeat aliquid. **R**e qd sic alias ecclia vñs erraret qd impiū esset dicere. valēt at ad remissionē pene reliquie pº cōtentionē s'fessōis et absolutionē sū sit iūcta sū non. Et aut hec remissio nō simpliciter odonando sed aliūde soluendo et qñ pensando. s. de thesau ro ecclie qui sicut dictum est sup. integratur ex tribz. s. ex merito fidei caritatis totº ecclie et ex merito superogacōis viroz pfectoz et ex abū dāni merito passionis xpi quia et si in sacramētis opetur non tam eius efficacia in eis includitur. sed sua infinitate efficacia sacroz excedit. **P**redicta ei; merita non sūt alicui⁹ vel aliqñū determinate s; sūt oīa totī ecclie. **O**pera enim meritoria que sancti fecerūt ad honorē dei et utilitatem ecclie in cōi cōia sūt. **E**a aut que sūt cōia mltitudini distribuūtur singul de mltitudine se: cōiū arbitriū eius qui multitudini pect et ideo patus ecclie qui habet clauē thesauri potest p dei honore et ecclie utilitate de ipso thesauro tribuere qñ videt expedire. vñ sic aliq; con: sequeret remissionē pene si ali⁹ p eo satisfecisset. ita etiā s'sequit si ei satisfactō alter⁹ per eū qui potest distribuere. **Q**uatuor tñ requirunt ad hoc ut indulgentie valeant duo ex pte dantis

scz auctoritas et causa rōnabilis. s. ecclie utilitas. **E**t duo ex pte recipientis. vñ pmet ad pº modōz cause phibentis. s. cū s'fessione pñitio. alterz ad collacōē cause disponentis. s. fidei deuocō cum effectu in forma indulgentie deter: minato. **A**d hoc nota qd bonū vñº cōicatur alteri dupl. vñº mō p caritatē et sic etiā sine indulgentia ē aliquis pnceps bonoz oīm que sūt si sit in caritate. **A**lio mō p intencōē facētis et sic p indulgentias si assit legitima cā pº eius intencō qui opatus est p utilitate ecclie ad istū continuari et p s'sequēs eius opacō satisfactoria ad eū applicari. hec tho.

Equit videre de 2º. s. qñ tñ valeat indulgentie. Et circa hoc querunt pl'a. s. **V**trū valeant qñtū sonant. **R**e circa hoc diuersi diuisa dixerūt. **N**am circa indulgentias est qtuor s'fiderare. s. internā suscipientis deuocōem. datī exterioris qñtū. causam que mouet dantē et indulgentie certā qñtū. **Q**uidā ergo dicūt qd indulgentie valent scdm mensurā deuocōis suscipientis et scdm qd meruit eas sibi valere et nō qñtū sonant. **A**lii dicūt qd valent scdm mensuram accessus ad causam. vñ qñ dantē pro fabrica ecclie qui magis subuenit fm suā facultatem plus habet. **A**lii dicunt indistincte qd valent cā tūm qñtū sonāt et cā tūm valēt mltū dantē qñtū parz dantē. et tñ de ppe veniēt qñtū de longe. et videt pma opi. esse ray. secūda bon. tercia tho. **S**ed alijs nō placet nec prima. quia tñc etiā sine dato exteriori valerent indulgentie. **N**ec scda qz tñc esset podº quedaz s'mu: tacō qm indulgentia. **N**ec tñc qz iº hoibus non pōtēat. vñc ecclia eos deape videt. qñc etiā videt irzōnabilis. ideo alijs dicūt qd valent tñ qñtū sonant non tñ equaliter sed plus ul' minus scdm qd hñ se disponit ad eas maiori vel minori feruore. labore. datī qñtū. vñc qñz duoz equaliter diuitū quoz vñº dat vñº denariū et ali⁹. 10. ille qui min⁹ dat obtinet remissio: nez pene vñº anni sicut ille qui plus dat. nec ppter hoc oportet qd tñ remittat vñ de pena a deo taxata qñtū ali⁹ quia pñia vñº anni i hac vita non tantum valet illi qui eaz facit ex minori caritatis feruore et remissam sicut illi qui eam facit ex maiori et aspari. **C**um aut dicitur in forma indulgentie quēlibz dantem etiam suā p tali facto remissionē habere pene vñº anni. sic intelligendū est qd habeat remissionē tante pene a deo taxate qñcā remitteret ei p penitē: tia vñº añi quaz facit in hac vita. **C**um gº illi qui pl⁹ dat ex maiori feruore rñdeat ānus efficacōis pñie qm illi qui min⁹. plus sibi remittit de pena a deo taxata qm ali⁹. et tñ cui: bet valet vñº annū pñie in hac vita. **A**lijs videtur dicendū qd quo ad remissionē extensiois pene pares sunt ille qui minus dat et qui plus dat scdm qd pñet in forma indulgentie. **S**ed quo ad remissionē intencōis pene et quo ad dis: posicōē suā ad recipiendū augmentū grē im: pares sūt quia de istis duobz plus consequitur ille qui plus dat. nisi in casu in quo datū vñº

esset maius p̄ opacōne ad dante sicut patet in paupcula de qua dicit dñs **12.** q̄ plus miserat in gazophiliū q̄m om̄s alij. hos duos modos ponit rich. q̄ p̄m̄ etiā approbat a pe. et etiā videt michi valde p̄babilis. **willb.** etiā in spe. huius mō v̄l adherē dicens q̄ q̄n alicui im̄it tē vñ annus de inūcta p̄nia intelligit q̄ tñ m̄m̄ punitē in p̄gatorio q̄ntū m̄m̄ punitus fuisset si vno anno p̄niam in hac vita fecisset. **Scdm̄ aut̄ innoc.** p̄pter hāc indulgentiā ḡnālē non m̄m̄ teneris p̄niam agere in hac vita.

Et obi. si indulgentie tantū valerent quātū so nāt tūc videt q̄ homo debeat vacare pro his habendis oibz alijs opibz dimissis. **R.** non est verū quia licet indulgentie m̄ltū valeāt ad im̄issionē pene. **Alia** tamen opa satisfactoria sunt magis meritoria respectu p̄m̄ij essendalis q̄d ē meli⁹ in infinitum dimissione pene temporalis. **Obi.** itez quia aliqui dāt indulgentia q̄ dāt auxiliū ad alicui⁹ eccl̄ie fabricā erigendā cōsequit̄ terciā p̄tē remissionis p̄ctoꝝ. **Si** ergo indulgentie tñ valent q̄ntū sonant tūc qui p̄m̄o dat vñū denariū et 2° 2° et 3° 3° plenam im̄issionem osequit̄ oīm p̄ctoꝝ q̄d videt absur. dū. **R.** fm̄ aliquos q̄n dāt indulgentia inde m̄imate dātibz ad hoc auxiliū. tūc intelligit t̄le auxiliū q̄d sit p̄ueniens ei q̄ dāt auxiliū. **Et** sc̄dū q̄d accedit ad hoc. scdm̄ hoc pl⁹ et m̄m̄ de indulgentia osequit̄. **Vñ** etiā aliquis pauper dāns vñū denariū dicit osequi indulgentiā totā. non aut̄ dūes quē non decet ad opus tā piū ita p̄az dare. sicut non diceret rex facere auxiliū alicui si daret sibi obulū. **Et** hec est responsio tho. **Alij** vero dicūt q̄ non sit im̄issio p̄ tribus denarijs sed p̄ utilitate oīte hui⁹i cōtribucōez. quia eccl̄ia magis respicit fructū q̄z datū et ita respondet pe. innoc. vero dicit et etiā willb. in spe. q̄ q̄n indulgentia ōsistit in dācōne tunc p̄ quolibet denario quis indulgentiā habebit si p̄les dederit. et hoc idē inuit hos. **Hec** de bet hic attendi datū q̄ntitas sed magis laudari oīma benignitas de hac materia. s. de valore īdulgētiāz ponit bñ. p̄les op̄i. ex de pe. et re. q̄ aut̄ in glo. **Adhuc** nota q̄ ī arbitrio dātis indulgentiāz est taxare q̄ntum de pena p̄ indulgentiam dimittat. si tamen inordinate dimittat ita q̄ hoies q̄i p̄ nichilo ab opibz reuocent̄ p̄nie. peccat faciens indulgentias tales. **Nichilomin⁹** tamen quis consequit̄ plenā īdulgētiāz. h̄ tho. vnde non debent fieri indulgentie supflue ne oremant̄ clauēs eccl̄ie ex de pe. et re. cū ex eo. et l. di. absit. **Utrū** vñm̄ eccl̄ie et cl̄ici et p̄sbr̄i eccl̄ie osequant̄ tantāz indulgentiāz q̄ntāz remoti. **R.** q̄ sic scdm̄ q̄dā quia im̄issio non p̄porcōnat̄ labori sed meritis que dispensant̄ sed qui plus laborat de merito plus acquirit. hoc aut̄ est intelligendū q̄n īdulgētia datur indistincte. q̄n̄z em̄ distinguit̄ sic papa in ḡnālībz absolucōnibz transeuntibus mare dat. 4. annos. transeuntibus vero mōtes tres. alijs vñū. et hec est op̄i. tho. **Scdm̄** alios vero cū veniēs a remotis sit magis dispositus

quo ad meritū remissionis pene. quia pl⁹ laborauit ceteris p̄ibz pl⁹ valet illi indulgentia illa licet om̄ibz valeat q̄ntū sonat vt dictū est etiāz sup̄ et hec est op̄i. pe. **Utrū** ille cui inūcta est p̄nia. A. annoꝝ. et postea osecut⁹ est indulgentiāz. A. annoꝝ teneat̄ p̄ea agere p̄niam illāz. **R.** aliqui credūt q̄si p̄nia sit sibi tota p̄ indulgentiāz remissa non erit transgressor si nichil faciat de ea. s̄l̄r si non faciat pro p̄e illa que sibi p̄ indulgentiāz est remissa. **Consulta** tam̄ ageret si eā faceret. h̄ ro. licet eiz de necessitate non teneatur talis p̄niam sibi inūctāz facere quia p̄hui⁹i indulgentiāz tñ sit m̄disēta facti s̄faccio tam̄ p̄nie eneruat̄. ex de pe. et re. cum ex eo. **Ad** hoc. quia tñ nescit utrū p̄sbr̄iter m̄iūxerit sibi p̄niam debitāz. factū ē q̄ n̄ refuat indulgentiāz ad aliam vitāz. h̄ hos. **Utrū** quocienscūq̄ quis vadit infra tps indulgentie ad eccl̄iam ob cui⁹ visitacōne indulgentia datur totiens eam osequat̄. **R.** fm̄ aliquos q̄n īdulgētia ad determinatū tps dāt vt cū dicit qui cūq̄ inierit vsq̄ ad tale tps ad eccl̄iam t̄ley habet tantū de indulgentia. intelligit tantum s̄l̄ si ī aliqua eccl̄ia sit p̄nis īdulgētia sic in eccl̄ia beati pe. est īdulgētia. 40. dieꝝ. tūc quociens aliquis vadit toties indulgentiā osequit̄ et hui⁹i s̄nie est tho. **Scdm̄** vero innoc. et willb. ī spe. q̄n indulgentia ōsistit in visitacōe alicui⁹ eccl̄ie tunc pro qualibet vice qua quis ad eccl̄iam vadit indulgentiāz habebit. **Quid** d̄ generali remissione oīm p̄ctoꝝ quam papa facit cunctibz ī subsidū terre sancte et alias bellū suscipientibz oīra hereticos et quoslibet alios infideles. vel mittentibus p̄ se pugnatores nūquid si statim cruce assūpta etiā postq̄m iter arripuerint decesserint h̄ebūt illāz indulgentiāz plenē ita q̄ in purgatorio nullā padant̄ penā p̄ peccatis ante omissis. **R.** fm̄ p̄itos q̄ non habēt totam indulgentiāz illāz. valet tñ eis tam̄ nobile p̄positū ad augmentū caritatis et per consequēs oīrtōis et ita ad remissionē pene. īdulgētie eiz non intelligunt̄ dari p̄ sola voluntate sed p̄ effectu dēminato in forma indulgentie. **Vnde** qui habet voluntatē et effectum indulgentiam plenē osequit̄. qui vero tantum h̄ voluntatem ex deuocōe habet meritū magnū licet nō oīmōde osequat̄ effectū fm̄ bo n̄. et ro. **Recur** rendū tamē ē ad formāz indulgentie et ad itē dōnē dñi pape. vt scdm̄ ea iudicetur. s. vtrū p̄ sola suscepōne crucis et p̄posito p̄fiscendi et p̄ q̄nto labore pegrinacōis assūptē et p̄ quāta mora in executōe negotij faciendā osequatur quis indulgentiāz illāz. et est hui⁹i ḡnālīs īdulgētia lati s̄sime interpretanda. p̄feram cū ex magnitudine fidei et caritatis p̄cedē videt̄ q̄ quis assumat hui⁹i pegrinacōem tot et tantis p̄iculis plenāz. hec ro. et oūenit cū eo tho. in q̄dam questione de quolibet. **Quid** si post assūpōez crucis ante iter arzeptū v̄l in ip̄o itinere quis mortaliter peccet. nūquid de illo peccato tenebit̄ ad p̄niam speālem. **R.** q̄ sic. sicut etiā ingressus religiōez de p̄cto postea cōmissio tenet

ad pñiam agendam speālē. minor tñ pñia est
verq; indicenda. hec rod. **N**ota adhuc q; ca:
ebulā qui cruce signati iuuant hereticos exter:
minare. indulgentiā et pñilegiū ad terzā san:
ctā; amāū ssequūt. ex de hereticis excoīcam?

Equē vidē de? .s. a quo valeāt indulgē:
tie fieri. Et circa hoc q̄runt plā. s. **V**trum
epi possint indulgentias facere. **R**ē ad cui? cui:
denā sciendū q; indulgentie hñt effectū scdm
q; opa satisfactoria vni? alteri opūtant nō tā:
tū ex vi caritatis sed ex intencōne opantis aliq;
mō directa ad eū. **I**ntencō autē alicui? pē ad a:
liū dirigi tripliciter. s. aut in singulari vt cum
quis p alio determinate satisfaciē. et sic quilibz pē
alteri sua bona cōdicare. aut in speālī vt cū q; o:
rat p aggregacōne sua et suis familiaribz et bene:
factoribz et ad hoc etiā ordinat opa sua satisfā:
ctoria. Et sic ille qui pēst cōgregacōi potest illa
opa cōdicare aliq; applicādo intencōez eoz qui sūt
de sua aggregacōne ad hūc determinate. aut in ge:
nerali vt cū quis ordinat opa sua ad bonū cōe:
mū gñali et sic qui pēst ecclīe gñ aliē pōt opa illa
cōdicare applicādo suā intencōez ad hūc vt ad
illū. Et quia homo est pars aggregacōnis et cō:
gregacō est pars ecclīe. ideo in intencōne pua:
ti boni intencō boni cōis includit et boni totius
ecclīe. Et ideo q; pēst ecclīe pē cōdicare ea que sūt
aggregacōis et hui? hoīs sed non conuertit. **S**;
nec pma cōdicacō nec scda dicitur indulgentia.
sed tercia ppter duo. pmo quia per cōdicacōnes
illas licet homo absoluat a reatu pene qñtū
ad deū. non absoluit tamē a debito faciendi sa:
tisfactōz mūtā ad quā est obligat? ex pcepto
ecclīe. Sed p tercia homo etiā ab hoc debito ab:
soluit. Scdo quia in vna psona vel in vna cō:
gregacōe non est sufficiens meritorū vt sibi et
omibz alijs valere possint sicut est in ecclīa ro:
mana papue ppter meritū xpī. et ideo sol? ille
qui pñat ecclīe pē indulgentias facere. totū āt
ecclīe pñat sol? papa. et ideo ipse solus habz po:
testate plenariā sup thesaurū cōem de quo sūt
indulgentie. Omīs vero aliq; epi limitatam. ipse
enī solus habet plenitudinē pñatis ex de pe. di.
2. cū ex eo. Alij vero sūt vocati in ptem soliditu:
dinis. ideo solus ipse habet pñatez ubiq; gñaliē
dandi indulgentiam et tantam quantam vo:
luert. Alij vero nisi scdm eius cōcessionē. quia
vero epi sūt sfortes pontifical' officij. vñ de etiāz
solī ab eo fratres vocant. ceteri vero filij. g? so:
lū eis pñie facere indulgentias merito ē cōcessum.
Epis quidē cōcedit a iure facere indulgentias i
dyocē. suis. arēpis vero in prouincijs suis. **N**ō
debent tñ dare indulgentias vltra vñū annū i
ssecracōibus ecclīaz vel alijs quibuscūq; casu
bus sū ab vno sū a plibus fiant. In annuīsa
no vero consecracōis et alijs casibus rōnabili:
bus non debent dare vltra. 20. dies siue ab v:
no siue a plibus fiant. ex de pe. et re. nro. vbi
dicit de hoc. et c. cū ex eo. s. vlt. Si tamē epi fa:
ciūt extra illud mandatū nichilomin? indulgē:
tia tenet et valet cū non dicatur ibi q; non va:
lent si sec? fiat vt etiā dī in glo. sup dictū. c. cū

ex eo. ar. ex de excels. pla. cū ad quorūdam. **N**ūc
tamen exp̄ssū est q; indulgentia non valet. li.
6. de pe. et re. indulgentie. Sed nūquid saltem
in eo qd dare poterant tenebit indulgentia. **R**ē
10. an. sup dictū. c. dīc q; sic. quia regularitē vi:
le p inutile non videtur. extra de re. iur. vlt.
Alij dicūt q; non quia qui pñilegio abutit. et
11. q. 3. pñilegiū. sed dīc q; licet perdere mereat
non tamen pōit. **C**oncedit etiā a iure legatis
dñi pñie facē ppetuas indulgentias i pñicia sua
et q; facere pñt statuta ppetua. ex de offi. legati.
c. vlt. in tex. et glo. et de pe. et re. nro. in glosa.
Sic ergo epis et supra ouenit de iure cōi facere
indulgentias. Alijs autē platis inferioribus nō
ouenit nisi ex speciali concessione. vt habetur
in d. c. nro. in glo. **Q**uid ergo si eidem comui:
concessit eps. 20. dies. et arēpus alios. 20. di:
es vna et eadem die legunt hui? lfe i vno et
eodem loco. **N**ūquid dans etiam habebit. 20.
dies. **R**ēdet hōf. q; sic si det ppter obtētū vñs:
q; quia neuter excedit. vt patet in dictis c.

Vtrū abbes qui collegijs pñt possint facē in:
dulgētiās. **R**ē q; non pñie loquēdo vt patet
ex pñictis. et ex de excels. pla. accedentibz. et es ei
habent aliā autētem respectu bonorū sui collegij
non tñ respectu meriti xpī qd dispensandū cō:
mī sit sponis ecclīe. s. epis. ideo non habent
autētem plenā respectu thesauri ecclīe. et id tñ.
bona sui collegij cōdicare pñt. non aut pñt re:
laxare. quia nesciūt vtrū supabundent. Et vo:
co hic large pñatem pñt dīc sufficiens plei:
tudinem p quē modū est in epis ad hūc actū.
non aut pñt dīc plenitudinem. sic ei est in
solo papa plenitudo pñatis et autis. hec bon.

Vtrū qui indulgentiā recipit indulgentiam
illā aliq; dare possit. **R**ē q; nō licet ei aliq; possit
dare aliq; qd nondū est datū nec determinatū ali:
cui. sic vñā missa; quā p amico mortuo dīc.
tamen si eam p suis pñtis cēnit vel aliq; dedit
autētem sua gmutare non pē. hinc est q; qui rece:
pit relaxacōnem p se non pē eam aliq; dare. qz
et si ecclīa debitū eius apud deū soluit nō ppter
hoc ei pñatez dedit q; ipse p alio solueret. et si de?
dimisit debitū illi non ppter hoc iste pē dimi:
tere aliq; qd deo debet. hec bon. **V**trū aliq; non
sacerdotes indulgentias facē possint. **R**ē pñas
faciendi indulgentias ssequūt iurisdicōnez vt
dictū est sup. Et quia archidyacom et aliq; non
psbiteri pñt hñe iurisdicōnem vel cōmissam vt
legati vel ordinariā vt electi cōfirmati. id pos:
sūt indulgentias facere licet in foro pñiali nō
possint absolvere. qz h? est ordinis sacerdotal'.
hec tho. ar. ex. e. q; aut. et ex de ele. transmissa.
hōf. tamē dīc q; elect? in epm et cōfirmat? tu:
a? facit si non det indulgentiā maxime si non
sit psbiter. **V**trū epi possint facere indulgen:
tias in aliena dyocesi. **R**ē q; quia indulgentia
siue relaxatio dīc thesauri pñacōne et etiā au:
toritatē. Epūs aut in aliena dyocesi pñicare pōt.
bona sua subditis alienis. bona iquā siue dyo:
relaxare vero siue indulgere non pē nisi sub:
ditis suis. vñ relaxacōnes vere sūt relaxacōes

facere propriis subditis si contingat eos perficere illud
propter quod dant. Alienis vero subditis sunt potius
coiunctiones quam relaxationes. per quod etiam modum
abbates potest et ministri coiunctant bona sui colle
gi. non forte hoc fiat ex consensu et voluntate proprii
episcopi. ex de pe. et re. quod autem consuli. Et infra. cum
a non suo iudice nullus ligari valeat vel absol
ui. illas tamen potestesse arbitrarum quibus ut pro
sint proprii iudices indulserunt. hec bonum. **¶** Notat
autem innocens super c. quod autem. quod proprios iudices intelli
gunt quidam esse proprios episcopos. quia inferiores pro
lati indulgentias facere non possunt ut dictum est.
Alii vero dicunt quod etiam proprii presbyteri parvo
chiales concedere possint subditis suis quod eis in
dulgencie valeant. quia per hoc ipsi indulgentias
non dant sed concedunt quod indulgentie date ab
episcopis extraneis possint eis ut sic in absolucione pe
nitentie provideant eis diversos modos liberandi a
peccato et a penis. Et convenit cum eo hostiensis. in summa
will. vero in spe. dicit quod tunc est quod consensu proprii
episcopi procedat remissione episcopi extranei. Et secundum eundem
ibi sufficit et consensu metropolitani sui. ut e.
c. nro. Notat et ibidem will. quod licet episcopus ex in
sta causa indulgentiam statuens in dyocesi sua co
cedere possit quod indulgentia illa possit etiam venie
tibus de dyocesi alienis. Non tamen potest concedere
quod indulgentie ab alijs episcopis in eius dyocesi con
cesse valeant. primum enim probat per illud c. quod autem
non autem secundum. Et est ratio quare per illud et non
istud. quia in prima accedentes illuc quodammodo foris
eius forasuntur. ar. ex de fo. spe. romana. con
trahentes. et. q. 6. c. 1. Nec per hoc statutum
indulgentie nunc excedit. in 2o vero dyocesim
alienam tanquam advena non ut indigena ingre
ditur. q. 4. leges. Unde tales indulgentie non
valent. Alias posset episcopus indirecte centum annos
solus et cum pluribus similiter concedere quod tamen directe
facere prohibetur. ex. e. cum ex eo. quod esse non debet. ar.
c. de usur. eos in fi. et ex de symonia intantum.
¶ Quid de his qui deferunt litteras episcoporum diversorum
et legunt omnes in eodem loco asserentes quod talis episcopus
facit talem indulgentiam et tunc tunc et sic de alijs
Nunquid dans etiam habebit indulgentiam omnium
episcoporum. Respondeo patet ex predictis quod non habebit nisi
indulgentiam sui episcopi non forte habeat licentiam a
suo episcopo quod tales indulgentie ei proficiunt. ex de fo.
spe. significasti. hec tho. **¶** Vix existens in pec
cato mortali possit indulgentias facere. Respondeo i
dulgencias facere pertinet ad iurisdictionem quam habet
per peccatum non potest. Et ideo indulgentie eque va
lent si fiant ab eo qui est in peccato mortali sicut
si fierent ab homine sanctissimo cum non remitte
tant penam ex vi meritorum suorum sed ex vi merito
rum reconditorum in thesauris ecclesie. Sed obicitur quod
maius est facere indulgentias quam recipere. sed ex his
in peccato mortali non recipit eas. ergo nec facit.
Respondeo maius est quo ad peccatum sed minus quo ad
propriam utilitatem. hec tho. **¶** Quid de questoribus
qui discurrentes per ecclesias cum litteris remissionis abu
siones predicant omnes facientes et ebrietatibus va
cant. Respondeo sicut habetur ex de pe. et re. cum ex eo. tunc
non se recipiendi sine litteris pape vel episcopi dyocesis. nec

permittendi sunt dicere populo non quod in litteris contineatur.
Non debent etiam festa et vacationes per suis consuetudinis
faciendis indicere nec populum ad interesse suis quod
sibi aut exhortationibus per censuram ecclesiasticam
cogere. ut habetur e. ti. quod intelleximus alex. q. 1.
Item licet contineatur in eorum indulgentiis quod ipsi in
ecclesiasticis locis honeste et caritative recipiant.
quia fideles ad eorum exhortationem debent convocari.
clerici tamen et rectores ecclesiarum non tenent illos
inveniri in hospitibus suis recipere vel procurare vel
convocaciones huiusmodi facere preterea ipsorum indulgen
tiarum quod quantum ad huiusmodi convocationes sunt ipso iure re
vocate. ut dicitur e. ti. sedis. et est clemens q. 1.
Forma vero quam dicitur talibus indulget sedes a
postolica ibidem habetur. Et subdit ibi quod autem ad quod
rendas etiam destinant modesti sint et discreti.
nec in tabernis aut alijs locis incongruis hospi
tentur. nec inuales faciunt aut presumptuosas ex
pensas. nec false religionis habitum gerunt. Et
dicit ibi in glo. in tabernis quasi tales publice
linguant in tabernis prout a dyocesano puniri li
cet sunt exempti. ex de p. u. l. tuar. **¶** **¶** **¶**
¶ Equivide de 2o. s. per qua causa habeat fieri
relaxacio siue indulgentia. s. vix per spiritali
vel corporali auxilio vel subsidio. Respondeo sic in rebus
publicis et coitibus humanis thesauris recipi
ce propter duo maxime solet exteri perferri et coica
ri. s. propter principis gloriam et honorem sicut faciunt
reges curiales et fecit assuerunt. hec. i. Et propter
coitatis utilitatem ut qui coitas ledit perferat sti
pendia et donata militibus pugnaturis. Sic etiam
thesauri ecclesie ab his qui habent cum dispensare debet
duplidi de causa solui. Primo ad dei gradum et lau
dem qui proprius relucet in sanctis eius. sancti vero
honorantur in structura basilicarum et memoracione
virtutum suarum qui sunt in predicacionibus et sermonibus. id per
his omnibus indulgentie recte fiunt. Secundo propter eodem uti
litatem quod est defensio terre sacre. defensio fidei et pro
motio studij et filia. Et ideo et per talibus fieri potest
et. Et quod habet consistit in actibus exterioribus. id per
actibus exterioribus maxime fieri debet indulgentie. hec
bonum. **¶** Sed obicitur quod videtur ibi esse symonia cum de ibi
spiritali per episcopum. Respondeo sicut est. imo maior pena co
mutatur in minorem et residuum pastor ecclesie soluit
de gratia. **¶** Vnde dicendum quod non dat indulgentiam per elia
exteriori considerans datum si fructum. s. quod ex radice
bone voluntatis procedit. vel non dat ei spiritali per
per episcopum sed per spiritali quia non potest fieri ioul
gentia per episcopum simpliciter sed per episcopum ad spiri
tualia ordinatis. **¶** Vix indulgentia fieri possit
etiam per pure spiritalibus. Respondeo quod sic et quod sicut
quicunque orat per regem francie dantur 10. dies per in
dulgencia a papa innocens. e. Et predicantibus crucem
datur quicunque eadem indulgentia que et accipientibus.
¶ Vix indulgentia fieri possit per remissio
ne iniurie. videtur quod sic. quod hec est etiam spiritalis que
est dignior etiam corporali. Respondeo quod non. in donaco
ne enim indulgentie non considerat nobilitas operis
sed considerat quod opus illud sit mere voluntatis non
necessitatis. sit etiam quid taxabile. sit etiam ali
modo penale. hec omnia considerat qui indulgentias prestat
quorum saltem primum in proposito definit. hec bonum.

Verum p ingressu religionis indulgentia dari possit et videtur quod sic cum hoc sit perfectum et deo gratia quod acceperit crucem. **R**espondeo sicut indulgentie dari non debent indignis. ita etiam dari non debent in indignis. viri autem religiosi qui statim aggregantur perfectis potius debent alijs spiritualia bona quam alius mendicare. unde hic maxime verum est illud quod dicitur act. 20. beatissimum est dare quam accipere in equalibus autem non est verum nisi quando dant de proprio labore et rapientes recipiunt ex corpore hoc bonum.

Equum videre de. 4. f. quibus indulgentie valent. Et circa hoc queritur plura. scilicet. verum valent exiis in mortali peccato. **R**espondeo quod non quod valent determinate ad remissionem peccati que nulli peccatori nisi cui iam dimissa est culpa. Et ideo in omnibus indulgentiis dicitur vere strictis et effectibus. si autem fieret conditio hoc modo. facio te peccatorem merito etiam ecclesie vel unius aggregacionis vel unius persone specialis valere posset ad merendum aliquid ei qui est in peccato mortali. Si tamen aliquis talis faciat illud quod datur in forma indulgentie prudenter facit quia bona facta in mortali peccato peccatorem aliquo modo disponunt ad penitentiam de agnitione et meritis ante illa ad susceptionem remissionis omnis peccatorum per meritum dei. **H**ic the. **V**erum indulgentie valent religiosi. **R**espondeo quod sic. omnibus enim valet dum sit in caritate et serviet ea que per indulgentias indicantur. non enim religiosi sunt minus adiuuabiles meritis aliorum quam seculares. Et licet non habeant proprium nec per voluntatem possint exire claustrum ad visitanda loca sancta. superior tamen potest eis dare licentiam dandi alijs et visitandi loca sancta. **N**ota tamen quod propter indulgentias dissolui non debet observantia regularis. quia religiosi magis merentur religionem servando quo ad proprium vite eterne quam indulgentias exquirere licet minus quo ad dimissionem peccati quod est minus bonum. **N**ec itaque per indulgentias dimittuntur peccati iniuncte in capitulo. quia ibi agitur quasi foris iudicialiter magis quam penitentialiter. unde non sacerdotes quibus capitulum tenent. sed absoluntur a pena iniuncta l. debita per peccatum in foro penitentiali. **H**ec the. **A**d hoc etiam nota quia secundum bonum ex illo capitulo. ex de pe. et re. quod autem colligitur quod qui penitentiam coniungit sibi videtur imponit et cedit ut eum per huiusmodi missiones in toto redimat vel in parte. quod si fecerit ut dicitur ibi remissiones ille valet ad relaxationem iniuncte penitentie. si vero hoc non concesserit non valet ad relaxationem penitentie iniuncte quo ad ecclesiam. valent tamen quo ad deum ad minores peccati penam sicut alia bona. huiusmodi sententia fuit aliam. **H**ec bonum. **I**dem vult hoc. et wilhelmus. durandi est. et in repositum. **V**erum quicquid possit indulgentia dari ei qui non facit illud per quo indulgentia datur. **R**espondeo quod non quia non exiit conditio non consequitur illud quod sub condicione datur. **N**ec obstat quod ei qui non per operam voluntas pro facto reputatur quia hoc intelligitur quo ad proprium essentiale non quo ad aliquid quia premia accidentaliter cuiusmodi est dimissio peccati aliquid sit. valet etiam eis tam nobile perpositum ad augmentum caritatis et per consequens

seruicis et ita ad remissionem peccati. **H**ic the. **V**erum unum per alio possit indulgentiam accipere. **R**espondeo opus proprium per quod applicare per intentionem cuiusque voluerit. Et ideo potest per quocumque vult satisfacere. sed indulgentia non potest applicari alicui nisi ex intentione dantis indulgentiam ideo cum ipse applicet ad facientem vel dantem hoc vel illud ille qui hoc facit non potest ad alium hanc intentionem transferre. Si tamen fieret indulgentia sic ille qui facit vel per quo fieret hoc. totam indulgentiam haberet tunc valeret ei per quo fieret. **N**ec tamen ille qui faceret hoc opus daret alteri indulgentiam. sed potius daret indulgentiam sub tali forma. **H**ec the. **V**erum indulgentia prodest facienti. **R**espondeo videtur dicitur cui etiam ostendit wilhelmus. in spe. quod non quicquam faciat illud per quo indulgentia datur. C. ne quis in causa sua. l. 1. C. de soluc. i. quicquid Petrus vero in 2. dicit quod platus non potest penitus capitaliter indulgentiam sibi dare. sed indulgentia data alijs ipse est sub eadem forma potest uti. et provenit cum petro the. **V**erum valere possit existens tibi in peccato. **R**espondeo sicut ex predictis habetur relaxatione siue indulgentie collo duo dicit. f. the. sauri ecclesie condicione. et cum hoc quidam iudicialiter absolute sicut et expressum colligitur. ex de pe. et re. quod autem consummasti. quia igitur thesaurus ecclesie est in summi pontificis potestate. et illi qui sunt in peccato ratio caritatis sunt idonei recipere beneficia spiritualia. ideo papa potest eis condicare bona ecclesie quantum autem ad autem iudicandum cum ipsi iam exiuerint foris ecclesie et iudicium videtur quod eis fieri non possit absolutio nisi per modum deprecationis. et ita prope loquendo non fit eis relaxacio. **H**ec bonum. **N**ec obstat quod ecclesia soluit et ligat post mortem. ex de sen. ex. a nobis. 2. quia ibi fit absolutio ad consolationem viuorum. Et absolutio mortuorum. 1. antequam moreretur absolutus fuisse per deprecationem monstratur. ligacio vero siue condemnacio fit ad confusionem viuorum. 1. ligatus siue condemnatus dum viveret fuisse monstratur. sed in veritate quo ad ipsos nichil operatur. ar. 12. q. 2. in penultimo seculo. et 24. di. q. 1. **V**el ibi fit absolutio tamen quo ad vinculum et iudicium ecclesie militantis. 1. declaracio quod non datur ante quam declaracio cum sit mortuus post excommunicationem nisi ostendat eum fuisse absolutum non est per eo orandum nec ei condicandum cum desideres. absoluit ergo ecclesia talem post mortem non quo ad effectum. sed declarat quod non obstante vinculo excommunicationis omnis per tali libere orient. vel condemnat mortuum. 1. declarat quod pro eo non est orandum. quod tamen iudicium non semper est certum. sed sepe fallit et fallit. ut dicitur ex de sententia. ex. a nobis. 2. **N**ec mortuos sed tantum vivos stringit qui subsunt ecclesie militanti. **H**ec bonum. Si tamen large dicatur relaxacio cuiusque auxilium impensio et bonorum ecclesie condicacio sic potest eis fieri relaxacio. sed hoc non tenet modum iudicii sed potius suffragium. **N**on relaxacio est proprie dicta dicitur ultimum aliquam mutationem in penam aliquam voluntarie et deuote assumptam. Et hoc patet in omnibus indulgentiis. hoc autem esse non potest quo ad eos qui sunt in peccato. quia sit ex statu illi in quo possit eis persuaderi voluntaria

et denota alicuius pene assumpcio. hec bonum. **V**n exi-
stentibus in p[er]gatorio non prosunt indulgentie
directe. tamen possunt eis p[ro]desse in q[ua]ntu[m] existi-
tes in hac vita p[er] eis faciunt q[uo]d contineat in forma.
quicunq[ue] fecerit hoc vel illud p[er] se vel p[er] aliquo[m]
purgatorio exi[n]te dam[us] tot dies indulgentie.
sed sic adhuc non p[ro]sunt eis nisi p[er] modu[m] suffra-
gij non p[er] modu[m] aut[em] quia p[re]latus habeat sup[er]
eos. **E**t ad hoc etia[m] ut sic valeant eis coopatur
forma indulgentie p[re]dicta quia alias non pos-
set h[ab]ere fructu[m] sue indulgentie in aliu[m] transferre
quia non est ei[us] applicare ad aliquam intencione[m]
ecclesie p[er] qua[m] co[n]dicant merita ecclesie ex quib[us] va-
lent indulgentie. hec rich[ardus] et concordant cu[m] eo pe-
tho. ray. et juno. c[on]tra. q[uo]d aut[em] **S**ed si papa pos-
sit eo s[ed] qui sunt in p[er]gatorio absolue[re] salt[em] p[er] modu[m]
suffragij. quare ergo no[n] absoluit eos om[n]es solo
verbo cu[m] talib[us] sit maxie opaciendu[m]. **R**es si deus
p[er] seip[su]m sic misereat ut semp[er] velit tunc iustici-
am m[ul]tofora[m] filii dei mister facere debet. **V**nde
dispensacio bono[rum] ecclesie discrete et cum modera-
tione est facienda. **E**t nisi ita fiat deus non ac-
ceptat. et bona spiritalia non possunt dissi-
pari nec p[re]tra dei acceptacoe[m] distribui. licet bo-
na tyalia non tunc possint dispensari sed etia[m] de
facto dissipari quous ius d[omi]ni dicat esse aliter
faciendu[m]. h[ec] bonum. et p[ro]venit cu[m] eo tho. **S**i quis at-
tendat papam habere iudiciariu[m] p[re]t[er]ea s[ed] eos
qui sunt in p[er]gatorio no[n] est m[ul]tu[m] imp[er]e resisten-
dum du[m] tam[en] hoc r[ati]o dicat vel aut[em] in ani-
festa. quidq[ue] eni[m] loquunt[ur] disputantes vel etia[m]
p[re]dicantes hoc est sana fide tenendu[m] q[uo]d d[omi]n[u]s p[ro]vi-
dit vicario suo plenitudine[m] p[re]t[er]is et tamen v[er]i
q[uo]d p[re]t[er]is q[ua]nta dari debet puro homi[n]i. et hoc
ad edificacoe[m] corp[or]is sui. s[ed] ecclesie. **V**nde super
hoc non iudicare sed deo gradas p[re]stas d[omi]n[u]m
agere. hec bonum.

De vinctio[n]e extrema. ti. x. p[er].
Consequen[ter] considerandu[m] est de sacro ex-
treme vinctio[n]is. **E**t p[ri]mo de eius signa-
cio[n]e et vinctio[n]e. 2° de eius institucio[n]e.
3° de materia. 4° de forma. 5° de efficacia et ne-
cessitate. 6° de mistro. 7° de eo cui offerri debet
et in qua p[re]t[er]is. 8° de iteracoe[n]e. **C**irca p[ri]mu[m] que-
runt p[re]latus. s[ed] v[er]y extrema vinctio[n]e sit sacra[m]entum. **R**es
q[uo]d sic quia p[er]tingit ad curacoe[m] morbi p[er]tinet. ut
patet iac. 4. que est effect[us] p[ri]m[us] intentus in ad-
ministracoe[n]e sacra[m]entor[um]. **Q**uid est signu[m] et q[uo]d
res. **R**es signu[m] tunc e[st] vinctio[n]e ext[er]ior. res tantu[m] est
venialis p[er]tinet curacoe[n]e ut postea dicit[ur]. **R**es v[er]o et
signu[m] est deuocoe[n]e vel deuocoe[n]is in a[n]i[m]a ex d[omi]n[u]m
seu sp[irit]ualis alacritas mentis que est quedam sp[irit]u-
alis vinctio[n]e. **V**er[um] sic vnu[m] sacra[m]entum. **R**es q[uo]d sic
a p[er]fectio[n]e vni[us] finis ut habit[u] est sup[er] vbi a-
git de sacris in co[n]suetudine. **Q**uid fiet si p[re]sbyter in-
ungens deficiat post p[ri]ma[m] vinctio[n]e[m]. **R**es ali[us] p[re]-
sbyter ei succedat q[uo]d vinctio[n]es que restant faciat et
non reimpiet. q[uo]d vinctio[n]e in eade[m] p[re]t[er]is ita tunc
valet ac si bis p[re]secraret eade[m] hostia quod nullo
modo est faciendu[m]. et etiam quilibet vinctio[n]e specia-
lem formam habet sicut aspiciet[ur] ordinariu[m] pat[et].
Conueniunt tunc g[ra]tialiter in remissione p[er]tinet. **N**ec

tame[n] mistro[rum] p[re]stas tollit vinctio[n]e sacra[m]enti hui[us]
quia instrumentale tantu[m] op[er]at[ur] sicut nec mu-
tacoe[n]e malleo[rum] tollit vinctio[n]e opaciis fabri.

Equie vide de 2°. s[ed] de institucio[n]e hui[us] sacra-
menti. **C**irca q[uo]d nota illud q[uo]d dictu[m] e[st] sup[er]
de institucio[n]e sacro[rum] in co[n]suetudine. **E**t s[ed] op[er]a. ibi 2° pos-
tam posset dici q[uo]d h[ab]et sacra[m]entum fuit a xpo institu-
tu[m]. s[ed] q[uo]d si sapli eius ab ip[s]o missi ad p[re]dicand[um]
oleo vngent[ur] infirmos et curant[ur]. nec dubiu[m]
est q[uo]d facerent hoc ad mandatu[m] eius. **F**uit etia[m]
a sp[irit]u sancto inspiratu[m]. a cet[er]is ap[osto]lo[rum] in finitatu[m]
et a iacobo p[re]mulgatu[m]. iac. 4. **Aut[em] m.**

Equie vide de 3°. s[ed] de materia hui[us] sacra-
menti. **E**st aut[em] materia hui[us] sacra[m]enti
oleu[m] oliue ab ep[iscop]o co[n]secratu[m] ut dicit[ur] m[ag]i[ster] sen-
s. li. di. 23. **M**ateria enim sacra[m]enti co[n]sistit in oleo
debet eius effectui p[ri]ncipali. effectus aut[em] p[ri]ncipal[is]
hui[us] sacra[m]enti est p[er]fectio[n]e venialiu[m] curacoe[n]e im-
mediate itroducens nisi sit aliud q[uo]d obstat ad
sup[er]eminente[m] sanitatem vite eterne. **A**d cui[us] in-
grediu[m] sufficit p[er]fectio[n]e pura. **E**t quia oleu[m] mul-
tu[m] valet ad curacoe[n]e plage et maxie oleu[m] de oli-
uis in quo p[er]fectus inueniunt[ur] p[ro]prietates olei
q[uo]d in alio oleo. **I**deo materia hui[us] sacra[m]enti est ole-
um de oliuis. **S**ecundo quia balsamu[m] representat bo-
nam famam. **I**deo oleu[m] est mixtu[m] cu[m] balsamo ad
signandu[m] q[uo]d ad ingrediendu[m] vite eterne sanita-
tem n[on] sufficit sine fama puritas p[er]fectio[n]e et m[er]ito[rum]
qui p[er] oleu[m] designat[ur]. **E**t de sacra vinctio[n]e. c. 1. **A**d
signandu[m] vero illu[m] sanitatis sup[er]eminente[m] d[icitur]
esse p[re]secratu[m] p[er] sacerdotem sup[er]eminente[m] d[icitur]
tatis s[ed] p[er] ep[iscop]u[m].

Equie vide de 4°. s[ed] de forma hui[us] sacra-
menti. **C**irca q[uo]d sciendum q[uo]d duplex inuenit[ur] for-
ma hui[us] sacra[m]enti. vna exp[re]ssit actu[m] et intencio[n]e[m]
mistri et h[ab]et p[er] modu[m] indicatu[m]. et habetur in
aliquib[us] ecclesijs n[on] tunc in romana q[uo]d p[er] vinctio[n]e
que p[ro]nt esse occasio deuian[di]. est ei[us] illa forma
talis. **V**ngo hos oculos oleo sanctificato in no[m]i-
ne pa[tris] et fi[li]i et sp[irit]us sancti. **S**ed hui[us] forma non est de neces-
sitate s[ed] tamen de aguitate. **N**ec est p[ro]prie for-
ma hui[us] sacra[m]enti sed est quedam disp[os]itio ad formam in
q[ua]ntu[m] itencio[n]e mistri dirigat[ur] ad actu[m] illu[m] p[er] verba
illa. **E**st aut[em] alia forma q[uo]d exp[re]ssit o[mn]i[us]. **E**t q[uo]d
o[mn]i[us] est p[er] modu[m] p[re]catu[m]. **I**deo talis forma e[st] de
p[re]catu[m] et est ista. p[er] ista[m] sancta[m] vinctio[n]e[m] et
p[er] ista[m] suam misericordia[m] indulgeat tibi d[omi]n[u]s
quicunq[ue] p[er] visu[m] peccasti. **E**t tangunt[ur] ibi t[ri]a
sc[ilicet] sacra[m]entu[m] illud. cu[m] dicit[ur] p[er] ista[m] sciam vinctio[n]e[m].
et illud q[uo]d op[er]at[ur] in hoc sacro. s[ed] dei m[er]ita. et
effect[us] p[ri]ncipalis. s[ed] remissio p[er]fectio[n]e. **E**t h[ab]et forma
habetur in o[mn]ib[us] ecclesijs et est de necessitate hui[us]
sacra[m]enti q[uo]d patet ex romane ecclesie v[er]bu[m] que tunc
verbis p[re]catu[m] v[er]bu[m] in coll[ation]e ecclesie hui[us] sa-
cra[m]enti. tunc etiam ex verbis iacobi qui in p[ri]m[us]
gradacoe[n]e institucio[n]is h[ab]et sacra[m]ent[um] tota[m] eius efficacia[m]
attribuit o[mn]i[us]. **E**t quia ibi non exp[re]ssit ver-
bum de[m]inuat[ur] sed tantu[m] o[mn]i[us] fidei. **I**o n[on] op[er]at[ur]
q[uo]d sit vni[us]formitas in verbo o[mn]i[us] sed tunc
in sensu. hec bonum. **V**nde p[re]dicta forma etia[m] no[n]
sit scripta exp[re]ssit. posuit tame[n] ea b[eat]us iacobus
impliare sic et p[re]latus alia que non sunt exp[re]ssit

Concipiunt tituli libri sexti.

De clericatu ⁊ tonsura.	19.
De sacro ordiis.	20.
Quis pōt ordinare.	30.
De collacōe ordinū.	20.
De seruatio ordinā di.	40.
De innocētia ordinandi.	60.
De monogamia.	10.
De sobrietate.	80.
De prudentia.	90.
De pudicia.	100.
De ornatu.	110.
De hospitalitate.	120.
De doctrina.	130.
De modestia.	180.
Ordinandus non debet esse litigiosus. nō au-	
pudus domui sue bene ppositus	140.
Debet esse nō neophytus.	100.
Non debet esse solēnter penitēs.	110.
De curialibus.	130.
Obligatis ad racōnia.	190.
De seruis non ordinandis.	200.
De corpe vidatis.	210.
De filiis p̄sbiteroꝝ.	220.
De adulto differente baptizari vsq; ad egritu-	
dinem.	230.
De pegrinis ⁊ ignotis.	280.
De etate ordinandi.	240.
De impedimento sexus.	260.
De impedimento infamie.	210.
De eccl̄ijs edificandis ⁊ vniendis.	280.
De cōsecracōe eccl̄ie ⁊ altariū ⁊ amitterij.	290.
De emunitate ⁊ alioꝝ p̄tētiū ad eccl̄ias.	300.
De sepulc̄is.	310.